

*Specijalni izvještaj
o iskustvima u primjeni zakona
o slobodi pristupa informacijama
u Bosni i Hercegovini“*

Specijalni izvještaj
o iskustvima u primjeni zakona o slobodi pristupa
informacijama u Bosni i Hercegovini

Banja Luka, decembar 2019. godine

Izdavač

Institucija ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine

78 000 Banja Luka/ Akademika Jovana Surutke 13

e-mail: bl.ombudsmen@ombudsmen.gov.ba

www.ombudsmen.gov.ba

Autori izvještaja:

Ombudsmeni za ljudska prava Bosne i Hercegovine:

Prof.dr. Ljubinko Mitrović

Dr. Jasminka Džumhur

Nives Jukić, dipl. iur.

Radna grupa:

Dr. Jasminka Džumhur, koordinatorica

Alma Suljić, pomoćnica Ombudsmena

Irma Hadživdić, pomoćnica Ombudsmena

Dita Maglica, savjetnica Ombudsmena

Lektor: Sanela Topčić

Tehnički uredio:

Dragan Perić, šef Odjela za informacione tehnologije

SADRŽAJ

1	Uvod	5
2	Međunarodni standardi	5
3	Zakonodavstvo u Bosni i Hercegovini	8
3.1	Inicijative za izmjenu zakonodavstva	9
4	Praksa Evropskog suda za ljudska prava u Strasbourg	11
5	Institucija ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine i sloboda pristupa informacijama	14
5.1	Preporuke Ombudsmena Bosne i Hercegovine	18
6	Situacijska analiza	21
6.1	Izuzetak u vezi s povjerljivim komercijalnim informacijama	21
6.1.1	Izuzetak u vezi s povjerljivim komercijalnim informacijama – javni organi u Bosni i Hercegovini	22
6.1.2	Izuzetak u vezi s povjerljivim komercijalnim informacijama - javni organi Republike Srpske	22
6.1.3	Izuzetak u vezi s povjerljivim komercijalnim informacijama - javni organi Federacije Bosne i Hercegovine	23
6.1.4	Izuzetak u vezi s povjerljivim komercijalnim informacijama – javni organi u kantonima	24
6.1.5	Izuzetak u vezi s povjerljivim komercijalnim informacijama - javni organi Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine	25
6.2	Izuzetak u vezi sa zaštitom privatnosti trećih lica	25
6.2.1	Izuzetak u vezi sa zaštitom privatnosti trećih lica – javni organi Bosne i Hercegovine	26
6.2.2	Izuzetak u vezi sa zaštitom privatnosti trećih lica - javni organi Republike Srpske	28
6.2.3	Izuzetak u vezi s privatnošću trećih lica – javni organi Federacije Bosne i Hercegovine	30
6.2.3.1	Izuzetak u vezi s privatnošću trećih lica – javni organi u kantonima	31
6.2.4	Izuzetak u vezi s privatnošću trećih lica - javni organi Brčko Distrikta BiH	34
6.3	Ispitivanje javnog interesa	35
6.3.1	Ispitivanje javnog interesa – javni organi Bosne i Hercegovine	35
6.3.2	Ispitivanje javnog interesa – javni organi Republike Srpske	35
6.3.3	Ispitivanje javnog interesa – javni organi Federacije Bosne i Hercegovine	36
6.3.3.1	Ispitivanje javnog interesa – javni organi u kantonima	37
6.3.4	Ispitivanje javnog interesa – javni organi Brčko Distrikta BiH	38
6.4	Okolnosti za izuzimanje informacija od objavljivanja	39
6.4.1	Okolnosti za izuzimanje informacija od objavljivanja – javni organi Bosne i Hercegovine	39
6.4.2	Okolnosti za izuzimanje informacija od objavljivanja – javni organi Republike Srpske	39
6.4.3	Okolnosti za izuzimanje informacija od objavljivanja – javni organi Federacije Bosne i Hercegovine	40
6.4.3.1	Okolnosti za izuzimanje informacija od objavljivanja – javni organi kantona	40
6.4.4	Okolnosti za izuzimanje informacija od objavljivanja – javni organi Brčko Distrikta BiH	41
6.5	Praksa javnih organa u slučaju djelimičnog odobravanja pristupa informacijama	41
6.5.1	Praksa institucija u slučaju djelimičnog odobravanja pristupa informacijama – javni organi Bosne i Hercegovine	41
6.5.2	Praksa javnih organa u slučaju djelimičnog odobravanja pristupa informacijama – javni organi Republike Srpske	42
6.5.3	Praksa javnih organa u slučaju djelimičnog odobravanja pristupa informacijama – javni organi Federacije Bosne i Hercegovine	42
6.5.3.1	Praksa javnih organa u slučaju djelimičnog odobravanja pristupa informacijama – javni organi u kantonima	42
6.5.4	Praksa javnih organa u slučaju djelimičnog odobravanja pristupa informacijama – javni organi Brčko Distrikta BiH	43
6.6	Odlučivanje po zahtjevu za pristup informacijama	43
6.6.1	Odlučivanje po zahtjevu za pristup informacijama – javni organi Bosne i Hercegovine	44
6.6.2	Odlučivanja po zahtjevu za pristup informacijama – javni organi Republike Srpske	46
6.6.3	Odlučivanja po zahtjevu za pristup informacijama – javni organi Federacije Bosne i Hercegovine	48
6.6.3.1	Odlučivanje po zahtjevu za pristup informacijama – javni organi kantona	49
6.6.4	Odlučivanje po zahtjevu za pristup informacijama - javni organi Brčko Distrikta BiH	50
6.7	Ispitivanje opravdanosti zahtjeva i/ili obrazloženje zahtjeva	51
6.8	Ispitivanje opravdanosti zahtjeva i/ili obrazloženje zahtjeva i utvrđivanje nadležnosti - javni organi Bosne i Hercegovine	51
6.8.1	Ispitivanje opravdanosti zahtjeva i/ili obrazloženje zahtjeva i utvrđivanje nadležnosti - javni organi Republike Srpske	52
6.8.2	Ispitivanje opravdanosti zahtjeva i/ili obrazloženje zahtjeva i utvrđivanje nadležnosti - javni organi Federacije Bosne i Hercegovine	53

6.8.2.1	Ispitivanje opravdanosti zahtjeva i/ili obrazloženje zahtjeva i utvrđivanje nadležnosti – javni organi kantona	54
6.8.3	Ispitivanje opravdanosti zahtjeva i/ili obrazloženje zahtjeva i utvrđivanje nadležnosti - javni organi Brčko Distrikta BiH	55
6.9	Službenik za informisanje	55
6.9.1	Službenik za informisanje – javni organi Bosne i Hercegovine	55
6.9.2	Službenik za informisanje – javni organi Republike Srpske	56
6.9.3	Službenik za informisanje – javni organi Federacije Bosne i Hercegovine.....	56
6.9.3.1	Službenik za informisanje – javni organi kantoni	56
6.9.4	Službenik za informisanje – javni organi Brčko Distrikta BiH	57
6.10	Vodič za pristup informacijama i Indeks registar informacija	58
6.10.1	Vodič za pristup informacijama i Indeks registar informacija – javni organi Bosne i Hercegovine	58
6.10.2	Vodič za pristup informacijama i Indeks registar informacija – javni organi Republike Srpske	58
6.10.3	Vodič za pristup informacijama i Indeks registar informacija na nivou Federacije Bosne i Hercegovine	59
6.10.4	Vodič za pristup informacijama i Indeks registar informacija – javni organi u kantonima	59
6.10.5	Vodič za pristup informacijama i Indeks registar informacija - javni organi Brčko Distrikta BiH ..	59
6.11	Izrada i dostava statističkih podataka	60
6.11.1	Izrada i dostava statističkih podataka na nivou Bosne i Hercegovine	60
6.11.2	Izrada i dostava statističkih podataka – javni organi Republike Srpske	60
6.11.3	Izrada i dostava statističkih podataka – javni organi Federacije Bosne i Hercegovine	60
6.11.3.1	Izrada i dostava statističkih podataka - javni organi u kantonima	61
6.11.4	Izrada i dostava statističkih podataka – javni organi Brčko Distrikta BiH	61
6.12	Obučenosť službenika za informacije	62
6.12.1	Obučenosť službenika za informisanje na nivou Bosne i Hercegovine	62
6.12.2	Obučenosť službenika za informisanje na nivou Republike Srpske	62
6.12.3	Obučenosť službenika za informisanje na nivou Federacije Bosne i Hercegovine.....	62
6.12.3.1	Obučenosť službenika za informisanje – javni organi u kantonima	63
6.12.4	Obučenosť službenika za informisanje – javni organi Brčko Distrikta BiH	63
6.13	Prepreke u praksi	64
6.13.1	Prepreke u praksi – javni organi Bosne i Hercegovine	64
6.13.2	Prepreke u praksi – javni organi Republike Srpske	67
6.13.3	Prepreke u praksi – javni organi Federacije Bosne i Hercegovine	68
6.13.3.1	Prepreke u praksi – javni organi u kantonima.....	68
6.13.4	Prepreke u praksi na nivou Brčko Distrikta BiH	70
7	ZAKLJUČNA RAZMATRANJA.....	71
7.1	Zakonodavstvo	71
7.2	Izuzetak od objavljivanja zbog zaštite privatnosti trećih lica	72
7.3	Test javnog interesa.....	74
7.4	Okolnosti za izuzimanje informacije od objavljivanja	75
7.5	Odlučivanja po zahtjevu za pristup informacijama	75
7.6	Ispitivanje opravdanosti zahtjeva ili traženje obrazloženja	76
7.7	Službenik za informisanje	76
7.8	Vodiči za pristup informacijama i indeks registri informacija	76
7.9	Dostava statističkih pokazatelja	77
7.10	Prepreke u implementaciji zakona	77
8	PREPORUKE.....	78
ANEKS I.....		80
ANEKS II		83
ANEKS III.....		100
ANEKS IV.....		105
ANEKS V.....		113

1 Uvod

Pravo na pristup informacijama smatra se osnovnom pretpostavkom za izgradnju demokratskog društva. Efikasan sistem ostvarivanja i zaštite prava na pristup informacijama predstavlja ogledalo odgovornosti i transparentnosti vlasti. Građanima je neophodno omogućiti da, putem efikasnih mehanizama, pokreću različita pitanja od javnog interesa.

Uključivanje javnosti u proces donošenja odluka treba biti zasnovan na principima transparentnosti i otvorenosti javnih organa, čime se jača povjerenje građana u organe vlasti i na taj način realizuje dvosmjerna komunikacija na relaciji građani – javni organi.

U Bosni i Hercegovini ova oblast uređena je zakonima usvojenim na državnom i entitetskom nivou, koji nisu u cijelosti usklađeni s međunarodnim dokumentima ljudskih prava, zbog čega nesumnjivo postoje slabosti prilikom praktične primjene istih, što je utvrđeno i od strane međunarodnih ekspertnih subjekata.

Ombudsmeni za ljudska prava Bosne i Hercegovine djelujući u skladu s ovlastima propisanim Zakonom o ombudsmenu za ljudska prava Bosne i Hercegovine i važećim zakonima o slobodi pristupa informacijama, postupajući po žalbama koje se odnose na povredu prava na slobodu pristupa informacijama i provodeći istrage po službenoj dužnosti, također su uočili nedostatke pozitivnog zakonodavstva koje reguliše ovo pitanje, ali i poteškoće i nedosljednosti u samoj primjeni istog, kako na strani javnih organa tako i od strane fizičkih i pravnih lica koja zahtijevaju informacije.

Sve naprijed navedeno rezultiralo je odlukom Ombudsmena Bosne i Hercegovine da pristupe izradi specijalnog izvještaja o iskustvima u primjeni zakona o slobodi pristupa informacijama u Bosni i Hercegovini, s ciljem utvrđivanja trenutnog stanja kada je u pitanju sloboda pristupa informacijama u Bosni i Hercegovini.

Tokom izrade ovog specijalnog izvještaja Ombudsmeni Bosne i Hercegovine sačinili su pregled međunarodnih dokumenata ljudskih prava koji garantuju pravo na slobodan pristup informacijama, pozitivnog zakonodavstva Bosne i Hercegovine, postupanja Institucije ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine, te sprovedli sveobuhvatno istraživanje postupanja javnih organa na nivou Bosne i Hercegovine, entiteta, kantona, općina/opština i gradova.

Nadležnim javnim organima upućene su preporuke, čija provedba treba rezultirati bezuvjetnom primjenom međunarodnih standarda slobode prava na pristup informacijama i uspostavljanjem efikasnog zakonodavnog i institucionalnog sistema za ostvarivanje i zaštitu prava na pristup informacijama.

2 Međunarodni standardi

U većini međunarodnih dokumenata, pravo na pristup informacijama integrisano je kao dio

prava na slobodu izražavanja. Tako je članom 19. *Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima*¹ propisano da:

„Svako ima pravo na slobodu mišljenja i izražavanja. To pravo obuhvata slobodu zadržavanja mišljenja bez vanjskih pritisaka te slobodu traženja, primanja i širenja informacija i ideja putem bilo kojeg sredstva javnog saopćavanja i bez obzira na granice.”

Nadalje, član 19. *Pakta o građanskim i političkim pravima Ujedinjenih nacija*² garantuje da:

*„1. Niko ne može biti uznemiravan zbog svoga mišljenja.
2. Svako ima pravo na slobodu izražavanja; to pravo obuhvata slobodu da traži, dobija i širi informacije i misli svake vrste, bez obzira na granice, bilo usmeno, pismeno, štampom ili u umjetničkoj formi, ili bilo kojim drugim sredstvom po svom izboru.
3. Vršenje prava predviđenih u stavu 2 ovog člana nosi sa sobom posebne dužnosti i odgovornosti. Zbog toga se ono može podvrgnuti određenim ograničenjima koja moraju biti utvrđena zakonom i biti neophodna: a) za poštovanje prava ili ugleda drugih lica; b) za zaštitu državne sigurnosti ili javnog reda, ili javnog zdravlja ili morala.”*

Citirani dokumenti garantuju pojedincu pravo da traži, dobija i širi informacije bilo koje vrste i bez obzira na oblik u kojem je informacija izrađena i na taj način prepoznaju pravo na pristup informacijama neodvojivim dijelom slobode izražavanja.

*Konvencija Ujedinjenih nacija o pristupu informacijama, učešću javnosti u donošenju odluka i pristupu pravdi u domenu ekoloških pitanja, tzv. Arhuska konvencija*³ temelji se na potrebi zaštite, očuvanja i unapređenja stanja okoliša i osiguranja održivog i okolišno zdravog razvoja, te pravu pojedinca da živi u okolišu adekvatnom za svoje zdravlje i dobrobit, kao i dužnosti da štiti i unapređuje okoliš u korist sadašnjih i budućih generacija. U tom smislu Arhuska konvencija propisuje da pojedinci, ako žele ostvarivati ovo pravo i poštivati ovu dužnost, moraju imati pristup informacijama, imati pravo na učešće u odlučivanju, te imati pristup pravdi po pitanjima okoliša.

Među dokumentima koje je usvojilo Vijeće Evrope, zbog položaja u pravnom sistemu Bosne i Hercegovine, zasigurno je najvažnija *Evropska konvencija o ljudskim pravima i osnovnim slobodama*,⁴ koja članom 10. garantuje:

„1. Svako ima pravo na slobodu izražavanja. Ovo pravo uključuje slobodu mišljenja

¹ Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima, usvojena i proglašena na Općoj skupštini Ujedinjenih naroda rezolucijom br. 217 /III 10. decembra 1948. godine.

² Pakt o građanskim i političkim pravima Ujedinjenih nacija, usvojen Rezolucijom 2200A (XXI) Generalne skupštine 16. decembra 1966. godine. Stupio na snagu 23. marta 1976. godine.

³ Konvencija o dostupnosti informacija, učešću javnosti u donošenju odluka i pristupu pravdi u oblasti životne sredine, stupila na snagu 30.10.2001. godine, a ratifikovana u Bosni i Hercegovini dana 15.09.2008. godine.

⁴ Evropska konvencija o ljudskim pravima i osnovnim slobodama potpisana je u Rimu 4. novembra 1950. godine, od strane dvanaest zemalja članica Vijeća Evrope, a na snagu je stupila 3. septembra 1953. godine.

i slobodu primanja i prenošenja informacija i ideja, bez miješanja javne vlasti i bez obzira na granice. Ovaj član ne sprečava države da zahtijevaju dozvole za rad od radio, televizijskih i filmskih kompanija.

2. Ostvarivanje ovih sloboda, budući da uključuje obaveze i odgovornosti, može podlijegati takvim formalnostima, uvjetima, ograničenjima ili sankcijama predviđenim zakonom i koje neophodne u demokratskom društvu u interesu nacionalne sigurnosti, teritorijalnog integriteta ili javne sigurnosti, sprečavanja nereda ili zločina, zaštite zdravlja i morala, ugleda ili prava drugih, sprečavanja širenja povjerljivih informacija ili u interesu očuvanja autoriteta i nepristranosti sudstva.”

Član 10. Evropske konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama ima niz povezanih ciljeva. Smatra se da se zaštitom slobode izražavanja unapređuju društvena dobrobit, kao i dobrobit pojedinaca i da ona predstavlja preduvjet djelotvornog demokratskog sistema. Evropski sud za ljudska prava je putem prakse izrazio stav da sloboda izražavanja predstavlja jedan od suštinskih temelja demokratskog društva i jedan od osnovnih uvjeta njegovog napretka i samoostvarenja svakog pojedinca. Osnovni cilj člana 10. jeste da osigura zaštitu od proizvoljnog miješanja javnih vlasti u pravo neke osobe na slobodu izražavanja.⁵

Konvencija Vijeća Evrope o pristupu službenim dokumentima (CETS 205)⁶ polazi od sljedećih principa: važnost transparentnosti rada javnih tijela vlasti u pluralističkom, demokratskom društvu, da pravo na pristup službenim dokumentima: pruža izvor informacija za javnost i pomaže javnosti da formira mišljenje o stanju društva i javnih tijela vlasti, jačaju integritet, efikasnost, učinkovitost i odgovornost javnih tijela vlasti, pomažući afirmaciji njihovog legitimiteta. U Preambuli Konvencije navedeno je da su svi dokumenti u načelu javni i mogu biti predmetom uskraćivanja samo u slučaju zaštite drugih prava i legitimnih interesa.

Komitet ministara Vijeća Evrope je izdao nekoliko preporuka državama članicama, među kojima su:

a) *Preporuka Komiteta ministara Vijeća Evrope broj R (81) 19 o pristupu informacijama u posjedu javnih organa:⁷*

„Svako pod jurisdikcijom države članice ima pravo da mu se na zahtjev osigura informacija koju posjeduje javni organ ili drugi zakonodavni ili pravosudni organ. “

b) *Preporuka Komiteta ministara državama članicama broj R (91) 10 o saopćavanju trećim*

⁵ Sloboda izražavanja i pravo na privatnost prema Evropskoj konvenciji o ljudskim pravima, The Aire Centre, str. 11;

⁶ Konvencija Vijeća Evrope o pristupu službenim dokumentima (CETS 205), usvojena 18. juna 2009. godine; Konvenciji je prethodilo donošenje preporuke br. R(81)19 Vijeća ministara državama članicama o pristupu informacijama kojima raspolazu javna tijela, Deklaracija Vijeća ministara Vijeća Evrope o slobodi izražavanja i informisanju te Preporuka Vijeća Evrope R(2002)2 o pristupu službenim dokumentima;

⁷ Preporuka R (81) 19 Komitet ministara Vijeća Evrope je usvojio 25. novembra 1981. godine, na 340. sastanku zamjenika ministara;

licima ličnih podataka u posjedu javnih organa,⁸ propisuje da se načela sadržana u preporuci primjenjuju na automatsku obradu ličnih podataka koje su sakupila javna tijela i koji mogu biti priopćeni trećim stranama. Države članice mogu proširiti područje primjene ove preporuke tako da uključe podatke koji se odnose na grupe, kompanije, udruženja itd, bez obzira imaju li one ili ne svojstvo pravne osobe, kao i na lične podatke u neautomatiziranom obliku. Do saopćavanja ličnih podataka ili datoteka ličnih podataka trećoj strani ne treba doći: a) ako tako ne određuje poseban zakon; ili b) ako javnost prema zakonskim odredbama koje određuju pristup informacijama iz javnog sektora nema pristup tim podacima; ili c) ako saopćavanje nije u skladu s domaćim zakonima o zaštiti podataka; ili d) ako osoba koja je predmet podataka nije na to slobodno i svjesno pristala.

Pored navedenih dokumenata, značajno je spomenuti i *Preporuku Komiteta ministara državama članicama broj R (97) 18 o zaštiti ličnih podataka prikupljenih i obrađenih u statističke svrhe*⁹ i *Preporuku Komiteta ministara državama članicama broj R (2000) 13 o evropskoj politici u vezi s pristupom arhivima*.¹⁰

3 Zakonodavstvo u Bosni i Hercegovini

Pravo na pristup informacijama u Bosni i Hercegovini uređeno je zakonima usvojenim na državnom i entitetskom nivou. Zakon o slobodi pristupa informacijama u Bosni i Hercegovini¹¹ (u daljem tekstu: ZOSPI BiH) usvojen je 2000. godine, a 2001. godine usvojeni su Zakon o slobodi pristupa informacijama Federacije Bosne i Hercegovine¹² (u daljem tekstu: ZOSPI FBiH) i Zakon o slobodi pristupa informacijama Republike Srpske¹³ (u daljem tekstu: ZOSPI RS).

U Brčko Distriktu BiH na snazi je Uputstvo za primjenu Zakona o slobodi pristupa informacijama Bosne i Hercegovine¹⁴ kojim se uređuju pitanja koja trebaju doprinijeti efikasnijoj primjeni Zakona o slobodi pristupa informacijama u Bosni i Hercegovini, u Brčko Distriktu BiH, a odnose se na pitanja koja doprinose pravilnijem postupanju u primjeni tog Zakona, te na određivanje visine troškova usluge umnožavanja informacija.

Bosna i Hercegovina je bila prva država u regionu koja je imala navedene zakone, a koji su u vrijeme donošenja, sadržavali vrlo progresivna rješenja. Vremenom i razvojem interneta i elektronskih medija, značajno je napredovao i sadržaj prava na pristup informacijama, što je stvorilo potrebu za nadogradnjom postojećeg zakonodavstva.

⁸ Preporuka Komiteta ministara državama članicama broj R (91) 10, Odbor ministara prihvatio je Preporuku 9. septembra 1991. godine na 461. sjednici zamjenika ministara;

⁹ Preporuka Komiteta ministara državama članicama broj R (97)18, Odbor ministara prihvatio je Preporuku 30. septembra 1997. godine na 602. sjednici zamjenika ministara, dostupno na: <https://rm.coe.int/16806846ca>

¹⁰ Odbor ministara prihvatio je Preporuku 13. jula 2000. godine;

¹¹ Zakon o slobodi pristupa informacijama u Bosni i Hercegovini „Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“, br: 28/00, 45/06, 102/09, 62/11 i 100/13;

¹² Zakon o slobodi pristupa informacijama Federacije Bosne i Hercegovine, „Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, br: 32/01 i 48/11;

¹³ Zakon o slobodi pristupa informacijama Republike Srpske, „Sl. glasnik Republike Srpske“, broj20/200;

¹⁴ Uputstvo za primjenu Zakona o slobodi pristupa informacijama Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BD BiH broj 36/04);

ZOSPI BiH djelimično je pratio navedenu potrebu, te je nekoliko puta mijenjan.¹⁵ Najznačajnije izmjene i dopune Zakona odnosile su se na propisivanje obaveze donošenja rješenja po zahtjevu za pristup informacijama, kaznene odredbe, te propisivanje nadležnosti upravnog inspektorata u slučajevima nepoštivanja odredbi navedenog Zakona.

ZOSPI FBiH izmijenjen je jedanput¹⁶ i to u dijelu koji se odnosi na obavezu donošenja rješenja po zahtjevu za pristup informacijama i pitanja drugostepenog organa koji odlučuje po žalbi na rješenje. ZOSPI RS do sada nije mijenjan.

3.1 Inicijative za izmjenu zakonodavstva

Agencija za zaštitu ličnih podataka Bosne i Hercegovine je u Godišnjem izvještaju za 2011. godinu upućenom Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine, inicirala izmjene i dopune Zakona o slobodi pristupa informacijama Bosne i Hercegovine. Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je postupajući po zaključku Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine kojim je usvojen Godišnji izvještaj navedene Agencije, donijelo zaključak da se pokrene postupak izmjena i dopuna Zakona o slobodi pristupa informacijama Bosne i Hercegovine, s ciljem usaglašavanja s Konvencijom Vijeća Evrope o pristupu službenim dokumentima (CETS 205). Nakon formiranja radne grupe¹⁷, Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine je izradilo Nacrt Izmjena i dopuna Zakona o slobodi pristupa informacijama Bosne i Hercegovine na koji je dostavljeno više od 200 primjedbi nevladinih organizacija, ali i međunarodnih institucija koje djeluju u Bosni i Hercegovini. Primjedbe na navedeni Nacrt dostavila je i Institucija ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine. Rasprava o dostavljenim primjedbama nije provedena, niti je nakon toga ponovno nastavljen rad radne grupe, te je postupak izmjena obustavljen.

Nakon toga, Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine je tokom 2016. godine otvorilo novi proces javnih konsultacija o prednacrtu Zakona o slobodi pristupa informacijama u Bosni i Hercegovini.¹⁸ U navedenim konsultacijama sudjelovali su i Ombudsmeni Bosne i Hercegovine, koji su dali primjedbe na tekst prednacrta Zakona. Predloženim tekstom Zakona predviđeno je stavljanje van snage važećeg Zakona o slobodi pristupa informacijama Bosne i Hercegovine, ukidanje testa javnog interesa što bi predstavljalo potencijalnu opasnost za moguće zloupotrebe i uskraćivanje objavljivanja informacija u javnom interesu. Nadalje, tekst prijedloga Zakona je bio manjkav i u smislu izostavljanja navođenja činjenice da je pravo na pristup informacijama zagarantovano ljudsko pravo, zaštićeno nizom međunarodnih dokumenata, počev od Evropske konvencije o ljudskim pravima, koja shodno Ustavu Bosne i Hercegovine, ima direktnu primjenu, a izostavljen je i dio nadležnosti Institucije ombudsmena.¹⁹

¹⁵ Izmjene i dopune Zakona o slobodi pristupa informacijama Bosne i Hercegovine objavljene u Službenom glasniku BiH“ br. 45/06, 102/09, 62/11 i 100/13;

¹⁶ Izmjena i dopuna Zakona o slobodi pristupa informacijama Federacije Bosne i Hercegovine objavljena u Službenom glasniku FBiH” broj 48/11;

¹⁷ U radnoj grupi nije bilo predstavnika Institucije ombudsmena.

¹⁸ Dostupno na: <http://www.mpr.gov.ba/aktuelnosti/vijesti/default.aspx?id=5605&langTag=bs-BA>

¹⁹ Godišnji izvještaj o rezultatima aktivnosti Institucije ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine za 2016. godinu, str. 28-29, dostupan na:

https://www.ombudsmen.gov.ba/documents/ombudsmen_doc2017032310003163bos.pdf

Navedene inicijative su bile povod za održavanje *Taiex - IPA, ENI -Taiex stručne misije na temu „Unapređenje prava na pristup informacijama u Bosni i Hercegovini“*²⁰, u periodu od 7-9. februara 2018. godine. Taiex misiju sačinjavala su tri stručnjaka iz navedene oblasti,²¹ koji su nakon obavljene misije, dostavili Ministarstvu pravde Bosne i Hercegovine Stručni izvještaj.²² Eksperti su izložili svoje prijedloge i preporuke, a u svrhu ispunjavanja navedenog cilja. Eksperti su u navedenom izvještaju između ostalog ukazali na sljedeće:

„Napominjemo da, iako su stručnjaci bili u stanju razgovarati s državnim dužnosnicima i civilnim društvom tokom ove misije, nismo imali dobre podatke o provedbi Zakona. Doista, taj nedostatak podataka je nešto što smo postavili kao zabrinutost s vladinim dužnosnicima s kojima smo se susreli, jer znajući kako funkcionise provedba Zakona je apsolutno neophodna za izradu dobro prilagođenih preporuka. Tim rečeno, podaci koje smo dobili ukazuju nam na niz praktičnih prepreka u provedbi, od kojih se mnogi mogu riješiti poboljšanjem specifičnosti i detalja pravnog okvira. Zaključili smo da postoji jasna potreba za poboljšanjem sadašnjeg Zakona kako bi se uskladio s međunarodnim standardima, posebice onima u regiji Evropske unije, kao i na Zapadnom Balkanu, budući da je to prvi usvojeni zakon. Izmjene i dopune koje su naknadno usvojene nisu dovoljne za to. Primijetili smo da su nacrti izmjena i dopuna dobronamjerni i generalno bi poboljšali Zakon, ali oni nisu dovoljno sveobuhvatni i ne pružaju neophodna pojašnjenja, ali imaju propuste u smislu uvođenja dovoljnih ili odgovarajućih instrumenata za zaštitu prava pristupa informacijama. Revidirani zakonski okvir treba imati čvrstu pravnu osnovu, administrativne procedure, nadzorne mehanizme i promociju prava.“

Značajno je navesti i aktivnosti zajedničke inicijative Organizacije za ekonomsku saradnju i razvoj (OECD) i Evropske unije (SIGMA) - Podrška poboljšanju upravljanja i rukovođenja.²³

²⁰ Stručni izvještaj „Unapređenje prava pristupa informacijama u Bosni i Hercegovini“ od 19.02.2018. godine;

²¹ Helen Darbshire, Pristup Informacijama / Partnerstvo otvorene vlasti, Anamarija Musa, Povjerenica za informacije, Hrvatska / Pravni fakultet, Sveučilište Zagreb, Hrvatska, Zoran Luša, Ministarstvo uprave, Odsjek E-Hrvatska, Hrvatska;

²² Stručni izvještaj sadrži ocjenu usklađenosti pravnog okvira Bosne i Hercegovine u odnosu na međunarodne standarde koji uređuju pitanje slobode izražavanja. Stav eksperata jeste da je važeći Zakon o slobodi pristupa informacijama Bosne i Hercegovine pretjerano složen, pogotovo nakon niza izmjena, što rezultira nerazumljivošću teksta. U izvještaju je posebno naveden problem složenosti žalbenih mehanizama, da u pravnom okviru nedostaje jasnoća jer podnosioci zahtjeva mogu podnijeti žalbe drugostepenom organu unutar javnog organa koji je odlučivao o zahtjevu za pristup informacijama ili Žalbenom vijeću pri Vijeću ministara Bosne i Hercegovine, prateći pritužbu Ombudsmenu i sudovima. Zakon ne uređuje na adekvatan način ni pitanje nadzora nad sprovođenjem Zakona, posebno s aspekta institucionalnog mehanizma. Komparativno iskustvo ukazuje na to da se provedba Zakona znatno poboljšava kada se u provedbi Zakona predvidi i nadzor, te druge mjere koje doprinose implementaciji Zakona, uključujući obuku, ali i sankcije. Eksperti su zaključili da postoji jasna potreba za poboljšanjem sadašnjeg Zakona, kako bi se uskladio s međunarodnim standardima, posebno standardima Evropske unije i Zapadnog Balkana, budući da je to prvusvojeni zakon, a izmjene i dopune koje su naknadno usvojene nisu dovoljne za to;

²³ Reforma javne uprave definisana je kao jedan od tri stuba uspjeha na putu ka članstvu u EU pored vladavine prava i ekonomskog upravljanja, što je čini jednim od ključnih uvjeta za članstvo u Evropskoj Uniji za period 2014-2016. godine. Godine 2014. OECD/SIGMA su razvili Principe javne uprave, koji tvore osnovu za rad Evropske komisije u oblasti reforme javne uprave. Principi definišu šta dobro upravljanje podrazumijeva u praksi i navode glavne zahtjeve koje trebaju slijediti zemlje tokom procesa pridruživanja EU. Iako su opći kriteriji dobrog upravljanja univerzalni, ovi Principi su stvoreni za zemlje koje traže pristupanje EU i primaju pomoć EU kroz Instrument pretpriprustne pomoći (IPA). Zahtjevi Acquis-a, kao i druge smjernice i instrukcije EU su srž Principa u oblastima gdje je Acquis proveden. U drugim oblastima, Principi su izvedeni iz međunarodnih standarda i zahtjeva, kao i dobrih praksi u zemljama članicama EU i/ili Organizacije za ekonomsku saradnju i razvoj (OECD). Kao najmanji pokazatelj dobre uprave, zemlje bi trebale osigurati usklađenost s ovim fundamentalnim Principima. Svrha Principa

Njezin ključni cilj je jačanje temelja za poboljšanje javnog upravljanja, a samim tim i podrška društveno-ekonomskom razvoju kroz izgradnju kapaciteta javnog sektora, jačanje horizontalnog upravljanja i poboljšanje dizajna i provedbe reformi javne uprave, uključujući pravilno određivanje prioriteta, redoslijed i budžetiranje.²⁴

U januaru 2019. godine SIGMA je objavila dokument pod nazivom „*Poboljšanje zakonodavnog okvira za pristup javnim informacijama u Bosni i Hercegovini*“ koji sadrži sveobuhvatnu analizu zakonodavstva o pristupu javnim informacijama u Bosni i Hercegovini i to na nivou Bosne i Hercegovine, u Federaciji Bosne i Hercegovine, Republici Srpskoj i Brčko Distriktu BiH. Analiza je fokusirana na usklađenost relevantnih zakona s međunarodnim standardima i najboljim međunarodnim praksama u ovoj oblasti, nakon čega slijede preporuke o mogućim izmjenama i dopunama kojima se povećava transparentnost javnih organa i usklađuju standardi pristupa informacijama širom zemlje. Izdate preporuke odnose se na nedostatak odredbi kojima se uređuje proaktivno objavljivanje informacija, slab institucionalni okvir za nadzor nad primjenom zakonodavstva o pristupu javnim informacijama, kao nedostatke u postupku ostvarivanja pristupa informacijama na zahtjev.

Cijeneći navedene dokumente značajnom polaznom tačkom za budući pravac usvajanja novog zakonodavstva u oblasti prava na pristup informacijama, u Aneksu ovog izvještaja dat je detaljan pregled preporuka nastalih kao rezultat Taiex - IPA, ENI - Taiex stručne misije na temu „*Unapređenje prava na pristup informacijama u Bosni i Hercegovini*“, preporuka zajedničke inicijative Organizacije za ekonomsku saradnju i razvoj (OECD) i Evropske unije (SIGMA), publikovanih u dokumentu „*Poboljšanje zakonodavnog okvira za pristup javnim informacijama u Bosni i Hercegovini*“, kao i prikaz uporedne analize odabranih aspekata zakonodavnog okvira za pristup informacijama.

4 Praksa Evropskog suda za ljudska prava u Strasbourgu

Članom 10. Evropske konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama garantovana je sloboda izražavanja.

Za razliku od člana 19. Pakta o građanskim i političkim pravima, koji pod slobodom izražavanja precizira slobodu traženja, primanja i širenja informacija, član 10. Evropske konvencije o ljudskim pravima garantuje slobodu mišljenja, primanja i širenja informacija i ideja. Zbog načina na koji je sloboda izražavanja garantovana Evropskom konvencijom o ljudskim pravima i osnovnim slobodama, Evropski sud za ljudska prava je na početku zauzimao stav da država nema pozitivnu obavezu da osigura pravo na pristup informacijama u okviru navedenog člana

je, prema tome, pomoći zemljama koje se pridružuju EU u identifikaciji izazova i slabih tačaka u funkcionisanju javne uprave i planiranju potrebnih izmjena. Također, na osnovu Principa, Evropska komisija će mjeriti napredak u zemljama. Principi javne uprave zajednički su za BiH i šest zemalja: Srbiju, Makedoniju, Albaniju, Kosovo, Crnu Goru i Tursku. Iako Principi nisu obavezujući, oni su kreirani kao smjernice ka dobroj upravi i ispunjavanju zahtjeva EU integracija. Principi se odnose na: strateški okvir reforme javne uprave, izradu i koordinaciju politika, državnu službu i upravljanje ljudskim potencijalima, odgovornost, pružanje usluga i finansijsko upravljanje u javnom sektoru. Dokument sadrži 19 ključnih zahtjeva iz kojih proizlazi ukupno 48 principa. Informacija dostupna na <http://rju.parco.gov.ba/sigma-principi/>

²⁴ Informacija dostupna na: <http://www.sigmaweb.org/about/>

10. Evropske konvencije.²⁵ Navedeni stav je jasno vidljiv iz predmeta *Leander protiv Švedske (1987.)* u kojem je sud zauzeo sljedeći stav:

„Sud primjećuje da pravo na slobodu primanja informacija u osnovi zabranjuje vladi da ograničava osobu da primi informacije koje joj drugi žele ili su spremni dati. Član 10. ne dodjeljuje pojedincu, u okolnostima poput onih u ovom predmetu, pravo pristupa registru koji sadrže informacije o njegovom ličnom položaju, niti utjelovljuje obavezu vlade da mu takvu informaciju da.“²⁶

Dugo vremena je Evropski sud za ljudska prava smatrao da član 10. Evropske konvencije ne propisuje obavezu države da osigura pravo na pristup informacijama. Međutim, iako je u predmetima *Gaskin protiv Ujedinjenog Kraljevstva (1989.)*,²⁷ *Guerra i drugi protiv Italije (1998.)*²⁸ i *Roche protiv Ujedinjenog Kraljevstva (2005.)*,²⁹ ponovio svoj stav iz odluke *Leander protiv Švedske*, ipak je odlučio u korist podnosioca aplikacije jer je utvrđena povreda prava na poštovanje privatnog i porodičnog života.

Evropski sud za ljudska prava je od 2006. godine izmijenio ranije zauzeti stav i u predmetu *Sdruženi Jihočeske matky protiv Češke (2006)*³⁰ prvi put izričito utvrdio da je odbijanje pristupa informacijama od strane čeških vlasti značilo miješanje u pravo primanja informacija.³¹ Pri tome je Sud navedenu promjenu obrazložio na sljedeći način:

„U ovom slučaju, podnositeljica zahtjeva je zatražila dopuštenje da se konsultuje s administrativnim dokumentima koji su bili na raspolaganju tijelima javne vlasti i kojima je bio moguć pristup pod uvjetima propisanim članom 133. Zakona o gradnji koji je podnositeljica osporavala. Pod tim okolnostima, Sud priznaje da je odbijanje tog zahtjeva predstavljalo miješanje u pravo podnositeljice zahtjeva na primanje informacija.“³²

Prva odluka Evropskog suda za ljudska prava kojom je utvrđeno kršenje člana 10. Evropske konvencije, u smislu povrede prava na pristup informacijama donesena je u predmetu *Társaság a Szabadságjogokért protiv Mađarske (2009.)*³³

²⁵ L.Ofák, Pravo na pristup informacijama kao pravo zaštićeno Evropskom konvencijom o ljudskim pravima i osnovnim slobodama, Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci (1991.) v. 37, br. 2, 936-942. (2016.);

²⁶ *Leander v. Sweden*, Application no. 9248/81, 26. March 1987, par. 74.

²⁷ Graham Gaskin je kao beba završio u domu za nezbrinutu djecu gdje je proveo cijelo djetinjstvo do punoljetnosti. Gaskin je tvrdio da je bio zlostavljan za vrijeme koje je proveo pod zaštitom te je zatražio pristup svom spisu od socijalne službe u Liverpoolu. Međutim, uvid mu je samo djelomično omogućen, jer su nadležna tijela uključujući i nacionalni sud smatrali da bi se omogućavanjem uvida ugrozila prava doušnika koji dostavljaju informacije socijalnoj službi.

²⁸ U predmetu *Guerra i drugi protiv Italije* radilo se o talijanskim državljanima koji su živjeli otprilike jedan kilometar od hemijske tvornice koja je predstavljala visoki rizik za okolinu, a talijanska tijela javne vlasti nisu im priopćila relevantne informacije o opasnostima iz te tvornice niti o predviđenom postupku u slučaju nesreće.

²⁹ U predmetu *Roche* radilo se o vojniku koji je bio izložen hemijskim testiranjima, tj. sudjelovao je u testiranju hemijskog oružja (nervnog plina), od čega je obolio te je tražio pristup informacijama o tim testovima.

³⁰ Slučaj se odnosio na udruženje za zaštitu okoliša koje je tražilo pristup dokumentima koji su se odnosili na jednu nuklearnu elektranu. Pristup je bio odbijen.

³¹ L.Ofák, Pravo na pristup informacijama kao pravo zaštićeno Evropskom konvencijom o ljudskim pravima i osnovnim slobodama, Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci (1991.) v. 37, br. 2, str. 938 (2016.)

³² *Sdruženi Jihočeské Matky protiv Češke Republike* (dec.), br. 19101/03, 10. jula 2006.

³³ Podnosilac zahtjeva bilo je udruženje aktivno na području politike o drogama. U martu 2004. godine, član Parlamenta (zastupnik) i drugi pojedinci podnijeli su Ustavnom sudu zahtjev za apstraktnu ocjenu ustavnosti

Evropski sud za ljudska prava je u odluci istakao da je u nedavno vrijeme napredovao prema širem tumačenju pojma „sloboda primanja informacija, a time i prema priznavanju prava na pristup informacijama. Važnost presude je u tome što je Evropski sud proširio tradicionalnu zaštitu medija kao „javnih čuvara“ i na nevladine organizacije koje naziva „društvenim čuvarima“. U presudi je utvrđena obaveza države da ne sprečava protok informacija potrebnih za javnu raspravu o pitanjima od javnog značenja, te smatra da prepreke stvorene kako bi spriječile pristup informacijama od javnog interesa mogu odvratiti one koji rade u medijima ili povezanim područjima od bavljenja tim stvarima.³⁴

Potom je uslijedio niz odluka Evropskog suda za ljudska prava kojim je utvrđena povreda člana 10. Evropske konvencije: *Kenedi vs. Mađarska* (2009.),³⁵ *Inicijativa mladih za ljudska prava protiv Srbije* (2013.),³⁶ *Österreichische Vereinigung zur Erhaltung, Stärkung und Schaffung eines wirtschaftlich gesunden land und forstwirtschaftlichen Grundbesitzes protiv Austrije* (2013.)³⁷ te *Guseva protiv Bugarske* (2015.).³⁸ U navedenim predmetima Evropski sud za ljudska prava odlučivao je o povredi prava na pristup informacijama. Sasvim je sigurno da će praksa Evropskog suda za ljudska prava u budućnosti u mnogome doprinijeti i unaprijediti i način tumačenja zakonske regulative u predmetnoj oblasti u Bosni i Hercegovini.

određenih izmjena i dopuna Kaznenog zakonika koje su se ticale određenih kaznenih djela povezanih s drogama. Udruga Társaság zatražila je pristup tom zahtjevu koji je podnesen pred Ustavnim sudom, ali je pristup bio odbijen jer se radi o ličnim podacima kojima se ne može pristupiti bez odobrenja autora toga zahtjeva.

³⁴ L.Ofak, Pravo na pristup informacijama kao pravo zaštićeno Evropskom konvencijom o ljudskim pravima i osnovnim slobodama, Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci (1991.) v. 37, br. 2, str. 938 (2016.);

³⁵ *Kenedi v. Hungary*, Application no. 31475/05, 26. May 2009. godine: Podnosilac zahtjeva je u svrhu historijskog istraživanja zatražio od Ministarstva unutrašnjih poslova da mu se omogući pristup određenim dokumentima koji se odnose na djelatnosti mađarske Službe za nacionalnu sigurnost 1960-tih godina. Njegov zahtjev odbijen je s obrazloženjem da su dokumenti klasificirani kao državna tajna do 2048. godine. Nakon što je podnosilac zahtjeva dobio sudsku presudu kojom je odobren pristup dokumentima, Ministarstvo je osporavalo opseg pristupa. Uvjetovalo je pristup potpisivanjem obaveze povjerljivosti te je zabranilo podnosiocu zahtjeva da objavi podatke u mjeri u kojoj su u pitanju “državne tajne”. Zatim su, u skladu s izvornom sudskom presudom, domaći sudovi presudili u korist podnosioca u naknadnim postupcima za izvršenje presude te su odredili novčanu kaznu Ministarstvu. Unatoč tome, podnosilac zahtjeva nije ostvario neograničen pristup jednom od dokumenata;

³⁶ *Youth Initiative for Human Rights v. Serbia*, Application no. 48135/06, 25. June 2013. godina: Inicijativa mladih za ljudska prava (udruga) zatražila je od Sigurnosno-obavještajne agencije pristup informacijama o tome koliko je ljudi bilo pod elektroničkim nadzorom te agencije u 2005. Agencija je prvo odbila zahtjev, pozivajući se na zakonske odredbe koje se primjenjuju na državnu, službenu ili drugu tajnu. Na osnovu žalbe Inicijative, povjerenik za informacije donio je odluku da je Agencija povrijedila odredbe Zakona o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja i naredio Agenciji da omogući žaliteljici pristup traženim informacijama. Agencija je naposljetku obavijestila Inicijativu da ne posjeduje tražene informacije;

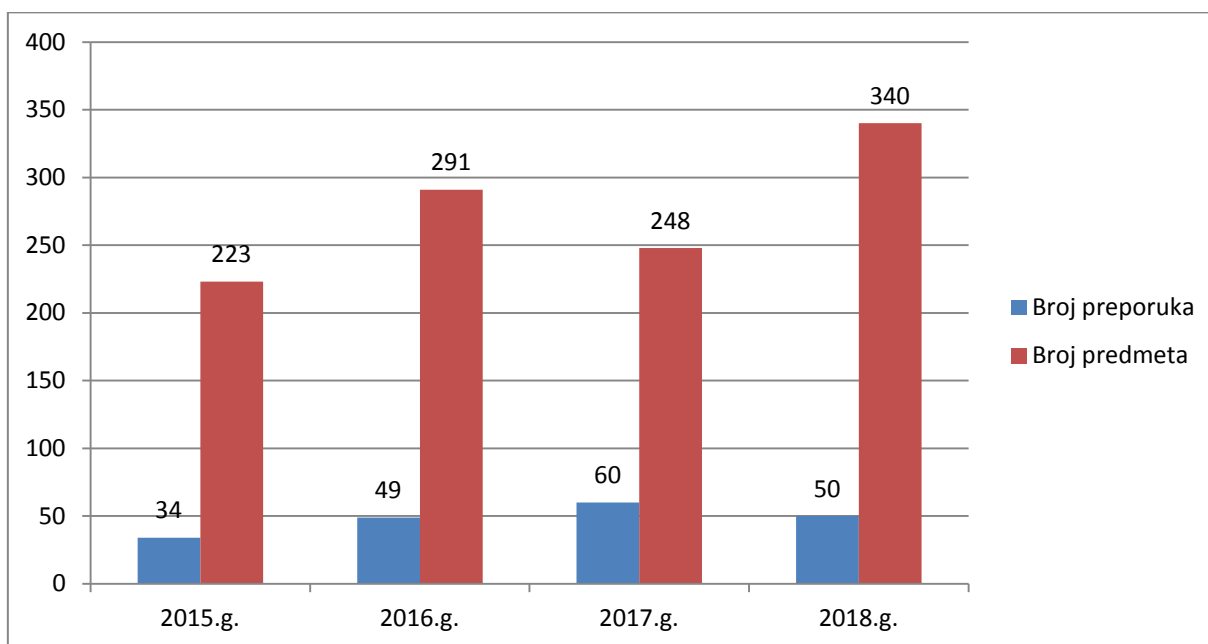
³⁷ *ÖVESSG v. Austria*, Application no. 39534/07, 28. November 2013. godine: ÖVESSG je udruga koja ima za cilj proučavanje prijenosa vlasništva poljoprivrednog i šumskog zemljišta radi procjene utjecaja takvih prijenosa na društvo. Udruga je zatražila od tirolske komisije za promet nekretnina da joj omogući pristup, poštom, svim odlukama koje je donijela od 1. januara 2000. godine. Udruga je bila spremna nadoknaditi troškove slanja odluka. Međutim, Komisija je odbila pristup traženim informacijama, tvrdeći da anonimizirane odluke ne predstavljaju podatke u smislu člana 1. stava 2 Zakona o pristupu informacijama. Komisija je i tvrdila da bi pružanje informacija (anonimiziranje odluka i njihovo dostavljanje) zahtijevalo toliko resursa da bi to utjecalo na obavljanje javnih ovlasti Komisije. Upravni sud odbacio je tužbu s obrazloženjem da nije nadležan za predmetnu tužbu protiv odluke Komisije, a Ustavni sud potvrdio je odluku Komisije;

³⁸ *Guseva v. Bulgaria*, Application no. 6987/07, 17 February 2015: Podnositeljica zahtjeva članica je odbora Društva za zaštitu životinja u Vidinu, Bugarskoj. Između aprila 2002. i juna 2003. godine podnijela je tri zahtjeva gradonačelniku Vidina za pristup informacijama vezanim uz liječenje i postupanje sa životinjama lualicama. Gradonačelnik je odbio dati tražene informacije, s obrazloženjem da društvo s kojim je sklopljen ugovor nije dalo svoj pristanak za objavu informacija te da se dio informacija odnosio na postupak javne nabave. Podnositeljica je na kraju ishodila tri presude od Vrhovnog upravnog suda u svoju korist. Međutim, budući da usprkos presudama nije dobila zatražene informacije, podnijela je zahtjev Evropskom sudu;

5 Institucija ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine i sloboda pristupa informacijama

Institucija ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine, shodno odredbama Zakona o ombudsmenu za ljudska prava Bosne i Hercegovine³⁹ i važećim zakonima o slobodi pristupa informacijama⁴⁰ postupa po žalbama koje se odnose na povredu prava na slobodu pristupa informacijama, provodi istrage po službenoj dužnosti, a ima nadležnost i za izradu i dostavljanje vodiča i općih preporuka koje se odnose na provođenje i primjenu zakona iz ove oblasti. Ombudsmeni redovno, u okviru godišnjeg izvještaja o aktivnostima Institucije ombudsmena za ljudska prava, Predsjedništvu Bosne i Hercegovine, Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine, Parlamentu Federacije Bosne i Hercegovine i Narodnoj skupštini Republike Srpske,⁴¹ dostavljaju informaciju vezanu za primjenu zakona koji uređuju slobodu pristupa informacijama s preporukama čija implementacija bi trebala unaprijediti stanje u ovoj oblasti.

Analizom podataka iz centralne baze podataka, te uvidom u druge evidencije koje vodi Institucija ombudsmena može se zaključiti da od 2015. godine u ovoj oblasti postoji evidentno povećanje broja žalbi (Dijagram 1).

Dijagram 1 - Pregled žalbi ZOSPI u odnosu na izdate preporuke po godinama za period 2015-2018.

Povećanje može biti rezultat nekoliko faktora i to: češćeg kršenja prava na pristup informacijama od strane javnih organa u Bosni i Hercegovini, bolje informisanosti građana o mehanizmima zaštite prava na pristup informacijama, ali svakako i rezultat djelovanja Institucije ombudsmena, kao tijela koje nadzire primjenu zakona o slobodi pristupa informacijama u Bosni i Hercegovini.

³⁹ Zakon o ombudsmenu za ljudska prava Bosne i Hercegovine, Službeni glasnik BiH 32/00, 19/02, 35/04 i 32/06;

⁴⁰ Zakon o slobodi pristupa informacijama BiH, „Službeni glasnik BiH“, br. 28/00, 45/06, 102/09, 62/11 i 100/13, Zakon o slobodi pristupa informacijama FBiH „Službene novine FBiH“, br. 32/01 i 48/11, i Zakon o slobodi pristupa informacijama Republike Srpske, „Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 20/01;

⁴¹ Čl. 34. i 35. Zakona o ombudsmenu za ljudska prava BiH, „Službeni glasnik BiH“, br. 19/02, 35/04, 32/06;

Ne može se zanemariti ni uloga medija u promociji navedenih zakona, posebno s obzirom na činjenicu da, zbog nepostojanja posebnih zakona o medijima, i sami mediji koriste zakone o slobodi pristupa informacijama u BiH, kao alat za pribavljanje informacija u svrhu izvještavanja javnosti.

Žalbe možemo posmatrati s dva aspekta: one koje se odnose na slabosti institucija i na slabosti zakonodavstva.

U primjeni zakona o slobodi pristupa informacija na strani javnih organa evidentne su slabosti koje se ogledaju: u odugovlačenju postupka donošenja odluke u prvostepenom i drugostepenom postupku, donošenju rješenja koja ne sadrže sve zakonom propisane elemente (uvod, dispozitiv, obrazloženje, pouka o pravnom lijeku), formalnom udovoljavanju zahtjeva, uz izostanak osiguranja stvarnog pristupa informaciji, praksi da javni organi odbijaju pristup informacijama, pozivanjem na zaštitu ličnih podataka, odnosno komercijalnih interesa trećih strana, bez provođenja testa javnog interesa. U nekim slučajevima javni organi su negirali obavezu postupanja po zaprimljenom zahtjevu za pristup informacijama.

Kada su u pitanju žalbe koje proizlaze iz slabosti zakonodavstva treba ukazati na pitanje uloge Upravnog inspektorata Ministarstva pravde Bosne i Hercegovine, koju ima u skladu s odredbama Zakona o slobodi pristupa informacijama BiH. Naime, Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o slobodi pristupa informacijama BiH,⁴² Upravnoj inspekciji Ministarstva pravde BiH dato je ovlaštenje vršenja inspekcijskog nadzora nad provođenjem Zakona. Spomenutim izmjenama omogućeno je svakom fizičkom ili pravnom licu da podnese zahtjev upravnoj inspekciji radi zaštite prava na slobodan pristup informacijama kada mu javni organ onemogućava taj pristup. Uvođenje ovakvog načina zaštite stvara konfuziju kod građana koji javnim organima podnose zahtjeve za pristup informacijama i često, obraćajući se svim institucijama, a ne koristeći pravni lijek, propuste rokove za pokretanje upravnog spora čime se ovaj mehanizam zaštite pokazuje neefikasnim.

Nadalje, entitetski zakoni nemaju propisane kaznene odredbe. Na pitanja koja nisu uređena ovim zakonima primjenjuje se Zakon o upravnom postupku Federacije BiH, odnosno Zakon o opštem upravnom postupku Republike Srpske.⁴³

Odredbama Zakona o slobodi pristupa informacijama Republike Srpske propisano je da će se stranka o odobravanju, odnosno odbijanju pristupa informacijama obavijestiti „*dopisom*“, koji nema karakter upravnog akta. Ovakvo zakonsko rješenje dovodi u pitanje jedan od osnovnih principa upravnog postupka, a to je dvostепенost, što je u jednoj presudi utvrdio i Okružni sud u Banjoj Luci.⁴⁴

⁴² Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o slobodi pristupa informacijama BiH „Službeni glasnik BiH“, broj 100/13;

⁴³ Član 25. stav 1. Zakona o slobodi pristupa Federacije BiH i član 25. stav 1. Zakona o slobodi pristupa informacijama Republike Srpske.

⁴⁴ Okružni sud u Banjoj Luci u presudi broj 11 0 U 014027 14 U od 18.02.2015. godine zauzeo je sljedeći stav: *"Ovdje sud ukazuje da organ ima mogućnost da u skladu sa Zakonom odbije pristup informaciji u cjelini ili djelimično i da dopisom o tome obavijesti podnosioca zahtjeva, jer tako propisuje član 14. stav 3 Zakona o slobodi pristupa informacijama, ali takav dopis, kada se ova odredba pročita u cjelini, mora sadržavati pod a) zakonsku osnovu za status izuzeća informacije, uz navode članova ovog Zakona na koje se poziva, kao i sva materijalna*

Prilikom postupanja po žalbama građana,⁴⁵ koje su se odnosile na ostvarivanje prava u skladu s važećim zakonima o slobodi pristupa informacijama, primijećeno je da građani nerijetko svoje zahtjeve formulišu tako da javnim organima postavljaju pitanja, koja nemaju karakter informacije u smislu zakona o slobodi pristupa informacijama.

Ombudsmeni ne mogu sa sigurnošću utvrditi da li je podnošenje takvih zahtjeva posljedica neinformisanosti građana ili predstavljaju intenciju zloupotrebe zakona o slobodi pristupa informacijama, ali su prilikom postupanja po ovakvim zahtjevima zauzeli stav da je zakonima jasno propisano šta predstavlja informaciju u smislu zakona o slobodi pristupa informacijama.

Pristup informaciji u smislu važećih zakona podrazumijeva pristup već gotovoj i postojećoj informaciji, odnosno informaciji koja postoji u materijaliziranom obliku i ne predstavlja dužnost tijela javne vlasti da daje odgovore na pitanja i da tumači propise.

Nesporno je da svi građani imaju pravo na pristup informacijama shodno pozitivnom zakonodavstvu kojim se to reguliše, ali činjenica da jedan građanin u periodu od 2010. do 2015. godine podnese Instituciji ombudsmena 60 žalbi vezanih za slobodan pristup informacijama ukazuje na moguće zloupotrebe Institucije ombudsmena radi vršenja pritiska na određene javne organe.⁴⁶

Ombudsmeni u okviru godišnjih izvještaja o rezultatima aktivnosti Institucije ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine kontinuirano ukazuju nadležnim tijelima na potrebu izmjena i dopuna zakonodavstva i otklanjanja uočenih slabosti.⁴⁷ Tako su upućene sljedeće preporuke:⁴⁸

- Narodnoj skupštini Republike Srpske da razmotri mogućnost izmjene Zakona o slobodi pristupa informacijama Republike Srpske u dijelu odredbi koje se odnose na objavljavanje stranke o odobravanju/odbijanju pristupa informacijama, tako da se propiše obaveza javnih organa da donose rješenje;⁴⁹

pitanja koja su važna za odluku, što uključuje i uzimanje u obzir faktora javnog interesa, te pod b) obavještenje podnosiocu zahtjeva o pravu podnošenja žalbe, određenom organu, a što uključuje neophodne podatke za kontakte s takvim organom, krajnji rok za podnošenje žalbe kao i troškove podnošenja žalbe, što u navedenom dopisu glavnog republičkog inspektora rada broj 24.010/054-3-7114 od 21.02.2014. godine uopće nije navedeno. No, iako tužiocu nije data pouka o pravu na izjavljivanje žalbe i organu kojem se izjavljuje, on žalbu podnosi tuženom preporučeno putem pošte dana 10.03.2014. godine, a što dalje znači da tuženi (koji dakle ne dovodi u pitanje svoju nadležnost čim sačinjava "odgovor po žalbi"), o toj istoj žalbi mora donijeti odgovarajuću odluku, koja svakako mora biti sačinjena u formi rješenja, kako to decidno propisuju odredbe člana 194, 197. stav 2 i 3 u vezi s članom 230. stav 1 ZOUP. Naime, nije dovoljno sačiniti dopis i nazvati ga "odgovorom po žalbi", kako je to tuženi učinio, možda u nastojanju da izbjegne vođenje upravnog spora, što nije moguće, jer je doneseni akt konačan upravni akt u smislu člana 7. ZUS, kako se sud već izjasnio. Dakle, dopisom nazvanim "odgovor po žalbi" ne odlučuje se o žalbi, o istoj se isključivo odlučuje rješenjem, koje između ostalih obaveznih elemenata sadrži izreku kojom se o žalbi rješava (ona se odbacuje, odbija ili uvažava), te obrazloženje u kojem se navode razlozi za odluku koja je po žalbi donesena, a što je sve u konkretnom slučaju izostalo u osporenom aktu, pa se osnovano može reći da on sadrži nedostatke koji sprečavaju ocjenu njegove zakonitosti, a u tom pravcu nije od značaja ni tumačenje tužioca da je njegova žalba odbijena, budući da osporeni akt i ne sadrži odluku o njegovoj žalbi."

⁴⁵ Ž-SA-1197/15, Ž-SA-05-1095/15, Ž-SA-05-778/15;

⁴⁶ Ž-SA-05-1182/10, Ž-SA-05-351/11, Ž-SA-05-1330/12, Ž-SA-05-623/13, Ž-SA-05-494/14, Ž-SA-05-1099/15 itd.

⁴⁷ <https://www.ombudsmen.gov.ba/Dokumenti.aspx?id=27&tip=1&lang=BS>

⁴⁸ Godišnji izvještaj o rezultatima aktivnosti Institucije ombudsmena za ljudska prava u 2015. godini, https://www.ombudsmen.gov.ba/documents/obmudsmen_doc2016041515322172bos.pdf

⁴⁹ Ova preporuka je ponovljena i u Godišnjem izvještaju o rezultatima aktivnosti Institucije ombudsmena za ljudska prava u 2016. godini,

https://www.ombudsmen.gov.ba/documents/obmudsmen_doc2017032310003163bos.pdf

- Parlamentarnoj skupštini BiH, Parlamentu Federacije BiH i Narodnoj skupštini Republike Srpske da razmotre mogućnost izmjene Zakona o slobodi pristupa informacijama, u dijelu odredbi Zakona koje se odnose na odobravanje pristupa informacijama, tako da odluka kojom se odobrava pristup informacijama obavezno sadrži pouku o pravnom lijeku;
- Agenciji za državnu službu Federacije BiH i Agenciji za državnu upravu Republike Srpske da osiguraju kontinuirane obuke za službenike za informisanje, na kojima će se i detaljno upoznati s obavezama koje imaju shodno zakonima o slobodi pristupa informacijama te da se u programe polaganja stručnih ispita za rad u organima uprave uvrsti dio koji se odnosi na primjenu zakona o slobodi pristupa informacijama.

Za ilustraciju žalbenih obraćanja građana navest ćemo nekoliko primjera:

Primjer: Odlučujući o zahtjevu za pristup informacijama, kojim su žalitelji⁵⁰ zahtijevali od Javnog preduzeća Elektroprivreda Bosne i Hercegovine d.d. Sarajevo-Podružnica Termoelektrana Tuzla, dostavu kopija sklopljenih ugovora o nabavci mesa s privatnim preduzećem, javno tijelo je odlučilo da odbije pristup informaciji, pozivajući se na komercijalni interes treće strane. Žalitelji su uložili žalbu koja je odbijena kao neutemeljena. Prilikom odlučivanja o zahtjevu, prvostepeno tijelo nije provelo test javnog interesa u skladu s članom 9. Zakona o slobodi pristupa informacijama Federacije Bosne i Hercegovine, uzimajući u obzir svaku štetu i korist koja može nastati objavljivanjem informacija, niti je utvrdilo izuzetke u skladu s čl. 6-8. Zakona o slobodi pristupa informacijama Federacije Bosne i Hercegovine, nego je u predmetnom slučaju primijenjen član pravilnika-akta manje pravne snage u odnosu na Zakon o slobodi pristupa informacijama, i pristup informacijama je odbijen tako da su tražene informacije proglašene poslovnom tajnom. Drugostepeni organ je odbio žalbu, pozivajući se na izuzetak u vezi s komercijalnim interesom treće strane, iako nije proveden postupak u skladu s članom 7. Zakona, niti je navedeno koje vrste komercijalnih interesa su ugrožene u konkretnom slučaju.

Ombudsmeni su dana 28.12.2017. godine izdali preporuku broj P-328/17 kojom je javnom tijelu preporučeno da poništi donesena rješenja i donese novo rješenje kojim će udovoljiti zahtjevu za pristup informacijama podnosioca žalbe, da uskladi Odluke javnog tijela i Pravilnika o poslovnoj tajni s odredbama Zakona o slobodi pristupa informacijama Federacije Bosne i Hercegovine.⁵¹

Primjer:⁵² Žaliteljica je Agenciji za državnu službu Federacije Bosne i Hercegovine podnijela zahtjev za pristup informacijama kojim je tražen uvid u dokumentaciju izabranih kandidata u vezi s javnim konkursom Kazneno-popravnog zavoda poluotvorenog tipa Sarajevo na pozicijama 03. stručni saradnik za sigurnost i 04. stručni saradnik za planiranje i razvoj odgoja/tretmana osuđenih osoba. Prvostepeni organ je donio rješenje kojim se žaliteljici odobrava neposredan uvid u dio konkursne dokumentacije, no odbijen je pristup informaciji koja se odnosi na „*pojedinačne ocjene članova Komisije na usmenom dijelu za pozicije 03 i 04 i uvid u konkursnu dokumentaciju kandidata V.K.*“

⁵⁰ Ž-SA-05-929/17

⁵¹ Dana 02.04.2018. godine zaprimljen je akt Elektroprivrede broj 01-06-9111/18 od 30.03.2018. godine u kojem je navedeno da će Elektroprivreda pristupiti poništenju spornih rješenja, u smislu provođenja testa javnog interesa i vratiti na ponovni postupak, ali da dio preporuke koji se odnosi na usklađivanje Pravilnika o poslovnoj tajni i Odluke o slobodnom pristupu informacijama nije realizovan jer javni organ ostaje kod odluke da se u predmetnom slučaju radi o poslovnoj tajni.

⁵² Ž-SA-05-1125/17;

U dijelu zahtjeva kojim je žaliteljica tražila uvid u konkursnu dokumentaciju za izabrane kandidate, prvostepeni organ ocijenio je da tražena dokumentacija sadrži lične informacije, zbog čega je zatražena pismena saglasnost izabranih kandidata, te s obzirom na činjenicu da jedan od kandidata nije dostavio pismenu saglasnost, žaliteljici je onemogućen pristup traženoj dokumentaciji, što je potvrđeno i drugostepenim rješenjem te prigovor žaliteljice odbijen kao neosnovan.

Ombudsmeni Bosne i Hercegovine su Agenciji za državnu službu Federacije Bosne i Hercegovine izdali preporuku⁵³ da poništi oba rješenja te donese novo rješenje kojim će udovoljiti zahtjevu za pristup informacijama, te da ovlasti službenika za informisanje za donošenje rješenja po zahtjevima za pristup informacijama u prvom stepenu, i na taj način osigura potpuno poštovanje načela dvostepenosti u upravnom postupku.⁵⁴

Primjer:⁵⁵ Podnosioci žalbe obratili su se Osnovnom sudu u Modriči dana 25.04.2017. godine, zahtjevom za pristup informacijama. Kako im po podnesenom zahtjevu nije odgovoreno u zakonom propisanom roku, dana 16.05.2017. godine, ponovo su se obratili kako bi im se dostavio traženi odgovor, međutim, do momenta obraćanja Ombudsmenu Bosne i Hercegovine, tražene informacije nisu dobili.

Nakon provedenog postupka ispitivanja osnovanosti žalbenih navoda, Ombudsmeni Bosne i Hercegovine Osnovnom sudu u Modriči uputili su preporuku,⁵⁶ kojom se odgovornoj strani nalaže da *po prijemu ove preporuke bez odlaganja podnosiocima žalbe odgovori u skladu s odredbama Zakona o slobodi pristupa informacijama u Republici Srpskoj*, uvažavajući nalaz i mišljenje Ombudsmena Bosne i Hercegovine.

Sud je dana 21.09.2017. godine dostavio obavještenje broj 086-0-Su-17-000-491 u kome se navodi da je rješenjem broj 086-0-Su-17-000-268, podnosiocima žalbe odobren pristup traženim informacijama.

5.1 Preporuke Ombudsmena Bosne i Hercegovine

Kao institucija koja shodno zakonima o slobodi pristupa informacijama ima poseban mandat, što se djelimično odnosi i na nadzor nad primjenom zakona o slobodi pristupa informacijama, preporuke Ombudsmena Bosne i Hercegovine imaju dvojaku ulogu. S jedne strane imaju korektivnu ulogu, koja podrazumijeva otklanjanje uočenog kršenja prava na pristup informacijama. S druge strane, preporuke Ombudsmena često sadrže i mišljenja, odnosno tumačenja zakona o slobodi pristupa informacijama pa se na taj način nastoji javne organe poučiti o efikasnoj i pravilnom primjeni navedenih zakonskih propisa, a s ciljem preveniranja daljeg kršenja prava na pristup informacijama.

U nastavku dajemo pregled dijela preporuke iz kojeg se navedeno može i praktično vidjeti.⁵⁷

⁵³ broj P-1/18 od dana 04.01.2018. godine;

⁵⁴ Agencija za državnu službu Federacije Bosne i Hercegovine dostavila je akt broj 06-34-8-225-82/17 od 30.01.2018. godine u kojem je navedeno da je žaliteljica *tužila Agenciju radi poništenja navedenih rješenja i pokrenula upravni spor koji se vodi pred Kantonalnim sudom u Sarajevu te da će nakon okončanja sudskog postupka, Agencija Instituciju ombudsmena/ombudsmana obavijestiti o poduzetim radnjama, u vezi s navedenom preporukom.*

⁵⁵ Ž-BL-05-381/17;

⁵⁶ Broj P-206/17 od : 27.07.2017.

⁵⁷ Broj Ž-SA-05-1233/18, broj preporuke: P-225/19;

„III Mišljenje Ombudsmena Bosne i Hercegovine

Zakonom o ombudsmenu za ljudska prava Bosne i Hercegovine propisano je da Ombudsmeni Bosne i Hercegovine mogu reagovati u slučaju kada osnovano sumnjaju da način na koji su primijenjeni zakon i međunarodni dokumenti o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda, vodi nepravičnim rezultatima.

Ombudsmeni Bosne i Hercegovine podsjećaju na član 4. Zakona o slobodi pristupa informacijama Federacije Bosne i Hercegovine koji propisuje pravo svakog fizičkog i pravnog lica na pristup informacijama, kao i obavezu svakog javnog organa da informacije koje su u njegovom posjedu saopći. Ovo pravo može biti ograničeno samo na način i pod uvjetima utvrđenim odredbama Zakona o slobodi pristupa informacijama Federacije Bosne i Hercegovine, a nadležni organi obavezni su poduzeti sve potrebne radnje s ciljem saopćavanja traženih informacija koje su u posjedu nadležnog organa.

Činjenice iz predmetnog slučaja, Ombudsmeni Bosne i Hercegovine sumiraju na sljedeći način:

Žalitelj je podnio javnom organu tri zahtjeva za pristup informacijama, kojim je traženo dostavljanje informacija u vezi s radom Senata, kao i odluke i zapisnici sa sjednica Naučno - nastavničkog vijeća, a traženi dokumenti datiraju iz 2005. godine i 2008. godine. Žalitelj je tražio i informaciju o osobama koje su, u precizno naznačenom periodu, obavljale dužnost članova Senata. Rektor javnog organa je povodom svih zahtjeva odlučio rješenjima i to tako da je žalitelju omogućen neposredni uvid u dokumente. Pojedine informacije nisu dostavljene jer iste ne postoje u izvornom obliku. O prigovoru protiv sve tri rješenja odlučivao je ponovno rektor javnog organa. Prigovori su odbijeni kao neosnovani.

Dakle, Ombudsmeni Bosne i Hercegovine razmatrali su okolnost da je u obje faze postupka odlučivao isti organ, kao i okolnost da javni organ nema usvojen, pa samim tim ni objavljen Vodič za pristup informacijama, Indeks registar, niti ima imenovanog službenika za informisanje. Razloge za navedeno rektor obrazlaže nedostatkom materijalnih sredstava, i nemogućnošću zapošljavanja osobe koja bi obavljala poslove službenika za informisanje.

Kada je riječ o konkretnim rješenjima o pristupu informacijama, donesenim po zahtjevima, a potom i prigovorima žalitelja, ističemo da putem ove preporuke, nemamo intenciju ulaziti u meritum samog odlučivanja. Međutim, dužni smo ukazati da, prilikom odobravanja pristupa informacijama, javni organ nema ovlaštenje procjenjivati hoće li pristup informaciji odobriti putem ličnog uvida, ili će podnosiocu zahtjeva dostaviti kopije dokumenata. Namjera zakonodavca jasno je iskazana u članu 14. stav 2 Zakona o slobodi pristupa informacijama koji propisuje sljedeće:

(2) Kada nadležni javni organ odobri pristup informaciji u cijelosti ili djelimično, rješenje o tome dostavlja podnosiocu zahtjeva. Navedeno rješenje sadrži: 1) obavještenje o mogućnosti ličnog pristupa informaciji u prostorijama nadležnog javnog organa i 2) obavještenje o mogućnosti umnožavanja informacije i o troškovima umnožavanja, uz napomenu da se umnožavanje informacije omogućava nakon izvršene

uplate. Kada je umnožavanje informacije neuobičajeno složeno ili dugotrajno, umnožavanje se omogućava podnosiocu zahtjeva u vrijeme koje je prihvatljivo i za podnosioca zahtjeva i za nadležni javni organ i/ili 3) priloženu kopiju tražene informacije, kada se ista osigurava besplatno u smislu člana 16. ovog Zakona.

Rješenje kojim se odobrava pristup informacijama mora sadržavati informaciju o mogućnosti uvida i umnožavanja informacije, ili se u drugoj varijanti podnosiocu zahtjeva uz rješenje prilaže tražena informacija. Ukoliko je žalitelj označio na koji način želi izvršiti pristup informacijama, javni organ je dužan kretati se u okviru zahtjeva. S druge strane, samo odobravanje uvida u dokumentaciju, odnosno tražene informacije, ne predstavlja krajnji cilj ostvarivanja prava na pristup informacijama.

Osim navedenog, prilikom odbijanja pristupa informacijama, javni organ prvenstveno mora utvrditi izuzetak od saopćavanja, u smislu članova 6, 7. ili 8. Zakona o slobodi pristupa informacijama Federacije Bosne i Hercegovine. Utvrđivanje izuzetaka ne znači nužno da će pristup informacijama biti odbijen, nego javni organ pristupa provođenju testa javnog interesa, koji služi kao vaga u procjeni razloga za odobravanje, odnosno odbijanje pristupa informacijama. Obrazloženje rješenja mora sadržavati opis svih činjenica i razloga koje su opredijelile javni organ za donošenje odluke po zahtjevu. Samo navođenje člana zakona koji predviđa izuzetak, ne ispunjava uvjete iz člana 14. Zakona o slobodi pristupa informacijama Federacije Bosne i Hercegovine.

Kada je riječ o službeniku za informisanje, ističemo da je član 19. Zakona o slobodi pristupa informacijama Federacije Bosne i Hercegovine propisao obavezu svih javnih organa da imenuju službenika za informisanje, koji će obrađivati zahtjeve za pristup informacijama, kao i obavezu da odluku o imenovanju dostavi Instituciji ombudsmena. U vezi s tim, ističemo da najveći broj javnih organa daje ovlaštenje službenicima za informisanje da, u okviru obavljanja svojih dužnosti u smislu Zakona o slobodi pristupa informacijama Bosne i Hercegovine, donose i rješenja u prvom stepenu. U takvoj situaciji, žalba protiv Rješenja izjavljuje se rukovodiocu tog organa, kako je to propisano članom 14. stavom 4 Zakona.

Istovremeno, Zakon ne postavlja uvjet da se radi o službeniku koji će u opisu radnih zadataka imati samo obradu zahtjeva za pristup informacijama. Štaviše, praksa Ombudsmena Bosne i Hercegovine pokazuje da službenici za informisanje u najvećem broju javnih organa, jesu osobe koje uz redovne zadatke, obavljaju i poslove obrade zahtjeva za pristup informacijama. Obrazloženje da javni organ nema dovoljno materijalnih sredstava za zapošljavanje osobe koja će obavljati navedene poslove, ne možemo prihvatiti kao osnovan razlog za neimenovanje istog. Naprijed navedeno odnosi se i na obavezu izrade i objavljivanja Vodiča za pristup informacijama, Indeks registra informacija i obrasca za podnošenje zahtjeva za pristup informacijama.“

Primjer: Preporuka Ombudsmena nakon utvrđenog kršenja prava na pristup informacijama

6 Situacijska analiza

S ciljem utvrđivanja činjeničnog stanja vezano za primjenu zakonodavstva kojim je uređeno pitanje slobode pristupa informacijama u Bosni i Hercegovini, Institucija ombudsmena je uputila upitnik na adresu 70 javnih organa Bosne i Hercegovine, 46 javnih organa Federacije Bosne i Hercegovine, 69 javnih organa Republike Srpske, 26 javnih organa Brčko Distrikta BiH i 184 javna organa u kantonima.⁵⁸ Upitnik je upućen i na adrese 30 općina/gradova u Federaciji Bosne i Hercegovine⁵⁹ i 22 opštine/grada⁶⁰ u Republici Srpskoj.⁶¹

Pitanja u upitniku se odnose na primjenu zakona, posebno u odnosu na zakonom utvrđene izuzetke od objavljivanja informacija, sprovođenje testa javnog interesa, izvršavanje obaveza iz zakona vezano za imenovanje službenika za informacije, donošenja vodiča i indeks registra, Izrada periodičnih izvještaja, kao i definisanja prepreka vezanih za primjenu zakonodavstva. Upitnik koji je poslan javnim organima dio je Aneksa 1 ovog Specijalnog izvještaja.

Odgovori su zaprimljeni od 36 javnih organa Bosne i Hercegovine, 28 javnih organa Federacije Bosne i Hercegovine, 40 javnih organa Republike Srpske, uključujući gradove i opštine, 9 javnih organa Brčko Distrikta BiH i 63 javna organa u kantonima, uključujući gradove i općine.

U ovom poglavlju Izvještaja prezentovani su stavovi javnih organa koji su dostavili odgovor.

6.1 Izuzetak u vezi s povjerljivim komercijalnim informacijama

U slučaju kada nadležni javni organ opravdano utvrdi da zahtjev za pristup informacijama uključuje povjerljive komercijalne interese treće strane, nadležni javni organ će dopisom po hitnom postupku obavijestiti treću stranu o pojedinostima zahtjeva. U rješenju/dopisu se informiše treća strana o neposrednom objavljivanju informacija, ukoliko treća strana, u roku od 15 dana od prijema tog rješenja/dopisa, ne odgovori u pisanoj formi da takve informacije smatra povjerljivim i navede razloge za štetu koja bi proistekla iz objavljivanja informacija. Nakon prijema takvog odgovora, nadležni javni organ će utvrditi izuzetak.⁶²

⁵⁸ Upitnik je sadržan u Aneksu 1 ovog Izvještaja kao i sve institucije Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine i kantona, Republike Srpske, Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine kojima je upućen.

⁵⁹ Bihać, Bosanski Petrovac, Cazin, Orašje, Domaljevac-Šamac, Odžak, Zenica, Doboj Jug, Tešanj, Goražde, Pale-Prača, Foča, Tuzla, Teočak, Živinice, Travnik, Dobretići, Bugojno, Mostar, Ravno, Čapljina, Široki Brijeg, Grude, Ljubuški, Sarajevo, Trnovo, Novi Grad Sarajevo, Livno, Bosansko Grahovo i Tomislavgrad.

⁶⁰ Banja Luka, Bijeljina, Brod, Višegrad, Gacko, Gradiška, Derventa, Zvornik, Han-Pijesak, Kneževo, Kotor-Varoš, Modriča, Ljubinje, Laktaši, Mrkonjić-Grad, Nevesinje, Prijedor, Sokolac, Srebrenica, Teslić, Trebinje i Šipovo.

⁶¹ Ukupan broj opština/općina i gradova u Bosni i Hercegovini je 143, od čega je 79 općina/gradova u Federaciji Bosne i Hercegovine, a 64 u Republici Srpskoj. Upitnik je upućen na adrese općina i gradova Federacije Bosne i Hercegovine (sjedište kantona, veće administrativne jedinice po Popisu stanovništva iz 2013. godine i najmanju općinu kantona), a u Republici Srpskoj kao ciljni uzorak uzet je jednak broj većih i manjih gradova po Popisu stanovništva iz 2013. godine .

⁶² Član 7. Zakona o slobodi pristupa informacijama Bosne i Hercegovine; član 7. Zakona o slobodi pristupa informacijama Republike Srpske; član 7. Zakona o slobodi pristupa informacijama Federacije Bosne i Hercegovine.

6.1.1 Izuzetak u vezi s povjerljivim komercijalnim informacijama – javni organi u Bosni i Hercegovini

Analiza odgovora dostavljenih od javnih organa u Bosni i Hercegovini pokazuje da se najveći broj javnih organa u praksi nije susreo sa zahtjevom za pristup informacijama koje uključuju komercijalne interese trećih strana, pa se ne može izvesti ni zaključak kako bi postupili u slučaju prijema zahtjeva koji sadrži navedene informacije.

Pojedini javni organi u odgovoru su naveli da su u predmetnim slučajevima postupali tako da se traži saglasnost treće strane, na osnovu člana 7. ZOSPI BiH.⁶³

Direkcija za evropske integracije Bosne i Hercegovine⁶⁴ i Centar za uklanjanje mina u Bosni i Hercegovini,⁶⁵ u odgovoru navode da do sada nisu postupali po zahtjevima za pristup informacijama kojima su tražene informacije koje uključuju komercijalne interese treće strane, ali u slučaju da zaprime takav zahtjev, primijenili bi član 7. ZOSPI BiH.

Ministarstvo civilnih poslova Bosne i Hercegovine u odgovoru navodi da ima izrađen Vodič za pristup informacijama i Indeks registar informacija koje su pod kontrolom Ministarstva civilnih poslova, da su isti objavljeni na web stranici Ministarstva, te da se postupa u skladu s navedenim dokumentima.⁶⁶

Agencija za zaštitu stranih investicija (FIPA) u odgovoru je iznijela stav da „*većina informacija nije povjerljive prirode, te je većina dostupna na web stranici Agencije*“. S tim što je Agencija dala i dodatno objašnjenje da u slučaju kada se stranka-vlasnik informacije protivi objelodanjivanju iste, donijeli bi rješenje kojim bi se odbio zahtjev za pristup informaciji, a na osnovu člana 7. ZOSPI.⁶⁷

U svom odgovoru, Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine pozvalo se na član 38. st. (1), (2) i (3) Zakona o konkurenciji koji uređuje pitanje poslovne tajne, tj. šta se smatra poslovnom tajnom i čuvanjem iste, te je istaklo da se postupajući po zahtjevima za dostavu informacija o različitim aspektima rada Konkurencijskog vijeća, poštuje pravo treće strane na zaštitu povjerljivih informacija i shodno zakonskoj obavezi iste ne objavljuju.⁶⁸

6.1.2 Izuzetak u vezi s povjerljivim komercijalnim informacijama - javni organi Republike Srpske

Analiza zaprimljenih odgovora pokazuje da najveći broj javnih organa u Republici Srpskoj postupa u skladu s članom 7. ZOSPI RS, te da informišu treću stranu o pojedinostima zahtjeva,⁶⁹

⁶³ Ministarstvo odbrane BiH, Uprava za indirektno oporezivanje BiH, Ured za veterinarstvo BiH, Agencija za lijekove i medicinska sredstva BiH;

⁶⁴ Direkcija za evropske integracije Bosne i Hercegovine akt broj 01-50-MT-1021-2/19 od 01.08.2019. godine;

⁶⁵ Centar za uklanjanje mina u Bosni i Hercegovini akt broj DPA/01-12-1-1056/19 od 16.08.2019. godine;

⁶⁶ Ministarstvo civilnih poslova BiH akt broj bez broja zaprimljen dana 15.08.2019. godine;

⁶⁷ Agencija za zaštitu stranih investicija (FIPA), akt bez broja zaprimljen dana 20.08.2019. godine;

⁶⁸ Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine akt broj 01-12-1-213-3/19 od 01.08.2019. godine;

⁶⁹ Narodna skupština Republike Srpske, Ministarstvo finansija Republike Srpske, Ministarstvo saobraćaja i veza Republike Srpske, Ministarstvo porodice, omladine i sporta Republike Srpske, Ministarstvo prosvjete i kulture

dok je 15 javnih organa informisalo da u dosadašnjoj praksi nisu zaprimili zahtjev za pristup informacijama koje uključuju povjerljive komercijalne interese trećih strana.

Ministarstvo finansija - Porezna uprava Republike Srpske u aktu je navela da o zahtjevu odlučuje primjenjujući član 4. Zakona o poreznom postupku Republike Srpske, kao *lex specialis*, ukoliko informacije koje su tražene predstavljaju poreznu tajnu.⁷⁰

Vijeće naroda Republike Srpske u svom odgovor navodi „u skladu s *Poslovníkom Vijeća naroda Republike Srpske*, naša institucija u svom radu ne raspolaže povjerljivim komercijalnim informacijama opisanim u članu 7. Zakona o slobodi pristupa informacijama Republike Srpske („*Službeni glasnik Republike Srpske*“, broj 20/01).“⁷¹

6.1.3 Izuzetak u vezi s povjerljivim komercijalnim informacijama - javni organi Federacije Bosne i Hercegovine

Odgovori dostavljeni od javnih organa na nivou Federacije BiH pokazuju da se većina javnih organa nije susrela sa zahtjevom za pristup informacijama koji su uključivali povjerljive komercijalne interese trećih strana.

Iz odgovora manjeg broja javnih organa utvrđeno je da se postupa u skladu s članom 7. ZOSPI FBiH, te da informišu treću stranu o pojedinostima zahtjeva.⁷²

Arhiv Federacije Bosne i Hercegovine navodi da, u vezi s pristupom informacijama iz arhivske građe koju posjeduju, postupa po članu 32. tačka 19. Zakona o arhivskoj građi Federacije Bosne i Hercegovine,⁷³ koji glasi: "*Arhiv Federacije Bosne i Hercegovine na zahtjev zainteresovanih pravnih i fizičkih osoba izdaje uvjerenja, potvrde, ovjerene prijepise, preslike i druge zvanične isprave o činjenicama koje su sadržane u arhivskoj građi koju čuva*". Članom 23. navedenog Zakona propisano je da: „*Arhivsku građu mogu koristiti bez ograničenja stvaratelji i imatelji čijim je radom ona nastala, u svrhe radi kojih je nastala, odnosno kojima je služila*“, dok član 25. propisuje: "*Arhivska građa u Arhivu Federacije može se proučavati, istraživati, mikrofilmirati uz odobrenje Arhiva Federacije, izuzev arhivske građe koja je u privatnom vlasništvu a pohranjena je u Arhivu*“.⁷⁴

Javna ustanova Centar za edukaciju sudija i tužilaca Federacije Bosne i Hercegovine u aktu navodi: „*Centar je odobravao pristup informacijama po zahtjevima koji se odnose na visinu*

Republike Srpske, Ministarstvo za naučno-tehnološki razvoj, visoko obrazovanje i informaciono društvo, Vlada Republike Srpske-Republički Sekretarijat za raseljena lica i migracije, Agencija za bezbjednost saobraćaja Republike Srpske, Zavod za statistiku Republike Srpske, Fond za PIO Republike Srpske, Grad Banja Luka, Gradska uprava Grada Bijeljine, Opština Nevesinje, Helikopterski servis Republike Srpske, Gradska uprava Grada Zvornika, Općina Laktaši...

⁷⁰ Porezna uprava Republike Srpske akt broj 06/1.01../0103-052.4.-13014/2019 od 08.08.2019 godine;

⁷¹ Vijeće naroda Republike Srpske akt broj 03.2-365/19-1 od 13.08.2019. godine;

⁷² Vlada Federacije Bosne i Hercegovine, Federalno ministarstvo trgovine, Agencija za nadzor osiguranja Federacije Bosne i Hercegovine, Federalni agromediteranski zavod, Federalna uprava za inspekcijske poslove i Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije;

⁷³ Službene novine Federacije BiH broj 45/02;

⁷⁴ Arhiv Federacije Bosne i Hercegovine akt broj od 02-48-3/1-19 od 05.08.2019. godine;

*isplaćenih honorara edukatorima Centra iz budžetskih sredstava Federacije, cijeneći da trošenje javnih sredstava u svojoj ukupnosti mora biti transparentno i dostupno na uvid građanima...*⁷⁵

6.1.4 Izuzetak u vezi s povjerljivim komercijalnim informacijama – javni organi u kantonima

Kako je naprijed navedeno, upitnik je upućen ne samo institucijama kantona nego i određenom broju gradova i općina. Nakon analize dostavljenih odgovora, utvrđeno je da pet javnih organa⁷⁶ postupa u skladu s članom 7. ZOSPI FBiH, sprovodeći kompletnu proceduru predviđenu istim Zakonom. Međutim, najveći broj javnih organa u praksi nije postupao po zahtjevima za pristup informacijama kojim su tražene informacije koje uključuju povjerljive komercijalne interese treće strane.⁷⁷

Općina Travnik navodi da za zahtjeve koji se obrađuju po članu 7. ili članu 9. ZOSPI FBiH rok od 15 dana se produžava, a nadležni organ po hitnom postupku pismeno obavještava podnosioca zahtjeva o produženju roka kao i razlozima.⁷⁸ Općina Orašje zaprimila je jedan zahtjev za pristup informacijama koje su uključivale povjerljive komercijalne interese treće strane, tom prilikom je postupajući po istom, načelnik Općine donio rješenje kojim se zahtjev odbija i na ovo rješenje je uložena žalba.⁷⁹

Od strane Ministarstva za boračka pitanja Tuzlanskog kantona je dostavljen primjer postupanja po zahtjevu Centra za istraživačko novinarstvo iz Sarajeva, za dostavu izvještaja o utrošku novčanih sredstava koja su dodijeljena udruženjima, odnosno organizacijama u periodu od 2012. do 2017. godine. Postupajući po istom, Ministarstvo je obavijestilo predmetne subjekte na koje se zahtjev odnosi i tražilo saglasnost za davanje informacija, nakon čega je napravljeno rješenje.⁸⁰

⁷⁵ Javna ustanova Centar za edukaciju sudija i tužilaca Federacije Bosne i Hercegovine akt broj 01-38-348-02/19 od 03.09.2019. godine;

⁷⁶ Ministarstvo za građenje, prostorno uređenje i zaštitu okoliša Unsko-sanskog kantona, Ministarstvo privrede Hercegovačko-neretvanskog kantona, Ministarstvo unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo, Ministarstvo za pitanja boraca Hercegovačko-neretvanskog kantona, Ministarstvo pravde i uprave Kantona Sarajevo;

⁷⁷ Kantonalna agencija za privatizaciju Tuzlanskog kantona, akt broj.:01-06-372/2019 od 08.08.2019. godine, Ministarstvo unutrašnjih poslova Zeničko-dobojski kanton akt broj 08-01-01/1-02-1-3933-1/19 od 02.08.2019. godine, Ministarstvo prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša Kantona Sarajevo akt broj 05/01-49-30099/19 od 05.08.2019. godine; Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta Zapadnohercegovačkog kantona akt broj 07-01-49-423-2/19 od 01.08.2019. godine, Kantonalna uprava civilne zaštite Tuzlanskog kantona akt broj 18/1-10-015778/19 od 06.08.2019. godine, Ministarstvo kulture i sporta Kantona Sarajevo akt broj 12-10-29781/19 od 22.08.2019. godine, Ministarstvo zdravstva i socijalne politike Srednjobosanskog kantona akt broj 03-02-455/19-2 od 09.08.2019. godine, Kantonalni arhiv Travnik akt broj 05-48.11-126/19 od 09.08.2019. godine, Ministarstvo unutrašnjih poslova Unsko-sanskog kantona akt broj 05-01-05-61/19 od 08.08.2019. godine, Grad Živinice akt broj 02/3-05-4386/19 od 19.08.2019. godine, Uprava za ceste Livno Kanton 10 akt broj 20-01-10-69/19 od 05.08.2019. godine, Vlada-Ured predsjednika Zapadnohercegovačkog kantona akt broj 17-72-1/19 od 08.08.2019. godine, Ministarstvo pravosuđa i uprave Posavskog kantona akt broj 03-05-204/19 od 01.08.2019. godine, Ministarstvo pravosuđa i uprave Zapadnohercegovačkog kantona akt broj 03-02-49-587-2/19 od 26.08.2019. godine, Ministarstvo unutarnjih poslova Hercegovačko-neretvanskog kantona akt broj 02-03/1-1-04-741/19 od 11.09.2019. godine, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Hercegovačko-neretvanskog kantona akt broj 11-02-1407-1/19 od 16.08.2019. godine, Ministarstvo rada, zdravstva, socijalne zaštite Kantona 10, akt broj 09-01-05-1/19 od 22.08.2019. godine, Ministarstvo pravosuđa i uprave Unsko-sanskog kantona akt broj 07-05-9068-1/19 od 14.08.2019. godine, Županijski zavod za pravnu pomoć Zapadnohercegovačkog kantona akt broj 20-46-157-1/19 od 19.08.2019. godine, Služba za odnose s javnošću Bosansko-podrinjskog kantona akt bez broja i datuma;

⁷⁸ Općina Travnik akt broj 03-05-14-21-157/19 od 12.08.2019. godine;

⁷⁹ Općina Orašje akt broj 02-49-745/19 od 29.07.2019. godine;

⁸⁰ Ministarstvo za boračka pitanja Tuzlanskog kantona akt broj 15/1-05-015702/19 od 31.07.2019. godine;

Kantonalna uprava civilne zaštite Bosansko-podrinjskog kantona u dostavljenom odgovoru navodi da je za sva pitanja koja su navedena u upitniku, a koja su vezana za primjenu Zakona o slobodi pristupa informacijama u organima uprave Bosansko-podrinjskog kantona Goražde, nadležna Služba za odnose s javnošću Bosansko-podrinjskog kantona Goražde.⁸¹

Kantonalni arhiv Travnik u odgovoru ističe da obavlja djelatnost u skladu sa Zakonom o arhivskoj djelatnosti u Srednjobosanskom kantonu,⁸² na šta ukazuje i Arhiv Hercegovačko-neretvanskog kantona koji u odgovoru navodi da je pristup arhivskoj građi regulisan Zakonom o arhivskoj građi Hercegovačko-neretvanskog kantona i Pravilnikom o uvjetima i načinu korištenja arhivske građe i knjižnog fonda u arhivu Hercegovačko-neretvanskog kantona.⁸³

Primjer postupanja po članu 7. ZOSPI FBiH dostavilo je Ministarstvo zdravstva, rada i socijalne politike Unsko-sanskog kantona koje postupa tako da, nakon zaprimanja zahtjeva za pristup informacijama za koji se utvrdi da sadrži povjerljivu komercijalnu informaciju, procjenjuje da li je priopćavanje informacije opravdano javnim interesom, pri čemu razmatraju različite okolnosti, te nakon procjene istih, donose odluku.⁸⁴

6.1.5 Izuzetak u vezi s povjerljivim komercijalnim informacijama - javni organi Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine

Na pitanje o načinu postupanja u smislu člana 7. Zakona o slobodi pristupa informacijama, Stručna služba Skupštine Brčko Distrikta BiH, Pravosudna komisija Brčko Distrikta BiH Odjeljenje/Odjel za javni registar Vlade Brčko Distrikta BiH, Policija Brčko Distrikta BiH, Komisija za vrijednosne papire Brčko Distrikta BiH, u odgovoru su naveli da do sada nisu razmatrali zahtjeve za slobodan pristup informacijama koji su uključivali povjerljive komercijalne interese treće strane, te da samim tim nije bilo postupanja u skladu s članom 7. ZOSPI BiH.⁸⁵

6.2 Izuzetak u vezi sa zaštitom privatnosti trećih lica

„Nadležni javni organ će utvrditi izuzetak kada opravdano utvrdi da tražene informacije uključuju lične interese koji se odnose na privatnost trećeg lica.“⁸⁶

Za odlučivanje o zahtjevu za pristup informacijama koje uključuju lične interese koji se odnose na privatnost trećih lica, veoma je važno utvrditi način razumijevanja pojma „*privatnost trećeg lica*“ od strane javnih organa. U nastavku teksta prezentujemo segment razumijevanja navedenog pojma od strane javnih organa, kao i postupanje javnih organa u slučaju podnošenja zahtjeva za pristup informacijama koje uključuju privatnost trećih lica.

⁸¹ Kantonalna uprava civilne zaštite Bosansko-podrinjskog kantona akt broj 17-02-174-1/19 od 20.08.2019. godine;

⁸² Kantonalni arhiv Travnik akt broj 05-48-11-126/19 od 09.08.2019. godine;

⁸³ Arhiv Hercegovačko-neretvanskog kantona akt broj 20-01-02-114-2/19 od 29.07.2019. godine;

⁸⁴ Ministarstvo zdravstva, rada i socijalne politike Unsko-sanskog kantona akt broj 09-05-6600-UP-1/19U od 21.08.2019. godine;

⁸⁵ Stručna služba Skupštine Brčko Distrikta BiH akt broj 02-05-828/19 od 07.08.2019. godine, Pravosudna komisija Brčko Distrikta BiH akt broj SuPK-1337/19 od 02.08.2019. godine, Vlada Brčko Distrikta BiH Odjeljenje/Odjel za javni registar akt bez broja, zaprimljen 09.08.2019. godine, Policija Brčko Distrikta BiH akt bez broja, zaprimljen dana 15.08.2019. godine, Komisija za vrijednosne papire Brčko Distrikta BiH akt broj 05-15.02-595/19 od 29.07.2019. godine;

⁸⁶ Član 8. Zakona o slobodi pristupa informacijama Bosne i Hercegovine; član 8. Zakona o slobodi pristupa informacijama Republike Srpske, član 8. Zakona o slobodi pristupa informacijama Federacije BiH.

6.2.1 Izuzetak u vezi sa zaštitom privatnosti trećih lica – javni organi Bosne i Hercegovine

Analiza dostavljenih odgovora pokazuje da pojedine institucije pod pojmom „*privatnost trećeg lica*“ podrazumijevaju lične interese⁸⁷ koji se odnose na privatnost trećih lica kako je i propisano članom 8. ZOSPI BiH,⁸⁸ odnosno lične interese i lične podatke trećih lica.⁸⁹ Direkcija za civilno zrakoplovstvo pod ovim pojmom podrazumijeva one podatke definisane Zakonom kao „*lična informacija*“.⁹⁰ Ured za veterinarstvo Bosne i Hercegovine pod privatnošću trećih lica podrazumijeva podatke lične i poslovne prirode.⁹¹

Neke od institucija „*privatnost trećih lica*“ posmatraju u kontekstu odredbi Zakona o zaštiti ličnih podataka,⁹² dok Ministarstvo odbrane Bosne i Hercegovine u odgovoru precizira da su to podaci od ličnog interesa koji uključuju: identifikacijski broj, fizički identitet, ekonomski i etnički identitet.⁹³

Centar za informiranje i priznavanje dokumenata iz područja/oblasti visokog obrazovanja smatra da lični podaci i informacije koje su u vezi s privatnošću trećeg lica su: genetski i tjelesni podaci, privatnost pošte, telefonski razgovori i drugi oblici komunikacije.⁹⁴

Centar za uklanjanje mina pod „*privatnošću trećih lica*“ podrazumijeva: raso, nacionalno ili etničko porijeklo, političko mišljenje ili stranačku pripadnost, ili članstvo u sindikatima, religijsko, filozofsko ili drugo uvjerenje, zdravstveno stanje, genetski kod, seksualni život, krivične presude, biometrijske podatke, bankovne račune i sl.⁹⁵

Pravobranilaštvo Bosne i Hercegovine u odgovoru navodi da je lični podatak o licu, definisan Zakonom o zaštiti ličnih podataka, te da uključuje i svaki podatak koji se tiče privatnog života trećeg lica (odnosi se na njegov lični, porodični, poslovni, ekonomski i drugi identitet).⁹⁶

Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine pod privatnošću trećih lica: „*uključuje podatke koji se odnose na ID broj, fizički, mentalni, privredni, etnički, vjerski ili socijalni identitet,*“⁹⁷ dok Institut za standardizaciju Bosne i Hercegovine smatra da su to lični podaci zaposlenih kao i lični podaci zainteresovanih strana s kojima Institut saraduje.⁹⁸

Samo razumijevanje termina privatnost trećih lica od strane javnih organa ima značaj i na njihovo postupanje po zahtjevima za pristup ovim informacijama. Tako Ministarstvo finansija i trezora Bosne i Hercegovine, u odgovoru na upitnik navodi da ne odobrava pristup informacijama koje se odnose na privatnost trećih lica, osim ukoliko se radi o primanjima trećih

⁸⁷ Agencija za osiguranje u BiH akt broj 02-12-233-2/19 od 06.08.2019. godine, Institut za intelektualno vlasništvo akt broj 05-12-1-554-2/19SD od 30.07.2019. godine;

⁸⁸ Agencija za sigurnost hrane akt broj 03-3-12-1001-3/19 od 19.08.2019. godine, Uprava za indirektno oporezivanje BiH akt broj 01/3-14-1-1632-1/19 od 13.08.2019. godine, Agencija za javne nabavke BiH akt broj 02-12-2125-2/19 od 31.07.2019. godine, Ured za harmonizaciju i koordinaciju sistema plaćanja u poljoprivredi, ishrani i ruralnom razvoju BiH akt broj 02-9-50-3-1882/19 od 01.08.2019. godine;

⁸⁹ Fond za povratak BiH akt broj 03-12-1-392-2/19 od 06.08.2019. godine;

⁹⁰ Direkcija za civilno zrakoplovstvo akt broj 1-2-50-2-538-2/19 od 05.08.2019. godine;

⁹¹ Ured za veterinarstvo Bosne i Hercegovine akt broj 01-7-50-8-582-1/19 od 06.08.2019. godine;

⁹² Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa akt broj 05-50-2-516-2/19 od 26.08.2019. godine, Uprava BiH za zaštitu zdravlja bilja akt broj 05-50-2-516-2/19 od 09.09.2019. godine, Regulatorna agencija za komunikacije BiH akt bez broja, zaprimljen dana 05.08.2019. godine, Agencija za lijekove i medicinska sredstva BiH akt broj 10-02.3-3784-1/19 od 01.08.2019. godine;

⁹³ Ministarstvo odbrane BiH akt broj br.14-03-1-335-25/19 od 26.08.2019. godine;

⁹⁴ Centar za informisanje i priznavanje dokumenata iz područja/oblasti visokog obrazovanja akt broj 04-12-1228-1/2019 od 29.08.2019. godine;

⁹⁵ Centar za uklanjanje mina akt broj DPA/01-12-1-1056/19 od 16.08.2019. godine;

⁹⁶ Pravobranilaštvo Bosne i Hercegovine akt broj 04-29-1-PbiH-300/19 od 04.09.2019. godine;

⁹⁷ Centralna izborna komisija BiH akt broj 04-12-561-2/19 od 01.08.2019. godine;

⁹⁸ Institut za standardizaciju BiH akt broj 04-50.1-45-957-2/19 od 01.08.2019. godine;

lica iz budžeta jer je to javni interes, a takvi se zahtjevi najčešće zaprimaju u Ministarstvu. Lični podaci se štite tako što se ne daje adresa, brojevi računa i sl, ali imena i prezimena, pozicija koju obnašaju i primanja koja ostvaruju iz budžeta, dostupna su javnosti.⁹⁹

Neki javni organi su ovaj pojam vezali za dobijanje saglasnosti trećih lica da se informacije mogu dostaviti, pa Ministarstvo komunikacija i transporta Bosne i Hercegovine u odgovoru navodi da su to podaci koji se mogu dostaviti ako treće lice da saglasnost, u suprotnom se narušava privatnost trećih lica.¹⁰⁰

Odgovori dva javna organa pokazuju da nisu imali zahtjeva za pristup informacijama koji uključuju informacije u vezi s privatnošću trećih lica.¹⁰¹

Agencija za državnu službu Bosne i Hercegovine dala je širu elaboraciju postupanja s informacijama koje sadrže lične podatke, istakavši da „*Formulacija 'privatnost trećeg lica' podrazumijeva široko polje privatnosti i ličnih podataka, a što jeste ljudsko pravo zagarantovano konvencijama i domaćim ustavnim i zakonskim odredbama, te činjenicu da licima na raspolaganju stoje mehanizmi zaštite u slučajevima kada posumnjaju da se njihovi lični podaci nezakonito obrađuju. Međutim i ovo pravilo poznaje izuzetak, pa je potrebno objaviti traženu informaciju, bez obzira na interese za zaštitom privatnosti, ako je to opravdano javnim interesom, te se prilikom odlučivanja uzima u obzir svaka korist i svaka šteta koja može proizaći iz objavljivanja. Osnovni cilj Zakona o zaštiti ličnih podataka jeste da svim licima, bez obzira na njihovo državljanstvo ili prebivalište, osigura zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, a naročito pravo na privatnost vezano za obradu ličnih podataka koji se na njih odnose. Prema članu 4. Zakona o zaštiti ličnih podataka, kontrolori su dužni obrađivati lične podatke u skladu s osnovnim principima zakonite obrade ličnih podataka, prije svega zakonskim propisima, te da utvrđuju svrhu i način obrade ličnih podataka na osnovu zakona ili propisa na osnovu donesenog zakona. Zakon o zaštiti ličnih podataka u čl. 17. propisuje davanje ličnih podataka trećoj strani. Naime stavom (1) istog člana propisano je da kontrolor ne može dati lične podatke korisniku prije nego što o tome obavijesti nosioca podataka. Ako nosilac podataka ne odobri davanje ličnih podataka, oni se ne mogu otkriti trećoj strani, osim ako to nije u javnom interesu. Također, lični podaci mogu biti obrađivani za potrebe statistike, historije i nauke, bez saglasnosti nosioca podataka. Čim se završi obrada podataka u ove svrhe, podaci moraju biti učinjeni anonimnim. Kada se koriste lični podaci u ove svrhe, neophodno je da se poštuje pravo na zaštitu privatnosti i ličnog života nosioca podataka. Dalje, pisani zahtjev mora sadržavati svrhu i pravni temelj za korištenje ličnih podataka, te vrste ličnih podataka koji se traže. Podaci koji podrazumijevaju privatnost trećeg lica su svi lični podaci, kao npr. JMBG, kontakt informacije, ime roditelja, djevojačko prezime, nacionalnost, dokumenti koji se odnose na obrazovanje, ispit profesionalne nadogradnje, radno iskustvo i sl. Također, moramo biti svjesni i činjenice da pravo na privatnost nema apsolutni primat u odnosu na druga prava.*”¹⁰²

U dostavljenom odgovoru, Agencija za poštanski promet Bosne i Hercegovine prezentovala je proceduru postupanja s informacijama koje sadrže lične podatke trećih osoba, definišući lične podatke kao podatke na osnovu kojih se može identificirati treća osoba i čijim se objavljivanjem ili dostavljanjem može ugroziti njena privatnost. Lični podaci mogu predstavljati legitiman razlog za izuzetak, ukoliko ne postoji pismena saglasnost ili pristanak treće osobe za dostavljanje

⁹⁹ Ministarstvo finansija i trezora BiH akt broj 01-16-1-5491-2/19 od 02.08.2019. godine;

¹⁰⁰ Ministarstvo komunikacija i transporta BiH akt broj (nema broja), od 06.08.2019. godine;

¹⁰¹ Služba za zajedničke poslove institucija BiH akt broj 06/I-50-1-1709-1/19 od 07.08.2019. godine, Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH akt broj 05-12-1-1819-2/19 od 06.08.2019. godine;

¹⁰² Agencija za državnu službu Bosne i Hercegovine akt broj 03-50-28-1/19 od 09.08.2019. godine;

ili objavu istih. Agencija je stava i da se informacija po zahtjevu za pristup informacijama može dostaviti ili objaviti i bez saglasnosti treće osobe, tako da će se ista dostaviti ili objaviti bez ličnih podataka te osobe, pod uvjetom da se nakon provedenog testa javnog interesa utvrdi da je interes javnosti za objavljivanjem tražene informacije značajniji u odnosu na eventualnu štetu koja bi mogla nastupiti njenom objavom.¹⁰³

Odbor državne službe za žalbe Bosne i Hercegovine u odgovoru ističe da pod pojmom „privatnost trećih lica“, smatra informacije koje uključuju kopije žalbi i rješenja, a koji sadrže podatke koje se odnose na privatnost državnog službenika. Smatraju da bi dostavljanje kopija traženih žalbi i rješenja koje je Odbor donio (konkretno) na osnovu žalbi koje se odnose na ocjenjivanje državnih službenika, predstavljalo ugrožavanje zaštite privatnosti, budući da su u navedenim aktima uključeni lični interesi koji se odnose na privatnost trećih osoba, a što se ne može pravdati faktorom javnog interesa.¹⁰⁴

6.2.2 Izuzetak u vezi sa zaštitom privatnosti trećih lica - javni organi Republike Srpske

Odgovori javnih organa u Republici Srpskoj na pitanje šta se definiše pod pojmom „privatnost trećih lica“ dosta se razlikuju. Pojedini javni organi su odgovorili da „privatnost trećih lica“ definišu prema Zakonu o zaštiti ličnih podataka,¹⁰⁵ dok se Služba za zajedničke poslove Vlade Republike Srpske pozvala na definiciju propisanu odredbom Zakona o slobodi pristupa informacijama.¹⁰⁶

Narodna skupština Republike Srpske navela je kako pod pojmom „privatnost trećih lica“ podrazumijeva „one podatke koji su zakonom propisani kako nisu javni.“¹⁰⁷

Određeni broj javnih organa je odgovorio da pod „privatnošću trećih lica“ podrazumijevaju: "Lične podatke i bilo koju informaciju koja se odnosi na fizičko lice, kao što su JMBG, broj lične karte, broj pasoša, adresa stanovanja, broj telefona,¹⁰⁸ kao i lične podatke, podatke o plaćanjima na osnovu presuda, vansudskih nagodbi, isplate iz budžeta pojedincima na osnovu rješenja za jednokratnu ili humanitarnu pomoć, dijelom podatke iz radnih odnosa, podatke obuhvaćene službenom tajnom ili tretirane Zakonom o zaštiti ličnih podataka."¹⁰⁹

¹⁰³ Agencija za poštanski promet Bosne i Hercegovine akt broj 01-03-1-50-4-474-5/19 od 08.08.2019. godine;

¹⁰⁴ Odbor državne službe za žalbe Bosne i Hercegovine akt broj 01-1-12-1-130-2/19 od 09.08.2019. godine;

¹⁰⁵ Grad Banja Luka, Gradska uprava Grada Bijeljine akt broj 02/8-052-3-49/19 od 01.08.2019. godine, Helikopterski servis Republike Srpske akt broj 116/19 od 31.07.2019. godine, Ministarstvo saobraćaja i veza Republike Srpske akt broj 13.02./053-1421/19 od 17.08.2019. godine, Ministarstvo finansija-Porezna uprava Republike Srpske akt broj 06/1.01./0103-052.4-13014/2019 od 08.08.2019. godine, Vlada Republike Srpske-Republički sekretarijat za raseljena lica i migracije akt broj 26.05-07-882/19 od 12.08.2019. godine, Ministarstvo pravde-Centar za pružanje besplatne pravne pomoći Republike Srpske akt broj 08/2.01/025-260-1/19 od 08.08.2019. godine, Vijeće naroda Republike Srpske akt broj 03.2-305/19-1 od 13.08.2019. godine, Republički centar za istraživanje rata i ratnih zločina i traženje nestalih lica Republike Srpske akt od 13.08.2019. godine, Ministarstvo za naučno-tehnološki razvoj, visoko obrazovanje i informaciono društvo akt broj 19.02/052-6732/19 od 13.08.2019. godine, Zavod za statistiku Republike Srpske akt broj 06.3.07/060-528/19 od 13.08.2019. godine, Opština Laktaši akt broj 02-02-22/19 od 02.08.2019. godine;

¹⁰⁶ Služba za zajedničke poslove Vlade Republike Srpske akt broj 04/2.3.3.-053-626-1/19 od 12.08.2019. godine;

¹⁰⁷ Narodna skupština Republike Srpske akt broj 02/2-1352-1/19 od 12.08.2019;

¹⁰⁸ Republička uprava za inspeksijske poslove Republike Srpske akt broj 24.2004/054-101-2/19 od 06.08.2019. godine, Služba predsjednika Republike Srpske akt broj 01-2-054-3021-1/19 od 13.08.2019. godine, Odbor državne uprave za žalbe Republike Srpske akt broj 052-326/19 od 06.08.2019. godine, Fond za PIO Republike Srpske akt broj O-98/2019-91 od 13.08.2019. godine, Agencija za upravljanje oduzetom imovinom akt broj 08-3-053-7/19 od 21.08.2019. godine, Gender centar Republike Srpske akt od 21.08.2019. godine;

¹⁰⁹ Ministarstvo finansija Republike Srpske akt broj 06.01./059-1925/19 od 08.08.2019. godine, Agencija za bezbjednost saobraćaja Republike Srpske akt broj 13/1/052-873/19 od 08.08.2019. godine, Ministarstvo porodice, omladine i sporta Republike Srpske akt broj 20.03/052-6370/19 od 13.08.2019. godine;

Tri javna organa su odgovorila da pod pojmom „*privatnost trećih lica*“ podrazumijevaju podatke koji sadrže lične interese neke osobe.¹¹⁰

Ostali organi su dostavili različite odgovore. Tako je Opština Gradiška u aktu od 05.08.2019. godine odgovorila kako pod ovim pojmom podrazumijeva "*zaštitu ličnih podataka, privatnosti, autorskih prava. Lični podaci su sve informacije ili podaci pomoću koji se može identifikovati neki pojedinac*".

Gradska uprava Grada Zvornika u odgovoru navodi da su to: "*podaci koji podrazumijevaju privatnost trećih lica, podatak koji se odnosi na identitet fizičkog lica, zatim osjetljivi podaci koji se mogu davati na osnovu slobodnog pristanka lica i to vjera, spol, jezik, pripadnost političkoj stranci, primanje socijalne pomoći, žrtva nasilja, osuda za krivično djelo*".¹¹¹

U odgovoru Zavoda za obrazovanje odraslih Republike Srpske je navedeno da se "*pod privatnošću trećih lica podrazumijevaju svi podaci koji se odnose na treća lica koja su stranke u postupku*".¹¹²

Odgovori javnih organa Republike Srpske u vezi s postupanjem u slučaju kada se zahtjev za pristup informacijama odnosi na pristup informacijama koje uključuju privatnost trećih lica, također su različiti, a što se može vezati za činjenicu različitog poimanja termina privatnost trećeg lica.

Pojedini javni organi navode da postupaju u skladu s članom 8. ZOSPI RS, dakle, utvrđuju izuzetak, ali istovremeno ne navode proceduru koju primjenjuju prilikom utvrđivanja izuzetka.¹¹³ Prisutna je i praksa da javni organi ispituju da li tražene informacije uključuju lične podatke trećih lica, te ukoliko uključuju, donose rješenje o odbijanju zahtjeva.¹¹⁴

Helikopterski servis Republike Srpske je odgovorio kako "*Pristup informacijama može tražiti lično samo lice na koje se odnose, tako što će svojeručno potpisati zahtjev i predložiti važeći identifikacioni dokument s fotografijom. Zahtjev može podnijeti i zakonski zastupnik, odnosno punomoćnik lica na koje se lične informacije odnose*".¹¹⁵ Iz konkretnog slučaja nejasna je procedura koja se primjenjuje ukoliko podnosilac zahtijeva dostavu podataka koji se odnose na treće lice, a koji su pod kontrolom Helikopterskog servisa Republike Srpske, kao javnog organa.

¹¹⁰ Opština Han-Pijesak akt broj 02-053-15/19 od 05.08.2019. godine, Opština Nevesinje akt od 07.08.2019. godine, Ministarstvo prosvjete i kulture Republike Srpske akt broj 07.034/053-15-163/19 od 12.08.2019. godine;

¹¹¹ Gradska uprava Grada Zvornik akt broj 07-053-14/19 od 08.08.2019. godine;

¹¹² Zavod za obrazovanje odraslih Republike Srpske akt broj 07/5.5/034-229/19 od 29.08.2019. godine;

¹¹³ Gradska uprava Grada Bijeljine akt broj 02/8-052-3-49/19 od 01.08.2019. godine, Opština Han-Pijesak akt broj 02-053-15/19 od 05.08.2019. godine, Grad Gradiška akt od 05.08.2019. godine, Fond za PIO Republike Srpske akt broj O-98/2019-91 od 13.08.2019. godine, Ministarstvo prosvjete i kulture Republike Srpske akt od 29.08.2019. godine, Agencija za upravljanje oduzetom imovinom akt broj 08/3-053-7/19 od 21.08.2019. godine;

¹¹⁴ Opština Nevesinje akt od 07.08.2019. godine, Služba predsjednika Republike Srpske akt broj 01-02-054-3021-1/19 od 13.08.2019. godine, Ministarstvo pravde-Centar za pružanje besplatne pravne pomoći Republike Srpske, akt broj 08/2.01./025-260-1/19 od 08.08.2019. godine, Narodna skupština RS akt broj 02/2-1352-1/19 od 12.08.2019. godine, Vijeće naroda akt broj 03.2-305/19-1 od 13.08.2019. godine, Republički centar za istraživanje rata, ratnih zločina i traženje nestalih lica akt od 13.08.2019. godine, Opštine Laktaši akt broj 02-02/22/19 od 02.08.2019. godine;

¹¹⁵ Helikopterski servis Republike Srpske akt broj 116/19 od 31.07.2019. godine;

Određeni broj javnih organa je odgovorio kako ne dostavljaju informacije bez prethodne saglasnosti treće strane.¹¹⁶

Republička uprava za inspekcijske poslove Republike Srpske je navela: "*Svi podaci koji mogu narušiti privatnost trećih lica se izostavljaju iz informacije koja se dostavlja po zahtjevu za pristup informacijama, tako da se ista zacrni kako ne bi bila vidljiva.*"¹¹⁷

Također, primjetno je pozivanje određenih javnih organa na primjenu odredbi Zakona o zaštiti ličnih podataka u Bosni i Hercegovini.¹¹⁸

Gradska uprava Grada Zvornika u odgovoru je navela "*da će uzeti u razmatranje sve okolnosti i odluku o objavljivanju donijeti samo ako je informacija opravdana javnim interesom*",¹¹⁹ dok je određeni broj javnih organa u odgovoru naveo da u praksi nije postupao po takvim zahtjevima.¹²⁰

Ministarstvo pravde Republike Srpske u svom odgovoru navodi da je odobrilo „...*pristup informacijama za sve dostavljene zahtjeve osim u tri slučaja i to zahtjevu za dostavljanje podataka za isplatu plata, naknada i drugih primanja za članove komisije za polaganje notarskog ispita, komisije za polaganje pravosudnog ispita, kao i za jedno lice koje je obavljalo funkciju ministra pravde*“.¹²¹

6.2.3 Izuzetak u vezi s privatnošću trećih lica – javni organi Federacije Bosne i Hercegovine

Odgovori javnih organa u Federaciji Bosne i Hercegovine na pitanje šta se podrazumijeva pod pojmom „*privatnost trećih lica*“, dosta se razlikuju.

Određeni broj javnih organa u Federaciji Bosne i Hercegovine u odgovoru je naveo da „*privatnost trećih lica*“ definišu prema Zakonu o zaštiti ličnih podataka.¹²² Pojedini javni organi su odgovorili da pod ovim pojmom podrazumijevaju: "*Lične podatke i bilo koju informaciju koja se odnosi na fizičko lice, kao što su JMBG, broj lične karte, broj pasoša, adresa stanovanja, broj telefona.*"¹²³

¹¹⁶ Ministarstvo finansija Republike Srpske akt broj 06/1.01./0103-052.4.-13014/2019 od 08.08.2019. godine, Ministarstvo saobraćaja i veza Republike Srpske akt broj 13.02./053-1421/19 od 17.08.2019. godine, Agencija za bezbjednost saobraćaja Republike Srpske akt broj 13/1/052-873/19 od 08.08.2019. godine, Ministarstvo porodice, omladine i sporta Republike Srpske akt broj 20.03/052-6370/19 od 13.08.2019. godine, Ministarstvo za naučno-tehnološki razvoj, visoko obrazovanje i informaciono društvo akt broj 19.02./052-6732/19 od 13.08.2019. godine, Zavod za statistiku Republike Srpske akt broj 06.3.07/060-528/19 od 13.08.2019. godine;

¹¹⁷ Republička uprava za inspekcijske poslove Republike Srpske akt broj 24.2004/054-101-2/19 od 06.08.2019. godine;

¹¹⁸ Ministarstvo finansija-Porezna uprava Republike Srpske akt broj 06/1.01./0103-052.4-13014/2019 od 08.08.2019. godine, Gender centar Vlade Republike Srpske akt od 21.08.2019. godine;

¹¹⁹ Gradska uprava Grada Zvornika akt broj 07-053-14/19 od 08.08.2019. godine;

¹²⁰ Odbor državne uprave za žalbe Republike Srpske akt broj 052-326/19 od 06.08.2019. godine, Služba za zajedničke poslove Vlade Republike Srpske akt broj 04/2.3.3.-053-626-1/19 od 12.08.2019. godine;

¹²¹ Ministarstvo pravde Republike Srpske akt broj 08.040/052-6349/19 od 27.08.2019. godine;

¹²² Vlada Federacije Bosne i Hercegovine akt broj 04-05-763/2019 od 16.08.2019. godine, Agencija za bankarstvo Federacije BiH akt broj 04-1-2-2795/19 od 13.08.2019. godine, Federalno ministarstvo trgovine akt broj 01-05-931/19 od 02.08.2019. godine, Federalno ministarstvo okoliša i turizma akt broj 08-49-571/19 od 20.08.2019. godine, Regulatorna komisija za energiju u Federaciji BiH – FERK akt broj 04-01-836-02/19 od 26.08.2019. godine, Javna ustanova Centar za edukaciju sudija i tužilaca FBiH akt broj: 01-38-348-02/19 od 03.09.2019. godine, Federalna uprava za geodetske poslove i imovinsko-pravne poslove akt broj 01-02-123372019 od 29.07.2019. godine;

¹²³ Federalno tužilaštvo akt broj A-398/19 od 13.09.2019. godine, Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije, akt broj 04-49-1365/19 od 13.08.2019. godine, Federalna uprava za inspekcijske poslove akt broj 01-49-1-03850/2019 od 21.08.2019. godine, Federalni agromediterranski zavod akt broj 05-05-3-1189-2/19 od 13.08.2019. godine, Federalno ministarstvo pravde akt broj 09-49-2227/19 od 12.08.2019. godine, Služba za zajedničke poslove organa i tijela Federacije BiH akt broj 03-05-2288/19 od 07.08.2019. godine;

Federalni zavod za agropedologiju navodi kako pod pojmom „privatnost trećih osoba“ podrazumijeva „lične i druge informacije koje bi mogle imati negativan utjecaj na samu osobu u odnosu na njenu ličnost i dostojanstvo“.¹²⁴

Federalna uprava za civilne poslove je navela da: „javna sredstva dodijeljena za socijalna primanja, zdravstvenu zaštitu i zaštitu od nezaposlenosti. Bilo kakve informacije o vršenju javne funkcije i sve sudske odluke koje nisu uključene u ograničenu listu informacija“.¹²⁵

U odgovoru Federalnog ministarstva rada i socijalne politike je istaknuto da se ličnim podacima smatraju svi podaci koji se odnose na fizičku osobu na osnovu kojih se ta osoba može, neposredno ili posredno identificirati, uključujući identifikacijski broj, fizički, mentalni, privredni, etički vjerski, itd.¹²⁶

Iz odgovora Federalnog ministarstva obrazovanja i nauke proizlazi da su takvi zahtjevi odbijani zato što su traženi lični podaci po odredbama ZOSPI FBiH i Zakona o zaštiti ličnih podataka.¹²⁷

U odgovoru Federalnog ministarstva prometa i kulture navedeno je da svi podaci koji nisu javno dostupni ili koji su označeni kao povjerljivi predstavljaju lične podatke treće osobe.¹²⁸

Federalni zavod za statistiku u odgovoru navodi: „...Prema tome Zavod je nadležan shodno članu 38. Zakona o statistici, da prikupljene podatke koristi u statističke, a ne u druge svrhe. To dalje znači da Zavod prikupljene podatke ne može koristiti u pojedinačne lične svrhe lica za ostvarivanje svojih ličnih prava, za koje su drugim zakonom utvrđeni uvjeti, postupak i način ostvarivanja takvih prava....Prednje ukazuje da je Zakon o statistici „lex specialis“ koji ima prednost nad općim zakonom kao što je zakon o slobodnom pristupu informacijama zato što Zakonom o statistici zbog specifičnosti djelatnosti koju obavlja Zavod ne može koristiti svoja osnovna načela, cilj i nadležnost odnosno ne može davati lične pojedinačne podatke, odnosno statističko informisanje. Po Zakonu lex specialis se odnosi na informisanje javnosti o statističkim agregiranim podacima ili oblastima u kojima su iz informisanja isključeni „lični pojedinačni podaci“ i narušavanjem osnovnih principa i nadležnosti Zakona o statistici došlo bi ne samo do kršenja Zakona, već i do ugrožavanja rada i djelatnosti statističkog organa. Federalni zavod za statistiku .. je na osnovu članova 9, 36. i 37. Zakona o statistici u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine FBiH“ br. 63/03 i 9/09) i stroge preporuke Upravnog odbora Međunarodne posmatračke misije (SC IMO) koja je data direktorima statističkih institucija Bosne i Hercegovine o standardima zaštite podataka i povjerljivosti, kao što je to predviđeno o zaštiti osoba s obzirom na automatsku obradu ličnih podataka Vijeća Evrope i relevantnih regulativa Evropske unije, od 1.1.2018. godine prestao izdavati obavještenja o nacionalnom izjašnjavanju/adresi na kojoj su osobe popisane prilikom provođenja Popisa stanovništva, domaćinstava, stanova i poljoprivrednih gazdinstava u Bosni i Hercegovine 1991. godine.“¹²⁹

6.2.3.1 Izuzetak u vezi s privatnošću trećih lica – javni organi u kantonima

U okviru razmatranja pitanja primjene izuzetaka od objavljivanja informacija koje uključuju privatnost trećih lica na nivou kantona, analizirani su i odgovori pristigli od gradova i općina

¹²⁴ Federalni zavod za agropedologiju akt broj 05-49-838-2/19 od 13.08.2019. godine;

¹²⁵ Federalna uprava za civilne poslove akt broj 03-05/18-457-1/1 od 08.08.2019. godine;

¹²⁶ Federalno ministarstvo rada i socijalne politike akt broj 01-49/1-1955/19NM od 07.08.2019. godine;

¹²⁷ Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke akt broj 01-49-3277-1/19 od 30.08.2019. godine;

¹²⁸ Federalno ministarstvo prometa i komunikacija akt broj 01-49-1191/19 od 08.08.2019. godine;

¹²⁹ Federalni zavod za statistiku u odgovoru navodi akt broj 07-32-9-797-2/19 od 01.08.2019. godine;

koje su dostavile odgovor. Ovaj dio uključuje i stavove javnih organa ovog nivoa vlasti vezane za razumijevanje termina „*privatnost trećih lica*“.

Pri definisanju podataka koji spadaju pod „*privatnost trećeg lica*“, najveći broj javnih organa na kantonalnom nivou se pozvao na član 3. Zakona o zaštiti ličnih podataka, dok se manji broj javnih organa pozvao na odredbu člana 3. stav 4 ZOSPI FBiH koji definiše pojam „lična informacija“.

Ministarstvo privrede Hercegovačko-neretvanskog kantona u odgovoru je navelo da informacije koje se odnose na „*privatnost trećih lica*“ potpadaju pod ovu formulaciju,¹³⁰ dok je Ministarstvo unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo iskoristilo istu formulaciju, s tim da dodatno pojašnjava traženu informaciju u smislu je li moguće identifikovati osobu nakon saopćavanja traženih podataka.¹³¹

Ministarstvo unutrašnjih poslova Bosansko-podrinjskog kantona definiše „*privatnost trećeg lica*“ činjenicama, odnosno informacijama, pomoću kojih se treće lice može posredno ili neposredno identifikovati, dok Kantonalni arhiv Travnik smatra da „*podaci pod formulacijom privatnost trećeg lica bi trebali biti isključivo samo medicinski podaci, i to ako nisu relevantni za kontekst sadržaja.*“¹³²

Ministarstvo zdravstva, rada i socijalne politike Unsko-sanskog kantona u odgovoru ističe da se svaka informacija treba posebno analizirati i utvrditi može li se saopćiti, pa tako navode da pod privatnost trećeg lica bi se generalno moglo smatrati zdravstveno stanje, porodične prilike, seksualna orijentacija, imovinsko stanje i sl, ali smatraju da bi privatnost trećeg lica trebalo široko tumačiti i u svakom pojedinom slučaju. Tako za primjer navode da nije svejedno da li se u vezi sa zdravstvenim stanjem određene osobe radi o gripu ili seksualno prenosivoj bolesti, ali ne isključuju situaciju da i obična gripa može, u određenom slučaju, biti podatak koji ne bi mogao biti objavljen.¹³³

Gradonačelnik Goražda u odgovoru navodi da su informacije koje potpadaju pod „*privatnost trećeg lica*“, informacije o zdravstvenom stanju, porodičnim prilikama, usvojenju itd,¹³⁴ dok Općina Orašje u odgovoru navodi da novčana sredstva dodijeljena za jednokratne pomoći, pomoć pri liječenju, prihode i lična primanja zaposlenika i nosilaca funkcija smatraju pod informacijama koje potpadaju pod privatnost trećeg lica.¹³⁵

Kantonalne, gradske i općinske institucije, na pitanje o informacijama koje uključuju privatnost trećih lica, dale su različite odgovore, od toga da nisu imali ovakvih zahtjeva¹³⁶, do toga da

¹³⁰ Ministarstvo privrede Hercegovačko-neretvanskog kantona akt broj 07-02a)-51-375-1/19 od 23.08.2019. godine;

¹³¹ Ministarstvo unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo akt broj 01-5-49-4298 od 16.08.2019. godine;

¹³² Kantonalni arhiv Travnik akt broj 05-48.11-126/19 od 09.08.2019. godine;

¹³³ Ministarstvo zdravstva, rada i socijalne politike Unsko-sanskog kantona akt broj 09-05-6600-UP-1/19U od 21.08.2019. godine;

¹³⁴ Gradonačelnik Goražda akt broj 02-05-2-3070/19 od 02.08.2019. godine;

¹³⁵ Općina Orašje akt broj 02-49-745/19 od 29.07.2019. godine;

¹³⁶ Ministarstvo trgovine, turizma i zaštite okoliša Hercegovačko-neretvanskog kantona akt broj 10-02-36-369/19 od 30.08.2019. godine, Ministarstvo zdravstva i socijalne politike Srednjobosanskog kantona akt broj 03-02-455/19-2 od 09.08.2019. godine, Općina Orašje akt broj 02-49-745/19 od 29.07.2019. godine, Kantonalna uprava civilne zaštite Tuzlanskog kantona akt broj 18/1-10-015778/19 od 06.08.2019. godine, Ministarstvo za

postupaju shodno odredbi člana 8. ZOSPI FBiH, što znači da utvrđuju izuzetak, ali istovremeno u odgovoru ne navode proceduru koju primjenjuju prilikom utvrđivanja izuzetaka.¹³⁷

Dio javnih organa je istaknuo da prvo procjenjuju da li tražene informacije uključuju lične interese koji se odnose na privatnost trećih lica, te ukoliko uključuju, donosi se rješenje o odbijanju zahtjeva u skladu s članom 8. ZOSPI. FBiH.¹³⁸

Evidentno je pozivanje javnih organa na odredbe Zakona o zaštiti ličnih podataka.¹³⁹

Grad Živinice po prijemu zahtjeva za dostavu informacija koje uključuju privatnost trećih lica postupa tako da obavijesti treće lice čije su informacije tražene, pozivajući na dostavu odobrenja za saopćavanje traženih informacija.¹⁴⁰

Služba za zajedničke poslove kantonalnih organa uprave Bosansko-podrinjskog kantona u dostavljenom odgovoru navodi da, ako službeno lice ocijeni da će saopćavanjem informacije nastati šteta za treću osobu, u tom slučaju se izuzima saopćavanje tražene informacije.¹⁴¹

S druge strane, ukoliko zahtjev sadrži svrhu i pravnu osnovu za saopćavanje traženih informacija, u odgovoru Ministarstva unutrašnjih poslova Hercegovačko-neretvanskog kantona navodi se da će donijeti rješenje kojim se odobrava pristup traženim informacijama.¹⁴²

Iz odgovora Ministarstva privrede Unsko-sanskog kantona vidljivo je da ovaj javni organ preispituje javni interes za saopćavanje informacije koja sadrži lične interese i koja se odnosi na privatnost treće osobe, te donosi odluku hoće li saopćiti traženu informaciju.¹⁴³

Kantonalni arhiv Travnik ukazuje da ovo pitanje postavlja velike izazove i pažnju u arhivskim krugovima: „... *Naročito u zemljama koje su pristupile EU, nakon usvajanja EU Regulation 2016/679 (EU GDPR). Zaštita ličnih podataka u arhivskoj službi stvara velike probleme jer je jako teško odvojiti pojam „privatnost“ trećih lica, u aktima koja nastaju djelatnostima državne uprave, a arhivsko zakonodavstvo dozvoljava pravo korištenja arhivske građe najduže 30 godina od nastanka. Što znači, sve sem određenih arhivskih fondova bi trebalo nakon 30 godina od nastanka akta biti javno, što je u suprotnosti s formulacijom „privatnost trećeg lica“. Arhivisti smatraju da se na ovaj način gasi demokratska prava, jer su arhivi kao institucije nastali u Francuskoj revoluciji, kao izraz demokratskog prava naroda.*“¹⁴⁴

Kantonalna uprava civilne zaštite Kantona Sarajevo u odgovoru ističe da u svakom konkretnom slučaju ispituje da li tražene informacije zaista uključuju privatnost trećih lica, tako da se

privredu/gospodarstvo Zeničko-dobojskog kantona akt broj 04-05-1239-3/19 od 05.09.2019. godine, Uprava za ceste Livno Kanton 10 akt broj 20-01-10-69/19 od 05.08.2019. godine;

¹³⁷ Ministarstvo pravosuđa i uprave Srednjobosanskog kantona akt broj 01/2-02-225/2019 od 31.07.2019. godine, Kantonalna agencija za privatizaciju Tuzlanskog kantona akt broj 01-06-372/2019 od 08.08.2019. godine;

¹³⁸ Ministarstvo unutrašnjih poslova Goražde Bosansko-podrinjskog kantona akt broj 07-01-02-3492/19 od 19.08.2019. godine, Ministarstvo pravde i uprave Kantona Sarajevo akt od 19.08.2019. godine, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Hercegovačko-neretvanskog kantona akt broj 11-02-1407-1/19 od 16.08.2019. godine;

¹³⁹ Kantonalna uprava za inspeksijske poslove Tuzlanskog kantona akt broj 17/1-05-007567/19 od 16.08.2019. godine, Ministarstvo privrede Hercegovačko-neretvanskog kantona akt broj 07-02a)-51-375-1/19 od 23.08.2019. godine, Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva Srednjobosanskog kantona akt broj 02-02-493/19 od 15.08.2019. godine, Ministarstvo privrede Kantona Sarajevo akt broj 07-01-10-29781-2/19 od 05.08.2019. godine; Vlada-Ured predsjednika Zapadnohercegovačkog kantona akt broj 17-72-1/19 od 08.08.2019. godine, Ministarstvo pravosuđa i uprave Zapadnohercegovačkog kantona akt broj 03-02-49-587-2/19 od 26.08.2019. godine;

¹⁴⁰ Grad Živinice akt broj 02/3-05-4386/19 od 19.08.2019. godine;

¹⁴¹ Služba za zajedničke poslove kantonalnih organa uprave Bosansko-podrinjskog kantona akt broj 15-49-400-1/19 od 07.08.2019. godine;

¹⁴² Ministarstvo unutaršnjih poslova Hercegovačko-neretvanskog kantona akt broj 02-03/1-1-04-741/19 od 11.09.2019. godine;

¹⁴³ Ministarstvo privrede Unsko-sanskog kantona akt broj 06-05-7432-UP-1/19 od 23.08.2019. godine;

¹⁴⁴ Kantonalni arhiv Travnik akt broj 05-48.11-126/19 od 09.08.2019. godine;

obraćaju nadležnim institucijama, odnosno pravnim i fizičkim licima, radi utvrđivanja da li bi saopćavanjem te informacije vrijeđale privatnost osobe čija se informacija otkriva.¹⁴⁵

Ministarstvo prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša Kantona Sarajevo prilikom dostavljanja kopije traženog zapisnika, lične podatke učine nevidljivim.¹⁴⁶

6.2.4 Izuzetak u vezi s privatnošću trećih lica - javni organi Brčko Distrikta BiH

Javni organi u Brčko Distriktu BiH, na pitanje šta se podrazumijeva pod pojmom „*privatnost trećih lica*“, dali su dosta različite odgovore. Vlada Brčko Distrikta BiH Odjeljenje/Odjel za javni registar u odgovoru se poziva na odredbe zakona, ne precizirajući na koji zakon se misli,¹⁴⁷ dok Policija Brčko Distrikta BiH¹⁴⁸ smatra da su to lični podaci trećeg lica.

Komisija za vrijednosne papire Brčko Distrikta BiH pod pojmom „*privatnost trećih lica*“ podrazumijeva: matični broj, adresu i podatke kojim bi bio narušen ugled te osobe,¹⁴⁹ dok Pravosudna komisija Brčko Distrikta BiH pod ovim pojmom podrazumijeva „*korpus ličnih podataka određenog lica koje nije podnosilac zahtjeva, odnosno bilo koje informacije koje se odnose na fizičko lice koje je identifikovano ili čiji se identitet može utvrditi kako to definiše Zakon o zaštiti ličnih podataka*“.¹⁵⁰

S obzirom na različito poimanje termina „*privatnost trećih lica*“, različito je i postupanje po zahtjevima za pristup ovoj vrsti podataka. Tako, Pravosudna komisija Brčko Distrikta BiH u odgovoru navodi da „*...informacije koje uključuju privatnost trećeg lica tretiraju dosljedno primjenjujući Zakon o zaštiti ličnih podataka Bosne i Hercegovine, koji u odredbi člana 54. propisuje način svoje primjene u postupcima po zahtjevu za pristup informacijama*“.¹⁵¹

Vlada Brčko Distrikta BiH Odjeljenje/Odjel za javni registar u odgovoru je istakao da do sada nije odlučivao po zahtjevima za pristup informacijama koje bi uključivale privatnost trećih lica,¹⁵² dok je Komisija za vrijednosne papire Brčko Distrikta BiH iznijela stav da se „*mora voditi računa o privatnosti lica*“.¹⁵³ Policija Brčko Distrikta BiH se pozvala na primjenu člana 8. ZOSPI BiH i člana 17. Zakona o zaštiti ličnih podataka u Bosni i Hercegovini.¹⁵⁴

¹⁴⁵ Kantonalna uprava civilne zaštite Kantona Sarajevo akt broj 03-05-248/19 od 31.07.2019. godine;

¹⁴⁶ Ministarstvo prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša Kantona Sarajevo akt broj 05/01-49-30099/19 od 05.08.2019. godine;

¹⁴⁷ Odjeljenje/Odjel za javni registar Vlade Brčko Distrikta BiH akt bez broja i datuma, zaprimljen u Instituciji ombudsmena dana 09.08.2019. godine;

¹⁴⁸ Policija Brčko Distrikta BiH, akt bez broja od dana 15.08.2019. godine;

¹⁴⁹ Komisija za vrijednosne papire Brčko Distrikta BiH akt broj 05-15.02-595/19 od dana 29.07.2019. godine;

¹⁵⁰ Pravosudna komisija Brčko Distrikta SuPK-1337/19 od 02.08.2019. godine;

¹⁵¹ Ibidem

¹⁵² Odjeljenje/Odjel za javni registar Vlade Brčko Distrikta BiH akt broj 03-1151SJ-002/19 od 07.08.2019. godine;

¹⁵³ Komisija za vrijednosne papire akt broj 05-15.02-595/19, od dana 29.07.2019. godine;

¹⁵⁴ Policija Brčko Distrikta BiH akt bez broja od dana 15.08.2019. godine;

6.3 Ispitivanje javnog interesa

„Nadležni javni organ će objaviti traženu informaciju, bez obzira na utvrđeni izuzetak u vezi s funkcijama javnih organa (član 6.); u vezi s povjerljivim komercijalnim informacijama (član 7.) i radi zaštite privatnosti (član 8.) ako je to opravdano javnim interesom, pri čemu će uzeti u obzir svaku korist i svaku štetu koje mogu proisteći iz toga. U donošenju odluke da li je objavljivanje informacija opravdano javnim interesom, nadležni javni organ će razmotriti okolnosti kao što su, ali nisu ograničene na, svako nepoštivanje zakonske obaveze, postojanje bilo kakvog prijestupa, sudsku grešku, zloupotrebu vlasti ili nemar u obavljanju službene dužnosti, neovlašteno korištenje javnih fondova, ili opasnost po zdravlje ili sigurnost pojedinca, javnosti ili okoline. 3. Ako je utvrđeno da je objavljivanje traženih informacija, koje je nadležni javni organ utvrdio kao izuzetak, u javnom interesu, nadležni javni organ će rješenjem obavijestiti treću stranu da će informacije biti objavljene po isteku roka od 15 dana od dana prijema tog dopisa. Treća strana će biti obaviještena rješenjem o pravu žalbe, nadležnom organu kome žalba treba biti podnesena, uz neophodne informacije u vezi s obraćanjem takvom organu, kao i krajnji rok i troškove za podnošenje žalbe. Treća strana će također rješenjem/dopisom biti obaviještena o pravu obraćanja Ombudsmenu, a ovo rješenje/dopis će sadržavati sve neophodne informacije za obraćanje ovom uredu.“¹⁵⁵

6.3.1 Ispitivanje javnog interesa – javni organi Bosne i Hercegovine

Ispitivanje javnog interesa predstavlja najzahtjevniji, ali i najvažniji dio obrade zahtjeva za pristup informacijama. Na pitanje na koji način javni organi provode test javnog interesa, najveći broj javnih organa dostavio je odgovor u kojem navode da do sada nisu razmatrali zahtjeve u okviru kojih bi bili u obavezi ispitivati javni interes.

Odgovori određenog broja javnih organa koji su u dosadašnjoj praksi ispitivali javni interes, pokazuju da su u takvim slučajevima primjenjivane odredbe člana 9. ZOSPI BIH.¹⁵⁶

Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine u odgovoru je navelo da su sve odluke Vijeća javne, te se shodno tome, a u skladu s članom 44. st. (1) i (2) Zakona o konkurenciji u Bosni i Hercegovini, objavljuju u „Službenom glasniku BiH“, službenim glasilima entiteta i Brčko Distrikta BiH, te na službenoj internet stranici Konkurencijskog vijeća.¹⁵⁷

6.3.2 Ispitivanje javnog interesa – javni organi Republike Srpske

Najveći broj javnih organa u Republici Srpskoj, uključujući gradove i opštine, dostavili su odgovor u kojem se navodi da do sada u praksi nisu imali zahtjeve koji bi zahtijevali odlučivanje primjenom odredbi člana 9. ZOSPI RS.¹⁵⁸

¹⁵⁵ Član 9. Zakona o slobodi pristupa informacijama Bosne i Hercegovine; član 9. Zakona o slobodi pristupa informacijama Republike Srpske; član 9. Zakona o slobodi pristupa informacijama Federacije Bosne i Hercegovine.

¹⁵⁶ Ministarstvo civilnih poslova Bosne i Hercegovine, Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine, Uprava za indirektno oporezivanje Bosne i Hercegovine, Centar za informiranje i priznavanje dokumenata iz područja/oblasti visokog obrazovanja, Pravobranilaštvo Bosne i Hercegovine, Agencija za državnu službu Bosne i Hercegovine, Direkcija za evropske integracije Bosne i Hercegovine;

¹⁵⁷ Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine akt broj 01-12-1-213-3/19 od 01.08.2019. godine;

¹⁵⁸ Gradska uprava Grada Bijeljine akt broj 02/8-052-3-49/19 od 01.08.2019. godine, Opština Han-Pijesak akt broj 02-053-15/19 od 05.08.2019. godine, Grad Gradiška akt od 05.08.2019. godine, Ministarstvo saobraćaja i veza Republike Srpske akt broj 13.02/053-1421/19 od 17.08.2019. godine, Ministarstvo finansija-Porezna uprava Republike Srpske akt broj 06/1.01/0103-052.4-13014/2019 od 08.08.2019. godine, Ministarstvo finansija Republike

Pojedini javni organi navode da postupaju u skladu s članom 9. ZOSPI RS, dakle saopćavaju informacije čije je objavljivanje opravdano javnim interesom, ali pri tome ne navodeći u odgovoru i proceduru ispitivanja javnog interesa.¹⁵⁹

Agencija za bezbjednost saobraćaja Republike Srpske i Ministarstvo porodice, omladine i sporta Republike Srpske, u odgovoru navode da *"ukoliko se utvrdi da zahtjev tretira povjerljive komercijalne interese treće strane ova strana se dopisom obavještava o sadržaju zahtjeva te se od nje traži saglasnost za davanje tražene informacije"*.¹⁶⁰ Ovakav odgovor može biti pokazatelj nedovoljnog razumijevanja odredbi zakona koje se odnose na obavezu ispitivanja javnog interesa.

Grad Banja Luka u odgovoru navodi da: *„...Ukoliko informacije tražene zahtjevom za pristup informacijama potpadaju pod jedan od izuzetaka previđenih zakonom, primjenjuje se „ispitivanje javnog interesa“, u skladu s članom 9, pri čemu se prije uskraćivanja informacije, utvrđuje da li je javni interes veći od štete koja se može prouzrokovati jednoj od zaštićenih kategorija informacija...“*¹⁶¹

Ostali javni organi u Republici Srpskoj u odgovorima navode da u slučaju kada je objavljivanje informacija opravdano javnim interesom, postupaju u skladu s članom 9. ZOSPI RS, navodeći kako koriste proceduru koja je propisana navedenim Zakonom.¹⁶²

6.3.3 Ispitivanje javnog interesa – javni organi Federacije Bosne i Hercegovine

Najveći broj javnih organa u odgovorima su naveli da u dosadašnjoj praksi nisu postupali po zahtjevima, po kojima bi bili dužni ispitivati javni interes u smislu člana 9. ZOSPI FBiH.¹⁶³

Određeni broj javnih organa u Federaciji Bosne i Hercegovine je odgovorio da u slučaju kada je objavljivanje informacija opravdano javnim interesom, postupaju u skladu s članom 9. ZOSPI FBiH, navodeći da primjenjuju proceduru koja je utvrđena navedenim Zakonom.¹⁶⁴

Srpske akt broj 06.01/059-1925/19 od 08.08.2019. godine, Služba predsjednika Republike Srpske akt broj 01-2-054-3021-1/19 od 13.08.2019. godine, Odbor državne uprave za žalbe akt broj 052-326/19 od 06.08.2019. godine, Ministarstvo pravde-Centar za pružanje besplatne pravne pomoći akt broj 08/2.01/025-260-1/19 od 08.08.2019. godine, Služba za zajedničke poslove Vlade Republike Srpske akt broj 04/2.3.3.-053-626-1/19 od 12.08.2019. godine, Ministarstvo za naučno-tehnološki razvoj, visoko obrazovanje i informaciono društvo akt broj 19.02/052-6732/19 od 13.08.2019. godine, Zavod za statistiku akt broj 06.3.07/060-528/19 od 13.08.2019. godine, Gender centar Vlade Republike Srpske akt od 21.08.2019. godine; Zavod za obrazovanje odraslih Republike Srpske akt broj 07/5.5/034-229/19 od 29.08.2019. godine, Opština Laktaši akt broj 02-02-22/19 od 02.08.2019. godine;

¹⁵⁹ Opština Nevesinje akt od 07.08.2019. godine, Vlada Republike Srpske-Republički sekretarijat za raseljena lica i migracije akt broj 06.05-07-882/19 od 12.08.2019. godine, Centar za istraživanje rata, ratnih zločina i traženja nestalih osoba akt od 13.08.2019. godine, Agencija za upravljanje oduzetom imovinom akt broj 08/3-053-7/19 od 21.08.2019. godine, Gradska uprava Grada Zvornika akt broj 07-053-14/19 od 08.08.2019. godine;

¹⁶⁰ Agencija za bezbjednost saobraćaja Republike Srpske akt broj 13/1/052-873-19 od 08.08.2019. godine i Ministarstvo porodice, omladine i sporta Republike Srpske akt od 13.08.2019. godine;

¹⁶¹ Gradska uprava Grada Banje Luke akt broj 23-059-1066/2019 od 03.12.2019. godine;

¹⁶² Helikopterski servis Republike Srpske akt broj 116/19 od 31.07.2019. godine, Narodna skupština Republike Srpske akt broj 02/2-1352-1/19 od 12.08.2019. godine, Ministarstvo prosvjete i kulture Republike Srpske akt bez broja, zaprimljen dana 29.08.2019. godine;

¹⁶³ Federalno ministarstvo zdravstva akt broj 01-10-4715/19 od 05.08.2019. godine, Federalno ministarstvo rada i socijalne politike akt broj 01-49/1-1955/19NM od 07.08.2019. godine, Federalno pravobranilaštvo akt broj FP-432/19 od 06.08.2019. godine, Federalna uprava za civilne poslove akt broj 03-05/18-457-1/19 od 08.08.2019. godine, Agencija za nadzor osiguranja akt broj 01-02.2.-059-2220/19 od 15.08.2019. godine, Federalno ministarstvo pravde akt broj 09-49-2227/19 od 12.08.2019. godine, Vlada Federacije Bosne i Hercegovine-Ured za odnose s javnošću akt broj 01-49-88/19 od 02.08.2019. godine, Federalno ministarstvo okoliša i turizma akt broj 08-49-571/19 od 20.08.2019. godine, Federalno ministarstvo prometa i komunikacija akt broj 01-49-1191/19 od 08.08.2019. godine;

6.3.3.1 Ispitivanje javnog interesa – javni organi u kantonima

Analizom odgovora pristiglih od javnih organa s kantonalnog nivoa, utvrđeno je da je 26 javnih organa, uključujući gradove i općine, odgovorilo da do sada u praksi nisu imali takve slučajeve,¹⁶⁵ odnosno nisu postupali po zahtjevima za pristup informacijama, koji zahtijevaju ispitivanje javnog interesa.

Ministarstvo pravde i uprave Kantona Sarajevo u svom aktu navodi: „*Ovaj organ saopćio bi traženu informaciju, bez obzira na izuzetke utvrđene u Zakonu, ako je to bilo opravdano javnim interesom. Pri tome uzima u obzir svaku korist i štetu koje mogu proisteci iz saopćavanja informacije. Ako bi utvrdilo da je saopćavanje tražene informacije izuzetak u smislu odredbi Zakona u javnom interesu, ovaj organ bi rješenjem obavijestio treću stranu da će informaciju saopćiti po isteku roka od 15 dana od dana prijema tog rješenja. Navedeno rješenje sadržavalo bi pouku o pravu na prigovor, kao i uputu o pravu obraćanja Instituciji ombudsmena, s naznakom neophodnih podataka za kontaktiranje Ombudsmena.*“¹⁶⁶

Ministarstvo unutrašnjih poslova Hercegovačko-neretvanskog kantona u dostavljenom odgovoru ističe da priopćava traženu informaciju, bez obzira na izuzetak utvrđen u skladu s čl. 6, 7. i 8. ZOSPI FBiH, ako je to opravdano javnim interesom. Ukoliko utvrdi izuzetak u smislu člana 6. ZOSPI FBiH, ovaj organ donosi rješenje o odbijanju pristupa traženim informacijama, izuzev ako se utvrdi opravdanost javnim interesom.¹⁶⁷

Iz odgovora Ministarstva unutrašnjih poslova Srednjobosanskog kantona, proizlazi da je ovo Ministarstvo do sada imalo nekoliko slučajeva odbijanja zahtjeva za pristup informacijama, a što

¹⁶⁴ Federalna uprava za geodetske poslove i imovinsko-pravne poslove akt broj 01-02-1233720/19 od 29.07.2019. godine, Federalno ministarstvo trgovine akt broj 01-05-931/19 od 02.08.2019. godine, Ustavni sud FBiH akt broj 2-57-1/19 od 30.07.2019. godine, Federalni hidrometeorološki zavod akt broj 07-49-1-954-1/19 od 09.08.2019. godine, Agencija za bankarstvo Federacije BiH akt broj 04-1-2-2795/19 od 13.08.2019. godine, Vlada FBiH akt broj 04-05-763/19 od 03.09.2019. godine, Federalni agromediterranski zavod akt broj 05-05-3-1189-2/19 od 13.08.2019. godine, Federalni zavod za agropedologiju akt broj 05-49-838-2/19 od 13.08.2019. godine, Federalna uprava za inspeksijske poslove akt broj 01-49-1-03850/2019 od 21.08.2019. godine, Regulatorna komisija za energiju u FBiH akt broj 04-01-836-02/19 od 28.06.2019. godine, Federalno ministarstvo kulture i sporta akt od 27.08.2019. godine, Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke akt broj 01-49-3277-1/19 od 30.08.2019. godine, Federalno tužilaštvo akt broj A-398/19 od 13.09.2019. godine, Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije akt broj 04-49-1365/19 od 13.08.2019. godine;

¹⁶⁵ Ministarstvo trgovine, turizma i zaštite okoliša Hercegovačko-neretvanskog kantona akt br: 10-02-36-369/19 od 30.08.2019. godine; Ministarstvo unutrašnjih poslova Goražde Bosansko-podrinjskog kantona akt broj 07-01-02-3492/19 od 19.08.2019. godine, Kantonalni arhiv Travnik akt broj 05-48.11-126/19 od 09.08.2019. godine, Ministarstvo zdravstva i socijalne politike Srednjobosanskog kantona akt broj 03-02-455/19-2 od 09.08.2019. godine, Općina Orašje akt broj 02-49-745/19 od 29.07.2019. godine, Kantonalni arhiv Travnik akt broj 05-48.11-126/19 od 09.08.2019. godine, Uprava za inspeksijske poslove Zapadnohercegovačkog kantona akt broj 16-01-49-01131/19 od 06.08.2019. godine, Kantonalna uprava civilne zaštite Kantona Sarajevo akt broj 03-05-248/19 od 31.07.2019. godine, Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta Zapadnohercegovačkog kantona akt broj 07-01-49-423-2/19 od 01.08.2019. godine, Ministarstvo unutrašnjih poslova Zeničko-dobojskog kantona akt broj 08-01-01/1-02-1-3933-1/19 od 02.08.2019. godine, Ministarstvo za boračka pitanja Tuzlanskog kantona, broj 15/1-05-015702/19 od 31.07.2019. godine; Ministarstvo za građenje, prostorno uređenje i zaštitu okoliša Unsko-sanskog kantona akt broj 11-10-8737-2/19 od 07.08.2019. godine, Zapadnohercegovački kanton, Vlada-Ured predsjednika akt broj 17-72-1/19 od 08.08.2019. godine, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Hercegovačko-neretvanskog kantona, akt broj 11-02-1407-1/19 od 16.08.2019. godine, Ministarstvo pravosuđa i uprave Zapadnohercegovačkog kantona akt broj 03-02-49-587-2/19 od 26.08.2019. godine i Služba za odnose s javnošću Bosansko-podrinjskog kantona, akt bez broja i datuma;

¹⁶⁶ Ministarstvo pravde i uprave Kantona Sarajevo akt bez broja od dana od 19.08.2019. godine;

¹⁶⁷ Ministarstvo unutrašnjih poslova Hercegovačko-neretvanskog kantona akt broj 02-03/1-1-04-741/19 od 11.09.2019. godine;

znači da je ovaj javni organ bio dužan ispitati javni interes putem provođenja testa javnog interesa.¹⁶⁸

Kantonalna uprava za inspekcijske poslove Kantona Sarajevo ističe da provodi test javnog interesa iz člana 9. ZOSPI FBiH, pri čemu se u obzir uzimaju činjenice da li informacija sadrži bilo kakve dokaze za nepoštivanje zakonske obaveze, neovlašteno trošenje javnih sredstava, opasnost po zdravlje ili sigurnost pojedinca itd.¹⁶⁹

U vezi s pitanjem o načinu postupanja u skladu s članom 9. ZOSPI FBiH, Služba za odnose s javnošću Vlade Posavskog kantona u dostavljenom odgovoru navodi da „*predstavlja sponu između tražitelja informacije i tijela koje traženom informacijom raspolaže.*“¹⁷⁰

Služba za zajedničke poslove kantonalnih organa uprave Bosansko-podrinjskog kantona navodi da će priopćiti traženu informaciju, ako je to opravdano javnim interesom, uzimajući u obzir svaku korist, odnosno štetu koja može proisteći iz priopćavanja informacije.¹⁷¹

6.3.4 Ispitivanje javnog interesa – javni organi Brčko Distrikta BiH

Na pitanje da li institucije u Brčko Distriktu BiH uzimaju u obzir i ispituju svaku korist i štetu koja može proisteći iz saopćavanja informacije ukoliko je to opravdano javnim interesom, Pravosudna komisija Brčko Distrikta BiH u odgovoru je navela da se korist i šteta od objavljivanja informacije ispituju, ali samo ukoliko je prethodno utvrđen izuzetak od saopćavanja informacije, kada se postupa u smislu člana 9. ZOSPI BiH.¹⁷²

Stručna služba Skupštine Brčko Distrikta BiH u odgovoru je istakla da u dosadašnjoj praksi nije postupala po zahtjevima za pristup informacijama, po kojim je bila dužna ispitivati javni interes.¹⁷³

Isti odgovor dalo je Odjeljenje/Odjel za javni registar Brčko Distrikta BiH, citirajući odredbu člana 9. ZOSPI BiH, kao i Policija Brčko Distrikta BiH, koja u odgovoru navodi da prilikom odlučivanja po zahtjevu za pristup informacijama uzima svaku korist i štetu koji mogu proizaći saopćavanjem informacije.¹⁷⁴

Komisija za vrijednosne papire Brčko Distrikta BiH u odgovoru navodi da o tome treba voditi računa.¹⁷⁵

Vlada Brčko Distrikta BiH Odjeljenje/Odjel za javne poslove i Ured - Kancelarija za reviziju javne uprave i institucija u Brčko Distriktu BiH u odgovoru su naveli da do sada nisu imali niti jedan zaprimljen zahtjev za pristup informacijama, pa nisu u mogućnosti ni odgovoriti na dostavljeni upitnik.¹⁷⁶

¹⁶⁸ Ministarstvo unutrašnjih poslova Srednjobosanskog kantona akt broj 01/2-49-1-1097/19 od 27.08.2019. godine;

¹⁶⁹ Kantonalna uprava za inspekcijske poslove Kantona Sarajevo akt broj 14-03-49-03273/17 od 12.07.2019. godine;

¹⁷⁰ Služba za odnose s javnošću Vlade Posavskog kantona akt broj 01/VI-10-64-1/19 od 08.08.2019. godine;

¹⁷¹ Služba za zajedničke poslove kantonalnih organa uprave, Bosansko-podrinjskog kantona, akt br. 15-49-400-1/19 od 07.08.2019. godine;

¹⁷² Pravosudna komisija Brčko Distrikta BiH akt broj SuPK- 1337/19 od 02.08.2019. godine;

¹⁷³ Stručna služba Skupštine Brčko Distrikta BiH akt broj 02-05-828/19 od 07.08.2019. godine;

¹⁷⁴ Odjeljenje/Odjel za javni registar Vlade Brčko Distrikta BiH akt bez broja i datuma, zaprimljen u Instituciji ombudsmena dana 09.08.2019. godine, Policija Brčko Distrikta BiH, akt bez broja od dana 15.08.2019. godine;

¹⁷⁵ Komisija za vrijednosne papire Brčko Distrikta BiH akt broj 05-15.02-595/19 od 29.07.2019. godine;

¹⁷⁶ Odjeljenje/Odjel za javne poslove Vlade Brčko Distrikta BiH akt broj 03-1151sj-002/19 od 07.08.2019. godine, Ured-Kancelarija za reviziju javne uprave i institucija u Brčko Distriktu BiH akt broj 01-48-353/19 od 31.07.2019. godine;

6.4 Okolnosti za izuzimanje informacija od objavljivanja

„U donošenju odluke da li je objavljivanje informacija opravdano javnim interesom, nadležni javni organ će razmotriti okolnosti kao što su, ali nisu ograničene na, svako nepoštivanje zakonske obaveze, postojanje bilo kakvog prijestupa, sudsku grešku, zloupotrebu vlasti ili nemar u obavljanju službene dužnosti, neovlašteno korištenje javnih fondova, ili opasnost po zdravlje ili sigurnost pojedinca, javnosti ili okoline.“¹⁷⁷

6.4.1 Okolnosti za izuzimanje informacija od objavljivanja – javni organi Bosne i Hercegovine

Na pitanje da li prilikom odlučivanja o zahtjevu za pristup informacijama, uzimaju sve okolnosti zbog kojih bi određene informacije trebale biti izuzete od saopćavanja, kao i da li u obzir uzimaju svaku korist i štetu koja može nastati saopćavanjem informacije, skoro svi anketirani javni organi dostavili su potvrđan odgovor.

Služba za zajedničke poslove institucija Bosne i Hercegovine u odgovoru navodi da: „...ima najviše zahtjeva za pristup informacijama iz oblasti javnih nabavki, te otkrivanje istih ne može dovesti do nastanka štete jer je sam postupak javnih nabavki javan i transparentan, te regulisan zakonom.“¹⁷⁸

Agencija za zaštitu ličnih podataka u Bosni i Hercegovini u odgovoru navodi da: „...nije bilo zahtjeva te vrste do sada. Agencija postupa u skladu s članom 6. Zakona“.¹⁷⁹

6.4.2 Okolnosti za izuzimanje informacija od objavljivanja – javni organi Republike Srpske

Najveći broj javnih organa Republike Srpske u pogledu okolnosti koje uzimaju u obzir prilikom utvrđivanja izuzetaka, u odgovorima navodi da uzimaju u obzir sve okolnosti zbog kojih bi određene informacije trebale biti izuzete od saopćavanja dok je samo Služba za zajedničke poslove Vlade Republike Srpske dostavila odgovor da nije imala zahtjeve, ali da bi postupili u smislu odredbi ZOSPI RS.¹⁸⁰

Na pitanje da li institucije uzimaju u obzir i ispituju svaku korist i štetu koja može proisteći iz saopćavanja informacije, ukoliko je to opravdano javnim interesom, najveći broj javnih organa odgovorio je pozitivno.¹⁸¹

¹⁷⁷ Član 9. stav 2 Zakona o slobodi pristupa informacijama Bosne i Hercegovine; član 9. stav 2 Zakona o slobodi pristupa informacijama Republike Srpske; član 9. stav 2 Zakona o slobodi pristupa informacijama Federacije Bosne i Hercegovine;

¹⁷⁸ Služba za zajedničke poslove institucija Bosne i Hercegovine akt broj 06/I-50-1-1709-1/19 od 07.08.2019. godine;

¹⁷⁹ Agencija za zaštitu ličnih podataka u Bosni i Hercegovini akt broj 05-1-34-16-712-2/19 od 13.08.2019. godine;

¹⁸⁰ Služba za zajedničke poslove Vlade Republike Srpske akt broj 04/2.3.-053-626-1/19 od 12.08.2019. godine;

¹⁸¹ Helikopterski servis Republike Srpske, Ministarstvo saobraćaja i veza Republike Srpske, Narodna skupština Republike Srpske, Ministarstvo porodice, omladine i sporta Republike Srpske, Ministarstvo finansija Republike Srpske, Fond za penzijsko i invalidsko osiguranje...

Republički pedagoški zavod Republike Srpske u odgovoru navodi da prilikom odlučivanja o zahtjevu za pristup informacijama ne uzima u obzir svaku korist i štetu koja može proisteći iz saopćavanja informacije.¹⁸²

6.4.3 Okolnosti za izuzimanje informacija od objavljivanja – javni organi Federacije Bosne i Hercegovine

Na pitanje da li institucije u Federaciji Bosne i Hercegovine, pri odlučivanju uzimaju u obzir sve okolnosti zbog kojih bi određene informacije trebale biti izuzete od saopćavanja, skoro svi ispitani javni organi odgovorili su potvrdno.

Ustavni sud Federacije Bosne i Hercegovine u odgovoru ističe da: „...*Ustavni sud Federacije Bosne i Hercegovine može odbiti zahtjev za pristup informacijama (izuzete informacije), djelimično ili u cjelini, kada to zahtijeva: zaštita podataka značajnih za donošenje odluka Suda, zaštita postupaka s kojeg je javnost isključena i kada zahtjev za pristup informacijama uključuje lične interese u skladu sa Zakonom i Evropskom konvencijom uz zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (član 8. Konvencije).*“¹⁸³

Na pitanje da li institucije vode računa i ispituju svu korist i štetu koja može proisteći iz saopćavanja informacije ukoliko je to opravdano javnim interesom, većina javnih organa je u odgovoru istakla da uzimaju u obzir navedeno.

Federalno ministarstvo okoliša i turizma navelo je da: „...*Prilikom pravilne primjene Zakona, s ciljem pružanja informacije, do sada nismo imali slučaj prouzrokovanja štete radi saopćavanja iste.*“¹⁸⁴

Federalna uprava za geodetske i imovinsko-pravne poslove u dostavljenom odgovoru navodi: „...*Informacija mora biti dostupna u skladu sa Zakonom o slobodi pristupa informacijama, a korist ili šteta je samo uzročno-posljedična veza koja ne bi smjela utjecati na pristup informacijama, izuzev ako se ne radi o komercijalnim podacima i javnom interesu.*“¹⁸⁵

6.4.3.1 Okolnosti za izuzimanje informacija od objavljivanja – javni organi kantona

Zaprimljeni odgovori pokazuju da većina javnih organa u kantonima, uključujući i javne organe u gradovima i općinama uzima u obzir sve okolnosti zbog kojih bi određene informacije trebale biti izuzete od saopćavanja i uzimaju u obzir korist i štetu koji mogu proisteći iz saopćavanja informacije.

Određeni broj javnih organa se izjasnio da nije imao zahtjeve za pristup informacijama, odnosno nije imao zahtjeve u kojima bi bio dužan primjenjivati odredbu člana 9. ZOSPI FBIH.¹⁸⁶

¹⁸² Republički pedagoški zavod Republike Srpske akt bez broja od dana 14.08.2019. godine;

¹⁸³ Ustavni sud Federacije Bosne i Hercegovine akt broj S-57-1/19 od 30.07.2019. godine;

¹⁸⁴ Federalno ministarstvo okoliša i turizma akt broj 08-49-571/19 od 20.08.2019. godine;

¹⁸⁵ Federalna uprava za geodetske i imovinsko-pravne poslove akt broj 01-02-1233/2019 od 29.07.2019. godine;

¹⁸⁶ Zavod za zaštitu kulturno-historijskog naslijeđa Hercegovačko-neretvanskog kantona, Kantonalna uprava za civilnu zaštitu Srednjobosanskog kantona, Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva-Uprava za šumarstvo Posavskog kantona, Ured Vlade za evropske integracije Zapadnohercegovačkog kantona, Ured za zakonodavstvo Vlade Zapadnohercegovačkog kantona, Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta Zapadnohercegovačkog kantona, Ministarstvo pravosuđa i uprave Zapadnohercegovačkog kantona;

6.4.4 Okolnosti za izuzimanje informacija od objavljivanja – javni organi Brčko Distrikta BiH

Na pitanje da li institucije pri odlučivanju uzimaju u obzir sve okolnosti zbog kojih bi određene informacije trebale biti izuzete od saopćavanja, pet institucija je dalo pozitivan odgovor.¹⁸⁷

Pravosudna komisija u odgovoru navodi „*Opće pravilo koje proklamuje Zakon o slobodi pristupa informacijama u BiH je da svako fizičko i pravno lice ima pravo pristupa informacijama koje su pod kontrolom javnog organa, osim onim informacijama za koje se utvrdi da predstavljaju izuzetak propisan ovim Zakonom i za koje ne postoji javni interes da se objave i pored toga što predstavljaju izuzetak. Dakle, saglasno Zakonu o slobodi pristupa informacijama BiH, jedan od obaveznih koraka u postupku pristupa informacijama jeste ocjena da li je tražena informacija izuzeta od pristupa i postoji li javni interes da se informacija koja predstavlja izuzetak ipak objavi, a da bi se utvrdilo, neophodno je uzeti u obzir sve okolnosti koje traženu informaciju eventualno determinišu kao izuzetak i sve okolnosti u kojima se ogleda javni interes.*“

6.5 Praksa javnih organa u slučaju djelimičnog odobravanja pristupa informacijama

*Ako je dio traženih informacija utvrđen kao izuzetak, nadležni javni organ će izdvojiti takav dio i objaviti ostatak informacija, osim ako usljed ovog razdvajanja informacije nisu postale nerazumljive.*¹⁸⁸

6.5.1 Praksa institucija u slučaju djelimičnog odobravanja pristupa informacijama – javni organi Bosne i Hercegovine

Dostavljeni odgovori javnih organa na nivou Bosne i Hercegovine pokazuju da je većina javnih organa u dosadašnjoj praksi postupala po zahtjevima za pristup informacijama, po kojima je doneseno rješenje o djelimičnom pristupu informacijama u smislu člana 10. ZOSPI BIH. Međutim, odgovori pokazuju da ima i javnih organa koji do sada nisu razmatrali takvu vrstu zahtjeva.¹⁸⁹

¹⁸⁷ Pravosudna komisija Brčko Distrikta BiH akt broj SuPK-1337/19 od 02.08.2019. godine, Stručna služba Skupštine Brčko Distrikta BiH akt broj 02-05-828/19 od 07.08.2019. godine, Odjeljenje/Odjel za javni registar Vlade Brčko distrikta BiH akt bez broja i datuma, zaprimljen u Instituciji ombudsmena dana 09.08.2019. godine, Policija Brčko Distrikta BiH akt bez broja od dana 15.08.2019. godine, Komisija za vrijednosne papire Brčko Distrikta BiH akt broj 05-15.02-595/19 od 29.07.2019. godine;

¹⁸⁸ Član 10. Zakona o slobodi pristupa informacijama Bosne i Hercegovine, član 10. Zakona o slobodi pristupa informacijama Federacije BiH, član 10. Zakona o slobodi pristupa informacijama Republike Srpske;

¹⁸⁹ Direkcija za civilno zrakoplovstvo BiH, Ministarstvo komunikacija i transporta BiH, Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH, Institut za mjeriteljstvo Bosne i Hercegovine, Agencija za sigurnost hrane BiH, Centralna izborna komisija BiH, Ured za reviziju institucija BiH, Agencija za antidoping kontrolu BiH, Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH, Ured za veterinarstvo BiH, Centar za uklanjanje mina BiH, Direkcija za evropske integracije BiH, Institut za standardizaciju BiH, Agencija za zaštitu ličnih podataka BiH i Služba za zajedničke poslove institucija BiH;

6.5.2 Praksa javnih organa u slučaju djelimičnog odobravanja pristupa informacijama – javni organi Republike Srpske

Najveći broj javnih organa Republike Srpske se izjasnio da do sada nisu imali slučajeve u kojima je dio tražene informacije određen kao izuzetak od objavljivanja.

Zavod za statistiku Republike Srpske, u odgovoru navodi da je razmatran jedan zahtjev kojem nije udovoljeno, dok Gradska uprava Grada Zvornika u odgovoru ističe da *“su u praksi imali slučaj u kojem su dali tražene informacije jer su ocijenili da je njeno objavljivanje neophodno radi izvršenja obaveza određenih zakonom, aktom donijetim u skladu sa Zakonom.”*¹⁹⁰

Gradska uprava Grada Banje Luke u odgovoru navodi: *„U slučaju kada je dio tražene informacije utvrđen kao izuzetak, postupajući organ izdvaja takav dio i objavljuje ostatak informacija, osim ako zbog razdvajanja informacije nisu postale nerazumljive.”*¹⁹¹

6.5.3 Praksa javnih organa u slučaju djelimičnog odobravanja pristupa informacijama – javni organi Federacije Bosne i Hercegovine

Dostavljeni odgovori javnih organa u Federaciji Bosne i Hercegovine pokazuju da najveći broj javnih organa u dosadašnjoj praksi nisu imali slučajeve u kojima je dio tražene informacije utvrđen kao izuzetak od objavljivanja.

Manji broj javnih organa se u praksi susreo s navedenim zahtjevima, te u odgovorima ističu da se u situacijama, u kojima je dio informacije utvrđen kao izuzetak od objavljivanja, donosi rješenje o djelimičnom pristupu informacijama.¹⁹²

6.5.3.1 Praksa javnih organa u slučaju djelimičnog odobravanja pristupa informacijama – javni organi u kantonima

Većina javnih organa na kantonalnom nivou, uključujući i javne organe u gradovima i općinama, u dosadašnjoj praksi nije se susrela sa zahtjevima za pristup informacijama u kojima bi donijeli odluku o djelimičnom odobravanju pristupa informacijama.

Određeni broj javnih organa je postupao po zahtjevima za pristup informacijama u kojima je pristup djelimično odobren,¹⁹³ dok su pojedini javni organi uz odgovor dostavili i primjere rješenja iz kojih je isto vidljivo.¹⁹⁴

¹⁹⁰ Zavod za statistiku Republike Srpske akt broj 06.3.07/060-528/19 od 13.08.2019. godine i Gradska uprava Grada Zvornika akt broj 07-053-14/19 od 08.08.2019. godine;

¹⁹¹ Gradska uprava Grada Banja Luka akt broj 23-059-1066/2019 od 03.12.2019. godine;

¹⁹² Federalno ministarstvo pravde akt broj 09-49-2227/19 od 12.08.2019. godine, Federalno ministarstvo zdravstva 05.08.2019. godine, Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke akt broj 01-10-4715/19 od 30.08.2019. godine, Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije akt broj 01-49-3277-1/19 od 13.08.2019. godine;

¹⁹³ Kantonalna agencija za privatizaciju Tuzlanskog kantona, Kantonalna uprava za inspeksijske poslove Kantona Sarajevo, Ministarstvo privrede Hercegovačko-neretvanskog kantona, Kantonalna uprava za inspeksijske poslove Tuzlanskog kantona, Ministarstvo rada, zdravstva, socijalne zaštite i prognanih Kantona 10, Ministarstvo za unutrašnje poslove Bosansko-podrinjskog kantona, Ministarstvo unutrašnjih poslova Unsko-sanskog kantona, Ministarstvo za boračka pitanja Kantona Sarajevo, Ministarstvo kulture i sporta Kantona Sarajevo, Grad Živinice, Služba za opću upravu i BIZ Općine Travnik, Uprava za inspeksijske poslove Zapadnohercegovačkog kantona, Kantonalna uprava civilne zaštite Kantona Sarajevo.

Kantonalna uprava za inspekcijske poslove Kantona Sarajevo je odgovorila da postupa u skladu s odredbama ZOSPI FBIH u saglasnosti s Vodičem Uprave koji propisuje da u slučaju kada ovaj organ utvrdi da je dio tražene informacije izuzetak, taj dio se izdvaja, a saopćava ostali dio informacije, izuzev ako je na taj način informacija postala nerazumljiva.¹⁹⁵

6.5.4 Praksa javnih organa u slučaju djelimičnog odobravanja pristupa informacijama – javni organi Brčko Distrikta BiH

Policija Brčko Distrikta BiH i Pravosudna komisija Brčko Distrikta BiH u odgovoru navode da su u postupku odlučivanja po zahtjevu za pristup informacijama donijeli rješenje o djelimičnom pristupu informacijama.

Skupština Brčko Distrikta BiH – Stručna služba Skupštine, Komisija za vrijednosne papire Brčko Distrikta BiH i Vlada Brčko Distrikta BiH-Odjeljenje za javni registar, u praksi se nisu susretali sa zahtjevom za pristup informacijama po kojem bi dio tražene informacije trebao biti utvrđen kao izuzetak od saopćavanja.

6.6 Odlučivanje po zahtjevu za pristup informacijama

Član 14. Zakona o slobodi pristupa informacijama Bosne i Hercegovine:

Ako se odobri pristup informaciji, u cijelosti ili djelimično, nadležni javni organ rješenjem/dopisom o tome obavještava podnosioca zahtjeva. Rješenjem/Dopisom se:

-obavještava podnosilac zahtjeva o mogućnosti ličnog pristupa informacijama u prostorijama nadležnog javnog organa; i/ili

- obavještava podnosilac zahtjeva o mogućnosti umnožavanja, troškovima umnožavanja, te da se umnožavanje podnosiocu zahtjeva osigurava nakon izvršene uplate. Kada je umnožavanje informacije veoma složeno ili dugotrajno, umnožavanje se osigurava podnosiocu zahtjeva u vrijeme koje je prihvatljivo i za podnosioca zahtjeva i za nadležni javni organ; ili

-prilaže kopija tražene informacije kada se ista osigurava besplatno, u smislu člana 16. ovog Zakona.

Ako se odbije pristup informaciji, u cijelosti ili djelimično, nadležno javno tijelo rješenjem/dopisom o tome informiše podnosioca zahtjeva. Navedeno rješenje sadrži: a) zakonsku osnovu za status izuzeća informacija u smislu ovog Zakona, uključujući sva materijalna pitanja koja su važna za donošenje rješenja, te uzimanje u obzir faktora javnog interesa; b) pouku o pravu na žalbu, adresu organa kojem se žalba podnosi, rok i troškove za podnošenje žalbe te uputstvo o pravu obraćanja Ombudsmenu, s naznakom neophodnih podataka za kontaktiranje Ombudsmena.“

Član 14. Zakona o slobodi pristupa informacijama Republike Srpske:

(1) Po prijemu zahtjeva za pristup informaciji, nadležni javni organ poduzima sve redovne mjere da prikupi zahtijevane informacije, i razmotri sve činjenice i okolnosti koje su značajne za obradu zahtjeva.

(2) Ako se odobri pristup informaciji, bilo djelimičnoj ili cijeloj informaciji, nadležni javni organ dopisom o tome obavještava podnosioca zahtjeva. Dopisom se: a) obavještava podnosilac zahtjeva o mogućnosti ličnog pristupa informacijama u prostorijama nadležnog javnog organa, i b) obavještava podnosilac zahtjeva o

¹⁹⁴ Kantonalna uprava civilne zaštite Kantona Sarajevo, Uprava za inspekcijske poslove Zapadnohercegovačkog kantona, Služba za opću upravu i BIZ Općine Travnik, Ministarstvo unutrašnjih poslova Unsko-sanskog kantona, Ministarstvo za unutrašnje poslove Bosansko-podrinjskog kantona, Kantonalna uprava za inspekcijske poslove Kantona Sarajevo, Ministarstvo unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo, Ministarstvo unutrašnjih poslova Srednjobosanskog kantona;

¹⁹⁵ Kantonalna uprava za inspekcijske poslove Kantona Sarajevo akt broj 14-03-49-03273/17 od 12.07.2019. godine;

mogućnosti umnožavanja, procijenjenim troškovima umnožavanja, te da se umnožavanje podnosiocu zahtjeva osigurava nakon izvršene uplate. Kada je umnožavanje informacije veoma složeno ili dugotrajno, umnožavanje se osigurava podnosiocu zahtjeva u vrijeme koje je prihvatljivo i za podnosioca zahtjeva i za nadležni javni organ; i/ili prilaže kopija tražene informacije kada se ona osigurava besplatno u smislu člana 16. ovog Zakona.

(3) Ako se odbije pristup informaciji, bilo djelimičnoj ili cijeloj informaciji, nadležni javni organ dopisom o tome obavještava podnosioca zahtjeva. Dopis treba da: (a) sadrži zakonsku osnovu za status izuzeća informacije, uz navode članova ovog Zakona na koje se poziva, kao i sva materijalna pitanja koja su važna za odluku, što uključuje i uzimanje u obzir faktora javnog interesa; i (b) obavještava podnosioca zahtjeva o pravu podnošenja žalbe, određenom organu, a što uključuje neophodne podatke za kontakte s takvim organom, krajnji rok za podnošenje žalbe, kao i troškove podnošenja žalbe. Ovaj dopis upućuje podnosioca zahtjeva na pravo da se obrati Uredu ombudsmena Republike Srpske i sadržava neophodne podatke za kontakte s ovim Uredom.

(4) Rok za obavještenje podnosioca zahtjeva, kako je utvrđeno u stavu (2) i stavu (3) ovog člana, je 15 dana od dana prijema zahtjeva. Za zahtjeve koji se obrađuju u smislu člana 7. i/ili člana 9. (3) ovaj rok se produžava za vremenski period utvrđen u ovim članovima. Podnosilac zahtjeva će dopisom, a po hitnom postupku, biti obaviješten o produženju roka, kao i o razlozima za to produženje.

Član 14. Zakona o slobodi pristupa informacijama Federacije Bosne i Hercegovine:

(1) Nakon prijema zahtjeva za pristup informaciji nadležni javni organ poduzima sve potrebne radnje da pribavi traženu informaciju i razmatra sve činjenice i okolnosti od značaja za rješavanje zahtjeva.

(2) Kada nadležni javni organ odobri pristup informaciji u cijelosti ili djelimično, rješenje o tome dostavlja podnosiocu zahtjeva. Navedeno rješenje sadrži: 1) obavještenje o mogućnosti ličnog pristupa informaciji u prostorijama nadležnog javnog organa; 2) obavještenje o mogućnosti umnožavanja informacije i o troškovima umnožavanja, uz napomenu da se umnožavanje informacije omogućava nakon izvršene uplate. Kada je umnožavanje informacije neuobičajeno složeno ili dugotrajno, umnožavanje se omogućava podnosiocu zahtjeva u vrijeme koje je prihvatljivo i za podnosioca zahtjeva i za nadležni javni organ; i/ili 3) priloženu kopiju tražene informacije, kada se ista osigurava besplatno, u smislu člana 16. ovog Zakona.

3) Ako mjerodavno javno tijelo odbije pristup informaciji u cijelosti ili djelimično, podnosilac zahtjeva obavještava se rješenjem, koje sadrži: 1) zakonsku osnovu za status izuzeća informacije u smislu ovoga Zakona, uključujući sva materijalna pitanja važna za donošenje rješenja, kao i uzimanje u obzir faktora javnog interesa i 2) pouku o pravu na prigovor, naznaku i adresu tijela kojem se prigovor podnosi, rok i troškove za podnošenje prigovora.

4) Nezadovoljna stranka može protiv rješenja iz stava (3) ovoga člana podnijeti prigovor rukovodiocu tijela u roku osam dana od dana prijema rješenja. (5) Rješenje doneseno po prigovoru iz stava (4) ovoga člana konačno je u upravnom postupku i protiv njega nezadovoljna stranka može pokrenuti upravni spor kod mjerodavnog suda.

6.6.1 Odlučivanje po zahtjevu za pristup informacijama – javni organi Bosne i Hercegovine

Odgovori javnih organa pokazuju da većina javnih organa odluke po zahtjevima za pristup informacijama donosi u formi rješenja.

Agencija za poštanski promet Bosne i Hercegovine navodi da: „...Odluku po zahtjevu za pristup informacijama donosi u formi rješenja, a informacija se podnosiocu dostavlja, odnosno pristup informacijama dozvoljava, u formi koju je podnosilac zahtjeva precizirao u zahtjevu, pod uvjetom da je kao takva predviđena Zakonom o slobodi pristupa informacijama u Bosni i Hercegovini. Ukoliko podnosilac zahtjeva nije precizirao način odobravanja pristupu informacijama ili je postavio zahtjev koji nije predviđen Zakonom o slobodi pristupa

*informacijama u Bosni i Hercegovini, Agencija o predmetnom izvještava podnosioca zahtjeva pismenim putem, zahtijevajući dopunu zahtjeva...*¹⁹⁶

Javni organi na nivou Bosne i Hercegovine su na pitanje u kojoj formi su donesene odluke po zahtjevu za pristup informacijama (rješenje, dopis, zaključak), odgovorili različito. Većina javnih organa je po zahtjevima za pristup informacijama odlučila u formi rješenja dok su tri javna organa odluku donijeli u formi dopisa, a dva u formi zaključka.

Regulatorna agencija za komunikacije Bosne i Hercegovine u odgovoru navodi da po zahtjevima odlučuje u formi rješenja, odnosno dopisa u slučaju kada Agencija nije nadležna ili kada se stranka izjasni da želi odgovor u tom obliku.¹⁹⁷

Sličan odgovor dalo je i Ministarstvo prometa i komunikacija Bosne i Hercegovine koje ističe da odluku o zahtjevu za slobodu pristupa informacijama donosi u formi rješenja, osim kada isti prosljeđuje nadležnom organu-kada se sačinjava dopis, ili zbog nedostatka formalnih uvjeta-kada se sačinjava zaključak.¹⁹⁸

Agencija za lijekove i medicinska sredstva Bosne i Hercegovine u odgovoru navodi: „...U situaciji kad se zahtjev za pristup informacijama odobrava, isto se vrši dopisom u kom se stranka informiše o detaljima uvida...U situaciji kada se zahtjev za pristup informacijama djelimično odobrava ili odbija, donosi se rješenje u skladu sa Zakonom.“¹⁹⁹

U odgovoru na pitanje šta sadrži pouka o pravnom lijeku javni organi na nivou Bosne i Hercegovine su u odgovorima naveli sljedeće:

- a) Žalba se dostavlja Žalbenom vijeću pri Vijeću ministara Bosne i Hercegovine;²⁰⁰
- b) Žalba se dostavlja Žalbenom Vijeću pri Vijeću Ministara Bosne i Hercegovine i Ombudsmenu za ljudska prava Bosne i Hercegovine;²⁰¹

¹⁹⁶ Agencija za poštanski promet Bosne i Hercegovine akt broj 01-03-1-50-4-474-5/19 od 08.08.2019. godine;

¹⁹⁷ Regulatorna agencija za komunikacije Bosne i Hercegovine akt bez broja, zaprimljen dana 05.08.2019. godine;

¹⁹⁸ Ministarstvo prometa i komunikacija Bosne i Hercegovine akt bez broja, zaprimljen dana 06.08.2019. godine;

¹⁹⁹ Agencija za lijekove i medicinska sredstva Bosne i Hercegovine akt broj 10-02.3-3784-1/19 od 01.08.2019. godine;

²⁰⁰ Agencija za antidoping kontrolu BiH akt bez broja i datuma, Agencija za zaštitu ličnih podataka u Bosni i Hercegovini akt broj 05-1-34-16-712-2/19 od 13.08.2019. godine, Odbor državne službe za žalbe akt broj 01-1-12-1-130-2/19 od 09.08.2019. godine, Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH akt broj 05-12-1-1819-2/19 od 06.08.2019. godine, Ured za harmonizaciju i koordinaciju sistema plaćanja u poljoprivredi, ishrani i ruralnom razvoju BiH akt broj 02-9-50-3-1882/19 od 01.08.2019. godine, Agencija za lijekove i medicinska sredstva BiH akt broj 10-02.3-3784-1/19 od 01.08.2019. godine;

²⁰¹ Ministarstvo civilnih poslova BiH akt bez broja, zaprimljen dana 15.08.2019. godine, Agencija za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije akt broj 03-12-1-382-2/19/19 (S.S) od 05.08.2019. godine, Pravobranilaštvo Bosne i Hercegovine akt broj 04-29-1-PbiH-300/19 od 04.09.2019. godine, Ured koordinatora za reformu javne uprave akt broj 06-29-1-56-5/17 od 16.09.2019. godine, Agencija za državnu službu akt broj 03-50-28-1/19 od 09.08.2019. godine, Agencija za poštanski promet BiH akt broj 01-03-1-50-4-474-5/19 od 08.08.2019. godine, Direkcija za evropske integracije, akt broj 01-50-MT-1021-2/19 od 01.08.2019. godine, Direkcija za civilno zrakoplovstvo akt broj 1-2-50-2-538-2/19 od 05.08.2019. godine, Agencija za nadzor nad tržištem akt broj 02-12-368-2/19 od 08.08.2019. godine, Ured za reviziju institucija BiH akt broj 01/4-12-832-2/19 od 07.08.2019. godine, Ured za veterinarstvo Bosne i Hercegovine akt broj 01-7-50-8-582-1/19 od 06.08.2019. godine, Ministarstvo finansija i trezora BiH akt broj 01-16-1-5491-2/19 od 02.08.2019. godine, Ministarstvo komunikacija i transporta BiH akt bez broja, zaprimljen dana 06.08.2019, Institut za intelektualno vlasništvo BiH akt broj 05-12-1-554-2/19SD od 30.07.2019. godine, Konkurencijsko vijeće BiH akt broj 01-12-1-213-3/19 od 01.08.2019. godine,

- c) Žalba se izjavljuje direktoru Službe i Instituciji ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine;²⁰²
- d) Žalba se ulaže donosiocu rješenja;²⁰³
- e) Žalba se podnosi direktoru Uprave za indirektno oporezivanje Bosne i Hercegovine u roku od 15 dana od prijema rješenja i Ombudsmenu za ljudska prava BiH;²⁰⁴
- f) Žalba se izjavljuje predsjedavajućem Regulatorne agencije za komunikacije Bosne i Hercegovine;²⁰⁵

Institut za standardizaciju Bosne i Hercegovine u odgovoru je istakao: „*svi zahtjevi su riješeni pozitivno u korist podnosioca. Nije bilo djelimičnog rješenja pristupa informacijama.*“²⁰⁶

6.6.2 Odlučivanja po zahtjevu za pristup informacijama – javni organi Republike Srpske

Iz najvećeg broja odgovora javnih organa Republike Srpske, proizlazi da u postupku po zahtjevu za pristup informacijama, odlučuju u formi dopisa, a u skladu sa ZOSPI RS.²⁰⁷

Određeni broj institucija u odgovoru ističe da odluku po zahtjevu za pristup informacijama donosi u formi rješenja.²⁰⁸

Ministarstvo saobraćaja i veza Republike Srpske, Ministarstvo finansija-Porezna uprava Republike Srpske, Ministarstvo prosvjete i kulture Republike Srpske i Ministarstvo porodice,

Agencija za osiguranje u BiH akt broj 02-12-233-2/19 od 06.08.2019. godine, Centralna izborna komisija BiH akt broj 04-12-561-2/19 od 01.08.2019. godine;

²⁰² Služba za zajedničke poslove institucija BiH akt broj 06/I-50-1-1709-1/19 od 07.08.2019. godine;

²⁰³ Agencija za javne nabavke BiH akt broj 02-12-2125-2/19 od 31.07.2019. godine;

²⁰⁴ Uprava za indirektno oporezivanje BiH akt broj 01/3-14-1-1632-1/19 od 13.08.2019. godine;

²⁰⁵ Regulatorna agencija za komunikacije BiH akt bez broja, zaprimljen dana 05.08.2019. godine;

²⁰⁶ Institut za standardizaciju BiH akt broj 04-50.1-45-957-2/19 od 01.08.2019. godine;

²⁰⁷ Gradska uprava Grada Banja Luka akt broj 23-059-1066/2019 od 03.12.2019. godine, Gradska uprava Grada Bijeljina akt broj 02/8-052-3-49/19 od 01.08.2019. godine, Opština Han-Pijesak akt broj 02-053-15/19 od 05.08.2019. godine, Opština Nevesinje akt od 07.08.2019. godine, Republička uprava za inspekcijske poslove Republike Srpske akt broj 24.2004/054-101-2/19 od 06.8.2019. godine, Ministarstvo finansija Republike Srpske akt broj 06.01/059-1925/19 od 08.08.2019. godine, Služba predsjednika Republike Srpske akt broj 01-2-054-3021-1/19 od 13.08.2019. godine, Vlada Republike Srpske-Republički sekretarijat za raseljena lica i migracije akt broj 26.05-07-882/19 od 12.08.2019. godine, Odbor državne uprave za žalbe Republike Srpske akt broj 052-326/19 od 06.08.2019. godine, Ministarstvo pravde Centar za pružanje besplatne pravne pomoći Republike Srpske akt broj 08/2.01/025-260-1/19 od 08.08.2019. godine, Narodna skupština Republike Srpske akt broj 02/2-1352-1/19 od 12.08.2019. godine, Fond za PIO Republike Srpske akt broj O-98/2019-91 od 13.08.2019. godine, Vijeće naroda Republike Srpske akt broj 03.2-305/19-1 od 13.08.2019. godine, Ministarstvo za naučno-tehnološki razvoj, visoko obrazovanje i informaciono društvo akt broj 19.02/052-6732/19 od 13.08.2019. godine, Zavod za statistiku Republike Srpske akt broj 06.3.07/060-528/19 od 13.08.2019. godine, Agencija za upravljanje oduzetom imovinom akt broj 08/3-053-7/19 od 21.08.2019. godine, Gradska uprava Grada Zvornika akt broj 07-053-14/19 od 08.08.2019. godine, Zavod za obrazovanje odraslih Republike Srpske akt broj 07/5.5/034-229/19 od 29.08.2019. godine, Opština Laktaši akt broj 02-02-22/19 od 02.08.2019. godine, Vlada Republike Srpske-Generalni sekretarijat-Sektor za informisanje-Biro za odnose s javnošću akt broj 04.3/053-19 od 14.08.2019. godine, Ministarstvo zdravlja i socijalne zaštite akt broj 11/02-500-450/19 od 19.08.2019. godine, Republički zavod za statistiku akt broj 06.3.07/060-528/19 od 13.08.2019. godine;

²⁰⁸ Helikopterski servis Republike Srpske akt broj 116/19 od 31.07.2019. godine, Grad Gradiška akt od 05.08.2019. godine, Agencija za bezbjednost saobraćaja Republike Srpske akt broj 13/1/052-873/19 od 08.08.2019. godine, Ministarstvo pravde akt broj 08.040/052-6349/19 od 27.08.2019. godine, Republički centar za istraživanje rata i ratnih zločina i traženje nestalih lica Republike Srpske akt od 13.08.2019. godine, Gender centar Vlade Republike Srpske akt od 21.08.2019. godine;

omladine i sporta Republike Srpske su naveli kako odluke donose kako u formi dopisa, tako i u formi rješenja.²⁰⁹

Služba za zajedničke poslove Vlade Republike Srpske je navela da nemaju definisanu formu.²¹⁰

Kada je u pitanju uputa o pouci o pravnom lijeku, većina javnih organa u Republici Srpskoj je navela da pouka o pravnom lijeku sadrži elemente propisane članom 14. ZOSPI RS.²¹¹ Prema dostavljenim odgovorima, pojedini javni organi ne navode pouku o pravnom lijeku.²¹²

Pojedini javni organi daju uputu podnosiocima zahtjeva o mogućnosti obraćanja nadležnim ministrima i direktoru, ali bez navođenja ostalih elemenata koji su sadržani u ZOSPI RS.²¹³

Helikopterski servis Republike Srpske je u dostavljenom odgovoru naveo: *"ako podnosilac zahtjeva nije zadovoljan odgovorom i postupkom pristupa informacijama, podnosi prigovor direktoru Helikopterskog servisa koji u roku od 8 dana od dana prijema šalje odgovor"*.²¹⁴

Agencija za upravljanje oduzetom imovinom u odgovoru ističe *"ako Agencija odbije pristup traženoj informaciji djelimično ili u cijelosti, o tome će obavijestiti podnosioca zahtjeva u roku od 15 dana od dana prijema zahtjeva."*²¹⁵

Zavod za statistiku Republike Srpske, Republička uprava za inspeksijske poslove i Opština Nevesinje informišu da do sada nisu imali zahtjeve u kojima je došlo do odbijanja pristupa informacijama.²¹⁶

²⁰⁹ Ministarstvo saobraćaja i veza Republike Srpske akt broj 13.02/053-1421/19 od 08.08.2019. godine, Ministarstvo finansija-Porezna uprava Republike Srpske akt broj 06/1.01/0103-052.4-13014/2019 od 08.08.2019. godine i Ministarstvo prosvjete i kulture Republike Srpske akt broj 07.034/053-15-163/19 od 12.08.2019. godine, Ministarstvo porodice, omladine i sporta Republike Srpske akt od 13.08.2019. godine;

²¹⁰ Služba za zajedničke poslove Vlade Republike Srpske akt broj 04/2.3.3.-053-626-1/19 od 12.08.2019. godine;

²¹¹ Gradska uprava Grada Bijeljine akt broj 02/8-052-3-49/19 od 01.08.2019. godine, Grad Gradiška akt od 05.08.2019. godine, Ministarstvo saobraćaja i veza RS-a akt broj 13.02/053-1421/19 od 17.08.2019. godine, Ministarstvo finansija Republike Srpske akt broj 06.01/059-1925/19 od 08.08.2019. godine, Služba predsjednika Republike Srpske akt broj 01-2-054-3021-1/19 od 13.08.2019. godine, Vlada Republike Srpske-Republički sekretarijat za raseljena lica i migracije akt broj 26.05-07-882/19 od 12.08.2019. godine, Ministarstvo pravde Centar za pružanje besplatne pravne pomoći Republike Srpske akt broj 08/2.01/025-260-1/19 od 08.08.2019. godine, Fond za PIO Republike Srpske akt broj O-98/2019-91 od 13.08.2019. godine, Agencija za bezbjednost saobraćaja Republike Srpske akt broj 13/1/052-873/19 od 08.08.2019. godine, Ministarstvo porodice, omladine i sporta Republike Srpske akt od 13.08.2019. godine, Ministarstvo za naučno-tehnološki razvoj, visoko obrazovanje i informaciono društvo akt broj 19.02/052-6732/19 od 13.08.2019. godine, Gender centar Vlade Republike Srpske akt od 21.08.2019. godine, Zavod za obrazovanje odraslih Republike Srpske akt broj 07/5.5/034-229/19 od 29.08.2019. godine.

²¹² Odbor državne uprave za žalbe Republike Srpske akt broj 052-326/19 od 06.08.2019. godine, Služba za zajedničke poslove Vlade Republike Srpske Republike Srpske akt broj 04/2.3.3.-053-626-1/19 od 12.08.2019. godine, Vijeće naroda Republike Srpske akt broj 03.2-305/19-1 od 13.08.2019. godine;

²¹³ Ministarstvo finansija-Porezna uprava Republike Srpske br. 06/1.01./0103-052.4.-13014/2019 od 08.08.2019. godine, Ministarstvo prosvjete i kulture akt broj 06/1.01/0103-052.4-13014/2019 od 08.08.2019. godine, Republički centar za istraživanje rata, ratnih zločina i traženje nestalih lica Republike Srpske akt bez broja od dana 14.08.2019. godine;

²¹⁴ Helikopterski servis Republike Srpske akt broj 116/19 od 31.07.2019. godine;

²¹⁵ Agencija za upravljanje oduzetom imovinom akt broj 08/3—053-7/19 od 21.08.2019. godine;

²¹⁶ Zavod za statistiku Republike Srpske akt broj 06.3.07/060-528/19 od 13.08.2019. godine, Republička uprava za inspeksijske poslove akt broj 24.2004/054-101-2/19 od 06.08.2019. godine, Opština Nevesinje akt od 07.08.2019. godine;

6.6.3 Odlučivanja po zahtjevu za pristup informacijama – javni organi Federacije Bosne i Hercegovine

Analiza dostavljenih odgovora od javnih organa Federacije Bosne i Hercegovine pokazuje da većina javnih organa po zahtjevima za pristup informacijama odlučuje rješenjem.

Određen broj javnih organa u odgovoru navodi da po zahtjevima za pristup informacijama odlučuju u formi rješenja i dopisa.²¹⁷

Federalni hidrometeorološki zavod u odgovoru navodi: „...Uglavnom zahtjevi koji se zaprimaju od vanjskih korisnika su u obliku dopisa, pa je samim tim zbog specifičnosti informacije kojom se odgovara (podaci o izmjenjenim, o osmotrenim vrijednostima, o pojavama, saopćenja i sl.) i odgovor u formi dopisa, a vrlo rijetko u skladu s podnesenim zahtjevom i u obliku rješenja.“²¹⁸

Služba za zajedničke poslove organa i tijela Federacije Bosne i Hercegovine u odgovoru navodi da: „...Odluke se u većini slučajeva donose u formi rješenja. Međutim, u određenim slučajevima, ukoliko se radi o podacima koji imaju takav karakter, podnosioci zahtjeva se putem pisane obavijesti informišu, odnosno dostavi im se traženi podatak ili dokument koji je tražen.“²¹⁹

Određen broj javnih organa u odgovorima ističe da po zahtjevima za pristup informacijama odlučuju isključivo u formi dopisa.²²⁰

Većina javnih organa Federacije Bosne i Hercegovine u odgovorima navodi da pouka o pravnom lijeku sadrži informaciju kome se prigovor može izjaviti i da je to najčešće nadležni ministar ili rukovodilac organa, rok u kojem se prigovor izjavljuje, dok pouka ne sadrži informaciju o mogućnosti obraćanja Instituciji ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine.²²¹

Određeni broj javnih organa je odgovorio da postupaju u skladu s članom 14. ZOSPI FBIH,²²² dok Federalno ministarstvo kulture i sporta u odgovoru navodi: „U rješenju nismo navodili pouku o pravnom lijeku, postupajući u skladu s članom 14. stav 2 Zakona.“²²³

²¹⁷ Federalni hidrometeorološki zavod, Služba za zajedničke poslove organa i tijela Federacije Bosne i Hercegovine, Federalno tužilaštvo i Federalno ministarstvo okoliša i turizma;

²¹⁸ Federalni hidrometeorološki zavod akt broj 07-49-1-954-1/19 od 09.08.2019. godine;

²¹⁹ Služba za zajedničke poslove organa i tijela Federacije Bosne i Hercegovine akt broj 03-05-2288/19 od 07.08.2019. godine;

²²⁰ Federalno pravobranilaštvo i Javna ustanova Centar za edukaciju sudija i tužilaca Federacije BiH;

²²¹ Federalna uprava za geodetske poslove i imovinsko-pravne poslove akt broj 01-02-1233720/19 od 29.07.2019. godine, Federalno ministarstvo rada i socijalne politike akt broj 01-49/1-1955/19 NM od 07.08.2019. godine, Federalno ministarstvo zdravstva akt broj 01-10-4715/19 od 05.08.2019. godine, Federalno pravobranilaštvo akt broj FP-432/29 od 06.08.2019. godine, Federalna uprava za civilne poslove akt broj 03-05/18-457-1/19 od 08.08.2019. godine, Služba za zajedničke poslove organa i tijela Federacije BiH akt broj 03-05-2288/19 od 07.08.2019. godine, Agencija za nadzor osiguranja Federacije BiH akt broj 01-02.2-059-2220/19 od 15.08.2019. godine, Federalno ministarstvo pravde akt broj 09-49-2227/19 od 12.08.2019. godine, Federalni hidrometeorološki zavod akt broj 07-49-1-954-1/19 od 09.08.2019. godine, Agencija za bankarstvo Federacije BiH akt broj 04-1-2-2795/19 od 13.08.2019. godine, Regulatorna komisija za energiju u Federaciji BiH akt broj 04-01-836-05/19 od 28.06.2019. godine, Federalno tužilaštvo akt broj A-398/19 od 13.09.2019. godine, Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije akt broj 04-49-1365/19 od 13.08.2019. godine;

²²² Vlada Federacije BiH akt broj 04-05-763/2019 od 03.09.2019. godine, Federalni zavod za agropedologiju akt broj 05-49-838-2/19 od 13.08.2019. godine, Federalna uprava za inspeksijske poslove akt broj 01-49-1-03850/2019

U odgovoru Federalnog zavoda za agropedologiju stoji: „...U pouci o pravnom lijeku navodimo sljedeće: Podnosilac zahtjeva tokom cijelog postupka ima pravo na obraćanje Ombudsmenu za ljudska prava Bosne i Hercegovine.“²²⁴

Federalno ministarstvo okoliša i turizma u odgovoru je istaklo: „Kad se odgovara dopisom, isti nije sadržavao uputu o pravnom lijeku. A kad je rješenje, pouka o pravnom lijeku sadrži 'protiv ovog rješenja može se izjaviti žalba Instituciji ombudsmena za ljudska prava u roku od 15 dana od dana prijema ovog rješenja'.“²²⁵

6.6.3.1 Odlučivanje po zahtjevu za pristup informacijama – javni organi kantona

Analiza dostavljenih odgovora pokazuje da većina javnih organa na kantonalnom nivou uključujući i javne organe u gradovima i općinama, o zahtjevu za pristup informacijama odlučuje u formi rješenja.

Ministarstvo unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo u svom odgovoru navodi da odluke donosi u formi rješenja i zaključka.²²⁶

Ministarstvo za građenje, prostorno uređenje i zaštitu okoliša Unsko-sanskog kantona, Kantonalna agencija za privatizaciju Tuzlanskog kantona, Ministarstvo pravosuđa i uprave Zapadnohercegovačkog kantona navodi da odluke donosi u formi rješenja i dopisa.

Ministarstvo zdravstva, rada i socijalne zaštite Hercegovačko-neretvanskog kantona u odgovoru navodi da po zahtjevima za pristup informacijama odgovara putem dopisa, koji ne sadrže pouku o pravnom lijeku.²²⁷

Javni organi na kantonalnom nivou, pri donošenju odluke o zahtjevu za pristup informacijama, kao pouku o pravnom lijeku najčešće navode da stranka može podnijeti žalbu ministru, rukovodiocu organa ili gradonačelniku/načelniku u roku od 8 dana od prijema rješenja.²²⁸

od 21.08.2019. godine, Federalno ministarstvo okoliša i turizma akt broj 08-49-571/19 od 20.08.2019. godine, Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke akt broj 01-49-3277-1/19 od 30.08.2019. godine;

²²³ Federalno ministarstvo kulture i sporta akt od 27.08.2019. godine;

²²⁴ Federalni zavod za agropedologiju akt broj 05-49-838-2/19 od 13.08.2019. godine;

²²⁵ Federalno ministarstvo okoliša i turizma akt broj 08-49-571/19 od 20.08.2019. godine;

²²⁶ Ministarstvo unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo akt br: 01-5-49-4298 od 16.08.2019. godine;

²²⁷ Ministarstvo zdravstva, rada i socijalne zaštite Hercegovačko-neretvanskog kantona od 21.08.2019. godine;

²²⁸ Ministarstvo pravosuđa i uprave Srednjobosanskog kantona akt broj 01/2-02-225/2019 od 31.07.2019. godine; Kantonalna uprava za inspeksijske poslove Tuzlanskog kantona akt broj 17/1-05-007567/19 od 16.08.2019. godine; Grad Goražde gradonačelnik, Bosansko-podrinjski kanton akt broj 02-05-2-3070/19 od 02.08.2019. godine, Grad Živinice akt broj 02/3-05-4386/19 od 19.08.2019. godine, Ministarstvo zdravstva i socijalne politike Srednjobosanskog kantona akt br. 03-02-455/19-2 od 09.08.2019. godine, Ministarstvo kulture i sporta Kantona Sarajevo, broj 12-10-29781/19 od 22.08.2019. godine, Ministarstvo za privredu/gospodarstvo Zeničko-dobojskog kantona akt br:04-05-1239-3/19 od 05.09.2019. godine, Ministarstvo privrede Kantona Sarajevo akt br:07-01-10-29781-2/19 od 05.08.2019. godine, Ministarstvo prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša Kantona Sarajevo akt broj 05/01-49-30099/19 od 05.08.2019. godine, Ministarstvo unutrašnjih poslova Zeničko-dobojskog kantona akt broj 08-01-01/1-02-1-3933-1/19 od 02.08.2019. godine, Zapadnohercegovački kanton, Vlada-Ured predsjednika akt broj 17-72-1/19 od 08.08.2019. godine, Kantonalna agencija za privatizaciju Kantona Sarajevo akt br. 21-06/1-49-117-1 od 26.08.2019. godine, Ministarstvo pravosuđa i uprave Zapadnohercegovačkog kantona br. 03-02-49-587-2/19 od 26.08.2019. godine, Ministarstvo pravde i uprave Kantona Sarajevo, akt bez broja, zaprimljen dana 19.08.2019. godine;

Izvjestan broj institucija izričito navodi da pored žalbe koja se može uputiti ministru, rukovodiocu organa ili načelniku u roku od 8 dana od prijema rješenja navode da se stranka može obratiti i Instituciji ombudsmena za zaštitu ljudskih prava Bosne i Hercegovine.²²⁹

Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta Zapadnohercegovačkog kantona u odgovoru je navelo da u aktima ne navodi pouku o pravnom lijeku.²³⁰

Ministarstvo pravosuđa i uprave Posavskog kantona u odgovoru ističe da se u rješenjima za pristup informacijama navodi pouka o pravnom lijeku prema kojoj se žalba može izjaviti Federalnom ministarstvu pravde u roku od 15 dana od dana prijema rješenja.²³¹

Iz dostavljenog odgovora nije vidljivo na koji način je Federalno ministarstvo pravde eventualno postupilo u postupku po žalbi na rješenje Ministarstva pravosuđa i uprave Posavskog kantona.

Ministarstvo zdravstva, rada i socijalne zaštite Hercegovačko-neretvanskog kantona navodi da „...S obzirom na zahtjev za pristup informacijama odgovaramo dopisom, isti ne sadrži pouku o pravnom lijeku.“²³²

Kantonalna uprava za inspekcijske poslove Kantona Sarajevo, u odgovoru navodi da se u pouci o pravnom lijeku uvijek dostavljaju podaci propisani članom 14. stav (3) tačka 2. ZOSPI FBiH i nikada se ne mijenjaju, bez obzira na suštinu donesene odluke.²³³

6.6.4 Odlučivanje po zahtjevu za pristup informacijama - javni organi Brčko Distrikta BiH

Javni organi Brčko Distrikta BiH koji su dostavili svoje odgovore po zahtjevu Institucije ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine su naveli da odluke po zahtjevu za pristup informacijama uglavnom donose u formi rješenja.²³⁴

Kada je riječ o pouci o pravnom lijeku, Policija Brčko Distrikta BiH je navela „*da se može izjaviti žalba Apelacionoj komisiji Brčko Distrikta BiH, u roku od 15 dana od dana dostavljanja i da se žalba upućuje putem Policije Brčko Distrikta BiH.*“

Skupština Brčko Distrikta-Stručna služba Skupštine je u odgovoru istakla da pouka o pravnom lijeku „*sadrži informaciju o pravu žalbe na rješenje koja se podnosi Apelacionoj komisiji Brčko*

²²⁹ Ministarstvo privrede Hercegovačko-neretvanskog kantona akt broj 07-02a)-51-375-1/19 od 23.08.2019. godine, Ministarstvo unutrašnjih poslova Bosansko-podrinjskog kantona Goražde akt broj 07-01-02-3492/19 od 19.08.2019. godine, Općina Travnik, br: 03-05-14-21-157/19 od 12.08.2019. godine, Ministarstvo za boračka pitanja Tuzlanskog kantona akt broj 15/1-05-015702/19 od 31.07.2019. godine, Služba za zajedničke poslove kantonalnih organa uprave Bosansko-podrinjskog kantona, akt broj 15-49-400-1/19 od 07.08.2019. godine, Ministarstvo zdravstva, rada i socijalne politike Unsko-sanskog kantona, akt broj 09-05-6600-UP-1/19 od 21.08.2019. godine, Ministarstvo rada, zdravstva, socijalne zaštite Kantona 10 akt broj 09-01-05-1/19 od 22.08.2019. godine, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Hercegovačko-neretvanskog kantona akt broj 11-02-1407-1/19 od 16.08.2019. godine, Ministarstvo za pitanja boraca Hercegovačko-neretvanskog kantona akt broj 12-01-12-3271/19-2 od 30.07.2019. godine;

²³⁰ Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta Zapadnohercegovačkog kantona akt broj 07-01-49-423-2/19 od 01.08.2019. godine;

²³¹ Ministarstvo pravosuđa i uprave Posavskog kantona akt broj 03-05-204/19 od 01.08.2019. godine;

²³² Ministarstvo zdravstva, rada i socijalne zaštite Hercegovačko-neretvanskog kantona od 21.08.2019. godine;

²³³ Kantonalna uprava za inspekcijske poslove Kantona Sarajevo akt broj 14-03-49-03273/17 od 12.07.2019. godine;

²³⁴ Skupština Brčko Distrikta - Stručna služba Skupštine akt broj 02-05-828/19 od 07.08.2019. godine, Policija Brčko Distrikta BiH akt bez broja, zaprimljen 15.08.2019. godine, Vlada Brčko Distrikta BiH – Odjeljenje/Odjel za javni registar akt bez broja, zaprimljen dana 09.08.2019. godine i Pravosudna komisija Brčko Distrikta BiH akt broj SuPK-1337/19 od 02.08.2019. godine;

*Distrikta BiH u roku od 15 dana od dana dostavljanja i da se stranka može obratiti kancelariji Ombudsmena BiH u Brčko Distriktu“.*²³⁵

Istovjetno je i postupanje Pravosudne komisije Brčko Distrikta BiH: „U rješenju kojim je pristup informaciji odbijen u cijelosti ili djelimično, pouka o pravnom lijeku sadrži pouku o pravu na žalbu, adresu organa kojem se žalba podnosi, rok i troškove za podnošenje žalbe, te uputstvo o pravu obraćanja Ombudsmenu, s naznakom neophodnih podataka za kontaktiranje Ombudsmena.“²³⁶

Vlada Brčko Distrikta BiH-Odjeljenje/Odjel za javni registar u odgovoru je navelo da se u odluci po zahtjevu za pristup informaciji navodi naziv i adresa organa kojem se žalba podnosi, rok i troškove podnošenja žalbe, te uputstvo o pravu obraćanja Ombudsmenu s naznakom neophodnih podataka za kontaktiranje Ombudsmena.²³⁷

6.7 Ispitivanje opravdanosti zahtjeva i/ili obrazloženje zahtjeva

*„Javni organ neće ispitivati niti zahtijevati razloge opravdanosti zahtjeva.“*²³⁸

6.8 Ispitivanje opravdanosti zahtjeva i/ili obrazloženje zahtjeva i utvrđivanje nadležnosti - javni organi Bosne i Hercegovine

Analiza odgovora dostavljenih od javnih organa na nivou Bosne i Hercegovine pokazuje da većina javnih organa ne ispituje opravdanost zahtjeva, odnosno ne traži obrazloženja zahtjeva.

Određen broj javnih organa u odgovoru su naveli da ispituju opravdanost zahtjeva za pristup informacijama.²³⁹

Iz odgovora određenog broja javnih organa, može se zaključiti da se traži obrazloženje zahtjeva, ali samo ukoliko je zahtjev neprecizan ili nejasan, te se dopuna traži s ciljem razjašnjenja nejasnoća.²⁴⁰

Agencija za poštanski promet Bosne i Hercegovine u odgovoru navodi da, „...Agencija u svakom konkretnom slučaju zaprimljenog zahtjeva za pristup informacijama procjenjuje opravdanost podnesenog zahtjeva, te ukoliko njegova opravdanost nije dovoljno jasna ili obrazložena, pismenim putem se obraća podnosiocu zahtjeva ostavljajući mu rok za dopunu i preciziranje zahtjeva. Prednje navedeno se provodi da bi se podnosiocu zahtjeva omogućilo stjecanje uvjeta

²³⁵ Skupština Brčko Distrikta BiH akt broj 02-05-828/19 od 07.08.2019. godine;

²³⁶ Pravosudna komisija Brčko Distrikta BiH akt broj SuPK-1337/19 od 02.08.2019. godine;

²³⁷ Odjeljenje/Odjel za javni registar Vlade Brčko Distrikta BiH akt bez broja i datuma, zaprimljen u Instituciji ombudsmena dana 09.08.2019. godine;

²³⁸ Član 11. stav 4 Zakona o slobodi pristupa informacijama Bosne i Hercegovine, član 11. stav 2 Zakona o slobodi pristupa informacijama Republike Srpske, član 11. stav 4 Zakona o slobodi pristupa informacijama Federacije Bosne i Hercegovine;

²³⁹ Agencija za javne nabavke BiH, Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH, Uprava Bosne i Hercegovine za zaštitu zdravlja bilja, Ured za harmonizaciju i koordinaciju plaćanja u poljoprivredi, ishrani, i ruralnom razvoju BiH, Ured za veterinarstvo BiH, Centar za uklanjanje mina u BiH, Institut za intelektualno vlasništvo BiH i Ministarstvo odbrane BiH;

²⁴⁰ Agencija za zaštitu ličnih podataka u BiH, Fond za povratak BiH, Ministarstvo finansija i trezora BiH i Konkurencijsko vijeće BiH;

za odobravanje pristupa traženim informacijama s jedne strane, te kako bi se zaštitio javni interes i interes trećih strana od zloupotrebe prava na pristup informacijama s druge strane.²⁴¹

Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine u odgovoru ističe „...Ukoliko Konkurencijsko vijeće utvrdi da ne postoji opravdanost za dostavljanje informacija, isto donosi Rješenje kojim se ne odobrava pristup informacijama....Dešava se da usljed nedovoljno preciziranog zahtjeva za dostavljanje informacija, Konkurencijsko vijeće traži dodatna pojašnjenja nakon čega pristupa izradi rješenja u skladu s relevantnim propisima.“²⁴²

Na pitanje da li su u dosadašnjoj praksi zaprimali zahtjeve za koje nisu bili nadležni i na koji način je postupano u takvim slučajevima, polovina javnih organa u odgovorima su naveli da su zaprimali zahtjeve za koje nisu nadležni, te da su u takvim slučajevima iste prosljeđivali nadležnom organu, a žalitelja obavijestili o navedenom prosljeđivanju.

Direkcija za evropske integracije Bosne i Hercegovine u odgovoru ističe: „...Također, Direkcija je u skladu s članom 13. Zakona obrađivala zaprimljene zahtjeve za koje nije nadležni organ u slučaju kada je utvrđeno da je informacija pod njezinom kontrolom i kada nadležni javni organ, nakon što je obaviješten o pojedinostima zahtjeva, nije imao prigovora da Direkcija kao javni organ koji je zaprimio zahtjev ga i obradi.“²⁴³

S druge strane, polovina javnih organa očitovala se da u dosadašnjoj praksi nisu zaprimali navedene zahtjeve.²⁴⁴

Ured za reviziju institucija Bosne i Hercegovine u odgovoru navodi: „...Često se, međutim, od Ureda traže informacije čiji je inicijalni proizvođač ili obrađivač neka druga institucija, pa bi tako te institucije možda bile primjereniji 'adresat' ovakvih zahtjeva, a Ured je ove informacije u posjed dobio kroz proces revizije.“²⁴⁵

6.8.1 Ispitivanje opravdanosti zahtjeva i/ili obrazloženje zahtjeva i utvrđivanje nadležnosti - javni organi Republike Srpske

Na pitanje da li prilikom odlučivanja o zahtjevu za pristup informacijama ispituju opravdanost ili zahtijevaju obrazloženje zahtjeva, najveći broj javnih organa u Republici Srpskoj, dostavio je odgovor da ne ispituje opravdanost zahtjeva, odnosno ne traži obrazloženje istog.²⁴⁶

²⁴¹ Agencija za poštanski promet BiH akt broj 01-03-1-50-4-474-5/19 od 08.08.2019. godine;

²⁴² Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine akt broj 01-12-1-213-3/19 od 01.08.2019. godine;

²⁴³ Direkcija za evropske integracije Bosne i Hercegovine akt broj 01-50-MT-1021-2/19 od 01.08.2019. godine;

²⁴⁴ Institut za standardizaciju BiH, Agencija za antidoping kontrolu BiH, Agencija za lijekove i medicinska sredstva BiH, Centralna izborna komisija BiH, Ured za razmatranje žalbi BiH, Agencija za osiguranje u BiH, Odbor državne službe za žalbe BiH, Agencija za nadzor nad tržištem BiH, Agencija za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije, Služba za zajedničke poslove institucija Bosne i Hercegovine, Institut za mjeriteljstvo BiH, Direkcija za civilno zrakoplovstvo BiH, Institut za intelektualno vlasništvo BiH, Ured za harmonizaciju i koordinaciju sistema plaćanja u poljoprivredi, ishrani i ruralnom razvoju BiH, Uprava Bosne i Hercegovine za zaštitu zdravlja bilja, Agencija za javne nabavke BiH, Agencija za poštanski promet BiH i Agencija za zaštitu stranih investicija u BiH (FIPA);

²⁴⁵ Ured za reviziju institucija Bosne i Hercegovine akt broj 01/4-12-832-2/19 od 07.08.2019. godine;

²⁴⁶ Odbor državne uprave za žalbe, Republička uprava za inspeksijske poslove, Republički sekretarijat za raseljena lica i migracije, Ministarstvo pravde, Agencija za upravljanje oduzetom imovinom, Republički pedagoški zavod, Grad Gradiška, Ministarstvo prosvjete i kulture, Opština Nevesinje, Ministarstvo prosvjete i kulture-Zavod za obrazovanje odraslih, Republička komisija za utvrđivanje sukoba interesa u organima vlasti Republike Srpske,

Određen broj javnih organa u Republici Srpskoj se izjasnio da, prilikom odlučivanja o zahtjevu za pristup informacijama, ispituju opravdanost istog.²⁴⁷

Dostavljena su izjašnjenja javnih organa u kojima se navodi da u slučaju nepotpunih ili nejasnih zahtjeva za pristup informacijama, službenik zadužen za postupanje od podnosioca zahtjeva traži obrazloženje zahtjeva ili dijela zahtjeva.²⁴⁸

Većina javnih organa na nivou Republike Srpske, prema zaprimljenim odgovorima nije postupala po zahtjevu za pristup informacijama za koji nisu nadležni.

Javni organi koji imaju iskustva s takvim zahtjevima su odgovorili kako bi obavijestili podnosioca zahtjeva da nisu nadležni, te uputili stranku na instituciju nadležnu za postupanje.²⁴⁹

6.8.2 Ispitivanje opravdanosti zahtjeva i/ili obrazloženje zahtjeva i utvrđivanje nadležnosti - javni organi Federacije Bosne i Hercegovine

Odgovori većine javnih organa pokazuju da se prilikom obrade zahtjeva za pristup informacijama ne ispituje opravdanost istih. Manji broj javnih organa u odgovorima navodi da ispituje opravdanost zahtjeva.²⁵⁰

Federalno tužilaštvo navodi, da opravdanost i obrazloženje zahtjeva za pristup informacijama ispituju samo u slučajevima: "*Kada službenik za informisanje ne može jasno definisati koje konkretno informacije traži podnosilac prijave.*"²⁵¹

Federalni agromediteranski zavod u odgovoru ističe: „*Da, obavezno tražimo obrazloženje zahtjeva.*“²⁵²

Iz odgovora Federalne uprave civilne zaštite proizlazi da se opravdanost zahtjeva procjenjuje u zavisnosti od toga na šta se zahtjev odnosi i šta se njime traži.²⁵³

U vezi s pitanjem o načinu postupanja u slučaju nenadležnosti, manji broj javnih organa u odgovorima ukazuje da nisu zaprimali zahtjeve za pristup informacijama, povodom kojih nisu bili nadležni.

Određeni broj javnih organa u odgovoru su naveli da bi, u slučaju prijema takvog zahtjeva, obavijestili podnosioca zahtjeva da su nenadležni, te su dali uputu koja je institucija nadležna za postupanje.²⁵⁴

Opština Laktaši, Fond za penzijsko i invalidsko osiguranje Republike Srpske, Grad Bijeljina i Gradska uprava Grada Banja Luka;

²⁴⁷ Ministarstvo za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju, Republička direkcija za obnovu i izgradnju, Predsjednik Republike-Služba predsjednika, Grad Zvornik, Ministarstvo pravde-Centar za pružanje besplatne pravne pomoći, Ministarstvo finansija, Vijeće naroda Republike Srpske, Ministarstvo finansija-Porezna uprava, Ministarstvo za naučno-tehnološki razvoj, visoko obrazovanje i informaciono društvo, Helikopterski servis Republike Srpske i Republički centar za istraživanje rata, ratnih zločina i traženje nestalih lica;

²⁴⁸ Ministarstvo finansija, Vlada Republike Srpske - Služba za zajedničke poslove, Ministarstvo porodice, omladine i sporta, Republički zavod za statistiku, Agencija za bezbjednost saobraćaja;

²⁴⁹ Gradska uprava Grada Bijeljine akt broj 02/8-052-3-49/19 od 01.08.2019. godine, Helikopterski servis Republike Srpske akt broj 116/19 od 31.07.2019. godine, Ministarstvo saobraćaja i veza Republike Srpske akt broj 13.02/053-1421/19 od 17.08.2019. godine, Ministarstvo finansija Republike Srpske akt broj 06.01/059-1925/19 od 08.08.2019. godine, Vlada Republike Srpske-Republički sekretarijat za raseljena lica i migracije akt broj 26.05-07-882/19 od 12.08.2019. godine, Agencija za bezbjednost saobraćaja Republike Srpske akt broj 13/1/052-873/19 od 08.08.2019. godine, Republički centar za istraživanje rata i ratnih zločina i traženje nestalih lica Republike Srpske akt od 13.08.2019. godine, Ministarstvo za naučno-tehnološki razvoj, visoko obrazovanje i informaciono društvo akt broj 19.02/052-6732/19 od 13.08.2019. godine, Zavod za statistiku Republike Srpske akt broj 06.3.07/060-528/19 od 13.08.2019. godine;

²⁵⁰ Federalno pravobranilaštvo i Vlada Federacije BiH;

²⁵¹ Federalno tužilaštvo akt broj A-398/19 akt od 13.09.2019. godine;

²⁵² Federalni agromediteranski zavod akt broj 05-05-3-1189-2/19 od 13.08.2019. godine;

²⁵³ Federalna uprave civilne zaštite akt broj 03-05/18-457-1/19 od 08.08.2019. godine;

Federalno ministarstvo zdravstva u odgovoru navodi da bi: *"...u zavisnosti od karaktera samog zahtjeva, pojedini zahtjevi su upravo oni za koje Ministarstvo nije nadležno, nerijetko uopće nemaju stvarno karakter zahtjeva za pristup informacijama u skladu sa Zakonom."*²⁵⁵

Federalni hidrometeorološki zavod u odgovoru je naveo da u situaciji kada nisu nadležni za postupanje po zahtjevu za pristup informacijama: *"...stranku obavijeste telefonom ili e-mailom."*²⁵⁶

6.8.2.1 Ispitivanje opravdanosti zahtjeva i/ili obrazloženje zahtjeva i utvrđivanje nadležnosti – javni organi kantona

Najveći broj javnih organa na kantonalnom nivou ne ispituje opravdanost zahtjeva za pristup informacijama, niti traže obrazloženje istog. Međutim, evidentna je i suprotna praksa.²⁵⁷

Ukoliko je zahtjev za pristup informacijama nejasan ili nedovoljno preciziran, jedan broj javnih organa, zahtjeva obrazloženje u smislu pojašnjenja i konkretiziranja tražene informacije.²⁵⁸

Iz zaprimljenih odgovora proizlazi da je 15 javnih organa na kantonalnom nivou zaprimilo zahtjev za pristup informacijama za koji nisu nadležni u kojem slučaju su postupali u skladu s članom 13. ZOSPI FBiH i da su zahtjev prosljedili nadležnom javnom organu.²⁵⁹

Kantonalni arhiv Travnik u odgovoru navodi: *„Imamo prosljedene zahtjeve od organa uprave čiju arhivsku građu čuvamo, pa zavisno od predmeta, ili im ga ustupimo na revers, ili obavijestimo stranku da ćemo postupak provoditi po Zakonu o arhivskoj građi jer ser radi o arhivskoj građi.“*²⁶⁰

²⁵⁴ Federalna uprava za geodetske poslove i imovinsko-pravne poslove akt broj 01-02-1233720/19 od 29.07.2019. godine, Federalno pravobranilaštvo akt broj FP-432/29 od 06.08.2019. godine, Ustavni sud FBiH akt broj 2-57-1/19 od 30.07.2019. godine, Federalna uprava za civilne poslove akt broj 03-05/18-457-1/19 od 08.08.2019. godine, Služba za zajedničke poslove organa i tijela Federacije BiH akt broj 03-05-2288/19 od 07.08.2019. godine, Federalno ministarstvo pravde akt broj 09-49-2227/19 od 12.08.2019. godine, Vlada Federacije BiH akt broj 04-05-763/2019 od 03.09.2019. godine, Federalna uprava za inspekcijske poslove akt broj 01-49-1-03850/2019 od 21.08.2019. godine, Regulatorna komisija za energiju u Federaciji BiH akt broj 04-01-836-05/19 od 28.06.2019. godine, Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke akt broj 01-49-3277-1/19 od 30.08.2019. godine, Federalno tužilaštvo akt broj A-398/19 od 13.09.2019. godine, Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije akt broj 04-49-1365/19 od 13.08.2019. godine;

²⁵⁵ Federalno ministarstvo zdravstva akt broj 01-10-4715/19 od 05.08.2019. godine;

²⁵⁶ Federalni hidrometeorološki zavod akt broj 07-49-1-954-1/19 od 09.08.2019. godine;

²⁵⁷ Kantonalna agencija za privatizaciju Tuzlanskog kantona, Ministarstvo za građenje, prostorno uređenje i zaštitu okoliša Unsko-sanskog kantona, Ministarstvo za boračkog pitanja Tuzlanskog kantona, Ministarstvo za privredu Zeničko-dobojskog kantona, Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i izbjeglice Zeničko-dobojskog kantona, Ministarstvo za pitanja branilaca Hercegovačko-neretvanskog kantona, Ministarstvo pravosuđa i uprave Srednjobosanskog kantona, Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva Srednjobosanskog kantona, Ministarstvo za boračka pitanja Kantona Sarajevo, Kantonalna uprava civilne zaštite Kantona Sarajevo, Ministarstvo pravosuđa i uprave Posavskog kantona, Uprava za inspekcijske poslove Zapadnohercegovačkog kantona, Ministarstvo unutrašnjih poslova Srednjobosanskog kantona, Ministarstvo zdravstva, rada i socijalne zaštite Hercegovačko-neretvanskog kantona;

²⁵⁸ Ministarstvo pravosuđa i uprave Zapadnohercegovačkog kantona, Ministarstvo rada, zdravstva, socijalne zaštite i prognanih Kantona 10 i Ministarstvo privrede Srednjobosanskog kantona;

²⁵⁹ Ministarstvo trgovine, turizma i zaštite okoliša Hercegovačko-neretvanskog kantona akt broj 10-02-36-369/19 od 30.08.2019. godine, Kantonalna uprava za inspekcijske poslove Tuzlanskog kantona akt broj 17/1-05-007567/19 od 16.08.2019. godine, Ministarstvo unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo akt broj 01-5-49-4298 od 16.08.2019. godine, Ministarstvo unutrašnjih poslova Unsko-sanskog kantona akt broj 05-01-05-61/19 od 08.08.2019. godine, Ministarstvo unutrašnjih poslova Hercegovačko-neretvanskog kantona akt broj 02-03/1-1-04-741/19 od 11.09.2019. godine, Ministarstvo unutrašnjih poslova Srednjobosanskog kantona akt broj 01/2-49-1-1097/19 od 27.08.2019. godine;

²⁶⁰ Kantonalni arhiv Travnik akt broj 05-48.11-126/19 od 09.08.2019. godine;

6.8.3 Ispitivanje opravdanosti zahtjeva i/ili obrazloženje zahtjeva i utvrđivanje nadležnosti - javni organi Brčko Distrikta BiH

Na pitanje da li prilikom odlučivanja o zahtjevu za pristup informacijama ispituju opravdanost i/ili zahtijevaju obrazloženje zahtjeva, Policija Brčko Distrikta BiH i Vlada Brčko Distrikta BiH – Odjeljenje/Odjel za javni registar, u odgovoru su naveli da ispituju opravdanost zahtjeva za pristup informacijama.²⁶¹

Iz odgovora Komisije za vrijednosne papire Brčko Distrikta BiH, proizlazi da u dosadašnjem radu nisu zaprimili zahtjeve za pristup informacijama, ali da bi u slučaju postupanja po istom, vodili računa o opravdanosti zahtjeva i ukoliko bi to bilo potrebno, tražili bi obrazloženje zahtjeva.²⁶²

Skupština Brčko Distrikta BiH – Stručna služba Skupštine i Pravosudna komisija Brčko Distrikta BiH u odgovoru su naveli da ne ispituju opravdanost zahtjeva za pristup informacijama, s tim da Pravosudna komisija Brčko Distrikta BiH u odgovoru navodi „*što se tiče obrazloženja, na istom insistiramo samo u mjeri koja je potrebna da bi se iz zahtjeva moglo utvrditi kakva je priroda ili sadržaj informacije koja se traži, kako bismo po tome mogli ocijeniti da li posjedujemo takvu informaciju.*“²⁶³

U vezi s pitanjem da li su javni organi Brčko Distrikta BiH zaprimali zahtjeve za pristup informacijama za koje nisu stvarno nadležni, svi anketirani su dostavili odgovor iz kojeg proizlazi da u dosadašnjoj praksi, nije bilo takvih zahtjeva.

6.9 Službenik za informisanje

6.9.1 Službenik za informisanje – javni organi Bosne i Hercegovine

*„Svaki javni organ imenuje službenika za informisanje koji obrađuje zahtjeve izrađene u skladu s ovim Zakonom. Nakon imenovanja službenika za informiranje, njegovo ime i podaci za kontaktiranje dostavljaju se Ombudsmenu.“*²⁶⁴

Dostavljeni odgovori pokazuju da su svi javni organi na nivou Bosne i Hercegovine izvršili obavezu imenovanja službenika za informisanje, osim Odbora državne službe za žalbe BiH, koji je u odgovoru²⁶⁵ naveo da nema imenovanog službenika za informisanje.

Iako su izvršili obavezu imenovanja službenika za informisanje, određen broj javnih organa podatke o istom nije dostavio Instituciji ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine, u skladu s obavezom iz člana 19. ZOSPI BIH.²⁶⁶

²⁶¹ Policija Brčko Distrikta BiH akt bez broja, zaprimljen 15.08.2019. godine, Vlada Brčko Distrikta – Odjeljenje/Odjel za javni registar akt bez broja, zaprimljen dana 09.08.2019. godine;

²⁶² Komisija za vrijednosne papire Brčko Distrikta BiH akt broj 05-15.02-595/19 od 29.07.2019. godine;

²⁶³ Pravosudna komisija Brčko Distrikta BiH akt broj SuPK-1337/19 od 02.08.2019. godine;

²⁶⁴ Član 19. Zakona o slobodi pristupa informacijama Bosne i Hercegovine, član 19. Zakona o slobodi pristupa informacijama Republike Srpske, član 19. Zakona o slobodi pristupa informacijama Federacije Bosne i Hercegovine;

²⁶⁵ Odbor državne službe za žalbe BiH akt broj 01-1-12-1-130-2/19 od 09.08.2019. godine;

²⁶⁶ Uprava za indirektno oporezivanje BiH, Agencija za zaštitu ličnih podataka BiH, Institut za standardizaciju BiH, Agencija za antidoping kontrolu BiH, Agencija za lijekove i medicinska sredstva BiH, Direkcija za civilno zrakoplovstvo BiH, Institut za mjeriteljstvo BiH i Agencija za poštanski promet BiH;

6.9.2 Službenik za informisanje – javni organi Republike Srpske

Analiza dostavljenih odgovora pokazuje da je većina javnih organa na nivou Republike Srpske ispunila obavezu imenovanja službenika za informisanje, a prema dostavljenim odgovorima jednog broja javnih organa,²⁶⁷ proizlazi da navedena obaveza još uvijek nije ispunjena.

Gradska uprava Banje Luke u odgovoru navodi „...*Obrada zahtjeva za pristup informacijama...vrši se u okviru organizacione jedinice Odsjek za saradnju s građanima. Kancelarija za građane, a postupanje po primljenim zahtjevima za pristup informacijama u opisu je radnog mjesta nekoliko izvršilaca/službenika...*“²⁶⁸

6.9.3 Službenik za informisanje – javni organi Federacije Bosne i Hercegovine

Dostavljeni odgovori javnih organa Federacije Bosne i Hercegovine pokazuju da je većina javnih organa izvršila obavezu imenovanja službenika za informisanje, u smislu člana 19. ZOSPI FBIH, a prema dostavljenim odgovorima jednog broja javnih organa proizlazi da navedena obaveza još uvijek nije ispunjena.

Iako su imenovali službenika za informisanje koji obrađuje zahtjeve za pristup informacijama, određen broj javnih organa nisu dostavili Instituciji ombudsmena podatke o istom.²⁶⁹ Određen broj javnih organa još uvijek nije izvršilo spomenutu obavezu.²⁷⁰

6.9.3.1 Službenik za informisanje – javni organi kantoni

Analizom odgovora dostavljenih od javnih organa s kantonalnog nivoa, utvrđeno je da većina javnih organa ima službenika za informisanje koji obrađuje zahtjeve u smislu ZOSPI FBIH.

Od ukupnog broja dostavljenih odgovora, 13 javnih organa na kantonalnom nivou do sada nije imenovalo službenika za informisanje.²⁷¹

Ministarstvo unutrašnjih poslova Zapadnohercegovačkog kantona u odgovoru navodi: „...*Međutim, naglašavano da je novim Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji Ministarstva...sistemizovano radno mjesto državnog službenika za informisanje i to viši stručni saradnik za informisanje, kojem je u opisu posla postupanje prema navedenim zakonima, odnosno ubuduće da se donose rješenja po zahtjevima za pristup informacijama. Također,*

²⁶⁷ Helikopterski servis Republike Srpske, Ministarstvo pravde-Centar za pružanje besplatne pravne pomoći, Republički sekretarijat za raseljena lica i migracije, Ministarstvo pravde-Agencija za upravljanje oduzetom imovinom, Republički pedagoški zavod, Odbor državne uprave za žalbe, Opština Laktaši, Ministarstvo pravde, Gender centar-Centar za jednakost i ravnopravnost spolova Vlade Republike Srpske, Vlada Republike Srpske-Služba za zajedničke poslove;

²⁶⁸ Gradska uprava Grada Banja Luka akt broj 23-059-1066/2019 od 03.12.2019. godine;

²⁶⁹ Služba za zajedničke poslove organa i tijela FBiH, Ustavni sud FBiH, Federalno ministarstvo prostornog uređenja, Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije, Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke, Regulatorna komisija za energiju u FBiH, Federalno ministarstvo pravde i Federalno ministarstvo zdravstva;

²⁷⁰ Javna ustanova Centar za edukaciju sudija i tužilaca FBiH, Federalno ministarstvo okoliša i turizma, Agencija za nadzor osiguranja FBiH, Federalno pravobranilaštvo i Federalni agromediterranski zavod;

²⁷¹ Ministarstvo zdravstva, rada i socijalne zaštite Posavskog kantona, Služba za zajedničke poslove kantonalnih organa uprave, Ministarstvo privrede Unsko-sanskog kantona, Ministarstvo rada, zdravstva, socijalne zaštite i prognanih Kantona 10, Ministarstvo pravosuđa i uprave Srednjobosanskog kantona, Uprava za ceste Kantona 10, Uprava civilne zaštite Zapadnohercegovačkog kantona, Ministarstvo unutrašnjih poslova Zapadnohercegovačkog kantona, Kantonalni zavod za pravnu pomoć Zapadnohercegovačkog kantona, Ministarstvo unutrašnjih poslova Srednjobosanskog kantona, Uprava za inspeksijske poslove Zapadnohercegovačkog kantona, Kantonalna agencija za privatizaciju Tuzlanskog kantona, Ministarstvo za unutrašnje poslove Goražde;

navodimo da će u skladu s navedenim Pravilnikom ovih dana biti preraspoređen jedan od državnih službenika...²⁷²

Sličan odgovor dalo je i Ministarstvo za unutrašnje poslove Srednjobosanskog kantona koje u aktu navodi da su: „...u nacrtu novog Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji predvidjeli navedeno radno mjesto.“²⁷³

Kantonalni zavod za pravnu pomoć Zapadnohercegovačkog kantona u odgovoru ističe: „...Specifičnost naših poslova je takva da korisnici naših usluga bivaju i jesu informisani o svim propisima Zapadnohercegovačkog kantona. Prema tome nismo ni imenovali posebnog službenika za informisanje, a ukoliko bi u budućnosti bilo potrebe za istim, te poslove će obavljati zaposleni državni službenik ovog Zavoda.“²⁷⁴

U smislu člana 19. ZOSPI FBIH, javni organi su, nakon imenovanja službenika za informisanje, dužni dostaviti Instituciji ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine podatke o službeniku za informisanje. Od ukupnog broja pristiglih odgovora, 18 javnih organa na kantonalnim nivou, uključujući i anketirane gradove i općine, izvršilo je navedenu obavezu.²⁷⁵

6.9.4 Službenik za informisanje – javni organi Brčko Distrikta BiH

Obavezu imenovanja službenika za informisanje u javnim organima Brčko Distrikta BiH, prema dostavljenim odgovorima izvršili su Skupština Brčko Distrikta BiH, Pravosudna komisija Brčko Distrikta BiH i Policija Brčko Distrikta BiH.

U odgovoru Pravosudne komisije Brčko Distrikta BiH se navodi „Službenik za informisanje, za sve pravosudne institucije Brčko Distrikta BiH, određen je odredbom člana 23. Zakona o pravosudnoj komisiji Brčko Distrikta BiH i to je pomoćnik sekretara – portparol Pravosudne komisije Brčko Distrikta BiH.“²⁷⁶

Jedino je Policija Brčko Distrikta BiH izvršila obavezu dostavljanja informacije o službeniku za informisanje Instituciji ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine.

Vlada Brčko Distrikta BiH Odjeljenje/Odjel za javni registar u odgovoru navodi da nema imenovanog službenika za informisanje, ali da „pri Kancelariji gradonačelnika postoji utvrđena pozicija tog naziva“.²⁷⁷

²⁷² Ministarstvo unutrašnjih poslova Zapadnohercegovačkog kantona akt broj 02-3/1-1073/19-1 od 26.08.2019. godine;

²⁷³ Ministarstvo za unutrašnje poslove Srednjobosanskog kantona akt broj 07-0102-3492/19 od 19.08.2019. godine;

²⁷⁴ Kantonalni zavod za pravnu pomoć Zapadnohercegovačkog kantona akt broj 20-49-157-1/19 od 19.8.2019. godine;

²⁷⁵ Kantonalna uprava za inspeksijske poslove Kantona Sarajevo, Služba za opću upravu i BIZ Općine Travnik, Ministarstvo privrede Hercegovačko-neretvanskog kantona, Ministarstvo trgovine, turizma i zaštite okoliša Hercegovačko-neretvanskog kantona, Kantonalna agencija za privatizaciju Kantona Sarajevo, Ministarstvo zdravlja, rada i socijalne politike Unsko-sanskog kantona, Ministarstvo unutrašnjih poslova Zeničko-dobojskog kantona, Ministarstvo za građenje, prostorno uređenje i zaštitu okoliša Unsko-sanskog kantona, Ministarstvo za privredu/gospodarstvo Zeničko-dobojskog kantona, Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i izbjeglice Zeničko-dobojskog kantona, Ministarstvo za pitanja branilaca Hercegovačko-neretvanskog kantona, Kantonalna uprava civilne zaštite Kantona Sarajevo, Ministarstvo pravosuđa i uprave Zapadnohercegovačkog kantona, Ministarstvo privrede Srednjobosanskog kantona, Kantonalna uprava civilne zaštite Tuzlanskog kantona, Ministarstvo pravosuđa i uprave Unsko-sanskog kantona i Ministarstvo pravde i uprave Kantona Sarajevo;

²⁷⁶ Pravosudne komisije Brčko Distrikta BiH akt broj SuPK-1337/19 od 02.08.2019. godine;

²⁷⁷ Vlada Brčko Distrikta BiH-Odjeljenje/Odjel za javni registar akt bez broja, zaprimljen 09.08.2019. godine;

6.10 Vodič za pristup informacijama i Indeks registar informacija

„Svaki javni organ objavljuje i dostavlja:

a) **Vodič** kojim se svakom licu omogućava pristup informacijama pod kontrolom javnog organa uključujući, ali nije ograničeno na, informacije potrebne za obraćanje javnom organu i njegovom službeniku za informisanje, bitne elemente postupka podnošenja zahtjeva, zajedno s uzorkom zahtjeva u pisanoj formi, informacije o kategorijama izuzetaka, postupku pristupa informacijama, troškovima umnožavanja, pristupu pravnom lijeku, i svim bitnim rokovima. Vodič također upućuje na indeks registar, kako je utvrđeno u stavu 1 tačka b) ovog člana, kao i na način pristupa registru. Vodič se dostavlja Ombudsmenu, svakoj javnoj i pravnoj biblioteci u Bosni i Hercegovini i, kada je moguće putem interneta, a dostupan je na zahtjev. Ovaj vodič je besplatan.

b) **Indeks registar** vrsta informacija koje su pod kontrolom javnog organa, oblik u kojem su informacije na raspolaganju, kao i podatke o tome gdje se može pristupiti tim informacijama. Ovaj indeks registar se stavlja na raspolaganje u smislu obaveze o dostavljanju, kako je utvrđeno u stavu 1 tačka a) ovog člana.“²⁷⁸

6.10.1 Vodič za pristup informacijama i Indeks registar informacija – javni organi Bosne i Hercegovine

Analiza odgovora zaprimljenih od strane javnih organa na nivou Bosne i Hercegovine pokazuje da skoro svi ispitani javni organi imaju izrađen Vodič za pristup informacijama i Indeks registar informacija. Sadržaj odgovora Službe za zajedničke poslove institucija Bosne i Hercegovine²⁷⁹ i Odbora državne službe za žalbe Bosne i Hercegovine,²⁸⁰ pokazuju da ovi javni organi još uvijek nisu izvršili navedenu obavezu.

6.10.2 Vodič za pristup informacijama i Indeks registar informacija – javni organi Republike Srpske

Od ukupnog broja dostavljenih odgovora, najveći broj javnih organa se izjasnio da ima izrađen Vodič za pristup informacijama i Indeks registar informacija i da su isti objavljeni na službenoj internet stranici, dok određen broj javnih organa u odgovoru je naveo da nema izrađene i javno objavljene navedene dokumente.²⁸¹

²⁷⁸ Član 20. st 1. tačka a) i b) Zakona o slobodi pristupa informacijama Bosne i Hercegovine, Zakona o slobodi pristupa informacijama Republike Srpske, Zakona o slobodi pristupa informacijama Federacije Bosne i Hercegovine;

²⁷⁹ Služba za zajedničke poslove institucija Bosne i Hercegovine akt broj 06/I-50-1-1709-1/19 od 07.08.2019. godine;

²⁸⁰ Odbor državne službe za žalbe Bosne i Hercegovine akt broj 01-1-12-1-130-2/19 od 09.08.2019. godine;

²⁸¹ Republički sekretarijat za raseljena lica i migracije, Republički pedagoški zavod Republike Srpske, Odbor državne uprave za žalbe, Vlada Republike Srpske-Služba za zajedničke poslove, Ministarstvo prosvjete i kulture-Zavod za obrazovanje odraslih, Republički centar za istraživanje rata, ratnih zločina i traženje nestalih lica, Opština Han-Pijesak;

6.10.3 Vodič za pristup informacijama i Indeks registar informacija na nivou Federacije Bosne i Hercegovine

Zaprimljeni odgovori ispitanih javnih organa s nivoa Federacije Bosne i Hercegovine pokazuju da skoro svi javni organi imaju izrađen i objavljen Vodič za pristup informacijama i Indeks registar informacija.

Federalno pravobranilaštvo još uvijek nije izvršilo navedenu obavezu, dok je Federalno ministarstvo rada i socijalne politike u odgovoru istaklo da ima izrađen i objavljen Vodič za pristup informacijama, dok je u toku izrada Indeksi registra informacija.²⁸²

6.10.4 Vodič za pristup informacijama i Indeks registar informacija – javni organi u kantonima

Odgovori anketiranih javnih organa na kantonalnom nivou, uključujući i dostavljene odgovore gradova i općina, pokazuju da većina javnih organa ima izrađen Vodič za pristup informacijama i Indeks registar informacija.

Služba za odnose s javnošću Općine Orašje u odgovoru je navela: „...*Na službenoj stranici Vlade Posavskog kantona ne nalaze se Vodič za pristup informacijama i Indeks registar informacija. Njihova izrada je u toku.*“²⁸³

Služba za opću upravu, društvene djelatnosti, boračko-invalidsku zaštitu i raseljene osobe Grada Živinice i Ureda vlade za evropske integracije Zapadnohercegovačkog kantona u odgovoru također navode da su predmetni dokumenti u fazi izrade, nakon čega će isti biti objavljeni na službenoj internet stranici.

Pojedini javni organi još uvijek nisu ispunili obavezu izrade Vodiča za pristup informacijama i Indeks registra informacija.²⁸⁴

6.10.5 Vodič za pristup informacijama i Indeks registar informacija - javni organi Brčko Distrikta BiH

Skupština Brčko Distrikta BiH i Pravosudna komisija Brčko Distrikta BiH izvijestili su da imaju izrađen i objavljen Vodič za pristup informacijama s Indeks registrom informacija, dok je od strane Policije Brčko Distrikta BiH dostavljen odgovor u kojem se navodi da su Vodič za pristup informacijama s Indeks registrom informacija izrađeni, ali da je u toku priprema postavljanja na službenu internet stranicu.

Pravosudna komisija Brčko Distrikta BiH u svom odgovoru navodi „*na internet stranici Pravosudne komisije (www.pkbd.ba) u rubrici - Pristup informacijama – nalaze se Vodič za pristup informacijama i Indeks registar koji se odnose na sve pravosudne institucije Distrikta (Osnovni i Apelacioni sud, Tužilaštvo, Kancelariju za pravnu pomoć, Pravobranilaštvo i Pravosudnu komisiju).*“²⁸⁵

²⁸² Federalno ministarstvo rada i socijalne politike akt broj 01-49/1-1955/19NM od 07.08.2019. godine;

²⁸³ Služba za odnose s javnošću Općine Orašje akt broj 01/VI-10-64-1/19 od 08.08.2019. godine;

²⁸⁴ Kantonalni arhiv Travnik, Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta Zapadnohercegovačkog kantona, Ministarstvo pravosuđa i uprave Posavskog kantona, Ministarstvo privrede Kantona Sarajevo, Uprava za ceste Livno, Ministarstvo pravosuđa i uprave Srednjobosanskog kantona, Ministarstvo privrede Unsko-sanskog kantona i Služba za zajedničke poslove kantonalnih organa uprave Bosansko-podrinjskog kantona Goražde;

²⁸⁵ Pravosudna komisija Brčko Distrikta akt broj SuPK-1337/19 od dana 02.08.2019. godine;

Vlada Brčko Distrikta-Odjeljenje/Odjel za javni registar i Komisija za vrijednosne papire Brčko Distrikta BiH nisu ispunili ovu zakonsku obavezu.

6.11 Izrada i dostava statističkih podataka

Svaki javni organ objavljuje i dostavlja:

c) Statističke podatke, po tromjesečnom prikazu, koji se odnose, ali nisu ograničene na broj primljenih zahtjeva, vrstu traženih informacija, utvrđene izuzetke, kao i odluke koje se donesu u toku postupka, te konačne odluke. Ovi statistički podaci se dostavljaju Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine i Ombudsmenu, a dostupne su na zahtjev.²⁸⁶

6.11.1 Izrada i dostava statističkih podataka na nivou Bosne i Hercegovine

Na pitanje javnim organima da li postupaju u smislu odredbi člana 20. stav 1 tačka c), odnosno dostavljaju li statističke podatke, po tromjesečnom prikazu, Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine i Instituciji ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine, manje od polovine ispitanih javnih organa je u odgovorima navelo da navedene podatke redovno dostavljaju.²⁸⁷

Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine je istakla da navedene statističke podatke neredovno dostavlja Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine i Instituciji ombudsmena.²⁸⁸

6.11.2 Izrada i dostava statističkih podataka – javni organi Republike Srpske

Analiza zaprimljenih odgovora javnih organa u Republici Srpskoj pokazuje da određeni broj javnih organa ne izvršava obavezu dostavljanja statističkih podataka, po tromjesečnom izvještaju. Kao razlog nedostavljanja navodi se izostanak zakonske regulative ovog pitanja. U vezi s tim napominjemo da je članom 20. stav 1 tačka v) ZOSPI RS propisano da javni organi dostavljaju statističke podatke, po tromjesečnom izvještaju Narodnoj skupštini Republike Srpske i Ombudsmanu Republike Srpske, a dostupne su na zahtjev.

Zaprimljeni odgovori pokazuju da Grad Gradiška, Grad Zvornik i Fond za penzijsko-invalidsko osiguranje Republike Srpske ispunjavaju obavezu propisanu članom 20. stav 1 tačka v) ZOSPI RS.

6.11.3 Izrada i dostava statističkih podataka – javni organi Federacije Bosne i Hercegovine

Analiza zaprimljenih odgovora od javnih organa u Federaciji Bosne i Hercegovine pokazuje da određeni broj javnih organa izrađuje i dostavlja statističke podatke Parlamentu Federacije i Instituciji ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine.²⁸⁹

²⁸⁶ Član 20. stav 1 c) Zakona o slobodi pristupa informacijama Bosne i Hercegovine, član 20. stav 1 c) Zakona o slobodi pristupa informacijama Bosne i Hercegovine, član 20. stav 1 tačka 3. Zakona o slobodi pristupa informacijama Federacije Bosne i Hercegovine;

²⁸⁷ Agencija za zaštitu ličnih podataka u BiH, Direkcija za civilno zrakoplovstvo BiH, Agencija za zaštitu stranih investicija u BiH (FIPA), Agencija za javne nabavke BiH, Uprava Bosne i Hercegovine za zaštitu zdravlja bilja, Institut za intelektualno vlasništvo, Agencija za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije u BiH, Agencija za osiguranje BiH, Ured za razmatranje žalbi BiH, Fond za povratak u BiH, Ministarstvo finansija i trezora BiH, Ured za veterinarstvo BiH, Centar za uklanjanje mina u BiH, Ministarstvo odbrane BiH, Direkcija za evropske integracije BiH, Ured koordinatora za reformu javne uprave u BiH, Agencija za državnu službu BiH, Ministarstvo transporta i komunikacija i prometa BiH i Ministarstvo civilnih poslova BiH;

²⁸⁸ Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine akt broj 04-12-561-2/19 od 01.08.2019. godine;

6.11.3.1 Izrada i dostava statističkih podataka - javni organi u kantonima

Analiza odgovora zaprimljenih od javnih organa u kantonima, uključujući i odgovore gradova i općina, pokazuje da jako mali broj javnih organa ispunjava obavezu izrade i dostavljanja statističkih podataka u smislu ZOSPI FBiH.²⁹⁰

Kantonalna uprava civilne zaštite Kantona Sarajevo navodi da u prethodnom periodu iz opravdanih razloga nisu dostavljali navedene podatke, međutim novi menadžment uprave je poduzeo neophodne mjere i aktivnosti na organizaciji rada uposlenih u ovoj Upravi, tako da će se u narednom periodu statistički podaci po tromjesečnom prikazu dostavljati redovno.²⁹¹

Ministarstvo unutrašnjih poslova Zeničko-dobojskog kantona u odgovoru navodi „...Iz Vašeg pitanja pod rednim brojem 15. vidljivo je da se ono odnosi na javne organe koji, prilikom odlučivanja o zahtjevima za pristup informacijama, ne primjenjuju entitetske zakone o slobodi pristupa informacijama nego Zakon o slobodi pristupa informacijama u BiH.“²⁹²

Kantonalna uprava za inspeksijske poslove Kantona Sarajevo navodi da se vodi i elektronska baza podataka o podnesenim zahtjevima za pristup informacijama i načinu odlučivanja po istim. Podaci su uvijek dostupni na zahtjev. Baza sadrži statističke podatke o broju primljenih zahtjeva, vrsti traženih informacija po organizacionim jedinicama ovog organa, utvrđene izuzetke i odluke donesene u toku postupka, kao i zaseban segment izvještaja o odnosu s medijima kao dio odnosa s javnosti uz statističke pokazatelje. Navedeni izvještaj se svake godine dostavlja Instituciji ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine i Parlamentu Federacije Bosne i Hercegovine.²⁹³

Određen broj javnih organa u odgovorima ističe da se sve informacije i podaci o postupanjima po zahtjevima za pristup informacijama, mogu dobiti na traženje.²⁹⁴

6.11.4 Izrada i dostava statističkih podataka – javni organi Brčko Distrikta BiH

Prema dostavljenim odgovorima javnih organa Brčko Distrikta BiH, Pravosudna komisija Brčko Distrikta i Policija Brčko Distrikta BiH redovno izrađuju i dostavljaju statističke podatke Instituciji ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine.

Skupština Brčko Distrikta, Vlada Brčko Distrikta BiH-Odjeljenje/Odjel za javni registar i Komisija za vrijednosne papire Brčko Distrikta BiH ne izrađuju i ne dostavljaju statističke podatke.

²⁸⁹ Federalni hidrometeorološki zavod, Federalna uprava za geodetske i imovinsko-pravne poslove, Federalno ministarstvo prometa i komunikacija, Ured za odnose s javnošću Vlade FBiH, Federalno tužilaštvo i Javna ustanova Centar za edukaciju sudija i tužilaca FBiH;

²⁹⁰ Kantonalna uprava za inspeksijske poslove Kantona Sarajevo, Ministarstvo za građenje, prostorno uređenje i zaštitu okoliša Unsko-sanskog kantona, Ministarstvo pravde i uprave Kantona Sarajevo, Ministarstvo unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo i gradonačelnik Grada Goražda;

²⁹¹ Kantonalna uprava civilne zaštite Kantona Sarajevo akt broj 03-05-248/19 od 31.07.2019. godine;

²⁹² Ministarstvo unutrašnjih poslova Zeničko-dobojskog kantona akt broj 08-01-01/1-02-1-3933-1/19 od 02.08.2019. godine;

²⁹³ Kantonalna uprava za inspeksijske poslove Kantona Sarajevo akt broj 14-03-49-03273/17 od 12.07.2019. godine;

²⁹⁴ Uprava za inspeksijske poslove Zapadnohercegovačkog kantona, Ministarstvo unutrašnjih poslova Goražde, Ministarstvo privrede Srednjobosanskog kantona i Služba za opću upravu, društvene djelatnosti, boračko-invalidsku zaštitu i raseljene osobe Grada Živinice;

6.12 Obučenost službenika za informacije

6.12.1 Obučenost službenika za informisanje na nivou Bosne i Hercegovine

Dostavljeni odgovori s nivoa Bosne i Hercegovine pokazuju da nešto više od pola ispitanih javnih organa smatra da službenici za informisanje nisu u dovoljnoj mjeri edukovani za efikasno postupanje po ZOSPI BiH.²⁹⁵

Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine smatra da je službenik za informisanje djelimično edukovan za efikasno postupanje u smislu odredbi navedenog Zakona.²⁹⁶

Ministarstvo komunikacija i prometa Bosne i Hercegovine u odgovoru ističe: „...*Ukoliko je moguće dodatno edukovati službenike za informisanje. Također insistirati na promjeni naziva službenika, jer u većini slučajeva ovaj posao obavljaju portparoli ili stručni savjetnici za informisanje, a ne pravnici koji sigurno bolje vladaju materijom.*“²⁹⁷

Centar za informisanje i priznavanje dokumenata iz oblasti visokog obrazovanja Bosne i Hercegovine u odgovoru navodi: „...*Smatramo da su službenici informisani za efikasnu primjenu zakona o slobodi pristupa informacijama educirani ali zbog manjka zaposlenih kadrova i obaveza na drugim referatima nisu u mogućnosti posvetiti veću pažnju rada na predmetima za slobodan pristup informacijama i potrebne su dodatne obuke.*“²⁹⁸

6.12.2 Obučenost službenika za informisanje na nivou Republike Srpske

Na pitanje da li javni organi smatraju da su službenici za informisanje dovoljno edukovani za efikasnu primjenu zakona o slobodi pristupa informacijama, najveći broj javnih organa su se izjasnili pozitivno. Izuzetak predstavljaju šest javnih organa koji smatraju da je dodatna edukacija uvijek poželjna.²⁹⁹

6.12.3 Obučenost službenika za informisanje na nivou Federacije Bosne i Hercegovine

Na pitanje da li institucije smatraju da su službenici za informisanje dovoljno edukovani za efikasnu primjenu zakona o slobodi pristupa informacijama, većina javnih organa dala je potvrđan odgovor.

²⁹⁵ Agencija za poštanski promet BiH, Ministarstvo komunikacija i prometa BiH, Ured koordinatora za reformu javne uprave u BiH, Direkcija za evropske integracije BiH, Ministarstvo odbrane BiH, Agencije za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije, Uprava Bosne i Hercegovine za zaštitu zdravlja bilja, Agencija za javne nabavke BiH, Direkcija za civilno zrakoplovstvo BiH, Pravobranilaštvo BiH, Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH, Agencija za sigurnost hrane BiH, Konkurencijsko vijeće BiH, Agencija za nadzor nad tržištem BiH, Ured za reviziju institucija BiH i Institut za standardizaciju BiH;

²⁹⁶ Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine akt broj 04-12-561-2/19 od 01.08.2019. godine;

²⁹⁷ Ministarstvo komunikacija i prometa Bosne i Hercegovine akt bez broja zaprimljen dana 06.06.2019. godine;

²⁹⁸ Centar za informisanje i priznavanje dokumenata iz oblasti visokog obrazovanja Bosne i Hercegovine akt broj 04-12-1228-2/2019 od 29.08.2019. godine;

²⁹⁹ Gradska uprava Grada Bijeljine akt broj 02/8-052-3-49/19 od 01.08.2019. godine, Opština Nevesinje akt od 07.08.2019. godine, Helikopterski servis Republike Srpske broj 116/19 od 31.07.2019. godine, Grad Gradiška akt od 05.08.2019. godine, Ministarstvo finansija-Porezna uprava Republike Srpske akt broj 06/1.01./0103-052.4-13014/2019 od 08.08.2019. godine, Ministarstvo finansija akt broj 06.01/059-1925/19 od 08.08.2019. godine;

Federalno ministarstvo rada i socijalne politike u odgovoru navodi da su službenici za informisanje djelimično edukovani, dok Federalni hidrometeorološki zavod edukovanost službenika za informisanje ocjenjuje solidnom.

Manji broj javnih organa smatra da službenici za informisanje nisu dovoljno edukovani za efikasno postupanje u smislu odredbi ZOSPI FBIH.³⁰⁰

Vlada Federacije Bosne i Hercegovine u odgovoru navodi da: „...*Kontinuirane obuke državnih službenika za efikasnu primjenu Zakona o slobodi pristupa informacijama su neophodne. U tom smislu važno je stjecanje praktičnih znanja jer će se na taj način doprinijeti stvaranju kvalitetnog okvira u oblasti slobodnog pristupa informacijama i rješavanju izazova u njegovoj primjeni, što će u konačnici omogućiti efikasnije ostvarivanje ovog prava. Posebno je bitno rješavanje nedoumica u praktičnoj primjeni Zakona o slobodi pristupa informacijama i Zakona o zaštiti ličnih podataka.*“³⁰¹

6.12.3.1 Obučenost službenika za informisanje – javni organi u kantonima

Većina javnih organa u kantonima, gradovima i općinama dostavila je odgovore iz kojih proizlazi da su službenici za informisanje dovoljno edukovani za primjenu ZOSPI FBIH.

Ministarstvo za boračka pitanja Tuzlanskog kantona, Ministarstvo privrede Kantona Sarajevo i Ministarstvo unutrašnjih poslova Unsko-sanskog kantona u odgovorima ističu da su službenici za informisanje djelimično edukovani za postupanje po zahtjevima za pristup informacijama.

Odgovori određenog broja javnih organa pokazuju da službenicima za informisanje ipak treba veći stepen edukacije s ciljem što efikasnije primjene ZOSPI FBIH.³⁰²

U odgovorima je ukazano i na činjenicu da veoma čest slučaj koji se javlja kao problem u radu službenika za informisanje u institucijama jeste da službenik obavlja još jedan posao, te u vezi s tim Kantonalna uprava za inspeksijske poslove u odgovoru ističe da „...*U KUIP-u jedan uposlenik radi na obradi zahtjeva za pristup informacijama, koji istovremeno obavlja i poslove portparola. S ciljem što efikasnije primjene Zakona i ovladavanjem mehanizmima uključivanja javnosti u proces odlučivanja, te jačanja integriteta u organima uprave, službenik za informisanje KUIP-a uzeo je učešće u različitim obukama koje se odnose na primjenu tog zakona.*“³⁰³

6.12.4 Obučenost službenika za informisanje – javni organi Brčko Distrikta BiH

Na pitanje da li institucije smatraju da su službenici za informisanje dovoljno edukovani za efikasnu primjenu zakona o slobodi pristupa informacijama, Skupština Brčko Distrikta – Stručna

³⁰⁰ Federalna uprava za inspeksijske poslove, Federalni agromediterranski zavod, Federalno ministarstvo kulture i sporta, Javna ustanova Centar za edukaciju sudija i tužilaca FBiH, Federalna uprava civilne zaštite i Federalni zavod za agropedologiju;

³⁰¹ Vlada FBiH akt broj 04-05-763/2019 od 16.08.2019. godine;

³⁰² Kantonalni arhiv Travnik, Ministarstvo pravosuđa i uprave Posavskog kantona, Služba za zajedničke poslove kantonalnih organa uprave Bosansko-podrinjskog kantona, Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i izbjeglice Zeničko-dobojskog kantona, Ministarstvo za privredu/gospodarstvo Zeničko-dobojskog kantona, Kantonalna uprava za inspeksijske poslove Tuzlanskog kantona, Ministarstvo rada, zdravstva, socijalne zaštite i prognanih Kantona 10, Kantonalna uprava civilne zaštite Tuzlanskog kantona, Kantonalna uprava civilne zaštite Kantona Sarajevo, Ured Vlade za evropske integracije Zapadnohercegovačkog kantona, Služba za odnose s javnošću Općine Orašje, Služba za opću upravu, društvene djelatnosti, boračko-invalidsku zaštitu i raseljene osobe Grada Živinice i Ministarstvo za građenje, prostorno uređenje i zaštitu okoliša Unsko-sanskog kantona;

³⁰³ Kantonalna uprava za inspeksijske poslove Kantona Sarajevo akt broj 14-03-49-03273/17 od 12.07.2019. godine;

služba u odgovoru navodi da postoji potreban nivo edukovanosti službenika za informisanje za efikasnu primjenu zakona, ali s obzirom na mali broj, u osnovi jednostavnih zahtjeva, bila bi korisna edukacija u rješavanju komplikovanijih zahtjeva.

Komisija za vrijednosne papire Brčko Distrikta BiH u odgovoru je navela da službenici nisu dovoljno informisani, iako u odgovoru ističu da u ovom javnom organu nije imenovan službenik za informisanje.

Policija Brčko Distrikta BiH smatra da su službenici za informisanje djelimično edukovani, ali da su potrebne dodatne edukacije na praktičnim primjerima.

6.13 Prepreke u praksi

6.13.1 Prepreke u praksi – javni organi Bosne i Hercegovine

U dostavljenim odgovorima, javni organi su na različite načine prezentovali prepreke s kojima se suočavaju u praksi prilikom primjene ZOSPI BIH.

Posebno je ukazano na problem neprecizno definisanih pojedinih odredbi ZOSPI BIH, kao što su npr. odredbe člana 8. (izuzetak kod zaštite privatnosti).³⁰⁴ U tom kontekstu javni organi su iznijeli stav da najveću prepreku predstavlja primjena Zakona o zaštiti ličnih podataka u kontekstu ZOSPI BIH, kao i primjena člana 9. ZOSPI BIH u smislu ocjene javnog interesa, te koristi i štete koja bi mogla proizaći iz objavljivanja informacije za koju je utvrđen izuzetak.³⁰⁵

Tako Ministarstvo finansija i trezora Bosne i Hercegovine u odgovoru navodi da su osnovne prepreke nejasnoće ili nepreciznosti u Zakonu, upravo u članu 7, 8. i 9. Zakona, jer se stavlja na slobodnu procjenu službeniku za informisanje ili rukovodiocu institucije da odluči šta je izuzetak, šta privatnost, šta komercijalni interes. U istom odgovoru se navodi i da: „...*Podnosioci zahtjeva mogu postavljati pitanja gdje imenovana i izabrana lica ručaju, s kojim diplomatama i šta razgovaraju za ručkom i što informacije koje su objavljene na web stranici traže da im se dostave odštampane ili u formi tabela.*”³⁰⁶

Agencija za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije u Bosni i Hercegovini ukazala je na važnost uspostavljanja sklada između ZOSPI BIH i Zakona o zaštiti lica koja prijavljuju korupciju u institucijama Bosne i Hercegovine, koji je specifičan i koji u određenim slučajevima onemogućava dosljednu primjenu ZOSPI BIH.³⁰⁷

Ministarstvo odbrane Bosne i Hercegovine ukazuje na nedovoljno razumijevanje od strane organizacionih jedinica značaja zahtjeva i poštivanje zakonskih rokova, kao i nedostatak pravne pomoći pri izradi odgovora.³⁰⁸

³⁰⁴ Agencija za sigurnost hrane akt broj 03-3-12-1001-3/19 od 19.08.2019. godine, Fond za povratak BiH akt broj 03-12-1-392-2/19 od 06.08.2019. godine, Direkcija za evropske integracije akt broj 01-50-MT-1021-2/19 od 01.08.2019. godine;

³⁰⁵ Pravobranilaštvo Bosne i Hercegovine akt broj 04-29-1-PBiH-300/19 od 04.09.2019. godine;

³⁰⁶ Ministarstvo finansija i trezora BiH akt broj 01-16-1-5491-2/19 od 02.08.2019. godine;

³⁰⁷ Agencija za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije akt broj 03-12-1-382-2/19/19 (S.S) od 05.08.2019. godine;

³⁰⁸ Ministarstvo odbrane akt broj 14-03-1-335-25/19 od 26.08.2019. godine;

Centar za informisanje i priznavanje dokumenata iz područja/oblasti visokog obrazovanja je stava da bi Zakon trebalo promijeniti u smislu da se prilagodi potrebama građana Bosne i Hercegovine i da se jasnije precizira njegovo provođenje u praksi.³⁰⁹

Ured za veterinarstvo Bosne i Hercegovine je istakao problem nejasnoće prilikom formulacije pitanja (traženje dodatnih pojašnjenja), kao i utvrđivanje nadležnosti za rješavanje zahtjeva.³¹⁰

Ured koordinatora za reformu javne uprave je prepreke specificirao na sljedeći način:

- Nejasno definisan test javnog interesa, bilo bi dobro da se specificira na koji način se provodi test javnog interesa (tri dijela testa), te propisati da javni organi, ukoliko odbiju zahtjev po osnovu ZOSPI BIH, moraju obrazložiti na koji način su proveli test javnog interesa;
- Nedefinisanost da li službenik može/treba, po ovlaštenju rukovodioca, potpisivati rješenja o postupanju po ZOSPI BIH (različita rješenja u institucijama);
- Nedefinisanost kroz zakonodavstvo ko postupa po ZOSPI BIH ukoliko se službenik zadužen za ZOSPI BIH pozove na isti;
- Nedefinisanost obaveze usklađivanja i izmjena Zakona o Indeks registru (npr. kod nekih institucija proširene su nadležnosti, imaju neke nove podatke koji nisu opisani u Indeksu ili Odluke o troškovima plaćanja kopiranja informacija koje se mijenjaju a njih je potrebno upisati u Vodič);
- Sam ZOSPI BIH je reaktivan a ne proaktivan. Nedostaju odredbe prema kojima te informacije pod kontrolom javnog organa trebaju biti uvijek dostupne javnosti;
- ZOSPI BIH ne govori o potrebi analiziranja provedbe Zakona, ali kroz revizije učinka uočila se potreba, nije jasan okvir za analizu;
- Nedovoljna educiranost službenika za ZOSPI BIH;
- ZOSPI BIH nema propisane rokove za dostavu izvještaja sa statističkim podacima, te se gubi i svrha kaznenih odredbi;
- BiH zakonski nije riješila pitanje otvorenosti podataka, a što utječe i na postupanje po ZOSPI BIH;
- Nejasno kako se tretiraju zahtjevi građana, novinara u vezi s informacijama koje nisu tražene po ZOSPI BIH, da li je potrebno voditi registre.³¹¹

Na sličan način je prepreke definisala i Agencija za državnu službu Bosne i Hercegovine koje između ostalog uključuju:

- Nepotpunost i nepreciznost zahtjeva;
- Dostavljanje zahtjeva putem imejla, bez podataka o podnosiocu;
- Zahtjev za pristup ličnim informacijama je bez razlike u odnosu na zahtjev za pristup kojim se traže lični podaci, ne sadrži svrhu (iako se ZOSPI BIH ne propisuje svrha, kod pristupa ličnim podacima drugih osoba bilo bi potrebno označiti svrhu takvog pristupa, imajući u vidu odredbe Zakona o zaštiti ličnih podataka);
- Traženje informacija u skladu sa ZOSPI BIH, a takve informacije su već dostupne na službenoj web stranici ili su iste dostupne i putem običnog zahtjeva;

³⁰⁹ Centar za informisanje i priznavanje dokumenata iz područja visokog obrazovanja u BiH akt broj 04-12-1228-1/2019 od 29.08.2019. godine;

³¹⁰ Ured za veterinarstvo BiH akt broj 01-7-50-8-582-1/19 od 06.08.2019. godine;

³¹¹ Ured koordinatora za reformu javne uprave BiH akt broj 06-29-1-56-5/17 od 16.09.2019. godine;

- Nепрепозnavanje razlike između službenika za informisanje i službenika za odnose s javnošću;
- Odnos ZOSPI BiH prema Zakonu o zaštiti ličnih podataka, te eventualno Zakon o zaštiti tajnih podataka.

Agencija je ukazala da i ukoliko se informacije objave u postojećem obliku ili se za pristup istoj da uputa (u obliku u kojem postoji na web stranici ili službenom glasniku i sl.), najčešće podnosioci nisu zadovoljni, onda se pokušava doći do informacija na drugi način, u obliku koji podnosiocu odgovara.³¹²

Na problem traženja informacija koje su javno i lako dostupne u izvještajima i reviziji bez da je tražitelj informacije javne izvore podataka prethodno konsultovao, ukazao je i Ured za reviziju institucija Bosne i Hercegovine. Ovo je posebno izraženo u slučaju kada se traže informacije u čiji posjed je Ured došao sekundarnim putem, kroz procesa revizije, dok se zaobilaze primarni proizvođači ili obrađivači podataka.³¹³

Također, vrlo često se zahtijevaju analize podataka koje su u posjedu Centralne izborne komisije BiH što po zakonu navedena Komisija nije u obavezi dostaviti.³¹⁴

Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine je ukazalo na:

- Nedovoljnu edukaciju službenika o ZOSPI;
- Različita su postupanja u praksi spram načina na koji se dopušta podnošenje zahtjeva za pristup informacijama, kao i dokazivanje da je zahtjev podnesen lično ili od strane ovlaštenog zastupnika, pogotovo kada je riječ o zahtjevima koji dolaze putem elektronske pošte;
- Podnosioci zahtjeva sve učestalije dostavljaju upite kojim se traže analize-najčešće finansijske, te kopije predmeta ili više njih uz zahtijevanu komparaciju odnosno pravna tumačenja;
- Sve učestaliji su zahtjevi za izradu finansijskih presjeka i analiza kao i dostavljanje podataka koji su već javni i nalaze se na web stranici.³¹⁵

Uprava za indirektno oporezivanje Bosne i Hercegovine ukazala je na nedorečenost zakona u smislu davanja mogućnosti strankama da potražuju dodatne detaljne analitičko-sintetičku obradu podataka, povećan angažman ljudskih kapaciteta iz različitih organizacionih jedinica, angažman značajnih administrativnih resursa za potrebe štampanja, skeniranja, umnožavanja itd., što u konačnici dovodi do narušavanja vršenja redovnih radnih aktivnosti.³¹⁶

Javni organi su ukazali i na problem pripreme neke informacije (pronalaska predmeta) zbog nedostatka kadrova i obimnosti predmeta.³¹⁷

Određeni broj institucija prilikom postupanja po zahtjevima za slobodan pristup informacijama nije se susreo s preprekama.³¹⁸ Neki javni organi navode da i kada se povremeno i pojave prepreke, uglavnom su vezane za neodređenosti i nedorečenosti u zahtjevima.³¹⁹

³¹² Agencija za državnu službu BiH akt broj 03-50-28-1/19 od 09.08.2019. godine;

³¹³ Ured za reviziju institucija BiH akt broj 01/4-12-832-2/19 od 07.08.2019. godine;

³¹⁴ Centralna izborna komisija BiH akt broj 04-12-561-2/19 od 01.08.2019. godine;

³¹⁵ Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH akt broj 05-12-1-1819-2/19 od 06.08.2019. godine;

³¹⁶ Uprava za indirektno oporezivanje BiH akt broj 01/3-14-1-1632-1/19 od 13.08.2019. godine;

³¹⁷ Ured za razmatranje žalbi BiH, akt broj 01-12-1-5-2/19 od 14.08.2019. godine;

³¹⁸ Agencija za zaštitu ličnih podataka u Bosni i Hercegovini akt broj 05-1-34-16-712-2/19 od 13.08.2019. godine, Institut za mjeriteljstvo Bosne i Hercegovine akt broj 02.1-12-1-1564-2/19 od 19.08.2019. godine, Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa akt broj 05-50-2-516-2/19 od 26.08.2019. godine, Odbor državne službe za

Uprava Bosne i Hercegovine za zaštitu zdravlja bilja i Agencija za unapređenje stranih investicija BiH nisu dostavile odgovor na ovo pitanje.

6.13.2 Prepreke u praksi – javni organi Republike Srpske

Na pitanje koje su prepreke u praksi prilikom postupanja po zahtjevima za slobodan pristup informacijama odgovori javnih organa na nivou Republike Srpske su različiti.

Helikopterski servis Republike Srpske je naveo *"da je jedan od mnogobrojnih problema u primjeni ZOSPI-ja nejasno definisanje drugostepenog organa za postupanje po žalbama, neprecizno definisanje vrste akta za odlučivanje po zahtjevima za pristup informacijama u javnim organima (Zakon propisuje da se odlučuje u formi dopisa iako je jasno da organi uprave prilikom odlučivanja donose upravne akte, a to dopis svakako nije), pitanje troškova umnožavanja materijala regulisano je u Uputstvu o troškovima umnožavanja materijala, međutim u istom nije definisano na koji način javni organi mogu naplatiti troškove fotokopija.*³²⁰

Inspektorat Republike Srpske je naveo kako *"su kroz praksu uočili da građani još uvijek nisu dovoljno upoznati s nadležnostima različitih institucija na nivou entiteta BiH."*³²¹

Ministarstvo saobraćaja i veza Republike Srpske smatra da je *"najčešći problem neupućenost podnosioca zahtjeva u resornu nadležnost, nepotpuni zahtjevi, nejasne informacije o podnosiocu zahtjeva, kao i nepostojanje sankcije za zloupotrebu dostavljene informacije."*³²²

Vlada Republike Srpske-Republički sekretarijat za raseljena lica i migracije je odgovorila *"kako se susreću s problemom centralizacije podataka u zajedničkim institucijama, prvenstveno Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice u BiH, s obzirom na to da se stranke obraćaju direktno Sekretarijatu za konkretne situacije, na koje ne mogu dati konkretne odgovore."*³²³

Odbor državne uprave za žalbe Republike Srpske navodi: *"da bi se u slučaju izmjena Zakona trebale precizirati odredbe koje se odnose na podnošenje žalbe te utvrditi da se protiv konačnih odluka može pokretati spor kao i nadležnost suda i rok za podnošenje tužbe."*³²⁴

žalbe akt broj 01-1-12-1-130-2/19 od 09.08.2019. godine, Agencija za poštanski promet akt broj 01-03-1-50-4-474-5/19 od 08.08.2019. godine, Direkcija za civilno zrakoplovstvo akt broj 1-2-50-2-538-2/19 od 05.08.2019. godine, Služba za zajedničke poslove institucija BiH akt broj 06/1-50-1-1709-1/19 od 07.08.2019. godine, Ured za harmonizaciju i koordinaciju sistema plaćanja u poljoprivredi, ishrani i ruralnom razvoju BiH akt broj 02-9-50-3-1882/19 od 01.08.2019. godine, Ministarstvo komunikacija i transporta BiH akt bez broja, zaprimljen dana 06.08.2019. godine, Institut za intelektualno vlasništvo akt broj 05-12-1-554-2/19SD od 30.07.2019. godine, Konkurencijsko vijeće BiH akt broj 01-12-1-213-3/19 od 01.08. 2019. godine, Agencija za lijekove i medicinska sredstva BiH akt broj 10-02.3-3784-1/19 od 01.08.2019. godine, Agencija za osiguranje u BiH akt broj 02-12-233-2/19 od 06.08.2019. godine, Regulatorna agencija za komunikacije BiH akt bez broja, zaprimljen dana 05.08.2019. godine, Agencija za javne nabavke BiH akt broj 02-12-2125-2/19 od 31.07.2019. godine, Agencija za nadzor nad tržištem u BiH akt broj 02-12-368-2/19 od 08.08.2019. godine i Institut za standardizaciju BiH akt broj 04-50.1-45-957-2/19 od 01.08.2019. godine;

³¹⁹ Agencija za antidoping kontrolu BiH akt bez broja i datuma;

³²⁰ Helikopterski servis Republike Srpske akt broj 116/19 od 31.07.2019. godine;

³²¹ Inspektorat Republike Srpske akt broj 24.2004/054-101-2/19 od 06.08.2019. godine;

³²² Ministarstvo saobraćaja i veza Republike Srpske akt broj 13.02-053-1421/19 od 08.08.2019. godine;

³²³ Vlada Republike Srpske-Republički sekretarijat za raseljena lica i migracije akt broj 26.05-07-882/19 od 12.08.2019. godine;

³²⁴ Odbor državne uprave za žalbe Republike Srpske akt broj 052-326/19 od 06.08.2019. godine;

Ostali odgovori se najčešće odnose na neupućenost stranaka i nepotpune zahtjeve, dok većina institucija tvrdi kako nemaju prepreka pri postupanju sa zahtjevima za slobodan pristup informacijama.

6.13.3 Prepreke u praksi – javni organi Federacije Bosne i Hercegovine

Najčešće prepreke s kojima se susreću javni organi na nivou Federacije Bosne i Hercegovine prilikom postupanja po zahtjevima za slobodan pristup informacijama, odnose se, između ostalog, i na nepotpune zahtjeve i neupućenost podnosioca zahtjeva.³²⁵

Određeni broj javnih organa, kao najveću prepreku, vidi koliziju odredbi Zakona o zaštiti ličnih podataka i zakona o slobodnom pristupu informacijama.³²⁶

Federalno ministarstvo zdravstva je istaklo da je najveća prepreka prilikom postupanja po zahtjevima za slobodan pristup informacijama: *"...da Zakon nije dovoljno definisan kao i u vezi s članom 9. odnosno u ispitivanju javnog interesa. Nije zanemariv broj zahtjeva koji nemaju karakter pristupa informacijama u smislu kako je to definisano Zakonom dok i u takvim slučajevima Ministarstvo poduzima sve moguće radnje kako bi omogućili pristup informacijama."*³²⁷

Ostale ispitane institucije navode da, do sada u praksi, nisu imali većih prepreka prilikom postupanja po zahtjevima za slobodan pristup informacijama.

6.13.3.1 Prepreke u praksi – javni organi u kantonima

Ministarstvo unutrašnjih poslova Hercegovačko-neretvanskog kantona u odgovoru navodi da je ZOSPI FBIH nejasan i neprecizan, te ima dosta nedoumica oko primjene pojedinih članova i tumačenja samih izraza navedenih u Zakonu. Ministarstvo dalje navodi da je ZOSPI FBIH u koliziji sa Zakonom o zaštiti ličnih podataka, po kojem ovo Ministarstvo postupa tako da se traži pravna osnova i svrha za pristup ličnim podacima.³²⁸

Ministarstvo pravde i uprave Kantona Sarajevo u odgovoru ističe da je potrebno izmijeniti i dopuniti ZOSPI FBIH jer su pojedine odredbe u Zakonu nejasne, a neke međusobno kontradiktorne. Kao primjer, u odgovoru navode član 14. ZOSPI FBIH, kojim se uređuje pravo stranke na prigovor na rješenje o pristupu informacijama, a u ostalom dijelu Zakona spominje se redovni pravni lijek odnosno pravo na žalbu.³²⁹

U primjeni ZOSPI FBIH, službenici se prilikom obrade zahtjeva susreću s problematikom ispitivanja javnog interesa. Ministarstvo unutrašnjih poslova Srednjobosanskog kantona, kao

³²⁵ Federalna uprava za geodetske poslove i imovinsko-pravne poslove akt broj 01-02-123372019 od 29.07.2019. godine, Federalna uprava za civilne poslove akt broj 03-05/18-457-1/19 od 08.08.2019. godine, Služba za zajedničke poslove organa i tijela FBiH akt broj 03-05-2288/19 od 07.08.2019. godine, Vlada Federacije BiH-Ured za odnose s javnošću akt broj 01-49-88/19 od 02.08.2019. godine, Federalna uprava za inspekcijske poslove akt broj 01-49-1-03850/2019 od 21.08.2019. godine, Regulatorna komisija za energiju u FBiH akt broj 04-01-836-02/19 od 28.06.2019. godine, Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije akt broj 04-49-1365/19 od 13.08.2019. godine;

³²⁶ Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke akt broj 01-49-3277-1/19 od 30.08.2019. godine, Javna ustanova Centar za edukaciju sudija i tužilaca FBiH akt broj 01-38-348-02/19 od 03.09.2019. godine, Vlada Federacije Bosne i Hercegovine akt broj 04-05-763/2019 od 03.09.2019. godine;

³²⁷ Federalno ministarstvo zdravstva akt broj 01-10-4715/19 od 05.08.2019. godine;

³²⁸ Ministarstvo unutrašnjih poslova Hercegovačko-neretvanskog kantona akt broj 02-03/1-1-04-741/19 od 11.09.2019. godine;

³²⁹ Ministarstvo pravde i uprave Kantona Sarajevo akt bez broja, zaprimljen dana 19.08.2019. godine;

prepreku vidi kontradiktornost u primjeni propisa ZOSPI FBIH i Zakona o zaštiti ličnih podataka, kao izuzetaka u primjeni istih.³³⁰

Ministarstvo pravosuđa i uprave Posavskog kantona u odgovoru navodi da broj zahtjeva za slobodan pristup informacijama koji je upućen ovom Ministarstvu na godišnjoj razini je u prosjeku četiri zahtjeva, te da službenik za informisanje nije imao prepreka u praksi prilikom postupanja po zahtjevima.³³¹

Kao glavne prepreke Ministarstvo za građenje, prostorno uređenje i zaštitu okoliša Unsko-sanskog kantona u odgovoru navodi premalo vremena da se posveti ovim zahtjevima, jer službenici za informisanje po zahtjevima za pristup informacijama obrađuju uz svoje redovne poslove. Također, isto Ministarstvo ukazuje da su pojedine odredbe ZOSPI FBIH i Zakona o zaštiti ličnih podataka neusklađene, te da je potrebno tačnije precizirati pojedine odredbe ZOSPI FBIH.³³²

Jedna od prepreka za Ministarstvo za boračka pitanja Tuzlanskog kantona jeste neznanje podnosioca zahtjeva za pristup informacijama kada su u pitanju fizička lica koja ne znaju pravilno formulisati zahtjev što otežava postupanje. S obzirom na učestalost zahtjeva za pristup informacijama, smatraju da bi bilo poželjno češće održavati edukativne sastanke. U odgovoru istog Ministarstva ističe se da Zakon o zaštiti ličnih podataka, uveliko otežava primjenu i postupanje prema Zakonu o slobodi pristupa informacijama koji je u odnosu na Zakon o zaštiti ličnih podataka dosta liberalan.³³³

Kantonalna uprava za inspeksijske poslove Kantona Sarajevo navodi da je evidentno da se osim službenika za informisanje u proces edukacije trebaju uključiti i ostali namještenici i državni službenici javnih organa, kako bi se podigla i njihova svijest o značaju djelovanja u javnom interesu putem primjene Zakona o slobodi pristupa informacijama, posebno radi čestih dilema vezanih za primjenu tog Zakona, kao i Zakona o zaštiti ličnih podataka BiH.³³⁴

Kantonalna agencija za privatizaciju Tuzlanskog kantona, kao najčešći problem, ističe traženje dokumentacije koja nije izvorno sačinjena od Agencije, a koja je pribavljena u procesu provođenja pripreme preduzeća za privatizaciju.³³⁵

Grad Živinice u odgovoru navodi nekoliko prepreka, među kojima je tumačenje termina „privatnost treće osobe“ i „komercijalni interes“. Izuzetno, kao problem se javlja i provedba testa javnog interesa. Također, isti javni organ u odgovoru predlaže da se jasno definiše koje informacije se dostavljaju primjenom ZOSPI FBIH, u odnosu na informacije koje se traže radi dokaznog postupka u parničnim, izvršnim i dr. sudskim postupcima ili radi sačinjavanja tužbe od strane advokata koji se vrlo često pozivaju na ovaj Zakon.³³⁶

Kantonalni arhiv Travnik, u odgovoru ističe da Zakon o slobodi pristupu informacijama niti u jednom članu ne tretira odnos prema arhivskoj građi, što stvara nejasnoće po više pitanja, a koje treba riješiti. Inače, potrebno je uskladiti i striktno ograničiti odredbe ZOSPI FBIH, Zakona o zaštiti ličnih podataka i Zakona o arhivskoj građi i Arhivu Bosne i Hercegovine, koji su često u koliziji.³³⁷

³³⁰ Ministarstvo unutrašnjih poslova Srednjobosanskog kantona akt broj 01/2-49-1-1097/19 od 27.08.2019. godine;

³³¹ Ministarstvo pravosuđa i uprave Posavskog kantona akt broj 03-05-204/19 od 01.08.2019. godine;

³³² Ministarstvo za građenje, prostorno uređenje i zaštitu okoliša Unsko-sanskog kantona akt broj 11-10-8737-2/19 od 07.08.2019. godine;

³³³ Ministarstvo za boračka pitanja Tuzlanskog kantona akt broj 15/1-05-015702/19 od 31.07.2019. godine;

³³⁴ Kantonalna uprava za inspeksijske poslove Kantona Sarajevo akt broj 14-03-49-03273/17 od 12.07.2019. godine;

³³⁵ Kantonalna agencija za privatizaciju Tuzlanskog kantona akt broj 01-06-372/2019 od 08.08.2019. godine;

³³⁶ Grad Živinice akt broj 02/3-05-4386/19 od 19.08.2019. godine;

³³⁷ Kantonalni arhiv Travnik akt broj 05-48.11-126/19 od 09.08.2019. godine;

Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta Zapadnohercegovačkog kantona navodi da prepreku stvaraju upiti pojedinaca, koji se pozivaju na ZOSPI FBIH, iako su iste objavljene u štampanim ili elektronskim medijima, na koji način te informacije postaju i opće dostupne.³³⁸

Ministarstvo privrede Kantona Sarajevo kao prepreke navodi needuciranost službenika koji obrađuju zahtjeve, kao i da su zahtjevi neprecizno definisani i da se podnose ili traže putem telefona. Veoma čest slučaj je da u zahtjevu nema naznačena identifikacija podnosioca, pa se ne može dostaviti odgovor, a nije rijedak slučaj i da podnosioci traže informacije s kojima organ ne raspolaže.³³⁹

Problem nedovoljne educiranosti subjekata koji dostavljaju zahtjeve za pristup informacijama navodi i Ministarstvo unutrašnjih poslova Zeničko-dobojskog kantona.³⁴⁰

Ministarstvo unutrašnjih poslova Unsko-sanskog kantona, kao prepreku navodi slučajeve kada se traži dostavljanje zapisnika o uviđaju, zapisnika o uzimanju izjave osumnjičenog lica, te razne vrste informacija koje se odnose na informacije sačinjene u policijskom organu tokom provođenja istrage. Jedna od dilema jeste i da li su informacije o adresi prebivališta registriranim motornim vozilima, JMBG, mogu podvesti pod ZOSPI FBIH ili su to činjenice iz službene evidencije.³⁴¹

Općina Travnik i Ministarstvo unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo u odgovoru navode da je zloupotreba Zakona o slobodi pristupa informacijama od strane novinara i advokata jedna od prepreka u njegovoj primjeni.³⁴²

6.13.4 Prepreke u praksi na nivou Brčko Distrikta BiH

Na pitanje koje su prepreke u praksi prilikom postupanja po zahtjevima za slobodan pristup informacijama, odgovori su različiti. Stručna služba Skupštine Brčko Distrikta BiH smatra da nije bilo posebnih prepreka.³⁴³

Osnovna prepreka za postupanje po zahtjevima za pristup informacijama za Pravosudnu komisiju Brčko Distrikta BiH jeste neprecizan i nepotpun ZOSPI BiH koji kao takav ostavlja određene nedoumice prilikom primjene u konkretnim predmetima, naročito kod utvrđivanja izuzetaka i ispitivanja javnog interesa.³⁴⁴

Policija Brčko Distrikta BiH kao prepreke u praksi navodi: “Nepotpuni zahtjevi i član 10. Zakona o policiji Brčko Distrikta BiH jer je preširoko postavljen, teško je naći mjeru i način da bi se ispoštovao Zakon o slobodi pristupa informacijama u Bosni i Hercegovini.”³⁴⁵

³³⁸ Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta Zapadnohercegovačkog kantona akt broj 07-01-49-423-2/19 od 01.08.2019. godine;

³³⁹ Ministarstvo privrede Kantona Sarajevo akt broj 07-01-10-29781-2/19 od 05.08.2019. godine;

³⁴⁰ Ministarstvo unutrašnjih poslova Zeničko-dobojskog kantona akt broj 08-01-01/1-02-1-3933-1/19 od 02.08.2019. godine;

³⁴¹ Ministarstvo unutrašnjih poslova Unsko-sanskog kantona akt broj 05-01-05-61/19 od 08.08.2019. godine;

³⁴² Općina Travnik akt broj 03-05-14-21-157/19 od 12.08.2019. godine i Ministarstvo unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo akt broj 01-5-49-4298 od 16.08.2019. godine;

³⁴³ Skupština Brčko Distrikta BiH akt broj 02-05-828/19 od dana 07.08.2019. godine;

³⁴⁴ Pravosudna komisija Brčko Distrikta BiH akt broj SuPK-1337/19 od dana 02.08.2019. godine;

³⁴⁵ Član 10. (Povjerljivi dokumenti) Zakona o policiji Brčko Distrikta BiH („Službeni glasnik 31/2009, 60/2010, 31/2011 i 14/2019):

(1) Dokumenti koje sačini ili čuva policija smatraju se povjerljivim, i koriste se samo za potrebe policije.

(2) Dokumenti koje izrađuje policija prilikom izvođenja krivične istrage ili o osobama koje su u pritvoru, daju se javnosti na uvid u skladu sa zakonom.

(3) Dokumenti koji se trebaju koristiti u sudskim postupcima prosljeđuju se nadležnom tužilaštvu ili sudovima, u skladu sa zakonom.

(4) Pristup ostalim dokumentima policije ili dokumentima koje čuva policija daju se na uvid sudskim nalogom.

7 ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

Zakonodavstvo u Bosni i Hercegovini koje uređuje pitanje slobode pristupa informacijama je zasnovano na principu osiguranja maksimalnog objelodanjivanja informacija, gdje su javni organi obavezni objaviti ključne informacije, pri čemu bi trebali imati i aktivnu ulogu u promovisanju otvorene vlade, što podrazumijeva i otvorenost sastanaka javnih organa za javnost. Izuzeci od objavljivanja moraju biti jasno i eksplicitno naznačeni, a zahtjevi za informacije moraju biti brzo i pravedno obrađeni, uz osiguranje da svaki odbijeni zahtjev bude razmatran od drugostepenog organa izvan javnog organa koji je odlučivao o zahtjevu u prvom stepenu. Građane ne treba obeshrabrivati prevelikim troškovima postupka obrade zahtjeva. Zakone koji nisu u skladu s principom maksimalnog objelodanjivanja treba izmijeniti, dok pojedinci koji objave informaciju o kršenju ili nepoštivanju procedure moraju biti zaštićeni.

7.1 Zakonodavstvo

Pravo na slobodan pristup informacijama u Bosni i Hercegovini uređeno je zakonima usvojenim na nivou Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske. Od dana usvajanja ZOSPI BiH je nekoliko puta djelimično mijenjan, ZOSPI FBiH pretrpio je jednu izmjenu, dok u pogledu ZOSPI RS do sada nije bilo izmjena.

Neusklađenost pozitivnog zakonodavstva koje reguliše pitanje prava na pristup informacijama u Bosni i Hercegovini s međunarodnim dokumentima ljudskih prava i činjenica da manjkavosti istog predstavljaju prepreke za primjenu u praksi, razlozi su zbog kojih su pokretane proceduralne radnje za izmjenu zakona na nivou Bosne i Hercegovine.

Iako je Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine tokom 2016. godine otvorilo proces javnih konsultacija o novom Zakonu o slobodi pristupa informacijama Bosne i Hercegovine, do dana izrade ovog izvještaja postupak nije okončan.

U periodu od 7-9. februara 2018. godine održana je *Taiex - IPA, ENI -Taiex stručna misija na temu „Unapređenje prava na pristup informacijama u Bosni i Hercegovini“* nakon čega je izrađen i Ministarstvu pravde Bosne i Hercegovine upućen Stručni izvještaj „Unapređenje prava pristupa informacijama u Bosni i Hercegovini“ od 19.02.2018. godine, koji sadrži ocjenu usklađenosti pravnog okvira Bosne i Hercegovine u odnosu na međunarodne standarde koji uređuju pitanje slobode izražavanja i slobode pristupa informacijama i jasne preporuke na koji način nadležni organi države trebaju urediti pitanje slobode pristupa informacijama.

Osim navedenog treba spomenuti i Zajedničke inicijative Organizacije za ekonomsku saradnju i razvoj (OECD) i Evropske unije (SIGMA) - Podrška poboljšanju upravljanja i rukovođenja koja je u januaru 2019. godine objavila dokument pod nazivom „Poboljšanje zakonodavnog okvira za pristup javnim informacijama u Bosni i Hercegovini“. Isti sadrži sveobuhvatnu analizu zakonodavstva o pristupu javnim informacijama u Bosni i Hercegovini i to na nivou Bosne i Hercegovine, u Federaciji Bosne i Hercegovine, Republici Srpskoj i Brčko Distriktu BiH, preporuke o mogućim izmjenama i dopunama kojima se povećava transparentnost javnih organa i usklađuju standardi pristupa informacijama širom zemlje.

7.2 Izuzetak od objavljivanja zbog zaštite privatnosti trećih lica

Analiza postupanja javnih organa, u slučaju podnošenja zahtjeva za pristup informacijama koje se odnose na privatnost trećih lica zahtijeva, prije svega, sagledavanje šta javni organi podrazumijevaju pod terminom „*privatnost trećeg lica*“.

Prisutna je raznolikost odgovora na ovo pitanje. Javni organi u Bosni i Hercegovini pod ovom formulacijom podrazumijevaju podatke koji predstavljaju sve vrste informacija, koji na bilo koji način mogu otkriti privatnost trećeg lica, odnosno, bilo koju informaciju koja se odnosi na treće lice – fizičko lice na osnovu kojeg je utvrđen ili se može utvrditi identitet lica. Također su prisutna i stajališta da je to informacija kojom se zadire u lične interese trećih lica, a prilikom utvrđivanja koje su to informacije institucija se služi i odredbama Zakona o zaštiti ličnih podataka BiH, i/ili zakona o slobodi pristupa informacijama.

Kod definisanja pojma: „*privatnost trećih lica*“, pojedini javni organi su se pozvali na odredbu člana 3. Zakona o zaštiti ličnih podataka, dok je manji broj institucija definisao pojam privatnost trećeg lica uz pomoć Zakona o slobodi pristupa informacijama, pozivajući se na član 3. stav (4) koji definiše značenje „lične informacije“. Pod ličnim podacima javni organi smatraju sve informacije ili podatke pomoću kojih se može identifikovati neki pojedinac.

Značajan broj javnih organa smatra da su to lični interesi koji se odnose na privatnost trećih lica kako je i propisano članom 8. ZOSPI, odnosno, da su to lični interesi i podaci trećih lica, dok neki javni organi navode da je to lična informacija, podaci, koji podrazumijevaju privatnost trećih lica, lične i poslovne prirode, identifikacijski broj, fizički identitet, ekonomski i etnički identitet, genetski i tjelesni podaci, privatnost pošte, telefonski razgovori i drugi oblici komunikacije, raso, nacionalno ili etničko porijeklo, političko mišljenje ili stranačka pripadnost ili članstvo u sindikatima, religijsko, filozofsko ili drugo uvjerenje, zdravstveno stanje, seksualni život, krivične presude, biometrijski podaci, bankovni računi i sl, lični podaci zaposlenih kao i lični podaci zainteresovanih strana s kojima javni organ saraduje, podatke o plaćanjima na osnovu presuda, vansudskim nagodbama, isplate iz budžeta pojedincima, na osnovu rješenja za jednokratnu ili humanitarnu pomoć, dijelom podatke iz radnih odnosa, podatke obuhvaćene službenom tajnom ili tretirane Zakonom o zaštiti ličnih podataka.

Javni organi pod ličnim informacijama podrazumijevaju i javna sredstva dodijeljena za socijalna primanja, zdravstvenu zaštitu i zaštitu od nezaposlenosti, te bilo kakve informacije o vršenju javne funkcije i sve sudske odluke koje nisu uključene u ograničenu listu informacija.

Zakoni o slobodi pristupa informacijama u Bosni i Hercegovini propisuju da će nadležni javni organ utvrditi izuzetak kada opravdano utvrdi da tražene informacije uključuju lične interese koji se odnose na privatnost trećeg lica. Značajan broj javnih organa je citirao navedenu zakonsku odredbu bez dostavljanja informacije o proceduri postupanja u ovim slučajevima. Veoma mali broj javnih organa je odgovorio na koji način i u skladu sa zakonima o slobodi pristupa informacijama je moguće dozvoliti pristup informacijama koje sadrže podatke o trećem licu. Određene institucije se kod donošenja odluke pozivaju i/ili na Zakon o zaštiti ličnih podataka i na Zakon o javnim nabavkama. Ovakav pristup javni organi pravdaju činjenicom da informacije koje uključuju privatnost trećih lica su ljudska prava zagarantovana konvencijama i domaćim

ustavnim i zakonskim odredbama. Može se zaključiti da je u ovim slučajevima dominantno postupanje institucija usmjereno ka tome da se zaštiti pravo trećeg lica, pri čemu izostaje razmatranje pitanja javnog interesa, imajući u vidu činjenicu da informacija predstavlja javno dobro.

Prisutne su i prakse da se vrše konsultacije s organizacionim jedinicama za pravna pitanja unutar javnog organa što otvara pitanje uloge službenika za informisanje, odnosno njegove osposobljenosti da samostalno donosi odluke po zahtjevu za slobodu pristupa informacijama. U ovom slučaju, nejasno je onda ko je prvostepeni organ koji odlučuje o zahtjevu.

Praksa vršenja zatamnjenja ličnih podataka, odnosno anonimizacije ličnih podataka, otvara pitanje postupanja javnih organa u skladu s članom 8. Zakona o slobodi pristupa informacijama.

Iako postoji mogućnost razdvajanja informacije na dijelove, u smislu člana 10. Zakona o slobodi pristupa informacijama, primjetno je da javni organi u neznatnoj mjeri ovu mogućnost koriste. Razdvajanje informacije na dijelove, između ostalog, podrazumijeva i zatamnjenje ličnih podataka fizičkih osobe, a za koje ne postoji javni interes da budu dostupni javnosti (adresa, broj bankovnog računa, broj lične karte, podaci iz zdravstvenih kartona i slično).

Zabrinjavajuće je da odluke određenih javnih organa zavise i od toga da li zahtjev sadrži svrhu i pravnu osnovu za saopćavanje traženih informacija, ili da se traži pomoć drugih institucija kod odlučivanja o konkretnom zahtjevu, što ukazuje na neizgrađene kadrovske kapacitete za primjenu zakona o slobodi pristupa informacijama.

Kada je riječ o postupanju arhiva u Bosni i Hercegovini, na osnovu pristiglih odgovora može se izvesti zaključak da arhivi postupaju u smislu Zakona o arhivskoj građi. U odgovorima pojedinih arhiva³⁴⁶ navodi se da ovo pitanje postavlja velike izazove i pažnju u arhivskim krugovima nakon usvajanja EU regulative 2016/679 (EU GDPR). Zaštita ličnih podataka u arhivskoj službi stvara velike probleme jer je jako teško odvojiti pojam „*privatnost*“ trećih lica u aktima koja nastaju djelatnostima državne uprave, a arhivsko zakonodavstvo dozvoljava pravo korištenja arhivske građe najduže 30 godina od nastanka. Tako da sve osim određenih arhivskih fondova bi trebalo biti dostupno javnosti nakon 30 godina. Arhivisti smatraju da se na ovaj način gase demokratska prava, jer su arhivi kao institucije nastali u Francuskoj revoluciji kao izraz demokratskog prava naroda.

Dosadašnja praksa Ombudsmena Bosne i Hercegovine pokazala je da postoje izražene nejasnoće u vezi s odnosom važećih zakona o slobodi pristupa informacijama i Zakonom o zaštiti ličnih podataka u Bosni i Hercegovini. S tim u vezi, ističemo da su navedeni zakonski propisi komplementarni jedan drugom. Cilj zakona o slobodi pristupa informacijama u Bosni i Hercegovini jeste omogućavanje pristupa informacijama koje posjeduju javni organi, ali samo ukoliko je saopćavanje iste u javnom interesu, pri čemu se, između ostalog, cijeni i okolnost da li tražena informacija sadrži lične podatke. S druge strane, cilj Zakona o zaštiti ličnih podataka u Bosni i Hercegovini jeste da se na teritoriji Bosne i Hercegovine svim licima, bez obzira na njihovo državljanstvo ili prebivalište, osigura zaštita ljudskih prava i osnovnih sloboda, a

³⁴⁶ Kantonalni arhiv Travnik i Arhiv Federacije BiH;

naročito pravo na privatnost i zaštitu podataka u pogledu obrade ličnih podataka koji se na njih odnose.

7.3 Test javnog interesa

Zakoni o slobodi pristupa informacijama u Bosni u Hercegovini zasnivaju se na principu da su informacije javno dobro, dakle, vlasništvo svih građana, a da su javni organi samo kontrolori tih informacija. Prema ovom principu, sve informacije trebaju biti dostupne javnosti, osim ako zakonom nisu utvrđene kao izuzeci, jer sadrže određene informacije u vezi s funkcijama javnih organa (član 6.); povjerljivim komercijalnim informacijama (član 7.); zaštitom privatnosti (član 8.). Provođenje testa javnog interesa praktično znači da se ograničenja propisana Zakonom provode zbog neophodnosti zaštite od ozbiljne povrede pretežnijeg interesa pri čemu se nijedna odredba Zakona ne smije tumačiti na način koji bi imao za posljedicu ukidanje nekog prava utvrđenog ovim Zakonom ili njegovog ograničenja u većoj mjeri od one koja je Zakonom propisana.

Sprovođenje testa javnog interesa podrazumijeva sljedeće radnje:

1. Provjera da li se traženi pristup informaciji uskraćuje radi zaštite zakonom nabrojanih izuzetaka/interesa;
2. Ako se utvrdi da je tako, da li bi omogućavanjem traženog pristupa taj interes bio ozbiljno povrijeđen u konkretnom slučaju;
3. Da li je po mjerilima demokratskog društva neophodno uskratiti pristup informaciji.

Vezano za razmjernost bitno je ukazati na sljedeće korake: (1) utvrđivanje da li je mjera ograničenja pristupa informaciji adekvatna za ostvarenje cilja koji se želi postići, (2) utvrđivanje da li je navedena mjera nužna za ostvarenje predmetnog cilja, odnosno postoji li neka manje restriktivna mjera kojom se može postići isti cilj. Ovo je ključni korak u primjeni načela razmjernosti jer ukoliko mjera ne prolazi test nužnosti, nema potrebe za nastavkom provođenja testa, (3) utvrđivanje proporcionalnosti, jer iako je mjera adekvatna i nužna, ona ipak neće biti dopuštena ako je njome narušena pravedna ravnoteža.

Dakle, testom javnog interesa se procjenjuje da li prevladava interes objave informacija ili njihovog uskraćivanja, budući da se tražena informacija nalazi u domenu ograničenja relativnog karaktera kod kojih se može, ali i ne mora uskratiti pristup. Odbijanje zahtjeva za ostvarivanjem prava na pristup informacijama nije opravdano ukoliko tijelo javne vlasti ne dokaže da je informacija podvrgnuta striktnom „trodijelnom testu“ prema kojem je opravdano da bude izuzeta od objavljivanja, a teret dokaza opravdanosti ograničenja uvijek pada na držatelja informacija. Uglavnom kod ocjene razmjernosti ključni element je da li tražene informacije ukazuju na bilo kakve prestupe, nepravdu, zloupotrebu vlasti, nemar u obavljanju službene dužnosti, nepoštivanje zakonske obaveze, neovlašteno trošenje javnih sredstava i opasnost po zdravlje ili sigurnost pojedinca, društva i čovjekove okoline.

Ukoliko se međusobno uporede odgovori javnih organa na pitanja iz upitnika u vezi s primjenom izuzetaka od objavljivanja u praksi i sprovođenja testa javnog interesa, može se zaključiti da

postoji visok stepen nerazumijevanja, kako samih osnova koje predstavljaju izuzetke, tako i procedure postupanja.

Većina javnih organa smatra da samo prisustvo činjenica koje se po Zakonu smatraju izuzecima, predstavlja dovoljnu osnovu da se donese rješenje o odbijanju pristupa informacija, a da se ne sprovodi test javnog interesa.

Istovremeno, značajan broj javnih organa je odgovorio da u praksi nije imao slučajeve u kojima bi primijenio član 9. Zakona o slobodi pristupa informacijama koji se odnosi na obavezu sprovođenja testa javnog interesa, a istovremeno su odgovorili da su imali podnesene zahtjeve za pristup informacijama koje se odnose na komercijalne interese i/ili zaštitu privatnosti trećeg lica. Upravo ova činjenica ukazuje da su ovi zahtjevi uglavnom odbijani.

Veoma mali broj organa je odgovorio da postupa u skladu s članom 9. Zakona, pri čemu su dostavili kopiju rješenja koja sadrže obrazloženje, dok su neki od anketiranih organa naveli da bi traženu informaciju, bez obzira na izuzetke utvrđene u Zakonu, objavili, ako bi to bilo opravdano javnim interesom. Pri tome se u obzir uzima svaka korist i šteta koje mogu proisteći iz saopćavanja informacije. Posebno se u obzir uzimaju činjenice da li informacija sadrži bilo kakve dokaze za nepoštivanje zakonske obaveze, neovlašteno trošenje javnih sredstava, opasnost po zdravlje ili sigurnost pojedinca itd.

7.4 Okolnosti za izuzimanje informacije od objavljivanja

Većina javnih organa obuhvaćenih istraživanjem izjasnila se da prilikom donošenja odluke o izuzimanju određene informacije od objavljivanja uzima u obzir sve okolnosti, dakle i korist i štetu koja može proisteći iz saopćavanja informacija.

7.5 Odlučivanja po zahtjevu za pristup informacijama

ZOSPI BiH koji se primjenjuje i u Brčko Distriktu BiH i ZOSPI FBiH je utvrdio da se po zahtjevu za pristup informacijama donosi odluka u formi rješenja, dok ZOSPI RS propisuje da se po zahtjevu odlučuje u formi dopisa. Praksa pokazuje da u najvećem broju slučajeva na nivou Bosne i Hercegovine, Federacije BiH, kantona i Brčko Distrikta BiH, javni organi odluke donose u formi rješenja, ali da je prisutna i praksa da se odlučuje zaključkom i dopisom.

U Republici Srpskoj obavijest po zahtjevu se šalje u formi dopisa, što je u skladu s važećim Zakonom o slobodi pristupa informacijama Republike Srpske, uz izuzetke javnih organa koji donose rješenje.

Zakonima je utvrđena obaveza javnog organa da u odluci navede pouku o pravu na žalbu, adresu organa kojem se žalba podnosi, rok i troškove za podnošenje žalbe te uputstvo o pravu obraćanja Ombudsmenu, s naznakom neophodnih podataka za kontaktiranje Ombudsmena.

Istraživanje je pokazalo prisutnost različitih praksi kod izvršenja ove obaveze, od toga da se daje pouka o pravu na žalbu donosiocu rješenja, drugostepenom organu unutar javnog organa, najčešće je to rukovodilac organa, Žalbenom vijeću pri Vijeću ministara za nivo Bosne i

Hercegovine, Apelacionoj komisiji Brčko Distrikta BiH, do toga da se ne navodi pouka o pravnom lijeku. U nekim slučajevima se navodi i uputstvo o pravu obraćanja Ombudsmenu za ljudska prava Bosne i Hercegovine dok u određenom broju slučajeva javni organi ne izvršavaju ovu svoju obavezu. Kako je ranije navedeno, Okružni sud u Banjoj Luci zauzeo je stanovište da se protiv obavijesti ili dopisa donesenih po zahtjevima za pristup informacijama, može pokrenuti upravni spor, te da bez obzira što nisu sačinjeni u formi rješenja, isti predstavljaju upravne akte.

7.6 Ispitivanje opravdanosti zahtjeva ili traženje obrazloženja

Pristup informacijama javni organ treba osigurati, bez vršenja procjene opravdanosti razloga za podnošenje zahtjeva. Nažalost, istraživanje pokazuje da su još uvijek prisutne prakse da javni organi prilikom odlučivanja o zahtjevu za pristup informacijama ispituju njegovu opravdanost ili zahtijevaju obrazloženje zahtjeva. Prisutna je i različita praksa u postupanju u slučaju prijema zahtjeva za koji javni organ nije nadležan. Određeni broj javnih organa zahtjev vraća podnosiocu dajući informaciju o nadležnom organu, dok drugi zahtjev prosljeđuju nadležnom organu i o tome obavještavaju podnosioca zahtjeva.

7.7 Službenik za informisanje

Zakoni o slobodi pristupa informacijama nalažu javnim organima imenovanje službenika za informisanje. Većina javnih organa na svim nivoima vlasti je tu obavezu izvršila, međutim, postoji i određeni broj javnih organa koji ni nakon 19 godina od usvajanja Zakona još uvijek ovu obavezu nije realizovao. Samo imenovanje u nekim javnim organima ima određene nedostatke, jer se najčešće poslovi i radni zadaci službenika za informisanje pridodaju nekim drugim poslovima i radnim zadacima na koje je raspoređen uposlenik u skladu s općim aktom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji, te poslovi koje obavlja službenik za informisanje nisu uključeni u ovu sistematizaciju, već se smatraju nekim dodatnim poslovima koji kao takvi nisu zasebno vrednovani. Najčešće je prisutna praksa da se portparol javnog organa smatra i službenikom za informisanje.

Javni organi obuhvaćeni istraživanjem, a prema dostavljenim odgovorima imaju podijeljeno mišljenje vezano za pitanje da li su službenici za informisanje dovoljno educirani za efikasnu primjenu zakona o slobodi pristupa informacijama u Bosni i Hercegovini. Značajan broj javnih organa smatra da je edukacija poželjna, ne samo službenika za informisanje, već svih državnih službenika i lica koja vrše javna ovlaštenja, a koja se nalaze u posjedu informacija.

7.8 Vodiči za pristup informacijama i indeks registri informacija

Značajan broj javnih organa je izvršio obavezu izrade i objavljivanja vodiča za pristup informacijama i indeks registara informacija. Međutim, javni organi ne vrše redovno ažuriranje, posebno kada se govori o Indeks registru informacija, a s obzirom na promjene nadležnosti, djelovanja ili drugih okolnosti koje utječu na listu informacija koje trebaju biti dostupne javnosti. Ovo je posebno značajno kada se govori o aktivnostima na uvođenju proaktivnog objavljivanja informacije u okviru uspostave sistema e-vlada. Drugi dio zakonske obaveze, a koji se odnosi na dostavljanje vodiča i indeks registara javni organi rjeđe izvršavaju, što onemogućava i Instituciju ombudsmena za ljudska prava za sistemsko praćenje stanja u ovoj oblasti.

7.9 Dostava statističkih pokazatelja

Većina javnih organa u Bosni i Hercegovini, na svim nivoima vlasti, ne dostavlja statističke pokazatelje o podnesenim zahtjevima za pristup informacijama zakonodavnim tijelima i Instituciji ombudsmena. Generalno, upitna je i metodologija vođenja evidencija, u smislu da se evidencije o podnesenim zahtjevima za pristup informacijama vode odvojeno u odnosu na ostale zahtjeve.

7.10 Prepreke u implementaciji zakona

Javni organi su na različite načine prezentovali prepreke s kojima se suočavaju u praksi vezano za primjenu Zakona o slobodi pristupa informacijama. Posebno je ukazano na problem neprecizno definisanih pojedinih odredbi Zakona o slobodi pristupa informacijama, kao što su npr. odredbe člana 8. (izuzetak kod zaštite privatnosti), obaveza primjene Zakona o zaštiti ličnih podataka, posebno međusobni odnos između zakona o slobodi pristupa informacijama i Zakona o zaštiti ličnih podataka. Iskustva Ombudsmena stečena kroz rad na individualnim žalbama i kroz edukativne sadržaje dovode do zaključka da se prepreke u implementaciji zakona mogu razvrstati u dvije kategorije, one na strani javnog organa i na strani podnosioca zahtjeva.

Prepreke na strani javnih organa:

- Visok stepen needuciranosti osoblja u javnim tijelima;
- Nerazumijevanje zakona o slobodi pristupa informacijama;
- Neshvatanje odnosa između javnog tijela i građana i da su javni organi servisi građana;
- Neuspostavljena struktura javnih tijela za implementaciju zakona, nisu doneseni vodiči, indeks informacija, nije imenovan službenik za informacije i često se smatra da su to službenici za odnose s medijima;
- Loša obrazloženja odluka donesenih po zahtjevu za pristup informacijama;
- Neosiguravanje balansa između javnog interesa i zaštite interesa koji se odnose na privatnost pojedinaca;
- Nedonošenje odluka u rokovima utvrđenim zakonom;
- Nepoštivanje zakonske odredbe o formi odlučivanja (pismeno rješenje sa svim elementima shodno odredbama zakona o (opštem) upravnom postupku);
- Akt odlučivanja ne sadrži odredbe o mogućnosti ulaganja žalbe i naziv drugostepenog organa koji odlučuje po žalbi;
- Odbijeni zahtjevi za pristup informacijama često ne sadrže obrazloženje razloga odbijanja niti obrazlaganje testa javnog interesa, nego najčešće sadrže samo konstataciju da se zbog zaštite privatnosti trećih lica odbija dati informacija;
- Nedostavljanje statističkih podataka Instituciji ombudsmena;
- Većina javnih organa ne vodi odvojenu statistiku po zahtjevima koji se isključivo pozivaju na ZOSPI;
- Prisutan problem nepostojanja distinkcije između lica, službenika ili stručnog saradnika za odnose s javnošću i službenika za informisanje;

Prepreke na strani podnosioca zahtjeva:

- Nepreciznost zahtjeva i nepoznavanje procedure podnošenja zahtjeva;
- Nekorištenje instrumenata uspostavljenih Zakonom, posebno kada je u pitanju žalba;
- Zbog određenih praznina u zakonodavstvu vezanim za rad medija, mediji su prinuđeni koristiti zakone o slobodi pristupa informacijama kao instrument, koji zbog jasno propisane procedure, što uključuje i rokove je spor, a medijima informacija treba u kratkom roku;
- Traženje ličnih informacija koje se odnose na treću osobu;
- Zahtjev za pristup ličnoj informaciji, mora biti sačinjen samo od strane fizičke osobe na koju se isti odnosi, ili od strane zakonskog zastupnika podnosioca zahtjeva ili od osobe koju je podnosilac zahtjeva ovlastio u pisanoj formi za pristup informaciji.

8 PREPORUKE

U skladu s ovlaštenjima iz člana 32. Zakona o ombudsmenu za ljudska prava Bosne i Hercegovine, Ombudsmeni za ljudska prava Bosne i Hercegovine, upućuju sljedeće preporuke:

1. Ministarstvu pravde Bosne i Hercegovine, Ministarstvu pravde Republike Srpske i Ministarstvu pravde Federacije Bosne i Hercegovine:

- Da imajući u vidu nalaze Specijalnog izvještaja o primjeni Zakona o slobodnom pristupu informacijama Bosne i Hercegovine izrađenog od strane Ombudsmena Bosne i Hercegovine i Stručnog izvještaja „Unapređenje prava pristupa informacijama u Bosni i Hercegovini“ od 19.02.2018. godine Taiex - IPA, ENI -Taiex stručne misije, pristupe proceduralnim radnjama s ciljem donošenja novih zakona o slobodi pristupa informacijama, koji će u cijelosti biti usklađeni s međunarodnim standardima.

2. Agenciji za državnu službu Bosne i Hercegovine, Agenciji za državnu upravu Republike Srpske, Agenciji za državnu službu Federacije Bosne i Hercegovine i Vladi Brčko Distrikta BiH – Odjeljenje/Odjel za stručne i administrativne poslove da u saradnji s Institucijom ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine:

- Izrade programe obuke nosilaca informacija za zaposlene koje se odnose na primjenu zakona o pristupu informacijama i organizuju praktične obuke.

3. Ministarstvu pravde Bosne i Hercegovine, Ministarstvu pravde Republike Srpske, Ministarstvu pravde Federacije Bosne i Hercegovine, ministarstvima pravde svih kantona i Pravosudnoj komisiji Brčko Distrikta BiH da:

- Izrade smjernice koje će biti namijenjene nosiocima informacija, a tiču se primjene zakona o pristupu javnim informacijama;

- Uspostave saradnju s predstavnicima civilnog društva i medija koji u okvirima svog djelovanja imaju mogućnost informisanja javnosti o pravu na slobodu pristupa informacijama kao i ispravnom načinu obraćanja nosiocima informacija.

4. Javnim organima na nivou Bosne i Hercegovine, Republike Srpske i Federacije Bosne i Hercegovine, Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, gradova i općina da osiguraju:

- Bezuvjetnu primjenu međunarodnih standarda koji se tiču prava na pristup informacijama, te odredbi pozitivnog zakonodavstva o slobodi pristupa informacijama;
- Proaktivno objavljivanje informacija od javnog značaja i maksimalnu transparentnost u radu;
- Stručno osposobljavanje i kontinuirano usavršavanje službenika za informisanje;
- Izradu vodiča za pristup informacijama i indeks registara informacija;
- Imenovanje službenika za informisanje, u smislu odredbi zakona o slobodi pristupa informacijama u Bosni i Hercegovini;
- Redovno dostavljanje statističkih podataka u smislu odredbi zakona o slobodi pristupa informacijama u Bosni i Hercegovini.

Ombudsmeni Bosne i Hercegovine

Prof.dr. Ljubinko Mitrović

Dr. Jasminka Džumhur

Nives Jukić

ANEKS I

UPITNIK ZA POTREBE IZRADE SPECIJALNOG IZVJEŠTAJA O ISKUSTVIMA U PRIMJENI ZAKONA O SLOBODI PRISTUPA INFORMACIJAMA U BOSNI I HERCEGOVINI

1. Navedite na koji način prilikom odlučivanja o zahtjevu za pristup informacijama postupate u skladu s članom 7. Zakona (izuzetak u vezi s povjerljivim komercijalnim informacijama)?
 - Dostavite jedan primjer rješenja u kojem je obrazložena primjena ovog člana.
2. Prilikom odlučivanja po zahtjevu za pristup informacijama na koji način tretirate informacije koje uključuju privatnost trećih lica?
3. Šta podrazumijevate /koje podatke/ pod formulacijom „privatnost trećeg lica“?
4. Navedite na koji način prilikom odlučivanja o zahtjevu za pristup informacijama postupate u skladu s članom 9. Zakona?
 - Dostavite jedan primjerak rješenja u kojem je obrazložena primjena ovog člana.
5. Da li prilikom odlučivanja o zahtjevu za pristup informacijama uzimate u obzir korist i štetu koji mogu proistići iz saopćavanja informacije?
6. Da li se pri odlučivanju uzimaju u obzir sve okolnosti zbog kojih bi određene informacije trebale biti izuzete od saopćavanja?
7. Da li ste do sada u praksi imali slučaj u kojem je dio tražene informacije utvrđen kao izuzetak (djelimično rješenje o pristupu informacijama)?
 - Kako ste postupali u tom slučaju (dostavite primjerak rješenja)?
8. U kojoj formi donosite odluku po zahtjevu za pristup informacijama (rješenje, dopis, zaključak)?
 - Koje dijelove sadrži odluka o pristupu informacijama?
9. Šta navodite u pouci o pravnom lijeku (dostavite primjerak rješenja)?
10. Da li prilikom odlučivanja o zahtjevu za pristup informacijama ispitujete opravdanost ili zahtijevate obrazloženje zahtjeva?
11. Da li ste zaprimali zahtjeve za pristup informacijama kojima su tražene informacije za koje niste nadležni?
 - Kako ste postupali u navedenim situacijama?
12. Da li ste u skladu s odredbama člana 19. Zakona imenovali službenika za informisanje?
13. Da li ste ime i podatke službenika za informisanje dostavili Instituciji ombudsmena Bosne i Hercegovine i kada?
14. Da li imate sačinjen i objavljen na vašoj web stranici Vodič za pristup informacijama i Indeks registar informacija, a u skladu s članom 20. Zakona?

15. Da li postupate u skladu s članom 20. stav 1 tačka c) Zakona, u smislu da statističke podatke, po tromjesečnom prikazu, dostavljate Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine, kao i Instituciji ombudsmena BiH?
16. Da li smatrate da su vaši službenici za informisanje dovoljno edukovani za efikasnu primjenu Zakona o slobodi pristupa informacijama?
17. S kojim preprekama se susrećete u praksi prilikom postupanja po zahtjevima za slobodan pristup informacijama?

ANEKS II

**PREGLED PREPORUKA IZ DOKUMENTA TAIEX - IPA, ENI - TAIEX STRUČNE
MISIJE NA TEMU: „UNAPREĐENJE PRAVA NA PRISTUP INFORMACIJAMA U
BOSNI I HERCEGOVINI“**

PREPORUKE

Preporuke koje su ovdje dali stručnjaci rezultat su procjene relevantnih pravnih tekstova i drugih dokumenata koji su podijeljeni i praćeni jezgrovitim razgovorima s predstavnicima relevantnih tijela u Bosni i Hercegovini.

Preporuke imaju tri glavna cilja, svi su međusobno povezani kako bi se osigurala pravilna primjena zakona o pristupu informacijama i poštivanje međunarodnih obaveza da se podrži i poštuje pravo javnosti da zna;

Osigurati da u Bosni i Hercegovini postoje zaštitne mjere neophodne za zaštitu prava pristupa informacijama;

Osigurati da postoje jasnije, jednostavnije i efikasnije procedure za ostvarivanje prava;

Uspostaviti neophodne dodatne funkcije vezane za promociju (obuku, podizanje javne svijesti), praćenje (prikupljanje podataka o primjeni Zakona) i izvještavanje.

Preporuke koje donosimo osmišljene su da osiguraju usklađenost s međunarodnim standardima. Priznajući da se u nekim slučajevima može lakše postići političko rješenje u sadašnjem kontekstu u Bosni i Hercegovini, mi smo u nekim slučajevima dali i naš prijedlog i alternativne opcije. Napominjemo da je snažna preporuka nas kao stručnjaka da se prate naši prijedlozi kako ne bi došlo do neusklađenosti s međunarodnim i evropskim standardima.

Preporuka br. 1: Usvojiti novi zakon o pravu na slobodan pristup informacijama s jasnim i dobro strukturiranim tekstom.

FORMAT ZAKONA

Bilo je nekoliko izmjena i dopuna postojećeg Zakona (28/2000, 45/2006, 45/2006, 102/2009, 62/2011, 100/13)

Prijedlog: kako bi se osiguralo da se Zakon lako može čitati i razumjeti, kao i da se primjenjuje i provodi, savjetuje se usvajanje novog zakona umjesto izmjena i dopuna postojećeg (6. izmjene i dopune).

Alternativa: usvojiti izmjene i dopune koje uključuju sve preporuke u ovom dokumentu (prošireni spisak izmjena i dopuna) s odredbom u završnom dijelu Zakona kojim se uvodi obaveza izrade i objavljivanja konsolidovane verzije Zakona.

Tehnički savjeti: odredbe ne bi trebale biti predugačke i trebaju biti naslovljene (npr. Principi, Proaktivna objava, Rokovi, Prenos zahtjeva itd.)

Napomena: Kao što ukazujemo u nastavku, preporučuje se u Zakonu uključiti odredbe Direktive EU o ponovnoj upotrebi informacija u javnom sektoru, kao i odredbe Arhuske konvencije o pristupu informacijama, učešću javnosti u odlučivanju i pristup pravosuđu u pitanjima životne sredine, koji je ustvari EU Acquis, uključen u Direktivi EU 2003/4/EK o javnom pristupu informacijama o okolišu.

S obzirom da je neophodnost donošenja konačnog čistog teksta koji proizlazi iz uključivanja ovih elemenata, čvrsto preporučujemo da se to uradi novim zakonom, a ne serijom izmjena i dopuna.

Preporuka br. 2: Uvesti i definisati principe na kojima je Zakon izgrađen

PRINCIPI ZAKONA

Nacrt izmjena i dopuna uvodi neke principe u predloženom članu 2.

Prijedlog: Da bi se osigurala zaštita prava na pristup informacijama i pružile jasne smjernice javnim vlastima za tumačenje zakona, predlažemo da su osnovni principi jasno navedeni i definirani u članu 2.

Princip transparentnosti i otvorenosti: da sve informacije od strane javnih vlasti budu otvorene i javne,

osim ako je neobjavljivanje u potpunosti opravdano i zasnovano na legitimnim osnovama primjene izuzetaka.

Pravo na pristup informacijama (princip slobode informacija) kao pravo korisnika da dobije informacije bilo putem proaktivne objave ili zahtjeva.

Princip otvorene vlasti - kako bi se promovisalo dobro upravljanje, osiguralo učešće javnosti i borba protiv korupcije, javna tijela će vršiti svoje dužnosti i pružati usluge što je moguće otvorenije.

Princip jednakosti korisnika – neće biti diskriminacije među korisnicima prava;

Princip besplatne razdjele informacija i ponovnog korištenja informacija koje korisnik primi;

Javne vlasti će garantovati lak, brz i efikasan pristup informacijama;³⁴⁷

Princip tačnih, pravovremenih i kompletnih informacija.

Napominjemo da u mnogim zemljama zakon ne navodi jezik koji se može koristiti za podnošenje zahtjeva. Osim toga, s obzirom da je ovo osnovno pravo koje se primjenjuje na sva lica, a ne samo za građane i stanovnike Bosne i Hercegovine, najbolja međunarodna praksa je nastojanje da se odgovori na zahtjeve koji dolaze i na svim drugim jezicima. U praksi mnoge zemlje širom Evropske unije prihvataju zahtjeve na engleskom jeziku. Ništa ne bi trebalo uključiti u zakon kako bi se ograničila ova mogućnost, premda to ne mora biti obaveza da se čini.

Preporuka br. 3: Ukloniti odredbe o zahtjevima za ličnim informacijama iz Zakona, jer su one obuhvaćene propisom o zaštiti podataka.

LIČNI ZAHTJEVI

U odsustvu zakona o zaštiti podataka, zakoni o pristupu informacijama iz prve generacije često uključuju odredbe kojima je dozvoljen zahtjev za ličnim informacijama. Jasan standard u cijeloj EU i u mnogim drugim dijelovima svijeta je da imaju zasebne pravne instrumente za lične podatke i javne informacije. To je nešto što je potrebno novelirati u Bosni i Hercegovini, posebno uzimajući u obzir važenje zakona o zaštiti ličnih podataka koji je u skladu s Direktivom EU. Sadašnja odredba člana 17. je zbog toga zastarjela i trebala bi biti isključena iz Zakona, a samim tim i pravila kao što je član 1. stav (c), 3.stav (d), 11. stav (3), 14. stav (2a).

Ono što treba ostati u Zakonu i treba jasno označiti je odredba o načinu obrade zahtjeva za informacijama koje se nalaze u dokumentima koji sadrže i lične podatke; ovo treba riješiti tačnim označavanjem relevantnih izuzetaka, koje uključujemo u niže navedene odredbe izuzetaka.

Preporuka br. 4: Osigurati da je proaktivno objavljivanje informacija glavni način raspodjele informacija

PROAKTIVNA OBJAVA

Što se tiče proaktivne objave, preporučujemo sljedeće:

Princip proaktivne objave treba biti visoko pozicioniran među principima Zakona (vidi preporuku 1). Sve informacije koje se tiču rada, organizacije i funkcionisanja, kao i donošenja odluka, finansiranja i potrošnje treba automatski proaktivno objavljivati.

Obavezu kreiranja posebnih dokumenata, vodiča i indeksnog registra, treba napustiti. Umjesto dodavanja ovog dodatnog tereta javnim tijelima, neophodno je da se informacije o načinima i modalitetima ostvarivanja prava na pristup informacijama mogu naći na mreži. Ne postoji potreba da svako javno tijelo sačinjava vodič, kada bi nadzorno tijelo trebalo pripremiti vodič za sva državna

³⁴⁷ Komitet UN-a za ljudska prava opći komentar 34 o članu 19: Sloboda izražavanja;

tijela. Međutim, sva javna tijela trebaju objaviti na svojim internet stranicama korisnički razumljivu informaciju kako da ostvaruju to svoje pravo. Također, umjesto stvaranja indeksnog registra, javna tijela trebaju jednostavno slijediti odredbu Zakona o tome koje informacije treba proaktivno objavljivati. Javna tijela trebaju navesti svoje glavne zadatke iz nadležnosti i dokumente koje izdaju (i često mijenjaju) u opisnom dijelu svoje misije, vizije i uloge. Pored toga, previše zahtjevna proaktivna objava može dovesti do niže stope implementacije (teško je povjerovati da su sva državna tijela pripremila svoje vodiče i poslali ih svim javnim bibliotekama u zemlji, kako je to sada propisano članom 20. stav (1) Zakona).

Proaktivna objava treba pratiti *nekoliko ključnih pravila*, razvijenih kao međunarodni standardi.

Informacije bi trebale biti *relevantne*. Relevantne informacije su sve informacije koje se odnose na rad, organizaciju, donošenje odluka i finansiranje javnih tijela. To su i informacije koje često zatraže korisnici i često zavise od obima poslova javnih tijela.

Informacije bi trebale biti *razumljive*. To znači da informacije treba predstaviti na način koji je lak za razumijevanje za široku javnost, kao i određene grupe (npr. jezične grupe, manjine, osobe s invaliditetom).³⁴⁸ Sveobuhvatne informacije mogu popratiti izvorne informacije i prikazati informacije na način koji je lako razumjeti (npr. Vodiči za budžet, vizualizacija statističkih podataka, kratki rezimeji dugih izvještaja itd.). Ovaj princip se odnosi na princip jednakog pristupa, što znači da proaktivno objavljivanje nije ograničeno na internet, već obuhvata i druga odgovarajuća sredstva za dijeljenje informacija tako da iste dopru do svih relevantnih dijelova stanovništva (npr. vodiči za štampanje, izvještaji, statistički bilteni i slično). To bi moglo biti dostupno pri javnim tijelima (čitaonice, oglasne table) ili u javnim bibliotekama. Ova sredstva za pružanje informacija su još važnija u društvima i zajednicama (lokalne jedinice, naročito u ruralnim područjima), gdje stanovništvo ne koristi pretežno internet.³⁴⁹ Pored toga, korištenje interneta ne znači automatski da su korisnici sposobni pretraživati informacije na web stranicama javnih tijela.

Informacije moraju biti *dostupne*. To znači da informacije moraju biti lako dostupne na internet stranici, koja je strukturirana na jasan i jednostavan način. Pravilo tri klika trebalo bi poštovati koliko god je to moguće (npr. korisnik bi trebao biti u stanju da lako pristupa bilo kojoj informaciji u najviše tri klika mišem). Internet stranice javnih tijela u EU trebaju poštovati standarde pristupačnosti kako je određeno Direktivom EU / 2016/2102. Također, mnoge zemlje imaju uspostavljene centralne portale, što je dobra i preporučena praksa. Međutim, korisnici su uglavnom fokusirani na javna tijela u kojima imaju interes, i stoga portali ne mogu zamijeniti internet stranice tih javnih tijela.

Informacije bi trebale biti *besplatne, blagovremene i ažurne*. Informaciju treba objaviti proaktivno što je prije moguće nakon njenog stvaranja. Proaktivno objavljene informacije će se često ažurirati; javnost će biti jasno informisana o datumu stvaranja i objavljivanja svih proaktivno objavljenih informacija, kao i učestalosti s kojom će se ažurirati.

Što se tiče *formata*, proaktivno objavljene informacije trebaju biti objavljene na način koji može pristupiti raznim tehnološkim platformama, kao što su računari i mobilni telefoni, a koristeći sve zajedničke operativne sisteme. Mogućnost ponovnog korištenja informacija zahtijeva da informacije budu dostupne u mašinski čitljivom formatu i otvorenom formatu (pogledajte dio o ponovnoj upotrebi informacija). S tim ciljem, informacije bi trebale biti dostupne u oblicima kojima pristup nije ograničen pravom vlasništva, a treba se voditi računa prilikom uvođenja informacija, dizajniranjem baza podataka ili softvera za kupovinu kako bi se predvidio i pristup javnosti, uključujući i uspostavljanje ugovornih

³⁴⁸ EU zahtijeva da države članice (i potencijalni članovi) razviju standarde web stranice koje bi promovisale jednak i jednostavan pristup. Pogledajte *Direktivu o pristupačnosti web lokacija i mobilnih aplikacija tijela javnog sektora (EU / 2016/2102)* <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/web-accessibility>

³⁴⁹ npr. prema Eurostat-u (2016.), nešto više od 80% građana EU koristi internet. Prema Internet World Stat-u, 2014. u BiH 67,9% građana koristi internet.

klauzula koje predviđaju buduću objavu i upotrebu informacija nastalih ili pohranjenih na mediju nastalom upotrebom javnih sredstava.

Da bi ispunili sve zahtjeve proaktivne objave, nadzorno tijelo bi trebalo imati ovlaštenja da provjeri usklađenost s proaktivnim objavljivanjem, da dobija redovne izvještaje, da poduzima istragu po službenoj dužnosti i da primi pritužbe javnosti i treba biti ovlašten da naredi odgovarajuću akciju kako bi se osigurala usklađenost. Pored toga, javna tijela trebaju osigurati dovoljno sredstava (finansijskih, ljudskih resursa), kako bi organizovali, pripremili i objavili informacije i održali aktivnom objavu duže vrijeme.

Što se tiče sadržaja informacija, međunarodni standardi su se razvili. Očekuje se da su sljedeće grupe informacija dostupne na mreži:³⁵⁰

Institucionalne informacije: pravna osnova institucije, interni propisi, funkcija i ovlaštenja;

Organizacione informacije: organizaciona struktura uključujući informacije o osoblju, imenima i kontakt informacije javnih funkcionera (uključujući informacije o platama);

Operativne informacije: strategija i planovi, politika, aktivnosti, procedure;

Odluke i akti: odluke i formalni akti, posebno oni koji direktno utječu na javnost;

Informacije javnog servisa: opis usluga pruženih javnosti, vodiči, kopija obrazaca, informacija o naknadama i rokovima;

Informacije o budžetu: projektovani budžet, stvarni prihodi i rashodi i druge finansijske informacije, izvještaji revizije i evaluacije;

Informacije o otvorenim sastancima: informacije o sastancima uključujući i otvorene sastanke i način prisustvovanja ovim sastancima;

Donošenje odluka i učešće javnosti: informacija o procedurama odlučivanja uključujući mehanizme za konsultacije i učešće javnosti u donošenju odluka;

Informacije o subvencijama: informacije o korisnicima subvencija, ciljeve, iznose i implementaciju;

Informacije o javnim nabavkama: detaljne informacije o procesima javnih nabavki, kriterijima i ishodom donošenja odluka o prijavama tendera; kopije ugovora i izvještaji o završetku ugovora;

Liste, registri, baze podataka: informacije o listama, registrima i bazama podataka koje drži javno tijelo; Informacije o tome jesu li ove liste i registri i baze podataka dostupni na internetu i/ili za pristup na licu mjesta od strane javnosti; Informacije o bazi podataka dostupnim na internetu;

Informacija o informacijama u posjedu: Indeks ili registar dokumenata/informacija koji se čuvaju uključujući podatke o informacijama koje se čuvaju u bazama podataka;

Informacije o publikacijama: informacije o objavljenim publikacijama, uključujući i to jesu li publikacije besplatne ili cijene, ako se moraju kupiti;

Informacije o pravu na informacije: informacije o pravu pristupa informacijama i načinu traženja informacija (vodič koji je izradilo nadzorno tijelo), uključujući kontakt informacije za odgovornu osobu u svakom javnom tijelu.

Kako bi informacije mogle biti proaktivno objavljene, javna tijela bi trebala osigurati da se informacije i izrađuju prije svega. Na primjer, treba napraviti zapisnike svih održanih sastanaka kako bi se omogućilo njihovo proaktivno objavljivanje (kao pristup prema zahtjevima). Preporučeno je da nadzorno tijelo ima uvida nad obavezom proaktivnog objavljivanja i donosi preporuke o stvaranju zapisa.

Preporuka br. 5: Sačinite definiciju informacije u skladu s međunarodnim standardima **DEFINICIJA INFORMACIJE**

Od suštinskog je značaja da postoji jasna i sveobuhvatna definicija informacija, nešto što je sada jasno

³⁵⁰ Access Info Evropa preporuke proaktivne objave: <https://www.access-info.org/pub-and-toolkits/17400>;

utvrđeno u međunarodnim standardima. To zahtijeva manju izmjenu zakona Bosne i Hercegovine.

Prijedlog definicije *informacija*:

"Informacija" podrazumijeva sve sadržaje zabilježene u bilo kojem obliku, sastavljene ili primljene i koje su u posjedu javnih tijela, bez obzira kada je kreirana ili kako je klasifikovana.

Izvor: definisanje informacija u Konvenciji Vijeća Evrope o pristupu službenim dokumentima, Regulativi Evropske unije 1049/2001 i različitim zakonima o pristupu informacijama širom Evrope.

Preporuka br. 6: Sastavite listu izuzetaka i uspostavite testove štete i javnog interesa u skladu s međunarodnim standardima

IZUZECI I TEST JAVNOG INTERESA

Sve u svemu, izuzeci sadržani u Zakonu su u skladu s međunarodnim standardima, jer su se pojavljivali u trenutku izrade nacrtu Zakona. Međutim, postoji potreba da se Zakon približi aktuelnim standardima, uključujući i one iz Konvencije Vijeća Evrope o pristupu službenim dokumentima, koju je ratifikovala i Bosna i Hercegovina.

Izmjene i dopune koje su iznesene prate trenutnu strukturu Zakona. Međutim, mi preporučujemo izmjenu Zakona kako bi procedura podnošenja zahtjeva bila postavljena prije odjela o izuzećima. To čini iščitavanje Zakona logičnijim, kako za korisnike, tako i za javne službenike koji ga trebaju implementirati.

Pružanje informacija i izuzetaka

Što se tiče starog člana 5, preporučujemo dodavanje teksta u kojem se navodi da će se podnosiocu zahtjeva pružiti sve tražene informacije ili dokumentacija, osim u slučaju izuzetka ("izuzeće"):

Sastavite listu izuzetaka u skladu s međunarodnim standardima

Preporučujemo da se moguća lista izuzetaka revidira tako da je u skladu s Konvencijom Vijeća Evrope o pristupu službenim dokumentima. Ovo pruža širi spisak izuzetaka, koji se, ipak, moraju usko primjenjivati i uvijek podvrgnuti testu od javnog interesa, a može se pozivati samo kada javno tijelo može dokazati da će značajna šteta nastati zbog objavljivanja određenih informacija i da ne postoji prevelik javni interes za upoznavanje informacija.

Što se tiče nove odredbe (j) o razmatranju, jasna namjera ovdje, podržana uporednim pravom i značajnom jurisprudencijom, je zaštita ograničenog "prostora za razmišljanje" pri donošenju odluka od strane javnih tijela. Prethodni termin je bio suviše širok, zaštitio je kao što je to činio "mišljenje, savjet ili preporuka od strane javnog tijela, njegovog zaposlenog ili bilo koje osobe koja djeluje za ili u ime javnog tijela" gdje takva mišljenja, savjeti ili preporuke nisu "uključivala činjenične, statističke, naučne ili tehničke podatke." Problem je u tome što se savjeti o politici razdvajaju od činjeničnih ili tehničkih informacija, sadrže savjete i mišljenja, a ipak je veoma važno da budu dostupni javnosti. Također, ovo ograničenje ne odgovara načinu na koji se izuzetak odlučivanja shvata 2018. godine, odnosno da mora biti dokazana šteta za tekući postupak odlučivanja na način koji bi potkopao mogućnost raspravljanja i donošenja odluke od slučaja do slučaja, s relevantnim dokumentima i diskusijama koji se često objavljuju nakon što je odluka donesena. Otuda potreba uključivanja vremenske stavke u novi član ispod.

Konsultacije s trećim stranama kada se primjenjuje izuzeće komercijalno povjerljivih informacija

Preporučujemo jasniji mehanizam za konsultacije s trećim stranama.

U skladu s međunarodnim standardima i osnovnim principima prava pristupa informacijama, konačna odluka o tome da li će se objaviti informacije ili ne, mora uvijek biti od strane javnog tijela koje je primilo zahtjev. Treća lica, naročito nevladina tijela, nikada ne smiju imati posljednju riječ u vezi s time da li se informacije objavljuju ili ne.

Ove treće strane, međutim, trebaju imati pravo žalbe povjereniku /komesaru za informacije i / ili sudu kada žele osporavati eventualno objavljivanje informacija.

Zaštita privatnosti

Zaštita privatnosti i ličnih podataka je apsolutno neophodna, a to je i osnovno pravo. Istovremeno, važno je da primjena ovog izuzetka nije toliko široka kako bi se spriječila javnost dobijanja imena onih koji su uključeni u rad javnih tijela, uključujući i one koji rade kao javni funkcioneri, kao i vanjski akteri (kao što su lobisti i predstavnici organizacije civilnog društva koji učestvuju na sastancima).

Kao opće pravilo, pristup će biti osiguran za lične podatke koji samo identifikuju osobu, kao što su njihovo ime i profesionalni naziv i pripadnost, kada se ta informacija odnosi na njihov angažman u organizaciji, funkcionisanju i / ili aktivnostima javnog tijela.³⁵¹

Trošenje javnih sredstava koje se odnosi na javne službenike također bi trebalo biti javno, osim ako se u izuzetnim slučajevima primjenjuje izuzeće. To uključuje plate i druge prihode, kao i sredstva utrošena za aktivnosti u kojima je angažovan javni službenik, kao što su zabava i putni troškovi.

Test javnog interesa

Test javnog interesa je jedna od najvažnijih odredbi Zakona o pristupu informacijama. Prvobitni zakon Bosne i Hercegovine imao je čvrstu odredbu o tome. Ovdje smo predložili da pojasni termine kako bi bili u skladu s međunarodnim standardima koji jasno govore da s jedne strane postoji šteta za određeni interes, a s druge strane u ravnoteži je li javni interes poznavanje informacija. Polazna tačka je pretpostavka otvorenosti i tek onda kada su se primijenili testovi štete i javnog interesa i koji su opravdani mogu se ograničene informacije uskratiti od objavljivanja.

Razdvajanje i djelimičan pristup

Prvobitni pristup informacijama Bosne i Hercegovine sadrži odredbu o razdvajanju oslobođenih informacija i djelimičnom pristupu, što je pozitivno. S druge strane, zakon je dozvolio da, ukoliko redakcije donose informaciju "nerazumljivo", onda se informacije ne bi objavljivale. Iskustvo mnogih sudskih presuda pokazalo je da u mnogim slučajevima čak i redigovani dokumenti imaju određenu vrijednost: mogu sadržavati datum, rečenicu, referentni broj koji može biti osnova za žalbu s ciljem postizanja šireg pristupa. Stoga se dokumenti uvijek trebaju objaviti, čak i ako je većina informacija u njemu redigovana.

Napominjemo da je prvobitni član bio naslovljen "Razdvajanje", iako je uobičajeni termin koji se koristi u mnogim zakonima "Djelimičan pristup".

Kada se odobri djelimični pristup dokumentaciji, redigovanje se vrši na način da se navede koji su elementi uklonjeni pod kojim izuzetkom ili izuzecima. Ovo se navodi u tekstu na način koji je u skladu sa smjericama koje će izraditi i izdati nadzorno tijelo.

Preporuka br. 7: Napraviti postupak efikasnijim i uključiti učinkovitu zaštitu prava korisnika EFIKASNA I BRZA PROCEDURA ZAŠTITE PRAVA KORISNIKA

Specifični ciljevi ovog prijedloga su uključiti mehanizme za poboljšanje efikasnosti postupka

³⁵¹ Izvor: španjolski Zakon o transparentnosti, 2013, član 15.2. Ovo je odredba koju je odobrila španjolska agencija za zaštitu ličnih podataka tokom procesa usvajanja Zakona.

podnošenja zahtjeva kako bi se osiguralo da se odluke o pravu pristupa informacijama bez odlaganja izvrše i da se osigura da je zaštita prava na pristup informacijama učinkovita, kao dio efikasnog procesa.

Naglašavamo da su proceduralne norme od vitalnog značaja za ostvarivanje prava građana i zahtijevaju posebnu pažnju. Zbog toga bi se trebali rukovoditi principima efikasnosti, brzog postupka, kao i odgovarajućih mjera za zaštitu prava.

Proceduralne norme važećeg Zakona (npr. član 9. stav (3), članovi 11-14.) ocjenjuju se kao da su, u nekim dijelovima, suviše komplikovane i dvosmislene, a također ne osiguravaju pravilne i jasne proceduralne korake koji su definisani u smislu vremena, nadležnosti (npr. odredba člana 14. stav (4) nejasno definiše koje tijelo je određeno da odlučuje o žalbi), obaveze i prava. Nacrt izmjena i dopuna obuhvata samo dvije odredbe (izmjene članova 11. i 12.), koje poboljšavaju pravnu sigurnost, ali nisu dovoljne.

Proces podnošenja zahtjeva

Osnovna obaveza iz prava pristupa informacijama je osigurati da proces podnošenja zahtjeva bude što jednostavniji i jasan za podnosioca zahtjeva.

Komiteta UN-a za ljudska prava u Općem komentaru br. 34 sumira ovu obavezu na sljedeći način: *"Da bi se ostvarilo pravo na pristup informacijama ... Države članice trebaju ulagati sve napore kako bi se osigurao lak, brz, efikasan i praktičan pristup takvim informacijama."* znači da proces podnošenja zahtjeva treba biti što lakši i jednostavniji.

Zakon Bosne i Hercegovine već je u većoj mjeri u skladu s međunarodnim standardima, ali su neophodna određena poboljšanja kako bi se osigurala jasna procedura.

Predložena revizija uključuje mogućnost traženja informacija ili dokumenata u zahtjevu. Ako podnosilac zahtjeva traži konkretne dokumente, onda se to mora poštovati kada se zahtjev obradi.

U skladu s najboljim praksama iz cijele Evrope, zahtjevi se mogu podnijeti u različitim formatima za podnošenje, uključujući i digitalna sredstva poput elektronske pošte. Ova odredba je ostala otvorena za druga digitalna sredstva koja bi mogla utvrditi javna tijela, s obzirom na to da neka javna tijela širom Evrope istražuju ili čak testiraju komunikacije s javnošću putem platformi kao što su Twitter, WhatsApp itd.

Od ključne je važnosti da se, s ciljem omogućavanja svim članovima društva da ostvaruju pravo pristupa informacijama, zahtjevi mogu usmeno iznijeti s obavezama državnih tijela da udovolje pisanim putem. Prihvatanje usmenih zahtjeva također pruža mogućnost da javni službenik razjasni zahtjev ako nije jasan, a za koji ima koristi i podnosilac zahtjeva i javno tijelo. Ova opcija je praćena obavještenjem da se udovoljenje zahtjevu izvrši u pisanoj formi i da se evidentira u registru.

Od suštinskog je značaja uspostaviti posebnu proceduru u slučajevima kada javno tijelo treba razjasniti zahtjev ili popuniti zahtjev koji je u određenoj mjeri nepotpun ili nedovoljno precizan da bi se javnom tijelu omogućilo da identifikuje relevantne informacije ili dokumente.

Jedna pozitivna odredba u bh. zakonu jeste da utvrđuje da podnosioci zahtjeva ne moraju dati razloge za traženje informacija. Ovo je suštinska odredba, koja ide u srž prava: budući da je osnovno pravo povezano sa slobodom izražavanja, nikad se ne treba tražiti od podnosioca zahtjeva zašto traži informacije ili šta planira uraditi s njima.

Međutim, ono što zakon ne precizira, jeste da se od podnosioca zahtjeva ne traži da konkretno navede da koristi zakon o pristupu informacijama.

Izmijenjene odredbe sadrže i precizne mehanizme za registraciju zahtjeva, definišući informacije koje treba pružiti tako da korisnik bude u potpunosti upoznat s njegovim / njenim pravima, uključujući vremenski okvir utvrđen zakonom i pravo žalbe na administrativnu šutnju.

Registracija i registar zahtjeva:

Većina zemalja je uvela obavezu državnih tijela da zadrže poseban registar zahtjeva za pristup informacijama, koji treba sadržavati jedinstveni referentni broj za svaki zahtjev, zajedno s praćenjem glavnih proceduralnih koraka (prenošenje zahtjeva, obavještenje korisnika, odluka, žalba, odluka o žalbi itd.). Ova praksa pomaže službenicima informisanja da upravljaju svojim radom sa zahtjevima, da izvijeste nadležno tijelo i da efikasno informišu javnost o statusu zahtjeva. U nekim zemljama postoji obaveza da periodično objavljuju registar ("Dnevnicu FOI").

U postojećem Zakonu o pristupu informacijama Bosne i Hercegovine nije obavezno voditi registar zahtjeva, a takva obaveza nije predviđena nacrtom izmjena i dopuna.

Prijenos zahtjeva

Veoma je uobičajeno da korisnici upućuju svoje zahtjeve javnom tijelu koje ne posjeduje informacije. Trebalo bi biti jasno da u tim slučajevima tijela trebaju pomoći korisnicima da ostvaruju svoja prava, imajući u vidu da oni ne moraju znati ko drži/posjeduje informacije, a to je nešto u čemu bi javna tijela trebala biti u mogućnosti pomoći im.

Odredba o prijenosu sadržana je u članu 13. postojećeg Zakona koji sadrži glavne proceduralne zaštitne mjere. Međutim, trenutna odredba ne osigurava da će proces biti hitan, niti da bi prava korisnika bila zaštićena. Oslanja se i na pojam "kompetentnog" tijela, umjesto tijela koje ima informacije, što je međunarodni standard.

Vremenski okvir za proces prijenosa treba biti ograničen, a postupak treba ili biti praćen procedurom o suštini ili da se završi izdavanjem formalnog akta koji uključuje mogućnost žalbe. Također, s ciljem pravilnog postupka i odluke, u slučaju prijenosa, rokovi trebaju početi od momenta kada je nadležno tijelo primilo zahtjev. Pored toga, korisnik mora biti obaviješten o svim ključnim koracima u procesu.

Vremenski okvir za odlučivanje

Od izuzetne je važnosti da su rokovi za donošenje odluke strogo određeni i odgovarajući kako bi se osigurala brza i efikasna procedura.

Prema članu 14. stav (5) važećeg Zakona, postoji rok od 15 dana, ali pošto nije razumno da se u svim slučajevima poštuje rok, naročito kada su zahtjevi složeniji, to bi moglo, kada je to potrebno i opravdano, produžiti. U skladu s međunarodnim standardima, bilo bi prikladno odrediti opći rok i dozvoliti produženje u strogo ograničenim okolnostima, uz obavezno obavještenje korisnika. Prijedlog je da se zadrži generalni rok od 15 dana (ovo je u skladu s obje dobre prakse, prosjek je širom Evrope i to je vremenski okvir u regulativi za pristup informacijama EU), ali treba dozvoliti produženje od najviše 15 dana za određene razloge. Ovi razlozi mogu uključivati da je to neophodno jer se zahtjev odnosi na vrlo dugačak dokument koji treba redigovanje (na primjer uklanjanje ličnih podataka iz obimne dokumentacije), na veliki broj dokumenata ili kada se informacije traže i prikupljaju od više upravnih jedinica. Mogu biti slučajevi kada su primjena izuzetaka i izvršenje testa od javnog interesa

naročito složeni zbog prirode traženih informacija, kao što su tajne informacije ili potreba za konsultacijama s drugim tijelima ili trećim stranama kako bi se izvršila detaljna procjena vjerovatne štete i javnog interesa u otkrivanju informacija. U takvim slučajevima, korisnika treba odmah obavijestiti, ili bar u roku od 8 dana, uz objašnjenje razloga za produženje i obavještanje o pravu na žalbu i mehanizam za žalbu da ospori produženje roka.

Pored toga, u skladu s međunarodnim standardima i komparativnim pristupom informacijama, ako javno tijelo ne ispunjava rok, žalbe na šutnju administracije trebaju biti moguće - iz tog razloga je važno da prilikom potvrđivanja prijema zahtjeva, javno tijelo autoritet upoznaje korisnika na prijemni broj, kao i o mogućnosti žalbe nakon roka od 15 dana ili produženih 15 dana.

Odluka o zahtjevu

Prvostepena procedura, koju provodi javno tijelo, može se izvršiti na više načina. Međutim, neophodno je da svako od ovih mogućih rješenja uključuje mogućnost korisnicima da zaštite svoja prava i da budu sigurni koji pravni lijek je na raspolaganju za korištenje.

Moguće odluke prvostepenog tijela obuhvataju:

Zahtjev prihvaćen i informacije pružene korisniku. U ovom slučaju, donošenje odluke je pozitivno za korisnika, a tijelo nije obavezno da donese zvaničnu odluku. Međutim, kako bi se osiguralo da su dostavljene informacije tačne i da u potpunosti poštuju zahtjev, korisnik treba imati pravo da zatraži ispravku.

Zahtjevu je djelomično udovoljeno – to će se desiti uglavnom u slučajevima kada, nakon primjene izuzetaka praćenih testom štete i javnog interesa, javno tijelo zaključi da bi pristup određenim dijelovima dokumenta (informacija) trebalo ograničiti. Međutim, ako se zahtjev odnosi na više informacija (npr. 1, 2, 3,), moguće je da pristup informacijama u nekim dijelovima bude dozvoljen, u nekim dijelovima odbijen, a u nekim dijelovima (npr. određeni dio informacije) javni autoritet ne raspolaže informacijama i nije upoznat s javnim tijelom koje bi moglo sadržati informacije.

Zahtjev je odbijen (u cijelosti) – ishod ove procedure je odluka o odbijanju pristupa informaciji u cijelosti.

U slučaju odbijanja zahtjeva ili djelimičnog pristupa, odluka se donosi u vidu administrativnog akta (*rješenja*) koji sadrži, *između ostalog*, obrazloženje odluke i mogućnost žalbe, te je upućen korisniku u roku (15 dana za redovni rok, 30 dana ako su produženi). U slučaju djelimičnog pristupa, odluka i informacije koje su djelimično dostupne treba poslati zajedno s odlukom.

U slučaju da javno tijelo odluči dati potpuni pristup traženim informacijama, on šalje informacije korisniku na način koji odredi korisnik (putem e-maila, poštom, davanjem informacija korisniku u prostorijama javnog tijela), a ne donosi odluku (rješenje).

Isto važi i kada su informacije već javno dostupne - informiše korisnika da je informacija dostupna pružanjem internet poveznice, osim ako korisnik nije zatražio kopiju informacija i on / ona nije korisnik interneta (ovaj uvjet bi trebao spriječiti zloupotrebu o pravu informisanja onih korisnika koji mogu dobiti informacije online, ali insistiraju da javno tijelo troši svoje resurse osiguravanjem štampanih kopija).

U slučaju da korisnik smatra dobivene informacije nepotpunim ili netačnim, korisnik bi trebao imati priliku da zaštiti pravo i zatraži ispravku ili dopunu informacija u razumnom roku (15 dana), a javno tijelo treba odlučiti u roku od najviše 15 dana (bez mogućnosti produženja roka).

Ukratko, ako javno tijelo smatra da je zahtjev opravdan, ono će dostaviti informacije. U suprotnom, donijet će akt (rješenje), navodeći razloge i mogućnost žalbe.

Preporuka br. 8: Regulisati troškove u određenoj odredbi i osigurati podzakonskim aktom da se to detaljno izvrši

TROŠKOVI

Prema važećem zakonu, informacije se objavljuju po najnižoj cijeni (član 2.), korisnik mora biti obaviješten o troškovima (član 14. stav (2b)), a troškove određuje Vijeće ministara (član 16.). Postoji pravilo da se prvih 20 stranica ne naplaćuje.

Treba izvršiti pregled pravila o troškovima. Treba razmotriti da li bi nadležnost za utvrđivanje troškova trebalo dati Vijeću ministara ili Ministarstvu pravde ili nadzornom tijelu. Pitanje je da li se od Vijeća ministara treba tražiti da odluči o tako trivijalnom pitanju (trošak kopija).

Predlažemo da posebna odredba sadrži sva pitanja vezana za troškove. Trebalo bi utvrditi koji su troškovi prihvatljivi, koje tijelo određuje troškove, limite i proceduralne korake vezane za troškove.

Ključni princip koji treba poštovati jeste to što javno tijelo ne bi trebalo ostvarivati dodatni prihod osiguravajući izradu kopija, skeniranjem dokumenata ili dostavljanjem informacija kao ili utroškom vremena ili ljudskih resursa za pripremu informacija na materijalnim troškovima. Ovo je također i pravilo PSI direktive koja je vrlo stroga po ovom pitanju – javno tijelo može naplaćivati samo materijalne troškove i ne može pod nikakvim okolnostima ostvarivati profit. Stoga, troškove treba odrediti prema tržišnim pravilima.

Zakon i/ili implementaciona regulativa također trebaju jasno naznačiti da ako je podnosilac zahtjeva izrazio preferenciju da primi informacije u digitalnom formatu i pod uvjetom da se informacije mogu dostaviti u tom formatu, onda se taj priziv treba poštovati i ne bi trebala nastati nikakva naknada za kopiranje. Napominjemo da je uobičajena praksa širom Evrope (a) da se besplatno skeniraju dokumenti, tako da se mogu isporučivati elektronski, i (b) da se ne naplaćuje fotokopiranje, čak i kada prelazi granicu od 20 stranica.

Preporuka br. 9: S ciljem poboljšanja postupanja prema zahtjevima i osiguranja primjene drugih odredbi Zakona, ulogu službenika za informisanje treba ojačati.

SLUŽBENIK ZA INFORMISANJE

Službenici za informisanje su ključna lica s kojima građani komuniciraju u procesu ostvarivanja njihovog prava. Oni su također ključne institucionalne tačke koje vode računa da se Zakon u potpunosti primjenjuje. Oni primaju, registruju i obrađuju zahtjeve, odgovore građanima, koordiniraju i prikupljaju informacije, te izvještavaju i upoznaju rukovodstvo o primjeni Zakona. Dakle, kako bi mogli obavljati svoju funkciju, ove funkcije bi trebalo zakonski definisati i treba uspostaviti mehanizam za razvoj vještina i znanja.

Također, u skladu s praksom u drugim zemljama, treba objaviti spisak državnih tijela i službenika za informisanje (s adresama i kontaktima putem e-pošte) s ciljem informisanja građana o javnim tijelima koji su u skladu sa zakonom i s detaljima kontakt lica (službenika za informisanje) koji će biti odgovorni za obradu njihovog zahtjeva. Isti spisak ima druge svrhe, kao što su obuka i izvještavanje.

Predlaže se da se poboljša trenutna odredba o službenicima za informisanje (član 19.) određivanjem:

Obaveze službenika za informisanje (osiguranje proaktivnog objavljivanja informacija, rukovanje zahtjevima, pomoć korisnicima, vođenje registra zahtjeva, izvještavanje s mogućom obavezom da pristupi obuci za informisanje).

Obaveza javnih tijela da imenuju službenika za informisanje, da objavljuju svoje kontakte na web lokaciji i drugim odgovarajućim lokacijama (npr. u prostorijama) i da pošalju odluku ili informacije o službenicima za informisanje nadzornom tijelu koje bi trebalo ovu listu objavljivati i redovno ažurirati

na internetu.

U praksi, službenici za informisanje trebaju imati dovoljno iskustva i znanja o upravnom postupku. Lice označeno kao službenik za informisanje treba raditi na odgovarajućoj poziciji, naprimjer, u generalnom sekretarijatu ili ministarskom kabinetu. Službenicima za informisanje trebaju pomagati i drugi relevantni državni službenici, poput ljudi iz IT podrške i pravne službe. Obuku treba osigurati nadzorno tijelo, eventualno u partnerstvu s institucijom za obuku u državnoj službi, ali također treba podržati obuku koju pružaju drugi partneri za obuku (kao što su nevladine organizacije u okviru programa obuke koji se finansiraju iz međunarodnih organizacija).

Preporuka br. 10: Garantovanje zaštite prava ZAŠTITA I INSTITUCIONALNI OKVIR

Međunarodni standardi i komparativni pravni okviri jedinstveno predviđaju mogućnost zaštite prava na pristup informacijama žalbom koju odluči nezavisno tijelo. Za razliku od drugih redovnih slučajeva drugostepenog odlučivanja u upravnom postupku u kojem drugostepeno tijelo nema posebnog interesa za suštinu odluke, kada je riječ o pristupu informacijama, s obzirom da se često dotiče pitanja političke moći, korupcije, nezakonnosti, odgovornosti i generalno politike, imperativ je da drugostepeni autoritet bude neutralan, nepristrasan i nezavisan od ključne političke moći, posebno izvršne vlasti (vlade, uprave).

Prva generacija zakona o pristupu informacijama (uključujući i zakon koji ovdje analiziramo) delegirala je funkciju zaštite sudovima, uz mogućnost interne žalbe (rukovoditelju tijela) i opće nadležnosti Ombudsmena (kao za zaštitu u drugim slučajevima koji utječu na ljudska prava). Nasuprot tome, s obzirom na veću potražnju za informacijama, a samim tim i na veći otpor javnog autoriteta da otkrivaju informacije, kao i razvoj informacionog društva koji omogućava da se informacije na internetu proaktivno objavljuju, evropski i globalni trend je uspostava nezavisnog tijela koje odlučuje o žalbama, istražuje slučajeve, prati proaktivnu objavu, izdaje smjernice i pruža obuku, izvještava Parlament i obavlja druge funkcije neophodne za osiguranje provođenja zakona i za postizanje veće transparentnosti.

Nadležnosti nadzornog tijela obično uključuju:

Procedura žalbe,

Istrage / inspekcije (po molbi i ex officio),

Praćenje i izvještavanje - prikupljanje informacija o službenicima za informisanje (registar službenika), praćenje i prikupljanje informacija o provođenju zakona i izvještavanje Parlamenta posebnim izvještajem koji se isključivo odnosi na pristup informacijama,

Promocija - edukacija, smjernice, svjesnost javnosti, objavljivanje odluka itd.

Sadašnja regulativa na državnom nivou predviđa nekoliko institucija koje vrše nadzorne funkcije. Ovo uključuje:

Žalba (drugostepeno tijelo) –Odbor za žalbe Vijeća ministara; tekst zakona nije jasan što stvara mnogo problema u praksi,

Peticija i kratak izvještaj kao dio općeg izvještaja (Ombudsmen),

Žalba inspekciji (Ministarstvo pravde),

Vijeće ministara - određivanje troškova,

Obuka - neke obuke koju pruža institucija nadležna za opće obuke, ali ne i konkretno u pristupu informacijama,

Smjernice, promocija - nije izvršena (iako neke smjernice i aktivnosti javne svijesti provodi civilno društvo).

Problem zaštite i institucionalnog okvira posebno su vidljivi kada se radi o žalbama. U Zakonu postoje dvije "žalbene" stavke (mada se čini da je nepotrebno navesti mogućnost podnošenja peticije

Ombudsmenu, s obzirom na njegovu opću vlast). Pored toga, nema mnogo navedenog o žalbi u zakonu ili upravnom sporu, iako su ti pravni lijekovi centralni elementi Zakona o slobodnom pristupu informacijama. Nije jasno koji je organ za žalbe, koji sud odlučuje u predmetima upravnog spora, ko može pokrenuti upravni spor, vremenski rokovi za žalbu itd. Štaviše, u Zakonu nema odredbe koja bi ukazala na to da se u odsustvu posebnog pravila, primjenjuje opći upravni postupak.

Prema članu 14. stav (4), korisnik ima mogućnost žalbe rukovodiocu drugostepenog tijela. Zakon ne navodi koje je to tijelo i, u praksi, žalbe često završavaju na internom pregledu. Štoviše, imajući u vidu činjenicu da na entitetskom nivou je moguća interna žalba, i korisnici i tijela često nisu sigurni u vezi sa žalbenim tijelom. Ovo stvara pravnu nesigurnost, smanjuje nivo zaštite i omogućava javnim vlastima da produže proces. Pored toga, Odbor za žalbe, iako je općenito dobro opremljena i profesionalna služba, je općenadležan za sve žalbe na „centralnom“ nivou, što ne dozvoljava prioritet pristupa informacijama o slučajevima, niti specijalizacije. Pored toga, on se ne može smatrati strogo nezavisnim tijelom (profesionalno, plus imenovan po zaslugama i integritetu u transparentnoj i otvorenoj proceduri). Nasuprot tome, takve vlasti su uspostavljene u svim zemljama u regionu i većini drugih evropskih zemalja. Pored toga, transpozicija Direktive o ponovnoj upotrebi informacija u javnom sektoru zahtijeva da nezavisno tijelo odluči po žalbama na odluke o zahtjevima za ponovnu upotrebu informacija.

U članu 9. stav (3), 14. stav (3) također, postoji mogućnost podnošenja peticije Ombudsmenu, ali to nije kao žalba u smislu upravnog postupka, već peticija koja može dovesti do preporuke (ne obavezujuće) javnom tijelu. Stoga, odluka nije pravno obavezujuća. Trenutna statistika pokazuje da se poštuje samo oko 44% preporuka Ombudsmena, ali je ukupan broj slučajeva nizak, u poređenju s brojem žalbi u drugim zemljama koje se povećavaju na nekoliko stotina godišnje.

Članom 22. stav (b) inspekcija je u rukama Ministarstva uprave, što je dobar izbor, s obzirom na trenutni institucionalni okvir koji je u osnovi ovog Zakona. Međutim, odredba daje samo osnovne elemente kontrole i ne dozvoljava instituciju inspekcijskog postupka po službenoj dužnosti (ex officio).

Podnošenje izvještaja o provođenju Zakona Parlamentu je ključni instrument za osiguranje provođenja Zakona i pokretanje pitanja Zakona u javnoj raspravi (u Parlamentu i među javnošću). Trenutno postoji obaveza Ombudsmena da izvještavaju, ali izvještavanje se vrši u okviru općeg izvještaja Ombudsmena, što je u skladu s njihovom ulogom i mandatom (4-5 stranica su posvećene pristupu informacijama, uz komentare o odabranim slučajevima, ali bez posebnih statističkih i drugih podataka). Stoga, predložimo da se uvede odredba o obavezi podnošenja izvještaja o primjeni Zakona bez obzira na institucionalni model.

Ukratko, postoje očigledni problemi u pogledu neefikasnosti žalbenog postupka, odsustva nezavisnog i specijalizovanog tijela, nejasnoće između uloga uključenih tijela; promocija i edukacija su izuzetno slabi, nema praćenja i izvještavanja itd. Ukratko, korisnici ne mogu biti sigurni kako da zaštite svoja prava, a sistem ne može osigurati svoju opću transparentnost. Ovo sprečava jačanje javne svijesti, veće ostvarivanje prava, razvoj prakse, pravnu sigurnost, specijalizaciju i razvoj znanja.

Novi pravni okvir treba sadržavati sljedeće instrumente:

Nezavisnost tijela za žalbe,

Jasna odredba o žalbenom tijelu i roku za podnošenje i odlučivanje po žalbi,

Jasna odredba o upravnom sporu i vremenskom roku za pokretanje spora i trajanje sudskog postupka,

Jasna odredba o primjeni općeg upravnog zakona,

Posebna pravila o inspekciji, uključujući inspekcije po službenoj dužnosti,

Obaveza izvještavanja o primjeni Zakona Parlamentu,

Obaveza izdavanja smjernica i kontinuirane obuke,
Obavezu stvaranja liste javnih tijela u skladu sa Zakonom i službenicima za informisanje.

Preporuka br. 11: Uspostava nadzornog tijela prema međunarodnom standardu NADZORNO TIJELO

Funkcije nadzornog tijela su trenutno podijeljene među nekoliko institucija ili se uopće ne primjenjuju (obuka, smjernice, sveobuhvatno izvještavanje).

U evropskim zemljama moguće je napraviti razliku između tri modela nadzornih tijela i funkcija (vidjeti tabelu ispod).

Tip 1 je sličan sadašnjem sistemu u Bosni i Hercegovini. Glavnu zakonsku kontrolu vrši sud s općim ovlaštenjima Ombudsmena za izdavanje neobavezujućih preporuka. Pored toga, drugostepeni upravni postupak se provodi kao interni pregled ili, eventualno, od posebnog žalbenog tijela. Ostale nadzorne funkcije, kao što su inspekcije, izvještavanje i promocija, obično se podijele između Ombudsmena i izvršnog odjela zaduženog za državnu upravu ili ljudska prava (ministarstva uprave, unutrašnjih poslova, pravosuđa). Ova vrsta nadzora nalazi se u zemljama koje su usvojile zakone prve generacije, kao što su skandinavske zemlje (Švedska, Norveška, Finska, Danska) i neke zemlje CIE (Poljska, Bugarska, Rumunija, Bosna i Hercegovina). Da bi ovakav nadzor mogao uspjeti u zaštiti prava građana, neophodno je da su politička, pravna i administrativna kultura demokratski i legalistički orijentisane.

Zemlje tipa 2 su osnovale specijalizovano tijelo za nadzor nad zakonom o pristupu informacijama koje obavlja sve ili većinu nadzornih funkcija, obično zvane povjerenik/komesar za informacije, odnosno informativni odbor ili vijeće (ako je to kolektivno tijelo).³⁵² Pokazalo se da takav organ može znatno poboljšati primjenu zakona i svjesnost javnosti. Ovaj model postoji u zemljama s francuskom administrativnom tradicijom (Francuska, Španija, Italija, Belgija) i neke zemlje u regionu (Hrvatska, Makedonija), kao i u Irskoj i Škotskoj. Kancelarija komisije/odбора za informacije ili komesar/povjerenik za informacije je samostalna i nezavisna javna vlast, zbog efikasnosti i učinkovitosti, javnog imidža i već dokazane kompetentnosti. U nekim zemljama komisije ili komesari se imenuju po funkciji od postojećih institucija na visokom nivou, koji u Francuskoj uključuju administrativne sudije, a sadašnji predsjednik je državni savjetnik specijalizovan za upravno pravo; ili Ombudsmen u Irskoj. Dobar model za Bosnu i Hercegovinu mogao bi biti irski slučaj³⁵³ gdje je lice koje djeluje kao Ombudsmen također i povjerenik za informacije, s posebnom funkcijom - dok kancelarija Ombudsmena obavlja redovne funkcije Ombudsmena (promocija ljudskih prava, preporuke, antidiskriminacije itd.), kancelarija komesara za informisanje vrši nadzorne funkcije pristupa informacijama, kao što su žalbe, istrage (inspekcije), praćenje i izvještavanje o primjeni zakona, promocija (obuke, podizanje svijesti, smjernice itd.). U slučaju Irske, dvije kancelarije su pravno odvojene i imaju odvojene budžete, uz zajedničke usluge podrške (upravljanje ljudskim resursima, finansijske usluge, javne nabavke itd.). Ovaj model omogućava uspostavljanje specijalizovanog, javno vidljivog i nadležnog organa, ali uzima u obzir efikasnost i fiskalna ograničenja.

U modelu tipa 3, nadzorne funkcije vrši organ za zaštitu podataka (komesar za informacije koji

³⁵² Hrvatska: www.pristupinfo.hr; Francuska <http://www.cada.fr/>

Škotska <http://www.itpublicknowledge.info/home/ScottishInformationCommissioner.aspx>

³⁵³ Irska <http://www.oic.ie/>

kombinuje obje funkcije - zaštitu podataka i pristup informacijama), kao što je većina zemalja u regionu (Slovenija, Srbija, Crna Gora, Albanija)³⁵⁴ i u drugim zemljama EU (UK, Njemačka, Mađarska). Ovaj model ima mnoge prednosti, kao što je razvoj tijela za provođenje informacionih zakona, specijalizacija u informacionim pravima, balansiranje prava i efikasnosti troškova (jedna institucija). Međutim, u praksi, reorganizacija postojeće agencije u nadležnost koja pruža jednaku pažnju obama pravima pokazala se kao izazov (kao u Hrvatskoj koja je nakon dvije godine napustila ovaj model). Prevladava duh ustanove koja je sklonija zaštititi, što je teže prevladati tim više što je autoritet bio uključen u zaštitu podataka. U slučaju usvajanja ovog modela, bit će neophodno da postojeća agencija za zaštitu podataka promijeni svoje ime, kako bi odrazila dva prava u unutrašnjoj organizaciji i da zapošljava ljude koji su već kvalifikovani i obučeni za pristup informacijama. U Sloveniji se uspostavlja podtip ovog modela gdje je povjerenik za informacije zadužen za postupak žalbi, dok se inspekcija i izvještavanje delegiraju Ministarstvu uprave.

Kao zaključak, praksa je ukazala da postojeća institucionalna postavka za zaštitu i promociju prava na pristup informacijama (model 1) nije efikasna i ne poboljšava ostvarivanje prava na pristup informacijama. Predlažemo da Bosna i Hercegovina (na državnom nivou) usvoji jedan od priznatih institucionalnih modela za zaštitu pristupa informacijama. To može biti ili nezavisna institucija za pristup informacijama koja je isključivo odgovorna za pristup informacijama (model 2, kao što je Hrvatska, Francuska, Španija, Irska, Škotska) ili agencija za zaštitu podataka, koja bi bila zadužena za zaštitu, praćenje i promovisanje prava - pravo na pristup informacijama i zaštitu ličnih podataka (model 3, kao što je u Srbiji, UK, Njemačka). Između ova dva modela, također su prihvatljiva i dva podtipa, posebno s finansijskog aspekta - irski model (2a) odvojene institucije za pristup informacijama, koji kombinuje sve nadzorne funkcije, ali razmjenjuju pomoćne službe i rukovodstvo s kancelarijom Ombudsmena; ili slovenski model (3a) s organom za zaštitu podataka koji sprovodi žalbe i istrage, uz druge odgovornosti koje vrši ministarstvo nadležno za poslove javne uprave.

Bez obzira koji model će biti odabran, bitno je osigurati da se u procesu uspostavljanja koriste postojeći ljudski resursi (državni službenici koji rade na pitanjima pristupa informacijama u kancelariji Ombudsmena, inspekciji Ministarstva pravde, dobro obučeni iiskusni službenici za informisanje) i da je u prvoj godini osigurana podrška „izlaznih (transformirajućih)“ institucija (organizacija, ljudski resursi, budžetiranje). Rukovodioca institucije treba postaviti na način procedure transparentnog i otvorenog konkursa na osnovu zasluga, a institucija treba imati dovoljno budžetskih sredstava.

Što se tiče institucionalne postavke entitetskog nivoa, a u svrhu osiguranja zaštite prava pristupa informacijama svim građanima, bez obzira na politički subjekt, predlažemo da entitetski nivoi trebaju također uspostaviti svoje institucije (npr. kao u Njemačkoj ili SAD, ili Škotskoj). Također, moguće je razmotriti da se nadzorno tijelo za pristup informacijama na državnom nivou uzme u obzir kao adekvatna institucija za nadzor nad entitetskim zakonima pristupa informacijama. Model za to je Španija, gdje iako autonomni regioni mogu postaviti vlastitu vlast, mnogi su se odlučili za sporazume s Vijećem za transparentnost na državnom nivou da djeluje kao instanca za žalbu.

³⁵⁴ Srbija <https://www.poverenik.rs/sr-yu>; Slovenija <https://www.ip-rs.si/>; Crna Gora <http://www.azlp.me/me/agencija>; Albanija <http://www.idp.al/?lang=en>; Njemačka https://www.bfdi.bund.de/DE/Home/home_node.html sa saveznim državama, npr. <http://www.la.brandenburg.de/>; UK <https://ico.org.uk/>

Tabela A: MOGUĆI MODEL NADZORA

Odricanje odgovornosti: predloženi modeli su za implementaciju državnog nivoa (sugestije za entitetski nivo su u posljednjoj koloni)

	Žalba	Inspekcija	Praćenje i izvještavanje	Promocija	Za	Protiv	Učinci po entitetski nivo
Model 1. STATUS QUO (slično: Švedska, Finska, Norveška, Danska, Poljska, Slovačka Bugarska, Rumunjska, Ukrajina)	Eksterna žalba (kao što je Odbor za žalbe VM BiH) (ili interni pregled)	Ministarstvo pravde–inspekcija	Ombudsmen, ali ograničeno	Ne	Nema dodatnih troškova	Nema nezavisnosti u proceduri žalbe, razmještene funkcije, zaštita nije učinkovita, to je samo jedna od funkcija(nije prioritet); Nema upoznatosti javnosti o tome;	Nema formalnih efekata, ali je Ombudsmen trenutno ovlašten da izdaje preporuke svim organima vlasti (uključujući entitetski i kantonski nivo); Organ za zaštitu podataka također;
Model 2: Nezavisno specijalizovano tijelo za pristup informacijama (primjeri: Hrvatska, Makedonija, Francuska, Italija, Španija, Škotska, Irska)	Da Drugostepena procedura;	Da / ili unutar opće administrativne inspekcije;	Da Praćenje i prikupljanje podatka; izvještavanje;	Da (vodiči, forme, edukacija, publikacijeitd.	Efikasnija zaštita; Specijalizacija; Nezavisnost i integritet (mora se osigurati otvorenim i transparentnim postupkom imenovanja); Knowhow (Znanje); Javni imidž i povjerenje, javna svijest;	Pitanje troškova	Nema formalnih efekata Entiteti bi mogli: A - uspostaviti svoje nezavisne komesare za informacije (Njemački institucionalni model); B - uključiti odredbu u svoje zakone kojima se određuje državni organ kao drugostepeni nezavisni organ za sprovođenje entitetskog zakona (pitanje - politička podrška);
Model 2a: Nezavisno specijalizovano tijelo (Irski model)	Da	Da	Da	Da	Kao što je gore - nezavisnost i specijalizacija s kombinacijom tri ključne funkcije (zaštita, praćenje, promocija); imidž u javnosti; povjerenje; troškovna efikasnost (dijeljene usluge, jedan direktor za dvije kancelarije);	Pitanje troškova Organizacija traje vremenski (otprilike 6-9 mjeseci da bude potpuno funkcionalna)	
Model 3 Nezavisno specijalizovano tijelo za zaštitu podataka i pristup informacijama (Srbija, Slovenija, Crna Gora, Albanija, Nemačka, Velika Britanija);	Da	Da / ili unutar opće; administrativne inspekcije	Da	Da	Specijalizacija; Nezavisnost (relativno); Imidž u javnosti; Znanje u agenciji (promocija, praćenje, prava informacija u digitalnom dobu); Uravnoteženje prava; Efikasnost troškova;	Uvođenje novih vrijednosti u postojeću; instituciju; Finansijski izvodljivije (više resursa za zaštitu podataka);	

Model 3a Specijalni žalbeni organ sa samo žalbenom funkcijom; ostale funkcije koje obavljaju druga tijela (razmještene funkcije kao u Sloveniji);	Nezavisna kancelarija za žalbe (manja kancelarija za žalbe) mora biti nezavisna i imenovana od strane Parlamenta	Nezavisna kancelarija i Ministarstvo pravde / uprave (u okviru opće administrativne inspekcije)	Ministarstvo pravde / uprave	Ministarstvo pravde / uprave (obuke) i ovlast za žalbe (smjernice)	Bliže statusu quo-slično opciji 1, ali sa nezavisnim žalbenim organom;	Bez specijalizacije, razmještena funkcija, pitanja koordinacije;	
--	--	---	------------------------------	--	--	--	--

ANEKS III

PREGLED PREPORUKA IZ DOKUMENTA „POBOLJŠANJE ZAKONODAVNOG OKVIRA ZA PRISTUP JAVNIM INFORMACIJAMA U BOSNI I HERCEGOVINI“

Proaktivna transparentnost

(1) Potreba za objavljivanjem informacija iz kataloga prikazanog u nastavku odnosi se na sve nosioce informacija, osim na privatne subjekte koji obavljaju pojedine javne funkcije i privredna društva u kojima se kao vlasnik udjela pojavljuje država ili drugi javni organ.

(2) Ovaj katalog treba sadržavati najmanje sljedeće informacije:

- Osnovne organizacione informacije, tj. pravnu osnovu za rad; funkcije utvrđene zakonodavstvom, upravljačka tijela, popis organizacionih jedinica s imenima i kontakt podacima rukovodilaca ovih jedinica, kao i linije odgovornosti (organigram); poštanska i imejl adresa organa; radno vrijeme; informacije o dostupnosti za osobe s posebnim potrebama;
- Strategije, programi, planovi i izvještaji koje je izradila institucija;
- Finansijski podaci, tj. budžet (finansijski plan) i izvještaj o njegovom izvršenju, plaće članova upravnih organa i rukovodilaca organizacionih jedinica (uključujući i doplatke), informacije o dodijeljenim subvencijama, grantovima (uključujući i navode o korisnicima i iznosima);
- Registar ugovora koje je organ zaključio o nabavci ili raspolaganju robama, uslugama i imovinom, koji sadrži barem neophodan minimum informacija o vrijednosti ugovora, datumu zaključenja i trajanju ugovora, kao i o izvođaču i predmetu ugovora.
- Informacije o uslugama koje se nude građanima, tj. popis usluga u kojem su opisane usluge, postupak za ostvarivanje pristupa (uključujući dokumente i informacije koje se traže od podnosilaca zahtjeva), informacije o naknadama koje se naplaćuju prilikom ostvarivanja pristupa uslugama, standardima vezanim za pružanje usluga (vrijeme i oblik pružanja usluga), kao i pravu na podnošenje žalbe vezane za kvalitet ili integritet kod pružanja usluga;
- Informacije o javnim konsultacijama u vezi s aktima organa;
- Informacije o ostvarivanju pristupa informacijama na zahtjev, uključujući informacije o pravu na traženje informacija, obliku zahtjeva, roku za obradu zahtjeva, žalbenim mjerama i naknadama koje se naplaćuju prilikom ostvarivanja pristupa;
- Kontakt podaci (najmanje ime i prezime i imejl adresu) lica odgovornog za čuvanje informacija na internetskim stranicama mjerodavnog organa.

Viši standard transparentnosti može se utvrditi u propisima vlasti u kojima se navode druge vrste informacija koje se objavljuju na internetskim stranicama javnih organa.

(3) Informacije bi trebale biti dostupne na internetskim stranicama nadležnog javnog organa ili putem jedinstvenog portala e-Uprava, ukoliko isti postoji. Ove internetske stranice trebale bi biti usklađene sa standardom Smjernica za osiguravanje pristupačnosti mrežnih sadržaja (WCAG) 2.0 AA (ISO 40500).

4) Informacije je potrebno objaviti ili ažurirati u roku od 7 dana od dana pojave relevantnog događaja.

(5) Svaki organ koji je dužan objaviti informacije treba odrediti službenika odgovornog za održavanje internetske stranice koja sadrži prethodno navedene podatke. Rukovodilac organa odgovoran je osigurati da ovaj službenik dobija ažuran pristup svim prethodno navedenim informacijama.

Institucionalni nadzorni okvir

Na osnovu međunarodne prakse i analize trenutne situacije u BiH, mogla bi se razmotriti tri rješenja u vezi s raspodjelom odgovornosti za nadzor nad provođenjem standarda za pristup javnim informacijama:

Bez obzira na odabrani model, katalog ovlasti i funkcija nadzornog organa trebao bi biti sličan. Katalog bi trebao obuhvatiti minimalno sljedeće odgovornosti koje su grupisane u tri kategorije:

Prikupljanje podataka

- Vođenje registra nosilaca informacija (mogu se isključiti privatna tijela koja obavljaju javne funkcije), koji sadrži osnovne podatke: a) naziv institucije; b) kontaktne podatke službenika odgovornog za pitanja javnog informisanja; c) adresu internet stranice nosioca informacija.
- Prikupljanje, objedinjavanje i analiziranje osnovnih statističkih podataka o pristupu javnim informacijama, uključujući i broj zahtjeva za javnim informacijama, naplaćene naknade, broj prihvaćenih/odbijenih/odbačenih zahtjeva, razloge za odbijanje, prosječno vrijeme potrebno za obradu zahtjevâ, žalbe podnesene sudovima i njihovi ishodi (sudske odluke). Podatke je potrebno izraditi na osnovu statističkih izvještaja koje podnosi nosilac informacija na godišnjem nivou. Format izvještaja bi trebao biti određen propisom Vlade donesenom na osnovu Zakona o slobodi informisanja. Zakonom bi trebalo postaviti obavezujući rok u kojem nosioci informacija moraju podnijeti godišnje izvještaje nadzornom organu (npr. kraj marta), uz sankcije za nepostupanje po ovom pitanju.

Edukacija i podizanje svijesti

- Izrada nastavnog programa obuke za nosioce informacija vezano za primjenu zakonodavstva o pristupu javnim informacijama i organizovanje obuka;
- Izrada smjernica i dokumenata s obrazloženjem namijenjenim nosiocima informacija vezanim za primjenu zakonodavstva o pristupu javnim informacijama;
- Vođenje javnih kampanja putem kojih se podiže svijest građana o pravu na informisanje;
- Saradnja s organizacijama civilnog društva i međunarodnim partnerima na podizanju svijesti građana o pravu na informisanje;
- Promovisanje najbolje prakse nosilaca informacija u vezi s osiguravanjem prava na informisanje.

Inspeksijske kontrole

- Vršenje inspeksijskih kontrola nosilaca informacija vezanih za provođenje zakonodavstva o pristupu javnim informacijama. Inspeksijski nadzor potrebno je pokretati po službenoj dužnosti ili po pritužbama zainteresovanih strana. Svake godine potrebno je pripremiti i objaviti program inspekcije, uključujući i kontrolnu listu za inspekciju (zahtjeve koje je potrebno preispitati). Inspekcije se trebaju fokusirati na dvije glavne teme: a) provjeru usklađenosti internetskih stranica nosilaca informacija sa zakonskim uvjetima o proaktivnoj transparentnosti (vidjeti prethodni dio); b) razmatranje prakse obrade zahtjeva za javnim informacijama, posebno analiziranje uzorka odluka kojima se odbija pristup javnim informacijama i procjena pravovremenosti obrade zahtjeva.

- Objavljivanje izvještaja iz inspekcija i godišnjeg izvještaja o najznačajnijim problemima koji se javljaju prilikom ostvarivanja prava na pristup javnim informacijama;
- Sankcije: 1) Podnošenje zahtjeva nadležnom inspektoratu (ili sudu) za izricanje sankcija u slučaju kršenja zakonskih uvjeta u vezi s pristupom informacijama; ili 2) izricanje sankcija za odabrane povrede prava na javno informisanje koje treba navesti u zakonima o ostvarivanju prava na pristup informacijama. Treba napomenuti i to da, ukoliko je Institucija ombudsmena označena kao nadzorni organ, ova institucija ne bi trebala biti zadužena za izricanje sankcija, budući da je takva funkcija općenito nespojiva sa savremenim shvatanjem misije Ombudsmena.
- Pridruživanje pravima stranke (uključujući i pravo na žalbu), na traženje podnosioca zahtjeva, upravni i sudski postupci u vezi s pristupom javnim informacijama.

Što se tiče inspekcijskih aktivnosti, nadzornom organu potrebno je dati neophodne istražne ovlasti, koje uključuju sljedeće:

- Neograničen pristup informacijama i dokumentima koji se nalaze u posjedu relevantnog javnog organa;
- Neograničen pristup prostorijama javnih organa;
- Pravo da od osoblja javnih organa zatraži da pruži objašnjenja i informacije.

Nedostatak saradnje s nadzornim organom trebao bi biti predmet krivične odgovornosti.

Postupak za ostvarivanje pristupa informacijama na zahtjev

(1) Potrebno je izričito navesti da se zahtjevi za javne informacije mogu podnositi putem imejla ili drugog elektronskog kanala koji koristi nosilac relevantnih informacija za komunikaciju s građanima. Od podnosioca zahtjeva ne bi trebalo zahtijevati da koristi poseban obrazac zahtjeva niti da priloži bilo kakve identifikacijske isprave.

(2) Podnosiocu zahtjeva treba omogućiti da precizira traženi format vezan za informacije koje treba primiti: a) ostvarivanje uvida u dokumente u prostorijama nosioca informacija; b) prijem kopija putem pošte; c) prijem dokumenata putem imejla ili drugog elektronskog kanala; d) objavljivanje informacija na internetskoj stranici nosioca informacija. Ostvarivanje uvida u dokumente u prostorijama nosioca informacija i objavljivanje na internetskoj stranici treba uvijek biti besplatno. Naknade bi se mogle naplaćivati isključivo za izradu/skeniranje kopija i to do iznosâ utvrđenih propisima Vlade.

(3) Odbijanje/odbacivanje zahtjeva treba uvijek biti izvršeno u obliku upravnog akta (rješenja/odluke), onako kako je to uređeno relevantnim propisima o općem upravnom postupku. Ovo se posebno odnosi na zakonodavstvo RS-a, gdje odbijanje ima oblik dopisa.

(4) Formulisanje ispitivanja javnog interesa trebalo bi poboljšati kako bi se osigurala rigoroznija i proaktivno transparentnija interpretacija. Ispitivanje javnog interesa treba se sastojati od dva uvjeta koji se postavljaju nosiocima informacija: 1) Utvrđivanje da li bi objavljivanje informacija prouzrokovalo znatnu štetu bilo kakvom interesu (interesima) koji je označen kao osnova za izuzeće od objavljivanja; 2) Odmjeravanje ove štete u odnosu na javni interes koji se zadovoljava pri objavljivanju relevantnih informacija. Drugim riječima, relevantni organ mora prikazati tu značajnu štetu i dokazati da javni interes za objavljivanje informacija nema prevagu nad ovom štetom tj. da nema veći značaj od nje. Za oba elementa ispitivanja javnog interesa, teret dokazivanja treba da leži na nosiocu informacija.

(5) Od nosilaca informacija treba tražiti da vode registar zahtjeva za javnim informacijama, koji sadržava: a) podatke o podnosiocu zahtjeva; b) datum podnošenja; c) predmet podnošenja (traženi podaci); d) datum odgovora; e) sadržaj odgovora.

Pored toga, mogla bi se razmotriti i mogućnost reforme internog upravnog žalbenog postupka kako bi se poboljšao pristup informacijama na zahtjev. Mogla bi se razmotriti sljedeća dva scenarija:

1) Žalba povodom odbijanja pristupa ili povodom šutnje administracije mogla bi se podnijeti direktno sudu. Interni upravni žalbeni postupak bio bi eliminisan kao postupak kojim se usporava pristup sudskoj reviziji/preispitivanju; ili

2) ako se uspostavi specijalizovani organ koji se bavi ovim pristupom informacijama, jedna od njegovih funkcija mogla bi biti da postupa kao drugostepeni organ.

ANEKS IV

**UPOREDNA ANALIZA ODABRANIH ASPEKATA ZAKONODAVNOG OKVIRA ZA
PRISTUP INFORMACIJAMA IZ DOKUMENTA „POBOLJŠANJE ZAKONODAVNOG
OKVIRA ZA PRISTUP JAVNIM INFORMACIJAMA U BOSNI I HERCEGOVINI“**

I. Nezavisni nadzorni organi u oblasti pristupa javnim informacijama

Država	Status organa (imenovanje, linije izvještavanja, autonomija)	Ovlasti organa
Albanija [pristup informacijama i zaštita podataka]	Povjerenika bira Skupština na prijedlog Vijeća ministara na mandat od pet godina s mogućnošću jednog ponovnog imenovanja. Nezavisni je državni organ i pravno lice. Povjerenik zadužen za pravo na informisanje i zaštitu ličnih podataka podnosi izvještaj Skupštini ili parlamentarnim odborima najmanje jednom godišnje ili onoliko često koliko oni to zahtijevaju.	Povjerenik je ovlašten da: <ol style="list-style-type: none"> 1) razmatra žalbe protiv odluka javnih organa kojima se povređuju prava predviđena ovim Zakonom; 2) predlaže poduzimanje disciplinskih mjera protiv odgovornih lica; 3) odobrava i distribuira modele programa transparentnosti za različite kategorije javnih organa; 4) utvrđuje standarde u pogledu formata i sadržaja registra zahtjeva i odgovora javnih organa; 5) promovise pravo na slobodan pristup i obavlja druge poslove utvrđene ovim i drugim zakonom.
Hrvatska [pristup informacijama]	Povjerenika bira Hrvatski sabor na mandat od pet godina s mogućnošću jednog ponovnog imenovanja. Povjerenik je nezavisan i samostalan u svom radu, a za svoj rad odgovoran je Hrvatskom saboru.	Povjerenik je ovlašten da: <ol style="list-style-type: none"> 1) obavlja poslove drugostepenog organa pri rješavanju pritužbi o ostvarivanju prava na pristup informacijama i prava na ponovno korištenje informacija; 2) vrši nadzor i provodi inspekcijsku kontrolu nad provođenjem zakona o pravu na informisanje; 3) prati provođenje ovog Zakona i propisa kojima se uređuje pravo pristupa informacijama i pravo ponovnog korištenja informacija, te obavještava javnost o njihovom provođenju; 4) predlaže državnim organima poduzimanje mjera za poboljšanje ostvarivanja prava na pristup informacijama i prava na ponovno korištenje informacija uređeno Zakonom o pravu na informisanje; 5) informiše javnost o ostvarivanju prava korisnika na pristup informacijama; 6) predlaže mogućnost za obuku i izradu službenih informacija u tijelima javnih organa te o njihovim obavezama u vezi s primjenom ovog Zakona; 7) predlaže mogućnost za obuku i izradu službenih informacija u tijelima <u>javnih organa te o njihovim obavezama u vezi s primjenom ovog Zakona;</u> 8) inicira usvajanje ili donošenje izmjena i dopuna propisa radi realizacije i poboljšanja prava na pristup informacijama i prava na ponovnu upotrebu informacija; 9) podnosi Hrvatskom saboru izvještaj o provedbi ovoga Zakona i druge izvještaje kada smatra da je to potrebno; 10) podnosi o ptužni prijedlog i izdaje prekršajni nalog za utv rdene prekršaje.

<p>BJR Makedonija [pristup informacijama]</p>	<p>Komisija za zaštitu prava na slobodan pristup javnim informacijama je nezavisno državno tijelo. Komisiju čine predsjednik, njegov zamjenik i tri člana, koji obavljaju svoju dužnost profesionalno tokom mandata u trajanju od pet godina, s mogućnošću jednog ponovnog imenovanja. Predsjednika, zamjenika i članove komisije imenuje i razrješava Skupština na prijedlog Komisije za pitanja izbora i imenovanja. Skupština objavljuje javni konkurs za izbor predsjednika, zamjenika i članova komisije. Komisija za pitanja izbora i imenovanja pri Skupštini priprema nacrt liste kandidata. Komisija priprema zajednički izvještaj o provođenju ovog Zakona na osnovu prikupljenih informacija iz izvještaja koje dobije od nosilaca informacija, i dostavlja ga Skupštini Republike Makedonije do 31. marta tekuće godine.</p>	<p>Komisija je ovlaštena da:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) odlučuje o žalbama protiv odluke kojom je nosilac informacije odbio zahtjev za pristup informacijama; 2) se brine o provođenju odredbi ovog Zakona; 3) priprema i objavljuje listu nosilaca informacija; 4) daje mišljenja na prijedloge zakona kojima se uređuje slobodan pristup informacijama; 5) poduzima aktivnosti u oblasti edukacije nosilaca informacija; 6) saraduje s nosiocima informacija u vezi s ostvarivanjem prava na slobodan pristup informacijama; 7) donosi pravilnik/poslovnik o svom radu; 8) promovise pravo na slobodan pristup informacijama i obavlja druge poslove utvrđene ovim Zakonom i drugim zakonima.
<p>Crna Gora [pristup informacijama i zaštita podataka]</p>	<p>Agencija za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama je samostalni državni organ. Tijela Agencije su Vijeće i direktor Agencije. Vijeće Agencije ima predsjedavajućeg i dva člana. Predsjedavajućeg i članove Vijeća Agencije imenuje Skupština Crne Gore, na prijedlog nadležnog radnog tijela. Vijeće Agencije odlučuje apsolutnom većinom glasova svojih članova. Na zahtjev, ali najmanje jednom godišnje, Agencija Skupštini Crne Gore podnosi izvještaj o stanju u oblasti pristupa informacijama.</p>	<p>Agencija je ovlaštena da:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) vrši nadzor nad zakonitošću upravnih odluka kojima se odlučuje o zahtjevima za pristup informacijama i poduzima mjere utvrđene zakonom; 2) upravlja informacionim sistemom pristupa informacijama; 3) prati stanje u oblasti pristupa informacijama; 4) vrši inspekcijski nadzor nad primjenom ovog Zakona u smislu izrade i ažuriranja Vodiča za pristup informacijama, proaktivnog objavljivanja informacija i dostavljanja akata i podataka potrebnih za vođenje informacionog sistema za pristup informacijama; 5) podnosi zahtjeve za pokretanje prekršajnog postupka zbog kršenja ovog Zakona koji se odnose na izradu i ažuriranje Vodiča za pristup informacijama, proaktivno objavljivanje informacija i dostavljanje akata i podataka potrebnih za vođenje informacionog sistema za pristup informacijama; 6) obavlja i druge poslove propisane ovim Zakonom.

<p>Srbija³⁵⁵ [pristup informacijama i zaštita podataka]</p>	<p>Narodna skupština Republike Srbije imenuje povjerenika većinom glasova svih poslanika, na prijedlog Odbora Narodne skupštine koji je nadležan za informisanje, na određeno vrijeme tokom mandata od sedam godina, s mogućnošću jednog ponovnog imenovanja.</p> <p>Povjerenik je nezavisan i samostalan u vršenju svojih ovlaštenja. Pravno lice – nezavisni državni organ.</p> <p>U roku od tri mjeseca od završetka svake finansijske godine, povjerenik Narodnoj skupštini podnosi godišnji izvještaj o aktivnostima koje poduzimaju javni organi na provođenju ovog Zakona te o njegovim vlastitim aktivnostima i troškovima.</p>	<p>Povjerenik je ovlašten da:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) prati da li organi javne vlasti ispunjavaju obaveze predviđene ovim Zakonom i o tome izvještavaju javnost i Narodnu skupštinu; 2) daje prijedloge za izradu ili izmjenu i dopunu propisa s ciljem realizacije i promovisanja prava na pristup informacijama; 3) predlaže državnim organima poduzimanje mjera za poboljšanje njihovog poslovanja koje su uređene ovim Zakonom; 4) poduzima neophodne mjere za obuku zaposlenih u državnim organima i savjetuje ih o njihovim dužnostima u pogledu prava na pristup informacijama; 5) razmatra žalbe protiv odluka javnih organa kojima se krše prava predviđena ovim Zakonom; 6) javnosti saopštava sadržaj ovog zakona i prava utvrđena ovim Zakonom; 7) objavljuje uputstva za izradu i objavljivanje direktorijâ, daje savjete državnim organima kako bi se osiguralo ispravno, potpuno i pravovremeno ispunjavanje obaveze objavljivanja direktorija; 8) obavlja i druge poslove u skladu s ovim Zakonom i drugim zakonima.
<p>Slovenija [pristup informacijama i zaštita podataka]</p>	<p>Povjerenika za informacije imenuje Narodna skupština Republike Slovenije na prijedlog predsjednika Republike Slovenije, na određeno vrijeme tokom mandata od pet godina, s mogućnošću jednog ponovnog imenovanja.</p> <p>Povjerenik je samostalan u svom radu. Također, povjerenik može podnijeti Ustavnom sudu Republike Slovenije zahtjev za ocjenu ustavnosti nekog zakona, drugih propisa i općih akata donesenih radi vršenja javnih ovlasti, u slučaju pitanja ustavnosti i zakoni koji su u vezi s postupkom koji se rješava .</p>	<p>Povjerenik je ovlašten da:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) postupa po žalbi protiv odluke kojom je organ odbio ili odbacio zahtjev podnosioca za pristup ili povrijedio pravo na pristup ili pravno na ponovno korištenje javnih informacija na neki drugi način, te u okviru žalbenog postupka također i za nadzor nad provedbom zakona kojim se uređuje pristup javnim informacijama i propisa koji se na osnovu njega donose; 2) vršenje inspekcije o poštivanju normi iz zakonskih propisa.

³⁵⁵ Prijedlog za obimniju reviziju Zakona o pristupu informacijama nalazi se u parlamentarnoj proceduri.

II. Zakonske odredbe o proaktivnom objavljivanju javnih informacija

Država	Katalog informacija koje se objavljuju proaktivno	Forma objavljivanja
Albanija	<p>Kategorije informacija koje po službenoj dužnosti objavljuju organi iz javnog sektora:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) opis organizacione strukture, funkcija i zadatak organa iz javnog sektora; 2) kompletni tekstovi: konvencija koje ratifikuje Republika Albanija; zakona; podzakonskih akata; etičkih kodeksa ponašanja; svakog dokumenta politikâ; priručnika ili nekog drugog dokumenta koji je povezan s preuzimanjem funkcija organa iz javnog sektora; 3) informacije o procedurama koje je potrebno slijediti kod podnošenja zahtjeva za informacijama, poštanska i elektronska adresa za podnošenje zahtjeva za informacije, kao i žalbeni postupci protiv predmetnog rješenja/odluke; 4) podaci o lokaciji kancelarija organa iz javnog sektora, radnom vremenu, ime, prezime i kontakti koordinatora za ostvarivanje prava na informaciju; 5) podaci o obrazovanju, kvalifikacijama i plaćama funkcionera, koji inače podliježu obavezi izjašnjavanja o vlastitom imovinskom stanju u skladu sa zakonom, struktura plaća za ostale državne službenike, kao i opis procedura odabira, ovlasti i zadaci viših funkcionera u organima iz javnog sektora; 6) mehanizmi praćenja i kontrole koji funkcionišu iznad djelokruga javnog organa, uključujući i strateške planove rada, revizorske izvještaje institucije Visoke državne revizije ili drugih subjekata, kao i subjekata koji sadržavaju pokazatelje o učinku organa iz javnog sektora; 7) podaci o budžetu i planu rashoda za tekuću finansijsku godinu i prethodne godine, kao i svaki godišnji izvještaj o izvršenju budžeta; 8) informacije o procedurama nabavke ili postupcima javnog konkursa za dobijanje koncesija/JPP, 9) podaci o uslugama ko je javni organ stavlja na raspolaganje javnosti, uključujući i standarde u vezi s kvalitetom usluga; 10) bilo koji mehanizam ili postupak za podnošenje zahtjeva i pritužbi, u vezi s postupanjima ili propustima organa iz javnog sektora, itd. 	<p>U skladu s programima transparentnosti odobrenim za njih, pripremiti unaprijed te u lako razumljivom i pristupačnom formatu na njihovoj internetskoj stranici.</p>

<p>Hrvatska</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) zakoni i drugi propisi koji se odnose na oblast njihovog rada; 2) opći akti i odluke koje ovi organi donose, a koje imaju utjecaj na interese korisnika, uz obrazloženje kojim se potkrepljuje njihovo donošenje; 3) nacrti zakona i drugih propisa i općih akata za koje se sprovodi postupak javne konsultacije; 4) godišnji planovi, programi, strategije, uputstva, izvještaji o radu, finansijski izvještaji i drugi relevantni dokumenti koji se odnose na oblast rada javnih organa; 5) registri i baze podataka ili informacije o registrima i bazama podataka u okviru njihove nadležnosti i način pristupa podacima i ponovnog korištenja podataka; 6) informacije o javnim uslugama koje pruža javni organ, na vidnom mjestu, uz poveznicu s onim uslugama koje se pružaju elektronskim putem; 7) podaci o izvoru finansiranja, budžetu, finansijskom planu ili drugom relevantnom dokumentu kojim se utvrđuju prihodi i rashodi javnog organa, te podaci i izvještaji o izvršenju budžeta, finansijskog plana ili drugog odgovarajućeg dokumenta; 8) informacije o grantovima, sponzorstvima, donacijama ili drugim vidovima pomoći, uključujući i spisak korisnika te visinu takvog iznosa; 9) podaci o postupcima javnih nabavki, tenderskoj dokumentaciji, informacije o izvršenju ugovora i druge informacije za koje postoji obaveza objavljivanja u skladu sa zakonom kojim se uređuju javne nabavke; 10) obavještenja o provedenim tenderima, dokumentaciji neophodnoj za učešće u tenderskom postupku i obavijest o rezultatu tenderskog postupka; 11) podaci o unutrašnjoj organizaciji javnih organa, s imenima rukovodilaca organa i rukovodilaca organizacionih jedinica, te njihovi kontakt podaci; 12) zaključci sa zvaničnih sjednica javnih organa i službeni dokumenti usvojeni na tim sjednicama, kao i informacije o radu formalnih radnih tijela u okviru njihove nadležnosti za odlučivanje o pravima i interesima korisnika; 13) obavještanje o načinu i uvjetima ostvarivanja prava na pristup informacijama i prava na ponovno korištenje informacija na vidnom mjestu, s kontakt informacijama službenika za informisanje, potrebnim obrascima ili poveznicama na te obrasce, kao i iznos naknade za ostvareni pristup informacijama i ponovno korištenje informacija; 14) odgovori na najčešće postavljana pitanja o načinu podnošenja zahtjeva građana i medija, kao i druge informacije (vijesti, saopštenja za štampu, podaci o aktivnostima), s ciljem informisanja javnosti o njihovom radu i realizaciji njihovih prava i ispunjenju obaveza. 	<p>Javni organi imaju obavezu objavljivati informacije na internetskim stranicama na način koji je jednostavan za pretraživanje te u mašinski čitljivom obliku pogodnom za objavljivanje</p>
------------------------	---	--

<p>BJR Makedonija</p>	<p>Nosilac informacija dužan je javnosti dati informacije o sljedećem:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) osnovne kontakt informacije o nosiocu informacija, odnosno ime i prezime, adresa, broj telefona, broj telefaksa, imejl adresa i adresa internetske stranice; 2) način podnošenja zahtjeva za pristup informacijama; 3) propisi koji se odnose na nadležnost nosioca informacije vezano za registar propisa objavljenih u službenom glasniku; 4) sugestije vezane za programe, strategije, stavove, mišljenja, studije i druge slične dokumente, koji se odnose na akte iz nadležnosti nosioca informacije; 5) sve javne objave u postupku javnih nabavki i tenderska dokumentacija utvrđena zakonom; 6) podaci iz njihove nadležnosti utvrđeni zakonom; 7) organizacija i operativni troškovi, kao i pružanje usluga građanima u upravnom postupku i u vezi s njihovim aktivnostima; 8) izdavanje informativnih biltena i drugih vidova informisanja, 9) internetske stranice koje se koriste za objavljivanje odluka, akata i mjera koje utječu na život i rad građana; 10) druge informacije koje proizlaze iz nadležnosti i rada nosioca informacije; 	<p>Nosioci informacija dužni su objavljivati spisak informacija koje imaju na raspolaganju na način koji je dostupan javnosti (internetska stranica, oglasna ploča i dr.).</p>
<p>Crna Gora</p>	<p>Javni organ dužan je objaviti sljedeće informacije:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) vodič za pristup informacijama; 2) javni registri i javne evidencije; 3) programi i planovi rada; 4) izvještaji i drugi dokumenti o radu i stanju u oblastima iz njihove nadležnosti; 5) nacrti, prijedlozi i konačni tekstovi strateških dokumenata, planova i programa za njihovo provođenje; 6) nacrti i prijedlozi zakona i drugih propisa, kao i mišljenja eksperata iznesena u vezi s nacrtima i prijedlozima zakona; 7) pojedinačni akti i ugovori o korištenju finansijskih sredstava koja potiču iz javnih prihoda i državne imovine; 8) lista državnih službenika i namještenika s nazivima njihovih funkcija; 9) lista javnih dužnosnika i njihove platne liste, kao i spisak drugih prihoda koji se odnose na vršenje javne funkcije; 10) odluke i drugi pojedinačni akti od značaja za prava, dužnosti i interese trećih lica; 11) informacije kojima je pristup odobren na zahtjev u više od tri navrata. 	<p>Javni organ objavljuje informacije na svojoj internetskoj stranici.</p> <p>U zavisnosti od prirode i vrste informacija, informacije moraju biti objavljene u roku od 15 dana od dana kada su izrađene ili usvojene.</p>

<p>Srbija</p>	<p>Vrste informacija koje po službenoj dužnosti objavljuje državni organ:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) opis njegovih ovlaštenja, dužnosti i unutrašnje organizacije; 2) informacije o budžetu i sredstvima za rad; 3) informacije o vrstama usluga koje neposredno pruža zainteresovanim stranama; 4) postupak podnošenja zahtjeva nadležnom državnom organu ili postupak podnošenja žalbe na njegove odluke, postupanja ili propuste; 5) preispitivanje zahtjevâ, pritužbi i drugih direktnih mjera koje su poduzele zainteresovane strane, kao i odluka donesenih od strane predmetnog državnog organa po zaprimljenim zahtjevima i žalbama; 6) i/ili odgovorima na druge direktne mjere koje su poduzele zainteresovane strane; 7) informacije o načinu i mjestu čuvanja informacionih medija, vrsti informacija koje posjeduje, vrsti informacija kojima daje pristup i o pis postupka podnošenja zahtjev a; 8) imena rukovodilaca organa državne uprave, opisi njihovih ovlaštenja i dužnosti i procedura njihovog odlučivanja; 9) pravila i odluke državnog organa o transparentnosti njegovog rada (radno vrijeme, adresa, kontakt telefoni, logotip, dostupnost za lica s posebnim potrebama, pristup sjednicama, dopuštenost audio i videosnimanja, itd.), kao i svako autentično tumačenje ovih odluka; 10) pro pisi i o dluke o izuzećim a ili o graničenjim a transparentnosti rada državno g organa, uz o dgov arajuća o brazloženja. 	<p>Organ vlasti najmanje jednom godišnje objavljuje direktorij koji sadrži ključne činjenice o njegovom poslovanju, a isti se objavljuje kao štampani direktorij ili se objavljuje na njegovoj internetskoj stranici.</p>
<p>Slovenija</p>	<p>Vrste informacija koje po službenoj dužnosti objavljuje državni organ:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) prečišćeni tekstovi propisa koji se odnose na oblast rada organa, vezani za Državni registar propisa na internetu; 2) programi, strategije, stavovi, mišljenja i uputstva koja su od općeg interesa ili su značajna za rad organa s fizičkim ili pravnim licima ili za odlučivanje o njihovim pravima ili obavezama, studije i drugi slični dokumenti koji se odnose na oblast rada tog organa; 3) prijedlozi propisa, programa, strategija i drugih sličnih dokumenata koji se odnose na područje rada organa; 4) dokumentacija u oblasti javnih nabavki i javnih tendera za dodjelu sredstava, subvencija, kredita i drugih vidova sufinansiranja iz državnog ili općinskih budžeta; 5) informacije o njegovim aktivnostima te administrativnim, sudskim i drugim uslugama; 6) sve informacije koje su javnog karaktera, a koje su podnosioci zahtjeva tražili u najmanje tri navrata; 7) ostale informacije javnog karaktera. 	<p>Informacije je potrebno objaviti na internetskoj stranici nadležnog organa.</p>

ANEKS V

**PREGLED JAVNIH ORGANA KOJIMA JE UPUĆEN UPITNIK ZA POTREBE IZRADE
SPECIJALNOG IZVJEŠTAJA O PRIMJENI ZAKONA O SLOBODI PRISTUPA
INFORMACIJAMA U BOSNI I HERCEGOVINI**

I - Javni organi Bosne i Hercegovine:

1. Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine;
2. Predsjedništvo Bosne i Hercegovine;
3. Ministarstvo odbrane Bosne i Hercegovine;
4. Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine;
5. Ustavni sud Bosne i Hercegovine;
6. Pravobranilaštvo Bosne i Hercegovine;
7. Ured koordinatora za reformu javne uprave Bosne i Hercegovine;
8. Vijeće ministara Bosne i Hercegovine;
9. Direkcija za evropske integracije Bosne i Hercegovine;
10. Ministarstvo vanjskih poslova Bosne i Hercegovine;
11. Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine;
12. Agencija za promociju stranih investicija u Bosni i Hercegovini;
13. Ured za veterinarstvo Bosne i Hercegovine;
14. Memorijalni centar Srebrenica;
15. Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine;
16. Ministarstvo komunikacija i prometa Bosne i Hercegovine;
17. Direkcija za civilno vazduhoplovstvo Bosne i Hercegovine;
18. Regulatorna agencija za komunikacije Bosne i Hercegovine;
19. Ministarstvo finansija i trezora Bosne i Hercegovine;
20. Uprava za indirektno oporezivanje Bosne i Hercegovine;
21. Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine;
22. Jedinica za implementaciju projekta izgradnje Zavoda za izvršenje krivičnih sankcija, pritvora i drugih mjera;
23. Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine;
24. Ministarstvo bezbjednosti Bosne i Hercegovine;
25. Državna agencija za istrage i zaštitu Bosne i Hercegovine;
26. Granična policija Bosne i Hercegovine;
27. Ministarstvo civilnih poslova Bosne i Hercegovine;
28. Agencija za identifikacione dokumente, evidenciju i razmjenu podataka u Bosni i Hercegovini;
29. Centar za uklanjanje mina Bosne i Hercegovine;
30. Služba za zajedničke poslove institucija Bosne i Hercegovine;
31. Ured za reviziju institucija Bosne i Hercegovine;
32. Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine;
33. Komisija za očuvanje nacionalnih spomenika Bosne i Hercegovine;
34. Agencija za državnu službu Bosne i Hercegovine;
35. Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine;
36. Institut za standardizaciju Bosne i Hercegovine;
37. Institut za mjeriteljstvo Bosne i Hercegovine;
38. Institut za intelektualno vlasništvo;
39. Institut za akreditaciju Bosne i Hercegovine;
40. Arhiv Bosne i Hercegovine;
41. Obavještajno-sigurnosna agencija Bosne i Hercegovine;
42. Uprava za zaštitu zdravlja bilja Bosne i Hercegovine;
43. Agencija za nadzor nad tržištem Bosne i Hercegovine;
44. Agencija za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine;
45. Fond za povratak Bosne i Hercegovine;
46. Agencija za rad i zapošljavanje Bosne i Hercegovine;

47. Kancelarija za harmonizaciju i koordinaciju sistema plaćanja u poljoprivredi, ishrani i ruralnom razvoju;
48. Služba za poslove sa strancima pri Ministarstvu sigurnosti Bosne i Hercegovine;
49. Odbor državne službe za žalbe Bosne i Hercegovine;
50. Komisija za koncesije Bosne i Hercegovine;
51. Kancelarija za zakonodavstvo Bosne i Hercegovine;
52. Agencija za javne nabavke Bosne i Hercegovine;
53. Kancelarija za razmatranje žalbi Bosne i Hercegovine;
54. Institut za nestale osobe Bosne i Hercegovine;
55. Agencija za osiguranje Bosne i Hercegovine;
56. Direkcija za ekonomsko planiranje Bosne i Hercegovine;
57. Institucija ombudsmena za zaštitu potrošača Bosne i Hercegovine;
58. Agencija za poštanski promet Bosne i Hercegovine;
59. Agencija za razvoj visokog obrazovanja i osiguranja kvaliteta Bosne i Hercegovine;
60. Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje Bosne i Hercegovine;
61. Agencija za zaštitu ličnih podataka Bosne i Hercegovine;
62. Centar za informisanje i priznavanje dokumenata iz oblasti visokog obrazovanja Bosne i Hercegovine;
63. Državna regulatorna agencija za radijacijsku i nuklearnu bezbjednost Bosne i Hercegovine;
64. Agencija za lijekove i medicinska sredstva Bosne i Hercegovine;
65. Agencija za antidoping kontrolu Bosne i Hercegovine;
66. Agencija za forenzička ispitivanja i vještačenja Bosne i Hercegovine;
67. Agencija za školovanje i stručno usavršavanje kadrova Bosne i Hercegovine;
68. Centralna harmonizacijska jedinica Ministarstva finansija i trezora Bosne i Hercegovine;
69. Agencija za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije Bosne i Hercegovine;
70. Vijeće za državnu pomoć Bosne i Hercegovine;

II - Javni organi Republike Srpske:

1. Predsjednik Republike Srpske;
2. Narodna skupština Republike Srpske;
3. Vijeće naroda Republike Srpske;
4. Republička komisija za utvrđivanje sukoba interesa u organima vlasti u Republici Srpskoj;
5. Ombudsmen za djecu Republike Srpske;
6. Komisija za žalbe Republike Srpske;
7. Republička izborna komisija;
8. Fiskalno vijeće Republike Srpske;
9. Ustavni sud Republike Srpske;
10. Vlada Republike Srpske;
11. Vazduhoplovni servis Republike Srpske;
12. Republička uprava za geodetske i imovinsko-pravne poslove Republike Srpske;
13. Republički sekretarijat za zakonodavstvo Republike Srpske;
14. Agencija za državnu upravu Republike Srpske;
15. Odbor državne uprave za žalbe Republike Srpske;
16. Gender centar Republike Srpske;
17. Kancelarija pravnog predstavnika Republike Srpske;
18. Republička uprava za inspeksijske poslove Republike Srpske;
19. Služba za zajedničke poslove Vlade Republike Srpske;
20. Helikopterski servis Republike Srpske;
21. Republička uprava civilne zaštite Republike Srpske;

22. Ministarstvo prosvjete i kulture Republike Srpske;
23. Republički pedagoški zavod Republike Srpske;
24. Republički zavod za zaštitu kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa Republike Srpske;
25. Arhiv Republike Srpske;
26. Republički sekretarijat za vjere Republike Srpske;
27. Zavod za obrazovanje odraslih Republike Srpske;
28. Ministarstvo finansija Republike Srpske;
29. Porezna uprava Republike Srpske;
30. Republički devizni inspektorat Republike Srpske;
31. Republički zavod za statistiku Republike Srpske;
32. Republička uprava za igre na sreću Republike Srpske;
33. Ministarstvo pravde Republike Srpske;
34. Vrhovni sud Republike Srpske;
35. Republičko javno tužilaštvo Republike Srpske;
36. Pravobranilaštvo Republike Srpske;
37. Centar za pružanje besplatne pravne pomoći Republike Srpske;
38. Republički centar za istraživanje rata, ratnih zločina i traženja nestalih lica;
39. Agencija za upravljanje oduzetom imovinom Republike Srpske;
40. Ministarstvo uprave i lokalne samouprave Republike Srpske;
41. Ministarstvo nauke i tehnologije Republike Srpske;
42. Fond „dr. Milan Jelić“;
43. Ministarstvo zdravlja i socijalne zaštite Republike Srpske;
44. Ministarstvo industrije, energetike i rudarstva Republike Srpske;
45. Republički zavod za standardizaciju i meteorologiju Republike Srpske;
46. Republički zavod za geološka istraživanja Republike Srpske;
47. Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Republike Srpske;
48. Republički hidrometeorološki zavod Republike Srpske;
49. Agencija za agrarna plaćanja Republike Srpske;
50. Grad Banja Luka;
51. Ministarstvo saobraćaja i veza Republike Srpske;
52. Agencija za bezbjednost saobraćaja Republike Srpske;
53. Ministarstvo trgovine i turizma Republike Srpske;
54. Ministarstvo za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju Republike Srpske;
55. Republička direkcija za obnovu i izgradnju Republike Srpske;
56. Ministarstvo rada i boračko-invalidske zaštite Republike Srpske;
57. Fond za penzijsko i invalidsko osiguranje Republike Srpske;
58. Ministarstvo za ekonomske odnose i regionalnu saradnju Republike Srpske;
59. Ministarstvo za izbjeglice i raseljena lica Republike Srpske;
60. Glavna služba za reviziju javnog sektora Republike Srpske;
61. Ministarstvo porodice, omladine i sporta Republike Srpske;
62. Opština Nevesinje;
63. Ministarstvo za naučno-tehnološki razvoj, visoko obrazovanje i informacijsko društvo Republike Srpske;
64. Grad Zvornik;
65. Vlada-Republički sekretarijat za raseljena lica i migracije Republike Srpske;
66. Grad Gradiška;
67. Opština Han-Pijesak;
68. Grad Bijeljina;

III - Javni organi Federacije Bosne i Hercegovine:

1. Parlament Federacije Bosne i Hercegovine;
2. Vlada Federacije Bosne i Hercegovine;
3. Ustavni sud Federacije Bosne i Hercegovine;
4. Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine;
5. Federalno tužilaštvo;
6. Federalno pravobranilaštvo;
7. Federalno ministarstvo pravde;
8. Federalno ministarstvo finansija;
9. Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije;
10. Federalno ministarstvo prometa i komunikacija;
11. Federalno ministarstvo rada i socijalne politike;
12. Federalno ministarstvo raseljenih osoba i izbjeglica;
13. Federalno ministarstvo za pitanja boraca i invalida Odbrambeno-oslobodilačkog rata;
14. Federalno ministarstvo zdravstva;
15. Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke;
16. Federalno ministarstvo kulture i sporta;
17. Federalno ministarstvo trgovine;
18. Federalno ministarstvo prostornog uređenja;
19. Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva;
20. Federalno ministarstvo razvoja, poduzetništva i obrta;
21. Federalno ministarstvo okoliša i turizma;
22. Federalna uprava za geodetske i imovinsko-pravne poslove;
23. Federalni zavod za statistiku;
24. Federalni hidrometeorološki zavod;
25. Arhiv Federacije Bosne i Hercegovine;
26. Federalni zavod za programiranje razvoja;
27. Federalna direkcija robnih rezervi;
28. Federalna uprava civilne zaštite;
29. Federalna uprava za inspekcijske poslove;
30. Federalni zavod za agropedologiju;
31. Federalni zavod za poljoprivredu;
32. Federalni zavod za geologiju;
33. Federalni agromediteranski zavod;
34. Federalna novinska agencija;
35. Agencija za državnu službu Federacije Bosne i Hercegovine;
36. Agencija za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine;
37. Agencija za privatizaciju Federacije Bosne i Hercegovine;
38. Federalni zavod za penzijsko i invalidsko osiguranje;
39. Federalni zavod za programiranje razvoja;
40. Regulatorna komisija za energiju u Federaciji Bosne i Hercegovine;
41. Agencija za nadzor osiguranja Federacije Bosne i Hercegovine;
42. Komisija za vrijednosne papire Federacije Bosne i Hercegovine;
43. Javna ustanova Centar za edukaciju sudija i tužilaca Federacije Bosne i Hercegovine;
44. Gender Centar Federacije Bosne i Hercegovine;
45. Služba za zajedničke poslove organa i tijela Federacije Bosne i Hercegovine;
46. Ured za odnose s javnošću Vlade Federacije Bosne i Hercegovine;

IV - Javni organi u kantonima Federacije Bosne i Hercegovine:

1. Ministarstvo finansija Hercegovačko-neretvanskog kantona;
2. Ministarstvo gospodarstva Hercegovačko-neretvanskog kantona;
3. Ministarstvo trgovine, turizma i zaštite okoliša Hercegovačko-neretvanskog kantona;
4. Ministarstvo graditeljstva i prostornog uređenja Hercegovačko-neretvanskog kantona;
5. Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Hercegovačko-neretvanskog kantona;
6. Ministarstvo pravosuđa, uprave i lokalne samouprave Hercegovačko-neretvanskog kantona;
7. Ministarstvo saobraćaja i veza Hercegovačko-neretvanskog kantona;
8. Ministarstvo prosvjete, nauke, kulture i sporta Hercegovačko-neretvanskog kantona;
9. Ministarstvo za pitanje boraca Hercegovačko-neretvanskog kantona;
10. Ministarstvo zdravstva, rada i socijalne zaštite Hercegovačko-neretvanskog kantona;
11. Uprava za civilnu zaštitu i vatrogastvo Hercegovačko-neretvanskog kantona;
12. Uprava za geodetske i imovinsko-pravne poslove Hercegovačko-neretvanskog kantona;
13. Uprava za raseljena lica i izbjeglice Hercegovačko-neretvanskog kantona;
14. Arhiv Hercegovačko-neretvanskog kantona;
15. Kantonalno javno pravobranilaštvo Hercegovačko-neretvanskog kantona;
16. Zavod za školstvo Hercegovačko-neretvanskog kantona;
17. Pedagoški zavod Hercegovačko-neretvanskog kantona;
18. Zavod za zaštitu kulturno-historijske baštine Hercegovačko-neretvanskog kantona;
19. Ministarstvo pravosuđa i uprave Zapadnohercegovačkog kantona;
20. Ministarstvo finansija Zapadnohercegovačkog kantona;
21. Ministarstvo gospodarstva Zapadnohercegovačkog kantona;
22. Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva i zaštite okoliša Zapadnohercegovačkog kantona;
23. Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta Zapadnohercegovačkog kantona;
24. Ministarstvo zdravstva, rada i socijalne zaštite Zapadnohercegovačkog kantona;
25. Ministarstvo hrvatskih branilaca iz Odbrambeno-oslobodilačkog rata Zapadnohercegovačkog kantona;
26. Ured Vlade za evropske integracije Zapadnohercegovačkog kantona;
27. Stručna služba Vlade Zapadnohercegovačkog kantona;
28. Ured za zakonodavstvo Vlade Zapadnohercegovačkog kantona;
29. Kantonalni zavod za pružanje pravne pomoći Zapadnohercegovačkog kantona
30. Uprava za geodetske i imovinsko-pravne poslove Zapadnohercegovačkog kantona;
31. Kantonalni arhiv Zapadnohercegovačkog kantona;
32. Uprava civilne zaštite Zapadnohercegovačkog kantona;
33. Uprava za inspekcijske poslove Zapadnohercegovačkog kantona;
34. Javna ustanova Ceste Zapadnohercegovačkog kantona;
35. Zavod za poljoprivredu Zapadnohercegovačkog kantona;
36. Agencija za privatizaciju Zapadnohercegovačkog kantona;
37. Služba za zapošljavanje Zapadnohercegovačkog kantona;
38. Zavod za zdravstveno osiguranje Zapadnohercegovačkog kantona;
39. Zavod za javno zdravstvo Zapadnohercegovačkog kantona;
40. Ministarstvo finansija Kantona 10;
41. Ministarstvo gospodarstva Kantona 10;
42. Ministarstvo graditeljstva, obnove, prostornog uređenja i zaštite okoliša Kantona 10;
43. Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva Kantona 10;
44. Ministarstvo pravosuđa i uprave Kantona 10;
45. Ministarstvo rada, zdravstva, socijalne zaštite i raseljenih lica Kantona 10;
46. Ministarstvo nauke, prosvjete, kulture i sporta Kantona 10;

47. Ured predsjednika Vlade Kantona 10;
48. Stručna služba Vlade Kantona 10;
49. Ured za zakonodavstvo Kantona 10;
50. Uprava za inspekcijske poslove Kantona 10;
51. Uprava za pitanja boraca Kantona 10;
52. Uprava za ceste Kantona 10;
53. Uprava za geodetske i imovinsko-pravne odnose Kantona 10;
54. Uprava civilne zaštite Kantona 10;
55. Služba za odnose s javnošću Kantona 10;
56. Direkcija za robne rezerve Kantona 10;
57. Agencija za privatizaciju Kantona 10;
58. Ministarstvo pravosuđa i uprave Srednjobosanskog kantona;
59. Ministarstvo finansija Srednjobosanskog kantona;
60. Ministarstvo privrede Srednjobosanskog kantona;
61. Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva Srednjobosanskog kantona;
62. Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta Srednjobosanskog kantona;
63. Ministarstvo zdravstva i socijalne politike Srednjobosanskog kantona;
64. Ministarstvo prostornog uređenja, građenja, zaštite okoliša-povratka i stambenih poslova Srednjobosanskog kantona;
65. Kantonalni arhiv Travnik;
66. Uprava za civilnu zaštitu Srednjobosanskog kantona;
67. Uprava za geodetske i imovinsko-pravne poslove Srednjobosanskog kantona;
68. Kantonalna uprava za braniocce Srednjobosanskog kantona;
69. Uprava za šumarstvo Srednjobosanskog kantona;
70. Stručna služba Vlade Srednjobosanskog kantona;
71. Služba za zajedničke poslove Srednjobosanskog kantona;
72. Ured za evropske integracije, fondove, odnose s javnošću i kvalitet prema međunarodnom standardu Srednjobosanskog kantona;
73. Ured za javne nabavke za potrebe budžetskih korisnika Srednjobosanskog kantona;
74. Ured za zakonodavstvo Srednjobosanskog kantona;
75. Kantonalni zavod za urbanizam, prostorno planiranje i zaštitu kulturno-historijskog naslijeđa Srednjobosanskog kantona;
76. Općina Dobretići;
77. Ministarstvo pravosuđa i uprave Posavskog kantona;
78. Ministarstvo finansija Posavskog kantona;
79. Ministarstvo prometa, veza, turizma i zaštite okoliša Posavskog kantona;
80. Ministarstvo zdravstva, rada i socijalne politike Posavskog kantona;
81. Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva Posavskog kantona;
82. Ministarstvo privrede i prostornog uređenja Posavskog kantona;
83. Ministarstvo branilaca Posavskog kantona;
84. Služba za stručne i zajedničke poslove Općine Orašje;
85. Služba za odnose s javnošću Posavskog kantona;
86. Ured za zakonodavstvo Posavskog kantona;
87. Ured za razvoj i evropske integracije Posavskog kantona;
88. Zavod za javno zdravstvo Posavskog kantona;
89. Zavod zdravstvenog osiguranja Posavskog kantona;
90. Zavod za pružanje pravne pomoći Posavskog kantona;
91. Kantonalna uprava za inspekcijske poslove Posavskog kantona;
92. Kantonalna uprava civilne zaštite Posavskog kantona;

93. Uprava za šumarstvo-Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva Vlade Posavskog kantona;
94. Ministarstvo za privredu Bosansko-podrinjskog kantona;
95. Ministarstvo za pravosuđe, upravu i radne odnose Bosansko-podrinjskog kantona;
96. Ministarstvo za socijalnu politiku, zdravstvo, raseljena lica i izbjeglice Bosansko-podrinjskog kantona;
97. Ministarstvo za urbanizam, prostorno uređenje i zaštitu okoline Bosansko-podrinjskog kantona;
98. Ministarstvo za obrazovanje, mlade, nauku, kulturu i sport Bosansko-podrinjskog kantona;
99. Ministarstvo za boračka pitanja Bosansko-podrinjskog kantona;
100. Ministarstvo za finansije Bosansko-podrinjskog kantona;
101. Ministarstvo za unutrašnje poslova Bosansko-podrinjskog kantona;
102. Zavod za besplatnu pravnu pomoć Bosansko-podrinjskog kantona;
103. Kantonalna direkcija robnih rezervi Bosansko-podrinjskog kantona;
104. Služba za odnose s javnošću Bosansko-podrinjskog kantona Goražde;
105. Kantonalna agencija za privatizaciju Bosansko-podrinjskog kantona;
106. Služba za zajedničke poslove kantonalnih organa uprave Bosansko-podrinjskog kantona;
107. Kantonalna uprava za inspeksijske poslove Bosansko-podrinjskog kantona;
108. Kantonalna uprava civilne zaštite Bosansko-podrinjskog kantona;
109. Arhiv Bosansko-podrinjskog kantona;
110. Ministarstvo finansija Kantona Sarajevo;
111. Ministarstvo unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo;
112. Ministarstvo komunalne privrede i infrastrukture Kantona Sarajevo;
113. Ministarstvo kulture i sporta Kantona Sarajevo;
114. Ministarstvo pravde i uprave Kantona Sarajevo;
115. Ministarstvo privrede Kantona Sarajevo;
116. Ministarstvo prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša Kantona Sarajevo;
117. Ministarstvo saobraćaja Kantona Sarajevo;
118. Ministarstvo za boračka pitanja Kantona Sarajevo;
119. Ministarstvo za obrazovanje, nauku i mlade;
120. Ministarstvo za rad, socijalnu politiku, raseljena lica i izbjeglice Kantona Sarajevo;
121. Ministarstvo zdravstva Kantona Sarajevo;
122. Kantonalna Agencija za privatizaciju Kantona Sarajevo;
123. Kantonalna uprava civilne zaštite Kantona Sarajevo;
124. Kantonalna uprava za inspeksijske poslove Kantona Sarajevo;
125. Uprava za geodetske i imovinsko-pravne poslove Kantona Sarajevo;
126. Uprava za stambena pitanja Kantona Sarajevo;
127. Uprava za šumarstvo Kantona Sarajevo;
128. Zavod za pružanje besplatne pravne pomoći Kantona Sarajevo-nije dostavljen odgovor;
129. Ministarstvo finansija Tuzlanskog kantona;
130. Ministarstvo za kulturu, sport i mlade Tuzlanskog kantona;
131. Ministarstvo obrazovanja i nauke Tuzlanskog kantona;
132. Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Tuzlanskog kantona;
133. Ministarstvo prostornog uređenja i zaštite okoline Tuzlanskog kantona;
134. Ministarstvo trgovine, turizma i saobraćaja Tuzlanskog kantona;
135. Ministarstvo pravosuđa i uprave Tuzlanskog kantona;
136. Ministarstvo za boračka pitanja Tuzlanskog kantona;
137. Ministarstvo privrede Tuzlanskog kantona;
138. Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i povratak Tuzlanskog kantona;
139. Ministarstvo zdravstva Tuzlanskog kantona;

140. Kantonalna uprava civilne zaštite Tuzlanskog kantona;
141. Kantonalna uprava za inspekcijske poslove Tuzlanskog kantona;
142. Zavod za pružanje pravne pomoći Tuzlanskog kantona;
143. Kantonalna agencija za privatizaciju Tuzlanskog kantona;
144. Pravobranilaštvo Tuzlanskog kantona;
145. Pedagoški zavod Tuzlanskog kantona;
146. Ministarstvo unutrašnjih poslova Zeničko-dobojskog kantona;
147. Ministarstvo finansija Zeničko-dobojskog kantona;
148. Ministarstvo za privredu Zeničko-dobojskog kantona;
149. Ministarstvo za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu Zeničko-dobojskog kantona;
150. Ministarstvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport Zeničko-dobojskog kantona;
151. Ministarstvo za prostorno uređenje, saobraćaj i komunikacije i zaštitu okoline Zeničko-dobojskog kantona;
152. Ministarstvo zdravstva Zeničko-dobojskog kantona;
153. Ministarstvo za boračka pitanja Zeničko-dobojskog kantona;
154. Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i izbjeglice Zeničko-dobojskog kantona;
155. Kantonalna uprava za inspekcijske poslove Zeničko-dobojskog kantona;
156. Kantonalna uprava civilne zaštite Zeničko-dobojskog kantona;
157. Kantonalna uprava za šumarstvo Zeničko-dobojskog kantona;
158. Kantonalni zavod za pravnu pomoć Zeničko-dobojskog kantona;
159. Kantonalni zavod za urbanizam i prostorno uređenje Zeničko-dobojskog kantona;
160. Pedagoški zavod Zeničko-dobojskog kantona;
161. Ministarstvo pravosuđa i uprave Unsko-sanskog kantona;
162. Ministarstvo privrede Unsko-sanskog kantona;
163. Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta Unsko-sanskog kantona;
164. Ministarstvo za građenje i prostorno uređenje Unsko-sanskog kantona;
165. Ministarstvo unutrašnjih poslova Unsko-sanskog kantona;
166. Ministarstvo za pitanja boraca i RVI Unsko-sanskog kantona;
167. Ministarstvo zdravstva, rada i socijalne politike Unsko-sanskog kantona;
168. Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva Unsko-sanskog kantona;
169. Ministarstvo finansija Unsko-sanskog kantona;
170. Kantonalna uprava za inspekcijske poslove Unsko-sanskog kantona;
171. Kantonalna uprava civilne zaštite Unsko-sanskog kantona;
172. Zavod za pružanje besplatne pravne pomoći Unsko-sanskog kantona;
173. Služba za opću upravu i BIZ Općine Travnik;
174. Gradonačelnik Grada Goražda;
175. Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i izbjeglice Zeničko-dobojskog kantona;
176. Kantonalna uprava civilne zaštite Kantona Sarajevo;
177. Služba za opću upravu, društvene djelatnosti, boračko-invalidsku zaštitu i raseljene osobe Grada Živinice;
178. Uprava civilne zaštite Zapadnohercegovačkog kantona;
179. Ministarstvo unutrašnjih poslova Zapadnohercegovačkog kantona;
180. Kantonalna uprava za civilnu zaštitu Srednjobosanskog kantona;
181. Općina Domaljevac – Šamac;
182. Ured predsjednika Vlade Zapadnohercegovačkog kantona;
183. Ministarstvo unutrašnjih poslova Hercegovačko-neretvanskog kantona;
184. Ministarstvo unutrašnjih poslova Srednjobosanskog kantona;

V - Javni organi Brčko Distrikta BiH:

1. Skupština Brčko Distrikta BiH;
2. Kancelarije gradonačelnika Brčko Distrikta BiH;
3. Inspektorat;
4. Apelaciona komisija Brčko Distrikta BiH;
5. Odbor za zapošljavanje Brčko Distrikta BiH;
6. Odjeljenje za evropske integracije i međunarodnu saradnju Vlade Brčko Distrikta BiH;
7. Kancelarija koordinatora za reformu javne uprave Brčko Distrikta BiH;
8. Pravosudna komisija Brčko Distrikta BiH;
9. Pravobranilaštvo Brčko Distrikta BiH;
10. Kancelarija za pravnu pomoć Brčko Distrikta BiH;
11. Odjeljenje za javnu sigurnost Vlade Brčko Distrikta BiH;
12. Odjeljenje za stručne i administrativne poslove Vlade Brčko Distrikta BiH;
13. Direkcija za finansije-Porezna uprava-Trezor Brčko Distrikta BiH;
14. Odjeljenje za prostorno planiranje i imovinsko-pravne odnose Vlade Brčko Distrikta BiH;
15. Odjeljenje za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu Vlade Brčko Distrikta BiH;
16. Odjeljenje za zdravstvo i druge usluge Vlade Brčko Distrikta BiH;
17. Odjeljenje za obrazovanje Vlade Brčko Distrikta BiH;
18. Odjeljenje za raseljena lica, izbjeglice i stambena pitanja Vlade Brčko Distrikta BiH;
19. Odjeljenje za komunalne poslove Vlade Brčko Distrikta BiH;
20. Odjeljenje za javne poslove Vlade Brčko Distrikta BiH;
21. Odjeljenje za javni registar Vlade Brčko Distrikta BiH;
22. Komisija za vrijednosne papire Brčko Distrikta BiH;
23. Ured za upravljanje javnom imovinom Brčko Distrikta BiH;
24. Ured/Kancelarija koordinatora Brčko Distrikta BiH pri Vijeću ministara BiH;
25. Ured za reviziju javne uprave i institucija Brčko Distrikta BiH;
26. Policija Brčko Distrikta;